

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Malleus maleficarum

Institoris, Heinrich

[Speyer], nicht nach 14. Aug. 1490

Secunda pars principalis huius operis. Quia est de modo procedendi qui a maleficis pro maleficijs inferendis observatur.

[urn:nbn:de:bsz:31-310136](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-310136)

Incipit secunda pars
huius operis.

Secunda pars principalis huius operis. Quia est de modo procedendi qui a maleficiis pro maleficijs inferendis obseruatur. Et per decem et octo capitula distinguitur cum duobus duntaxat difficultatibus quarum una in principio super remedia preseruatua ut videlicet quis maleficiari non possit. altera in fine super remedia amouentia maleficijs. et per que maleficiari curari possunt. cum secundum philosophum in. iij. philosophorum re mouens et prohibens coincidunt. et sunt cause per accidens. Ideo ut per hec totale fundamentum huius horrende heresis habeatur. Circa duo principaliter insistendum erit. Primo circa introitum earum et professionem sacri legam. Secundo circa progressum in modo operandi et horrendam obseruantiam. Tercio impedimenta salubria contra earum maleficiam et remedia preseruatua. Et quia in morali iam laboramus materia. Unde argumentis varijs et declarationibus vbiq; insistere opus non est. cum ea que per capitula sequentia sunt per precedentiibus questionibus sufficienter discussa. Ideo precamur in deo lectorem ne demonstrationem in omnibus querat ubi accommodata sufficienter probabilitas ea deducendo que constant aut visus vel auditus propria experientia aut si de digniorum relationibus esse vera. Circa primum autem duo principaliter tanguntur. Primo diuersi modi ipsius demonis innocios alligandi. Secundo diuersi modi ipsam heresim profitendi. Circa secundum vero sex per ordinem tanguntur quo ad modum procedendi et curandi. Quia primo de his que a maleficijs pro se et suis corporibus practicantur. Secundo de his que erga alios homines operantur. Tercio de his que erga bestias. Et quarto de his quibus terre frugibus nocent. Quinto de maleficio tantummodo virorum quibus videlicet maleficijs tantummodo viri et non mulieres insistant. Sexto de questione super maleficia amouenda. et quibus modis curantur maleficiari. Est ergo prima questio per decem et octo capitula distincta. cum totidem modis in suis ritibus variant et multiplicant.

Quam quis possit per bonos angelos ita beneficiari. quia maleficijs per quoscumque infra scriptos modos non valeat maleficiari. Et videtur quod non. Et quod per

precedentia declaratum est etiam innocios et innocentes et iustos plures a demonibus affligi. ut Job et plures pueri innocentes qui cernunt maleficiari cum multis alijs iustis licet non equaliter ut peccatores. eo quod non in perditionem suarum animarum. quibus bonis fortune et corporum affligantur. In contrarium est maleficarum factio quod videlicet non omnes ledere valeant. sed tantummodo illos quos cernunt et informatione demonum diuino auxilio destitutos. Responsio. Tria sunt genera hominum beneficiari a deo quibus illud pessimum genus suis maleficijs nocere non potest. Et primi sunt qui publicam contra eos iusticiam exercet. aut officio aliquo publico aduersus eos insistant. Secundi qui de ritibus ecclesie seruatis et veneratis ut per aque benedictione asperione. per salis consecratione sumptione. per candelarum in die purificationis. et frondium in die palmarum consecratorum usum legitimum. cum ad hoc talia ecclesia exorcizat ut vires demonis imminuant se muniant. de quibus modis patebit. Tercij sunt qui per sanctos angelos varijs et infinitis modis beneficiantur. De primis ratio datur et per varia acta et gesta comprobatur. quia enim omnis potestas a deo est et gladium portat. Iuxta apostolum. In vindictam malorum et retributionem bonorum non mirum quod tunc angelica potestate demones arcentur: quando iusticia in vindictam illius horredi criminis exercetur. Non tantum ad idem doctores. quod quia potestas demonis quinq; modis impeditur: in toto vel in parte. Primo per terminum sue potestati a deo impositum. sicut de iob primo et secundo tangitur. Et de illo de quo in fornicario nider legitur quod iudici factus fuerat. quod dum quidam ipsum inuocasset ut inimicum suum vitam priuaret aut in corpore lederet: vel ictu fulminis interimeret. cum vocassem demonem ait ut eius auxilio talia perpetrare. Respondit mihi: quod neutrum facere posset. habet inquit fidem bonam et diligenter se signo crucis munit. Idcirco non in corpore sed in undecima parte fructuum suorum in campo si libet ei nocere possum. Secundo impeditur per impedimentum exterius adhibitum ut in asina balaam. Num. xxij. Tercio per miraculum impossibilitatis exterius factum. Et sunt qui ex singulari privilegio beneficiantur. De quo tertium genus hominum qui maleficiari non possunt iam inferius patebit. Quarto per dei iudicium singulariter disponentis per obstaculum boni angeli. ut de alimodeo interficien te sponsos sate virginis: non autem thobia. Quinto interdum

Quia quia hanc maleficiam non potest

Item dicitur in iudicio quod quia potestas demonis quinq; modis impeditur

per cautelam sui ipsius. quia nō vult interdū
 diabolus ledere vt peius inde sequat. vt cū
 excommunicatos vexare posset. sicut et corin-
 thum quē vexavit excommunicatū. **Corint. v.**
 tamē nō facit vt fidē ecclesie in clauū potesta-
 te enervat. **I**deo a simili etiā dicere possum⁹
 q̄ etiā si diuina virtute nō arcerent quando
 publica iusticia exercetur. adhuc tñ sepe ma-
 num seu p̄tectionē a maleficis voluntarie re-
 trabunt. quia vel timent earū cōuersionē. vel
 quia desiderāt et accelerāt earū damnationē
Actis deniq; et gestis hec cōprobant. **N**am
 et presatus doctor refert q̄ malefici verbo et
 experientia testimonii dederūt. q̄ eo ip̄o quo
 per reipublice iusticie officiales capiunt. ita-
 tim omnis maleficorū enervat potestas. **U**n-
 et quidam iudex petrus noīe de quo et supra
 metio facta est. cum quendā maleficiū stadlin-
 noīe p̄ suos famulos capere voluisset. tant⁹
 tremor eorū manibus incussus fuit et narib⁹
 tam malus fetor illapsus. vt se fere despera-
 rent an maleficiū inuadere auderēt. Quibus
 dum iudex imperasset. **S**ecure miserū inua-
 dite. q̄ publica tactus iusticia oēs vires per-
 det sue nequitie. **E**t ita rei probauit effectus.
 nā captus et incineratus fuit. p̄ter plurima
 ab eo p̄petrata maleficia q̄ sparsim hinc inde
 posita sunt et accōmodata diuersis materijs
Sed et plura que nobis inquisitorib⁹ in of-
 ficio inquisitionis laborantibus cōtigerunt si
 recitare expediret vtq; animū lectoris in am-
 mirationē venterēt. **S**ed quia laus in ore p̄-
 prio sordescit potius expedit silentio p̄terire
 q̄ notā inanis glorie incurrere. illis dūtaxat
 exceptis que a deo in lucē p̄dierūt qd̄ celari
 nō p̄iit. **I**n oppido nempe rauenspurg dum
 a cōsulibus malefice incinerande interroga-
 rentur. cur nobis inquisitoribus aliqua ma-
 leficia sicut alijs hoībus nō intulissent. **R**e-
 sponderūt. **L**icet pluries hoc facere attentas-
 sent nō tñ potuerunt. **E**t de causa inquirenti-
 bus respondebāt se nescire nisi q̄ sic a demo-
 nibus informate fuissent. quotiens enim no-
 cturnis et diurnis temporibus nobis infesti
 fuerūt enarrare nō sufficimus. iam vt symce-
 cū iam vt canes aut capre suis clamoribus et
 insultibus nos inquietarēt. de nocte ad ora-
 tiones licet indeuotas surgentib⁹ extra fene-
 stram loci q̄ tamē in tanta altitudine erat q̄
 nisi p̄ longissimas scalas quis adire potuisset.
 ictu validissimo q̄si ad caput de directo
 p̄cutiebat. acus lintheo quo caput tegebat
 inferentes. sic etiā a nobis surgētib⁹ reperie-
 bantur q̄si illos capiti nostro immittere arte
 magica voluissent. **S**ed laus altissimo q̄ sua

pictate absq; meritis nostris nos tanq; pu-
 blicos iusticie fidei indignos famulos p̄ser-
 uauit. **D**e secundis vero ratio in se patz. **N**ā
 ad hoc exorcizant ab ecclesia et omnino sunt
 efficacissima remedia ad p̄seruandū se ab in-
 sultibus maleficarū. **Q**uod si queritur p̄ quē
 modū quis se munire debet. **D**icendū primo
 de his que absq; alligationib⁹ sacrorū verbo-
 rum fuerit. et demū de ip̄is sacris carminib⁹
Nam de primis licitū est aqua benedicta. eti-
 am quecūq; honesta loca hominū et iumen-
 torum cū inuocatione sanctissime trinitatis
 et orōne dominica in saluationē hoīm et iu-
 mentorū aspergere. sic enī in exorcismo dicit̄
 vt vbiq; aspersa fuerit careat omni inimū
 dicia liberet a noxia nō illic resideat spiritus
 pestilens etc. **H**omines enī et iumenta saluat
 dñs iuxta p̄phetā vnūquodq; p̄ modulo suo
Secundo sicut primū de necessitate ita hoc
 secundū licet cereū benedictū accēdere est de
 cōgruitate aspergere videlicet cum tali cereo
 loca inhabitantia. **T**ercio herbas p̄secratas
 adiungere vel fumigare cum illis habitabi-
 lis in aliquo loco occulto coniungere pluri-
 mum expedit. **S**ic enī in ciuitate Spirensi
 anno eodē quo hic liber est inchoatus conti-
 git q̄ dum quedā deuota mulier cū quadaz
 suspecta malefica verba habuisset iuxta mos-
 rem muliercularū mutuo brigantiū rixosa.
 de nocte tñ cum paruulū lactentē cunis im-
 ponere voluisset. et mente reuoluens ea q̄ de-
 die cum suspecta malefica pegisset. timēs de
 piculo pueri herbas benedictas puero sup̄
 posuit aqua simili aspersit. sal exorcizantū ori
 parū immisit. signo crucis munii et cuna-
 bulo diligenter alligauit. **E**t ecce circa medi-
 um noctis vagientē puerū audiuit. et dum
 iuxta morē puerū cōrectare et cunabulū in
 alto prope lectum positum mouere voluisset
 cunabulum quidem mouit. sed puerū cōre-
 ctare quia aberat nō potuit. tremens pau-
 cula et de pueri amissione vebementer dolēs
 lumine accenso paruulum vagientem sub le-
 ctica et in angulo sine tamen lesione reperit.
Qua in re perpendi potest quanta insit ex-
 orcismis ecclesie aduersus insidias diaboli
 virtus. **L**iquet insuper omnipotentis dei cle-
 mentia et sapiētia que attingit a fine vsq; ad
 finē fortiter disponit etiam istorum pessimo-
 rum hominū et demonum maleficia suauis-
 ter. vt vbi querunt fidem imminuere et infir-
 mare. eandem in multorū cordibus firmanz
 et radicient validius. **U**tilitates enim pluri-
 me fidelibus ex huiusmodi malis pueniūt.
 vbi sic fides roboratur. demonis malicia in

spicitur. dei misericordia et potestas manife-
 statur. homines ad sui custodia actuantur. et
 ad reuerendū christi passionē et ceremonias
 ecclesie accenduntur. Illis etiā diebus scul-
 ptus cuiusdam ville rufental. dum grauissi-
 mis doloribus et torsionibus corporis esset
 maleficiatus. et q̄ per maleficia sibi cōtigis-
 set nō tā ab alijs maleficijs q̄stum et per expe-
 rientiam edoctus fuit. dixit enim q̄ singulis
 dominicis diebus se munire cum sumptio-
 ne salis aque benedictę solebat. et quia vno
 die propter cuiusdā celebrandas obmiserat
 nuptias eodem etiā die maleficiatus fuit.
 Quid deniq̄ de illo in rauensturg cū a dia-
 bolo in forma vnus mulieris ad carnalem
 actum sollicitaretur. ille plurimū antequā dū
 desistere nollet diabolus: illi pauperi in men-
 tem venit vt sumptione salis prout in predi-
 catione audierat se munire deberet. vnde cū
 ad introitum stube sal benedictū sumpsisset
 mulier toruo vultu eum insperit. et quis dia-
 bolorum ipm de hoc docuisset improperan-
 do subito disparuit. vbi diabolus per se in ef-
 figie malefice: aut cum p̄sentia corporali ma-
 lefice affuerat: cum vtrūq̄ facere deo permit-
 tente potest. Sed et illi tres focij per vsā am-
 bulantes: duo eorum ictu fulminis percussi
 fuerant. et tercius territus cum voces in aere
 clamantes audisset: percutiamus et illum.
 altera vox cum respondisset nō possumus. qz
 hodie verbum caro factum est audiuit. intel-
 legerat q̄ ea de causa qz missa audierat: et in
 fine misse euangelium iohannis. In princi-
 pio erat verbum z̄. audiuit: ideo preserua-
 tus fuisse. Sed et per sacra verba corpori al-
 ligata q̄ miro modo sunt preseruatua dum
 modo septem cōditiones in ipsis seruentur.
 De quibus et in vltima questione huius se-
 cunde partis mentio fiet. Eo q̄ ibi de reme-
 dijs sanatiuis sicut hic de remedijs preserua-
 tiuis tractabitur. Et illa sacra verba nō so-
 lum ad preseruanduz sed etiā ad curandū
 maleficiatos tendunt. Plurimū autem sunt
 preseruatua locorum hominū et iumentoz
 verba tituli triumphalis nostri saluatoris:
 dum scz per quattuor partes loci in modum
 crucis inscribuntur. **Jesus Nazarenus**
Rex Iudeozū vel etiā iungendo nomē
 virginis marie. aut euangelistarum. aut etiā
 verba **Johannis**. Verbum caro factum est.
 Tercium vero genus quod a maleficijs ledi
 nō potest est singularissimū vtpote precipua
 angelica custodia munitum: interius et exte-
 rius. Interius per gratie infusionē. Exteri-
 us per celestium virtutum id est per motores or-

bium celestium p̄tectionem. Et hoc quidem
 genus in duabus speciebus electozū diuersi-
 ficatur. quia vel munitur cōtra omnia gene-
 ra maleficiorum ita q̄ in nullo ledi possunt.
 vel q̄ precipue circa generatiuā potentiā ita
 castificantur ab ip̄is bonis angelis: sicut ma-
 li spiritus quosdā malos homines vel inflā-
 mant circa vnā vel infrigidant circa aliam p̄
 sua maleficia. Primum de interiori z̄ exte-
 riori p̄tectione quo ad gratiam et quo ad influ-
 entias corporum celestiu sic declaratur. Nā
 licet deus per se gratiam infundat menti nō
 stre: ita q̄ nulli creature potestas ad talē infu-
 sionem se extendere potest. Juxta illud. Gra-
 tiam et gloriā dabit dominus. tamē dispo-
 sitiuē vt tradit sanctus **Thomas** in quodāz
 loco super tercium sententiā. quādo deus
 aliquā notabilem gratiaz vult infundere an-
 gelus bonus cooperatur. Et hoc est quod
Dionysius pretendit quarto capi. de diuini. no-
 minibus. Hec est lex diuinitatis immobili-
 ter stabilita vt ima a summis per media p̄-
 ficiantur. ita q̄ quicquid boni a fonte totius
 bonitatis in nos emanat totum per ministe-
 rium bonoz angelozum habemus. Demus
 exempla cum rationibus. Nam licet ad ver-
 bi dei conceptionem in virgine beatissima
 per quam deus homo factus est sola diuina
 virtus efficiēter affuerit. tamē angelico mi-
 nisterio mens virginis per salutationē et per
 intellectus cōfortationem et informationem
 multum excitata vel ad bonū p̄disposita fu-
 it. Ratione nam et p̄fati doctoris sentētia est
 q̄ in homine tria sunt vt videmus. scz volun-
 tas. intellectus. et potentie alię interiores et
 exteriores affixę membris et organis corpo-
 ralibus. In primū solus deus agere valet.
 quia cor regis in manu domini. dispositiuē
 angelus bonus in quantum intellectum ad
 veri et boni agnitionem amplius illuminat
 ita q̄ in secundum et deus z̄ angelus bonus
 agere possunt illuminando. Et in tercium si-
 militer bonus angelus ad bonum. et malus
 angelus licet deo p̄mittente immisiones ma-
 las imprimere potest. Tamē in potestate hu-
 mane voluntatis ē tales immisiones factas
 acceptare vel refutare. quas etiā semp homo
 cū dei inuocata gratia potest propulsare. De
 exteriori etiā custodia: que per motores or-
 bium a deo communicatur est cōmunis tra-
 ditio et magis consona tam sacre pagine q̄
 philosophie naturali q̄ omnia corpora cele-
 stia mouentur virtute angelica z̄ dicunt mo-
 tores orbium. et a christo et ab ecclesia virtu-
 tes celozum vocantur. et consequenter a cele-

Dei Supradia Orz Anglorz

tribus influentijs. omnia huius mundi corporalia reguntur. teste philosopho p'mome therozum. Quare et dicere possumus cum deus singularē habet providentiā de suis electis. licet quosdā malis huius vite scilicet penalitatibus subijcit: quosdā tamē ita p'seruat q' in nullo ledi possunt. Et hoc donum recipiunt vel ab angelis bonis ipis ad custodiam a deo deputatis. Vel ex influentijs celestium corporū seu a motoribus iporum orbium. Insuper notandū q' licet aliqui cōtra omnia maleficia muniuntur. Aliqui vero cōtra aliqua et nō cōtra omnia. sunt tamen aliqui q' singulariter a bonis angelis sup vim generatiuā ita castificantur q' nullo modo a malis maleficiari circa illam potentiam possunt. sed de his scribere videtur in parte superfluum. licet in parte foret necessariū propter hoc q' isti qui circa potentiā generatiuā maleficiuntur: ideo destituunt angelica custodia q' vel semper sunt in mortali peccato. vel nimis libidinoso affectu illis spurcitijs insistant. vnde etiam vt in prima parte operis tactum est. deus amplius permittit potētiā illam maleficiari. ne dum propter eius turpitudinē quantū et propter hoc q' corruptio primū parentis sub originali cōtagione. in totum genus humanū traducitur. Dicamus tamen pauca qualiter bonus angelus interdum viros iustos et sanctos beneficiet et precipue circa vim generatiuā. Nam ita factum est de sancto Sereno abbate. de quo refert cassia in colla. patrū. colla. abbatis sereni prima. Dinc inquit pro interna cordis atq; anime castitate nocturnis diurnisq; p'cibus. ieiunijs q; atq; vigilijs infatigabiliter insistens cunctos estus carnalis cōcupiscentie tandem per diuinam gratiam in se extinxisse percepit. Deinde maiori zelo castitatis succellus prefatis vsus remedijs a deo petijt vt interioris hominis castitas in corpus redundaret dei dono. Postremo autem veniens ad eum angelus in visione nocturna: eiusq; velut aperiens ventrē quandam ignitā carnis strumam de eius visceribus euellens suisq; omnia vt fuerant locis intestina restituens. Ecce inqt incentina carnis tue abscesa sunt et obtinuisse te noueris hodierna die perpetuam corporis puritatem. iuxta votum quo poposcisti vt ne ipse quidem naturali motu qui etiam in paruulis atq; lactentib; excitatur vltius pulleris. Sic etiam de beato quicio abbate dicit beatus Gregorius p'mo libro dialogoz. Hunc inquit cum iuuentutis sue tempore acri certamen carnis incenti-

na fatigarēt. ipse sue tentationis angustie ad orationis studium sollertiore fecerunt. Cūq; hac in re ab omnipotenti deo remedium cōtinuis precibus quereret: nocte quadam assistente angelo eunuchari se vidit. eiusq; visione apparuit q' omnē motum ex genitalibus membris abscideret. atq; ex eo tempore ita fuit alienus a tentatione. ac si sexum non haberet in corpore. ecce quale beneficium castificationis. Quia virtute fretus ex dei omnipotentis auxilio vt viris ante perat ita cepit post modum feminis p'cesse. Ita in vitaspatrum illorū quos sanctus Heraclides vir religiosissimus collegit in libro suo quē paradysum nominat: meminit cuiusdam sancti patris et monachi quē heliam vocat. Hic misericordia motus trecentas feminas in monasteriū collegit et regere cepit. Transacto autē biennio iam trigintaquinq; annos habens vite tentatus a carne in beremū fugit vbi biduo ieiunans orans ait. Domine deus aut occide me aut libera me ab hac tentatione. Uespere igitur somnus ei irrepit: et tres angelos ad se venire vidit: quib; querentibus. Cur a monasterio virginū fugisset. nec ille p' verecundia respondere auderet. dixerunt angeli. Si liberaberis num redabis curam feminarū gerendo. Respondit ille q' libens. Tunc illi iramentum ab eo excipientes quod exegerat eū eunucharunt. Nam vnus manus: alter pedes. tercius nouacula testiculos eius visus est abscindere. non q' ita vere esset sed q' ita esse videbatur. querentibusq; an ne remediū sentiret. Respondit ille se plurimū exoneratum. Unde quinta die ad lugentes feminas redijt: et per quadraginta annos quibus superuixit nec pristine tentatōis deinceps scintillam sensit. Ad minus beneficiū collatum esse legimus beato Thoma doctore nostri ordinis qui a cōsanguineis ppter in gressum dicti ordinis incarceratus: vt per meretricē seduceretur ad seculū tentatus est. que per cōsanguineos immissa veste et ornatu compulsum. cum doctor eā intuitus fuisset ad materiam ignē cucurrit titonē ignitū arripuit et suggestricē ignite libidinis e carcere fugauit. et orationi statim p castitatis dono prostratus obdormiuit. Ubi duo angeli ei apparuerunt dicentes. Ecce dei ex pte te cingim' cingulo castitatis q' nulla possit de cetero impugnatione dissolui. Et q' humana virtute meritis non acquiri ex parte dei cōfertur ex dono. Sensit igitur cincturā sc; tactum cincture et exclamando euigilauit. Deincepsq; tanto munere castitatis se dotatū sensit: vt ab

Summa quorundam modorum per quos maleficium habetur

eodem tempore oem abhorreret luxuriam vt nec sine necessitate feminis colloqui posset. sed perfecta castitate polleret hec et fornicario nider. His igitur tribus generibus hominum deptis nemo securus a maleficis: quin ex decem et octo modis infra scriptis aut maleficiatur aut ad maleficiendum tentat et incitat. De quibus per ordinem primo est differendum vt post eo clarius quibus remedijs maleficiati possint releuari discutiat et vt eo clarius pateant ipsi decem et octo modi per totidem capitula deducantur. vt primo circa maleficarum introitum pateat diuersi modi per quos ipse malefice innocias iuenculas in augmentum illius pfidie attrahunt. Secundo de modo sacrilege pfessionis earum vbi et quedam declaratio omagij prestandi ipsi diabolo inducitur. Tercio de modo quo localiter transferuntur in corpe vel in spiritu. Et quarto quo se incubis demonibus subiiciunt. Quinto de modo generali prout per sacramenta ecclesie sua maleficia exercent. Et in speciali de modo quodemptis corporibus celestibus quascunq; creaturas deo pmittente inficere solent. Sexto de modo quo vim generatiuam impedire solent. Septimo super modum quo membra virilia auferre pstigiola arte solent. Octauo super modum quo hoies in bestiales formas transmutare solent. Nemo super modum quo demones intra capita sine lesione existunt quando pstigiolas apparitiones operant. Decimo super modum quo demones operatione maleficarum hoies interdum substantialiter inhabitant. Undecimo quo omne genus infirmitatis inferre solent: et hoc in generali. Duodecimo de quibusdam infirmitatibus in speciali. Tercio decimo super modum quo obfetrices malefice maiora damna inferunt dum infantes aut interimunt. aut demonibus execrando offerunt. Quartodecimo super modum quo iumentis varia nocumenta inferunt. Quintodecimo super modum quo grandines et tempestates concitare: et fulgura fulminare super homines et iumenta solent. Sedecimo decimosextimo et decimo octauo super tres modos quo viri et non mulieres maleficijs sunt intenti. Post hec sequetur questio super modos tollendi huiusmodi maleficia. Nec estimat quod funditus horum noticia capere p eo quod huiusmodi modi super varia maleficia inferenda recitantur. Hoc enim et modicum vtile immo fortassis et nocere posset neq; enim prohibiti libri nigromantie hic inferuntur. cum hoc genus superstitiosum non libris aut a doctis sed omnino ab imperitis practicatur. vnu habes fun-

damentum: dum illud non exprimitur aut practicatur impossibile sit aliquem maleficijs vt maleficum insistere. Recitantur autem hic modi in superficie vt eorum opera non incredibilia videantur sicut hucusque in magna fidei contumeliam et iporum maleficorum augmentum actum est. Quod si aliquis ex phabitis cum dictum est aliquos preseruari per influentias corporum celestium vt maleficiari nullo modo possint. velit hoc etiam attribuere illis influentijs dum aliqui maleficiantur quasi quedam necessitas ibi sit siue ad preseruandum a maleficijs. siue ad inficiendum ab illis. talis non recte mentem doctorum saperet varijs respectibus. Primo quia enim tria sunt que a tribus celestibus causis dirigi possunt scilicet voluntatis actus. intellectus actus. et corporalia. Et primum vt supra tactum est a solo deo et immediate dirigitur. Secundum ab angelo. Tercium a celesti corpore. licet dirigitur non tamen necessitatur. Secundo quia enim ex dictis manifestum est quod electiones et voluntates immediate a deo diriguntur. Iuxta Apostolum. Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate. et cognitio humana intellectina a deo mediantibus angelis ordinatur. Ideo etiam corporalia quecumque: siue sint interiora vt virtutes et scientie acquisite per corporales potencias interiores. siue sint exteriora vt sanitates et egritudines a celestibus corporibus mediantibus angelis dispensantur. quod et Dionysius tangit. iiii. ca. de diuinis nominibus. quod corpora celestia sunt cause eorum que in hoc mundo fiunt. tamen hec sunt intelligenda quo ad sanitates et egritudines naturales. De autem egritudines cum sint supernaturales propter demonis potentiam que illas deo pmittente infert. ideo non possumus dicere quod ex influentijs corporum celestium contingat quod aliquis maleficiatur. sicut bene dici potest quod ex influentijs corporum celestium est quod aliquis maleficiari non potest. Et si dicitur quod opposita habent fieri circa idem. et sicut oppositum in opposito ita oppositum in opposito. Respondet quod vbi aliquis preseruatur virtute corporum celestium ab infirmitatibus his supernaturalibus hoc non fit virtute corporum celestium immediate: sed virtute angelica que illam influentiam confortare potest. vt inimicus suis maleficijs non possit super eam prevalere. et virtus illa angelica potest deriuari vel a motore orbis celestis vt si iam in puncto quod mori deberet super periodo naturali deus sua potentia qui se per medias causas huiusmodi operatur hoc immutare potest virtute conservatiua per defectiua nature immittendo et ei influentia.

g iij

of

sta et dicere possumus de eo qui maleficiari
 posset q̄ etiā tali mō a maleficijs p̄servatur.
 vel sit talis p̄servatio ab angelo ad custodia
 deputato que etiā p̄cipua est inter oēs custo
 dias. Et q̄d dicit Jere. xxij. Scribe virum
 istū sterile qui in dieb̄ suis nō p̄sperat. Hoc
 intelligit q̄sum ad electiones voluntatis in
 q̄bus homo vnus p̄sperat: alius nō. q̄d etiā
 cōtingere p̄t ex influentijs corporū celestiu.
 verbi gr̄a. alijs inclinā ex impressione cor
 porū celestiu ad aliquas electiones vtilis vt
 de ingressu religionis: vel huius. Et cum ex
 lumine angeli illuminā eius intellectus ad
 eadē agenda. et ex diuina operatōne inclinā
 eius voluntas ad hoc p̄sequendū talis dicit
 bene p̄sperari. vel etiā q̄n quis inclinā ad a
 liquā artē vel ad aliquid vtile practicandum.
 Ecōtra dicit male fortunatus: quādo ex su
 perioribus causis ad p̄traria eius electio in
 clinatur. De quib̄ sentētijs et multis alijs lo
 quitur sanctus Tho. in summa p̄tra genti.
 libro. iij. et in plerisq̄ alijs locis quō differt
 dicere aliquē esse bene vel male natū: bene vel
 male fortunatū: bene vel male gubernatū et
 custoditū. Quia ex dispositōe relicta a corpo
 re celesti dicit aliquis bene vel male natus: z
 sic etiā fortunatus. fm̄ vero q̄ ab angelo illu
 minatur dicit bene custoditū et nō male vbi
 sequitur illuminatōnes. Sed fm̄ q̄ a deo in
 bonū et illud p̄sequitur dicit bene governa
 tus. Que tamē electōes hic nō habent locū.
 quia de ip̄is nō intendimus sicut de p̄serva
 tione a maleficijs inferēdis. De qua ad p̄ns
 sufficiat: aggrediendo earū ceremonialia q̄
 ab eis practicantur. Et primo quib̄ modis
 innoxios ad earū p̄fidia alliciunt.

De diversis medijs quibus demones at
 trahūt et alliciūt innoxios per maleficas ad
 augmentū illius p̄fidie.

Sunt autē tres modi p̄ ceteris qui
 bus demones p̄ maleficas innoxios
 subuertunt. Et ex quibus cōri
 nue illa p̄fidia augmentat. Et pri
 mus est per tediū et importuna temporalū
 damnificatōe. Nā sicut sanctus Gregorius
 dicit. Diabolus frequēter tentat vt saltem te
 dio vincat. Intelligas tū hoc infra vires ten
 tati. et sup̄ diuinā permissionē declara q̄ de
 us p̄mittit ne hoies ignavia torpeāt. In cui
 us figura dicit Judicū. ij. Has gentes nō
 deleuit deus vt crudiret israel in eis: et loqui
 tur de finitimis nationibus canancoz. Je

busis et alijs. Et iam hussite et alijs heretic
 permittuntur vt deleri nō valeant. Ita et de
 mones p̄ maleficas tantis afficiunt damnis
 in tp̄alibus vicinis et innoxios vt q̄si coacti
 maleficarū suffragia primo habeāt imploza
 re et demū earū cōsilijs se submittere. Expe
 rientia sepe nos edocuit. Nouimus in dioce
 si Augustiensis hospite cui infra annū. xliij.
 equi successiue dum fuissent maleficiati vxo
 redio affecta maleficas cōsulu it et iuxta earū
 cōsilia vtiq̄ non salubria alios quos expost
 emerat q̄ vector erat a maleficijs p̄servauit.
 quante deniq̄ mulieres in officio inquisitio
 nis nobis existentib̄ cōqueste fuerunt. q̄ dū
 p̄pter damna vaccis ex priuatōe lactis z alijs
 iumētis illatis suspectas maleficas cōsuluif
 sent: etiā remedia oblata p̄cepissent dum mō
 aliquid vni spiritui p̄mittere voluissent. et il
 lis inquirentib̄ quid nā p̄mittendū foret re
 spondebāt parum hoc esse dum mō informa
 tionibus illius magistri assentirēt super cer
 tas obseruātijs tpe diuinorū in ecclesia aut
 in cōfessionibus sacerdotib̄ faciendū aliqua
 subtrahendo assentirēt. Ubi notandū q̄ vt su
 pra tactum est mille ille artifex a minimis et
 paucis inchoat vt q̄ tpe eleuationis corpo
 ris christi in terrā spumant aut oculos clau
 dant aut q̄ aliqua verba inutilia p̄ferant si
 cut et nouimus eam q̄ adhuc superest secula
 ri brachio defensa quādo infra missarum so
 lennia sacerdos populū salutā dicēdo. Do
 minus vobiscū. Ipa semp̄ subiungit vulgari
 sermōe. Ker mir die zung im arf vmb: Aut
 q̄ in cōfessione post absolutiōne factā etiam
 similia p̄ferant. aut q̄ nunq̄ ex integro cōsi
 teant p̄cipue mortalia peccata. sicq̄ ad omni
 modam fidei abnegationē et sacrilegā p̄fes
 sionē paulatim perducent. Et hic mod⁹ seu
 etiam quicunq̄ cōsimilis obseruatur a male
 ficis erga honestas matronas vicijs carna
 libus minus deditas magis autē terrenis co
 modis inbiantib̄. Sz erga iuuenulas am
 bitioni et voluptatib̄ corporis magis deditas
 aliū modū obseruant scz p̄ carnalia desis
 deria et voluptates corporis. Ubi notandū
 q̄ sicut intentio z appetitus diaboli maior est
 ad tentandū bonos q̄ malos. licet ex parte
 tentatoz magis tentat malos q̄ bonos. id ē
 q̄ amplior abilitas reperitur in malis ad re
 cipiendū tentationē demonis q̄ sit in bonis
 Ita et diabolus sanctiores quasq̄ virgines
 et puellas magis seducere conatur. cui expe
 rientia superest et etiam ratio. Nam cū ma
 los iam possideat nō autē bonos ideo magis
 conat seducere ad sui dominiū iustos quos

4

4

Capitulum. i.

non habet q̄ possessos malos. Sicut etiam aliquis princeps terrenus magis insurgit contra illum qui plus aufert de iure suo q̄ contra alios qui non sibi contrariantur. **Experientia.** Nam in oppido rauenspurge duabus incisioneratis put etiaz inferius patebit vbi de modo que obseruant p̄citando tempestates tangetur vna illa balnearie inter alia que fassa fuerat etiam hoc recitauit se multas a diabolo fuisse perpellas iniurias ea de causa q̄ virginem quandam deuotam et fillam cuiusdam p̄diuitis que nominare opus non est cum et ipsa iam defuncta sit disponere diuina clementia ne malicia deprauaret cor eius seducere deberet taliter vt ipsam festiuo aliquo die inuitaret vt et ipse demon in specie iuuenis cum ea sua colloquia habere posset. **Addiderat etiam q̄ licet sepiissime hoc facere attentasset semper tamen vbi iuencula fuisse allocuta illa signo sancte crucis se munivit. Et hoc vtiq̄ ex instinctu sancti angeli ad effugandam opera diaboli p̄cessisse nemo dubitat. Et et alia virgo in diocesi argentinenſi constituta que et vni ex nostris confessa asseruit q̄ die quadam dominica dum solitaria in domo paterna incederet vetula quedam illius oppidi ipsam visitandi gratia accessit et inter alia scurriliaverba que prulerat hec vltimatim subintulit vt eam si placeret ad locum vbi iuuenes omnibus hominibus oppidi incogniti morarent deduceret. Et dum ait virgo assensam prebuissem et ipsam subsecuta ad domum venissem: vetula subintulit. Ecce per gradus ad cameram superiorem ascendemus vbi iuuenes morant sed caueas ne signo crucis te munias q̄ dum me facturam asseruissem illa p̄cedente ego p̄ gradus sequendo occulte me signo crucis munivi. **Ubi contigit q̄ in summitate graduum et ante cameram pater constituta: illa vetula horribili vultu et stomachato animo se vertendo et me aspiciendo dixit. En maledicaris signo crucis cur te signasti. ab hinc in noie diaboli recedas sicq̄ ad patria redij illesa. Quia ex re colligit q̄ntis versutis antiquus ille hostis in seductionem animarum debachatur. Prefata deniq̄ balnearie incinerata p̄ hunc modum asseruit ab alia quadam vetula se seductam cum in eo consodalis differenti modo: q̄ vix demonem in via in specie humana inuenisset cum et ipsa intentionis fuisset amissum suum fornicationis causa visitare. et vbi a demone incubo cognita fuisset et interrogata an eum agnosceret et ipsa se eum minime agnoscere assereret. Ille respondit. Demon sum: et si volueris ad tuum beneplacitum sem-****

per ero paratus. nec in quibuscunq̄ necessitatibus te deseram. Ad que illa dum annuisset decem et octo annis vsq̄ videlicet ad vltimum vite spurcitijs illis diabolicis inseruiuit cum fidei tamen omnimoda abnegatione. **Et est tertius modus alliciendi per viam mesticie et paupertatis.** Nam corruptis iuenculis et spretis ab amatoribus quibus se nubendi gratia ad eorum promissa impudice copulauerant vbi iam omni frustrantur confidentia et se vndiq̄ infamatas considerant etiam ad quecunq̄ diabolica presidia se conuertunt. aut ratione vindicte illum maleficiando amatorem seu illam cui se coniunxit aut alias omnibus spurcitijs se submitendo machinant. **Et sic cut talium iuencularum non est numerus vt heu experientia docet: ita nec numerus maleficarum ex eis insurgentium. pauca ex multis referamus.** **Est locus in diocesi Brixina. vbi iuuenis super vxorem sibi maleficatam talem casum deposuit.** De enim tempore iuuentutis quandam ait adamando dum ipsa iugiter instaret vt eam matrimonio copularet et ego eam spernendo aliam ex alio dominio duxissem in vxorem volens tamen amicitie gratia ei complacere ipsam ad nuptias inuitabam. Quia veniente dum alie mulieres honeste suas propinas seu oblatioes presentarent illa que inuitata fuerat manu eleuans ceteris mulieribus que circumstabant audientibus dixit: paucos dies sanos post hanc diem habebis. **Et sponsa territa cum eam non agnosceret eo vt premissum est ex alio dominio copulata fuerat dum interrogaret circumstantes que nam esset que ei huiusmodi minas intulisset. Alie ipsam vagam et dissolutam mulierem existere affirmabant. non minus tamen ea que presdixit et eo ordine subsecuta fuerunt. Nam post paucos dies adeo maleficiata fuit et omnibus membris destituta q̄ etiam vsq̄ in presens vltra annos decem in suo corpore maleficia cernuntur. si ea que in vno ducarat oppido illius dioecesis reperta sunt inserenda essent liber integer foret conficiendus. conscripta autem sunt et reposita sunt apud eundem episcopum brixinum. et vtiq̄ stupenda et inaudita vt testis idem existit. **Hec silentio pretereundum putamus rem stupendam et inauditam.** Nam comes quidam preclarus genere vestranensis territorij in consinibus argentinensis dioecesis iuenculam simili genere preclaram duxit vxorem quam tamen post celebratas nuptias vsq̄ ad tercium annum carnaliter cognoscere non poterat maleficia**

signa

38

de omni

li impedimēto vt rei pbavit euent⁹ speditus
Anxius et quid agere ignorans: et sanctos
dei iugiter interpellans. Accidit vt ad ciuita-
tem metensem ob negociorū quorundā expe-
ditionē applicaret. In qua dū p vicos et pla-
reas seruis et familia vallatus incederet quā-
dam mulierē que ante illos annos cōcubina
sua fuerat obuiā haberet. quāvis dū sup ma-
leficia sibi illata minime cogitaret improui-
se eam blande et antiqua amicitia ptracta al-
loquit. et qualiter se haberet et valeret inuesti-
gat. At illa cernens comitis pietatē vicuer-
sa comitē de validudine sui corpis et status
diligētē inuestigauit. Quo respondēte q̄ be-
ne et psperē cū ncta sibi succederēt. Illa atto-
nita paululū siluit. et comes cernens eā atto-
nitam amplius verbis blandis eā aggredit̄
ad collationē inuitando. At illa de statu vxo-
ris inuestigando: simile responsū accepit:
q̄ bene in oibz se haberet. Tunc illa an ne pu-
eros generasset inquisiuit. et comes. tres mi-
hi ait sunt pueri masculi: quolibet anno vnū
genuit. Tunc ampli⁹ illa stupefacta paululū
siluit. Et comes. Rogo te charissima cur tā
diligētē inq̄ris indica: nec enī dubito quin
mee felicitati cōgratularis. Tunc illa. Vere
cōgratulor: sed maledicā illa vetula q̄ obtu-
lit se corpus vestrū velle maleficiare vt car-
nalem actū cū vxore vestra exercere minime
haberetis. In cuius signū puteus qui est in
medio curie vestre cōtinet in fundo ollā cer-
tas res maleficiales cōtinentē. que ea de cau-
sa ibidē posita fuit: vt q̄d diu ibidē contineret̄
tam diu cocundī impotētia vobis adesset: sed
ecce oīa vana sunt de quibz gaudeo rē. Nec
comes diu distulit ad domū regressus pute-
um exbauriri fecit: ollā reperit. et cuncta cō-
cremando potentā illā pditam subito recu-
perauit. **U**n cometissa denuo nobiles quasq̄
ad nuptias novas inuitauit affirmās se iam
dominā illius castri et dominij: q̄ tanto tem-
pore virgo pmanisset. Castrū et dominij p-
pter honorē comitis nō expedit noīatim ex-
primere. hoc enī ipm recta ratio psuadet. erit
substātia facti in detestationē tanti criminis
detegat. Ex q̄bus patet varij modi a malefi-
cis vītati in augmentuz sue pfidie. Prefata
enī mulier q̄ ab vxore comitis expulsa: hoc
maleficiū comiti ex alterius malefice infor-
matione intulerat. Qua de causa innumeri
effectus maleficiales sequunt̄.

¶ Sequit̄ de modo sacrilege pro-
fessionis.

¶ Capitulum. ij.

Qudus autē sacrilege p̄fessionis sup
expressum pactū fidelitatis cū demo-
nibus varius existit. vtpote cū et ipse
malefice varijs exercitijs circa maleficia infe-
renda insistant. Pro cuius intellectu est pri-
mo aduertendū q̄ sicut in genere triplices ap-
parent malefice vt in prima pte tractatus ta-
ctum est. scz ledentes sed curare nō valentes.
Curantes et ex aliquo singulari pacto cū de-
mone inuito nō ledentes. ledētes et curantes.
ita et inter ledentes vnū genus existit supre-
mum in quo genere existētes oīa alia malefi-
cia q̄ alie sparsim exercent perpetrare valent.
Un p̄fitendi vbi describit̄ satis declarat
de alijs speciebus inferioribz. Sunt autē he que
pra humane nature inclinationē immo om-
nium ferarū lupina tantummō excepta pro-
prie speciei infantes vorant et comedere so-
lent. Et hec est suprema species in maleficijs
exercendis. sunt enim que ad innumera no-
cumenta alia tendunt. **H**e enī grandines et
aures lesiuas cum fulminibz exagitant steri-
litate in hominibus et iumentis pcurant.
Infantes quos nō deuorāt demonibz vt su-
pra patuit offerunt aut alias occidunt. Sed
hoc circa infantes nō renatos fonte baptis-
matis. quos autem deuorant renati sunt vt
patet sed nō nisi deo pmittente. Sciunt et
infantes ppe aquas ambulantes in ipas nul-
lo vidente in aspectu parentū p̄curre equos
sub infessoribus freneticos facere de loco ad
locū per aera vel corporaliter vel imaginarie
transmeare iudicij et p̄sidentij animos ne
eis nocere valeant immutare taciturnitatem
sibi et alijs in tormentis pcurare. in se capiē-
tium manus et animos tremorē magnū in-
cutere: occulta alijs manifestare. et quedā fu-
tura ex demonū informatōe que vicz aliquā
causam possunt habere naturalem p̄dicere.
vide questionē an demones valeant futura
p̄cognoscere in. ij. sententiā dist. xij. absen-
tia velut p̄ntia cōspicere: ad amorē vel odiuz
inordinatū mentes hominū immutare ictu
fulminis nō nunq̄ quem volunt vel etiā ali-
quos homines et iumenta interimere. vim
generatiuā aut etiam potentiam cocundi au-
ferre. abortum pcurare. infantes in vtero ma-
tris solo exteriori tactu interimere. solo etiā
visu absq̄ tactu interdū homines et iumēta
maleficiare et mortē inferre. p̄rios infantes
demonibus dedicare et breuiter oīa vt p̄mis-
sum est pestifera q̄ alie malefice sparsim pcur-
rare sciunt q̄n dei iusticia talia fieri permittit
De in illo genere supremo existentes p̄petra

re sciunt: nō autē ecōuerfo. hoc tamē est p̄mi
ne omnīū spurcicias carnales cum demoni
bus exercere. ideo et ex illorū modo p̄fitendi
qui in sup̄remo genere existunt aliarū male
ficarum modū facilliter quis capere potest.
Fuerunt autē tales dudum ante triginta an
nos in cōfinibus subaudie versus dominiū
bernenfīū vt recitat nider in suo fornicario.
nunc autē in p̄finibus lombardie versus do
miniū ducis austrie. vbi et inquisitor cum a
nus vt in precedenti parte tactum est yno an
no quadraginta et vnā maleficas incinerari
fecit. et fuit annus dñi rē. lxxxv. qui etiā ad
huc p̄tinne inquirēdo laborat. Hodus autē
p̄fitendi duplex est. Vn⁹ solēnis p̄ simile ad
votum solenne. Alius priuatus qui seorsus
demoni quacūq; hora fieri potest. Solēnis
inter eos fit vbi malefice in certam cōtionem
statuto die veniunt et demonē in assumpta ef
figie vident hominis. qui dñi super seruāda
sibi fidelitate cū temporalīū p̄speritate et lon
gitudine vite hortat. ille que assunt nouiciā
suscipiendā sibi cōmendant. Et demon si de
abneganda fide et cultu christianissimo. et de
extensa muliere. sic enim et beatissimā virgi
nem mariam nuncupant. et de sacramentis
nunq̄ venerandis inuenerit nouiciā seu dis
cipulū voluntariū. Tunc demon manū ex
tendit: et viceversa discipulus seu nouicia sti
pulara manu illa seruare p̄mittit. Et demon
habitis illis premisis statim subiungit hec
nō sufficere. Et vbi discipulus que nā vltē
rius sint facienda inquirat. Demon omagiū
petit quod cōtinet vt in anima et corpore si
bi eternaliter pertineat et p̄ posse alios quos
cunq; vtriusq; sexus sibi associare velit. Ad
iungit deniq; vt certa vnguenta ex ossibus et
membris puerorū et precipue renatorū son
te baptismatis sibi cōficiant per que cunctas
suas voluntates explere cum sua assistentia
poterit. Hunc modum nos inquisitores ex
perientia teste percepimus in oppido brilia
co basilienfis diocesis plenā informationē
capiendo ab vna iuuenula malefica sed cō
uersa. cuius et matertera in diocesi argenti
nensi incinerata fuerat: que etiam addiderat
q̄ per modū quo eius matertera ipam primi
tus seducere tentasset talis erat. Quada; enī
die secum per gradus ascendere habebat et
eius in sinu camera; intrare. vbi cum vidisset
qu indecim iuuenes in vestimentis viridi co
loris ad modū quo rutheri incedere solent:
matertera sibi dixit. Elige ex his iuuenibus
et cum quem volueris tibi tradā: et ipse te si
bi in sponsam assumet et cum illa nullum se

velit habere asseruisset grauiter vulnerata tā
dem acquieuit modū exprimes p̄missum: as
seruit etiā q̄ sepius per longa terrarū spacia
de nocte secū translata fuerat etiā ab argenti
na vsq; coloniā. Hec est illa cuius occasione
in prima questione p̄missum est nos velle de
clarare: an malefice vere et corporaliter a demo
nibus transferant de loco ad locū. Et hoc
p̄ter verba canonis. cxxvi. q. v. ep̄i. vbi textus
sentit q̄ solummō imaginarie. cum tū inters
dum etiā vere et corporaliter transferant. In
terrogata enim an solū imaginarie et fanta
stice sic incederēt p̄ demones illuse. Respon
dit q̄ vtroq; mō put etiā veritas se habet vt
inferius de mō transferēdi localiter declara
bitur. Asseruit etiā q̄ maiora damna ab ob
stetricibus inferunt. qz vt plurimū infantes
aut hñt interimere aut demonibus offerre. ab
ipa etiā matertera asseruit se grauiter fuisse se
mel verberata: eo q̄ ollam quandā occultatā
discooperiēdo plurimoz infantīū capita rep
perisset. Et plura alia retulit prius p̄fito pro
dicenda veritate inramēto vt decuit. eius de
niq; verbis sup̄ modū p̄fitendi fides indu
bia accommodat etiā p̄ ea q̄ in suo fornicario
p̄fatus Jo. nider doctor p̄cipuus: q̄ etiā no
stris t̄pibus miris claruit scripturis recitat.
et hoc ex relatu inq̄sitoris eduenti diocesis
qui etiā in ipa diocesi multos de maleficijs
reos inq̄sirat et incinerari fecerat. Dicit enī
p̄fato inquisitore mihi referente p̄cepi q̄ in
lausanēse ducatu quida; malefici prios nas
tos infantes coxerant et comederat. Hodus
autē discendi talē artē fuit vt dixit q̄ malefi
ci in certā cōtionē venerūt et ope coz verisi
militer demonē in assumpta imagine viderēt
hoīs cui discipulus habebat necessario dare
fidē de abnegādo christianismo de eucharis
tia nunq̄ adoranda et decalcando sup̄ cruce
vbi latēter valeret. Sequit̄ aliud exemplum
ab eodē. Fuit insup̄ fama cōmunis petro iu
dice in boltinēse referente q̄ in terra bernens
ium. xij. infantes deuorati essent a maleficis
q̄ obzem etiā publica iusticia satis dure exar
serat in tales paricidas. Cū autē petrus q̄si
uisset a quada; capta malefica p̄ que modū in
fantes comederēt. Illa r̄ndit. Hod⁹ iste est.
Nā infantibus nondū baptizatis p̄cipue insi
diamur. vel etiā baptizatis p̄sertim q̄n signo
crucis nō muniunt et orationibus. Lector ad
uerte q̄ ideo nō baptizatis p̄cipue insidiant̄
instinctu diaboli vt non baptizetur sequitur
bos in cunabilis vel ad latera iacentes parē
tum ceremonijs nostris occidim⁹ quos post
q̄ putantur oppressi esse. vel aliunde mortui

Quo guntur
p̄fatos nider

Quo q̄ p̄fatos
q̄fatos nider

de tumulo clam furto recipimus: et in calda
ri decoquimus quousq; euulsis ossibus tota
caro efficitur pene potabilis. de solidiore ma
teria vnguentū facimus nostris voluntati
bus et artibus: ac transuentionibus ac como
dis. de liquidiori vero humore flacone vt
vitem replentis. de quo is qui potatus fue
rit additis paucis ceremonijs statim p̄cius
efficitur et magister nostre secte. Sequit̄ ad
idem modus alius magis distinctus et cla
rus. *Nā* iuuenis quidam cū vxore malefica
capr̄ in bernensiu iudicio scorzuz ab eadē et
in distinctā turrim repositus dixit. *Si* meo
rum facinorum veniam consequi possem: om
nia que de maleficijs scio libens pateface
rem: mori enim video me oportebit. *Tunc*
per literatos circumstantes audisset omni
modam posse consequi veniam si vere peni
teret. tunc lete se morti obtulit: et modos pri
meue infectionis disseruit. *Ordo* inquit ta
lis est quo etiam seductus sum. *Oporet* pri
mo vt dominico die anteq̄ aqua benedicta
cōsecratur discipulum futurū cum magistris
ecclesiam introire et ibidem abnegare coram
eis christum: eius fidem: baptisma et vniuer
salem ecclesiaz. *Deinde* omagiū prestare ma
gisterulo id est paruo magistro. ita enim de
monem et nō aliter vocant. *Ubi* notandū q̄
iste modus cum alijs recitatis p̄cordat. *Nec*
obest q̄ demon interdū presens est vbi oma
giū sibi prestatur: interdū v̄b̄ nō. *Dolose*
enim tunc operatur cernens dispositionē fu
turi discipuli. que fortassis ab eius presentia
tanq̄ nouitius retraheretur timoris causa.
cum tamē alias per sibi notos et familiares
facilius estimat eum assentire. *Ideo* q̄ cum r̄
tunc magisterulum vocant cum absens est vt
minore terrore ex parua estimatōne magistri
cōcūtiatur. *Sequitur* postremo. *De* vtre bi
bit supradicto. quo facto statim se interioribz
sentit imagines nostre artis cōcipere et reti
nere super principales ritus huius secte. *In*
hunc modū ait seductus sum. *Et* vxor mea
quā tante pertinaciē credo vt potius incen
dium sustineat: q̄ minimā fateri velit verita
tem. sed heu ambo rei sumus: sicut dixit iue
nis ita veritas per omnia reperta est. *Nam*
p̄confessus iuuenis in magna cōtritione mo
ri visus est. *Vxor* vero testibus cōuicta ni
hil veritatis. nec in ip̄a tortura fateri voluit.
nec in morte: sed incendio p̄parato per lictor
rem eidē verbis pessimis maledixit: et sic in
cinerata fuit. *Ex* quibus liquet modus p̄fi
tendi earū solennis. *Alius* vero modus p̄i
uatus fit diuersis medijs. *Interdū* enim vis

ris aut mulieribus: aut aliqua alia corporali
seu temporali afflictione inuolutis demon
astat. interdum visibiliter: interdū per medi
as alloquitur personas. et si fm̄ eius cōsilia
agere velint omnia p̄futura pollicetur ad
nutum. a paruis tamē vt in primo capitulo
tactu3 est inchoando vt ad maiora paulatim
perducatur. *Varia* possent ad hoc deduci acta
et gesta per nos in inquisitione reperta sed q̄
difficultatē hec materia nō patitur breuitati
studendū est cum vltiori declaratione.

Pro declaratōe omagiū prestandi aliqua
sunt aduertenda.

*U*trum super hoc q̄ diabolus oma
giū recipit aliqua sunt aduertēda:
qua v̄b̄ de causa et q̄ differēter hoc
faciat. et primo. *Nam* licet hoc faciat princi
paliter ad maiore offensionē diuine maiesta
tis creaturā ei dicam sibi vsurpando. et ob
maiore certitudinē future illius damnatōis
quā summe affectat. *Tamē* sepe reperit̄ est a
nobis tale omagiū ad certos accepisse annos
simul cum p̄fessione. *Interdū* p̄fessionē tm̄
et omagiū ad certos annos distulisse. *Et* di
camus p̄fessionē cōsistere in fidei totali aut
partiali abnegatione. *Totali* vt supra tactū
est cū fides ex integro abnegat̄. *Partiali* cū
ex pacto inito habet ceremonialia quedā cō
tra statuta ecclesie obseruare. vt dñicis diebz
ieiunare. aut s̄ctis ferijs carnibus vesci. aut
certa crimina in cōfessione celare. vel aliq̄
simile p̄petrare. *Omagiū* vero dicamus cōfi
stere in corporis et aie traditione. qua de cau
sa antea talia practican̄ possumus assignare
q̄ttuor causas ex pte demonis. *Una* enī vt
supra in prima pte tractatus declaraf̄ circa
secundū principale. *An* demones ad odium
vel amore mētes hoim possit immutare pa
ruit. q̄ intima cordis nō possit penetrare cū
hoc soli deo cōueniat. *Ex* cōiecturis tm̄ in il
lorū cognitionē deuenit. vt etiā iam inferi
p̄bit. *Ideo* versutus ille hostis si p̄sidera
bit nouiciā in aggressu difficile ad cōsensum
tūc blāde eā aggredit̄: pauca erigēs vt paula
tim ad maiora pducatur. *Secūda* causa. *Nā* cū
inter abnegātes fidē diuersitas credenda est
cū quedā ore sed nō corde. quedā ore r̄ corde
diabolus expiri volēs an corde sicut ore sibi
p̄fiteat̄. certos annos deputat: vt eo in tpe ex
operibz et cōuersatōe mentē eius inuestiget.
Tercia causa. *Nā* si p̄ tm̄ ip̄is spaciū cogno
scet ip̄am ad q̄cūq; exequēda min⁹ voluntariā
et q̄ iā ore r̄ nō corde sibi adhereat. p̄sumitq;
diuinā miāz ei p̄pter āgeli boni custodiā quā
demon in multis expiri p̄t p̄futu3 tūc ip̄am

de p̄fessione

primus modus

abdicere et temporalibus afflictionibus exponere conatur ut vel sic ex desperatione eius lucrum habere valeat. **H**uius veritas patet. Nam si causa queritur unde sit quod certe malefice sub quibuscumque tormentis etiam maximis nec minima veritate fateri voluit. ubi in alie facilliter ad quecumque interrogata sua crimina fatentur. **I**te unde hoc quod sibi postquam fuisse sunt vitam auferre suspendio conantur. Reuera enim dici potest quod ubi divina coactio per sanctum angelum ad hoc non concurrat ut malefica cogatur fateri veritatem et maleficii taciturnitatis abscedere. quod tunc opere demonum sit quod cumque evenit siue taciturnitas siue criminum confessio. **P**rimum sit super illas quas ore et corde non ita fide abnegasse et simili modo omagium prestitisse. **D**e quarum etiam pfeuerantia certus est ubi per oppositum alias relinquet non tamen do eo quod novit illas sibi minime proficuas. **E**xperientia nos sepe docuit cum omnes quas incinerari fecimus ex earum confessionibus patuit ipas fuisse involuntarias circa maleficia inferenda. **N**ec hoc sub spe evadendi dicebant cum ex plagis et verberibus eis a demonibus illatis. ubi ad eorum nutum non serviebant veritas constabat. **S**epissime vix cum faciebatur tumidus et lividus. **E**t similiter quod post confessionem criminum sub tortura se ipsas vitam prorsus laqueo satagunt. **V**eritas ex nostra practica habet: cum semper post criminum confessionem custodes deputant singulis horis super talia attendentes. ubi etiam ex negligentia interdum custodi ad corrigias vel peplias reperiuntur suspense. **I**nimico utique ut dictum est hoc procurante ne per contritionem aut sacramentalem confessionem veniam consequerentur. **E**t quas corde alligere nunquam poterat quo etiam facillime gratiam apud deum inuenissent. **J**am vltimo per temporalem confusionem et horribile mortem in desperationem deducere conatur. quibus et per dei gratiam maior ut pie est credendum veniam per veram contritionem et puram confessionem consecuta sit ubi non voluntarie illis spurcitiis infererunt. **P**atent ex his quod per diocesem argentinensem constantensem et oppidum hagenouie et raenspurg acta sunt vix annis tribus euolutis. **I**n primo namque oppido vna vili peplo et fragili se suspedit. **A**ltera nocte vialpurgis de maleficio taciturnitatis miro modo fuit notata alias mulierculas informando qualiter tale taciturnitate per puerum masculum et primogenitum in fornace decoctum procurare deberent. **A**cta et gesta adhuc per manibus habent. et similiter de alijs in secundo oppido incineratis: sparsim hincinde deducunt. **E**st et quarta causa

cur demones omagium recipere super certas differunt. super alias vero minime eo vicem quod cum periodum hominis cognoscere subtilius quam astronomi potest facilius eis terminum vite vel perfigere vel terminum naturale per casuali modo quo dictum est peruenire potest. **N**ec breuiter pacta et gesta maleficarum declarant. **P**rimo demonis astutia in talibus deducendo. **N**am quia sicut **Aug.** in li. de natura demonum assignant septem cause. vnde etiam probabiliter coniecturant futura contingentia. **N**on quod illa scire certitudinaliter valeant. **P**rima est. quod vigent subtilitate naturali quo ad operationem intellectus ipsorum. **U**nde et sine discursu quod necessarium est in nobis rationis intelligunt. **S**ecunda quod propter experientiam temporum et reuelationem supernorum spirituum plura sciunt quam nos. **U**nde et **Isidoro** allegat sepius a doctoribus: triplici acumine scire videntur demones. **S**ubtilitate nature. **E**xperientia temporum. **E**t reuelationem supernorum spirituum. **Q**uarta est propter celeritatem motus. vnde que in oriente fieri habent predicere potest mira sceleritate in occidente. **Q**uinta quia sicut sua potentia cum deus permittit potest inducere morbos. avarum inficere. et famem inducere: ita possunt et illa predicere. **S**exta quia per signa potest subtilius predicere mortem quam medicus videndo vrisnam et pulsus. **N**am sicut ille per signa videt aliqua in infirmo que simplex non considerat. **I**ta et demon ea que nullus homo videt naturaliter. **S**eptima quia ex signis que procedunt ab animo hominis coniecturant ea que sunt vel erunt in anima astutius prudenti viro. **S**ciunt enim qui instinctus sunt verisimiliter secuturi et consequenter cuiusmodi opera. **O**ctava quia acta prophetarum et scripta noscunt melius quam homines: et ex illis multa futura dependent. **I**deo ex illis multa futura predicere possunt. **N**ec etiam tangunt. **xxvi. q. iiii.** sciendum. **U**nde non mirum si periodum hominis scire potest naturale licet secus sit de termino casuali qui fieret per incinerationem quam demon finaliter procurat: quoniam ut dictum est ipas involuntarias reperit timens de eorum reditu et conversione cum tamen alias quas novit voluntarias etiam ad naturale ut sic usque mortem defendit. **D**emon ex vtraque parte exempla que a nobis reperta sunt et acta. **N**am in basilienensi diocesi villa supra renum sita ta nocte oberzwyler: plebanum conversatione honestum habuit illum in opinionis seu potius erroris quod maleficii nihil esset in mundo sed tamen in opinione hominum qui homini effectus mulierculis attribuebant. que taliter a suo errore de purgatione revolvit quod etiam alia demonum super perfigendum terminis vite maleficis per mortem patefierent.

*Aut ubi ipse ysa
non dicitur
fuisse p[ro]phetia
sicut dicitur*

*Ad hunc h[oc] e[st] e[ss]e
p[ro]phetia*

*et dicitur
p[ro]phetia*

Nam dum festine pontem ob cuiusdā nego-
cij expeditione pertrāsire vellet obuiam simi-
li importunitate quandaꝝ vetulā habuit cui-
dum in pontis accessu locū vt p̄iret dare no-
luisset sed importune incederet casu vetulam
luto intrusit vnde indignata in verba cōtu-
meliosa prorupit eiꝝ dixit. p̄faff. impune nō
transibis. Sed ille licet verba parū aduerte-
ret denocete se infra cingulum vbi surgere ele-
cto volebat se maleficiatum sensit: ita vt bra-
chijs alioꝝ sustentari semper habuit vbi ec-
clesiam visitare volebat. sicꝝ per triennium
mansit: sub cura tamē domestica matris car-
nalis. Quibꝝ expletis dum vetula illa egro-
raret quā etiā per verba contumeliosa quibus
minata fuerat semp suspectā de maleficio si-
bi illato habuerat. accidit tamē vt p̄ cōfessio-
nis audiētia infirmata ad eū mitteret. Et sa-
cerdos licet importune diceret: cōfitear dia-
bolo suo magistro. Ad instantiā tamen ma-
tris per duos villanos sustentatus inter bra-
chia domum accessit et ad caput lecti in qua
malefica iacebat sedēdo. Duo illi villani ab
extra auscultare volebant p̄ fenestrā: sic enī
stuba in plano erat situata an maleficiū illa-
tum plebano cōfiteretur. vnde cōtingit vt licz
infra cōfessionem mentionē nullā de malefi-
cio illato fecisset. Ip̄a tamen cōfessione pacta
dixit. Scis ne tu p̄faff q̄s te maleficauit. Et
dū blande ille respōderet se nescire. illa sub-
intulit. Tu habes me suspectā et bene. Sci-
as me tibi intulisse tali de causa vt supra ta-
ctum est. Et dum ille p̄ sui liberatione insta-
ret et dixit. Ecce tempus statumꝝ aduenit et
mozi habeo: sed ita disponā vt paucis diebꝝ
euolutis post mortē meā sanaberis: et ita eue-
nit. Nam illa inq̄ta statū a demone termi-
num obiit. et infra triginta dies quadā nocte
sacerdos ex integro se sanū reperit. Nomen
sacerdotis dicitur p̄faff bestin. iam in dioce-
si argentiniensi. Simile in diocesi basilien-
si villa bubel p̄ oppidū geryyler cōtingit. Mu-
lier quedā capta et tandem incinerata: sex an-
nis incubum demonē habuerat etiā in late-
re viri dormientis in lecto. Et hoc ter in se-
ptimana. Sabbatis quintis et tercijs ferijs
aut alijs noctibus sacratioꝝ. Tale autē
omagiū prestiterat diabolo vt post septimū
annū in corpore et anima p̄petue sibi dicata
esset. Pie tamē dispensauit deus. Nā in sexto
capta et igni adiudicata vere et integre cōfes-
sa veniam creditur a deo p̄cepisse. Plurimū
enī voluntaria ad mortē extitit asserens q̄
et si liberari posset mortē t̄n amplius p̄eligeret
dum mō potestātē demonis euaderet.

¶ De modo quo localiter transferunt de loco ad locum.

Capitulum. iij.

TAm autē aggrediendū est de carū
ceremonijs et quibus in suis ope-
ribus p̄cedunt modis. Et primo
de his que erga se et p̄prias p̄sonas
operant. Et quia transferri de loco ad locū
corporaliter est de precipuis earū actionibꝝ
carnalibꝝ etiā spurcitijs cum incubis demo-
nibus insistere. De singulis aliqua deduce-
mus. et primo de carū corporali transuectio-
ne. Vbi notandū est q̄ hec transuectio patit
difficultatē vt sepius tactū est ex vno dum ta-
rat p̄cessu scripture puta. xxvi. q. v. Episco-
pi. Vbi dicit et cōsilio acquirensi. Illud nō
est obmittendū q̄ quedāz scelerate mulieres
post sathan retro p̄uerse demonū illusionibꝝ
et fantasmatibus seducte credent se et p̄fite-
tur cum diana horis nocturnis dea pagano-
rum vel cum herodiade z innumera multitu-
dine mulierū equitare sup quasdā bestias et
multa terrarū spacia in tempeste noctis silen-
tio p̄transire eiꝝ tanq̄ dñe in omnibꝝ obedi-
re zc. Quapropter sacerdotes dei p̄dicare de-
bent populo vt nouerint omnino hec falsa z
nō a diuino sed maligno spiritu talia fantas-
mata mentibꝝ fidelium irrogari. si quidē ip̄e sa-
thanas transformat se in diuersarū p̄sonarū
species atq̄ similitudines. Et mentē quā ca-
ptiuam tenet in somnis deludendo p̄ deuia
queꝝ deducit zc. Et ad hoc predicant inter-
dum a quibusdā exempla publice de sancto
Germano. et de quodā alio qui filiā suā sup
hoc obseruauit q̄si omnino hec sint impossi-
bilia fieri. Et indiscrete applicant ad malefi-
cas et eozū opera tanq̄ vt et singula eozū fa-
cta in lesionibus hominū. Iumentozū: terre
frugū: nō sint eis applicāda eo q̄ sicut fanta-
stice in transuectionibus ita et circa creatura-
rum lesiones illuduntur. que quidē opinio
cum in prima questione tanq̄ heretica sit re-
probata v̄spote cōtra diuinā permissionē su-
per diaboli potentiaz que ad maiora vt sic se
extendere potest: militans similiter et contra
sacre scripture intentionē et ad ecclesie sancte
intolerabile damnum vbi iam multis annis
impune et hac pestifera opinione permanse-
runt. seculari brachio puniendi facultatem
amputādo. Vnde et in immensum sic creue-
runt vt iā nō sit possibile eas eradicare. Ideo
diligēs lector ea que ibi posita sunt in destru-
ctionē illius opinionis cōsiderabit z ad p̄is-
qualiter transferantur et quibus modis hoc
sit possibile aduertet cum responsionibꝝ sug-

Exemplum quod analogice diffinit ad d. p. h. o. t.

exempla que ab eis in medium deducuntur. **Q**uod igitur corporaliter possunt transferri varijs modis ostenditur. Et primo ex alijs magorum operationibus. Nam si non possent transferri hoc esset. vel quia deus non permitteret aut quia diabolus hoc facere non posset eo quod creature repugnaret. Non primum. quia ubi maiora virtus et minora dei permissione fieri possunt. Sed maiora tam in pueris quam in hominibus sepius facta sunt utpote iustis et in gratia constitutis. patet. Nam ubi querunt. an campiones puerorum opere demonum fieri possunt. Et an demon localiter possit transferre aliquem hominem de loco ad locum etiam inuicem. Ad primum respondet quod sic. Nam et **H**uibelmus parisiensis in ultima parte de vniuerso dicit. Campiones puerorum fieri possunt ita quod deo permittente demon vicem infantis gerere potest vel etiam translationem facere. Tales etiam pueri sepe sunt miseri euulantes. Et licet quatuor aut quinque matres vix sufficerent ad lactandum nunquam tam impinguant sed ultra modum ponderosi existunt. Mulieribus tamen propter nimium terrorem quem recipere possent nec affirmanda sunt nec neganda: instruende sunt ut litteratorum iudicia querant. Permittit enim deus propter peccata parentum cum interdum viri impregnatis vxoribus maledicunt. Vellem inquit ut diabolus portares vel similia. Et similiter impatientes mulieres sepe similia profcunt. De alijs etiam hominibus interdum iustis exempla plurima reperiunt. Nam **V**incentius in speculo histo. li. xvi. ca. xliij. ex recitatione Petri damiani. refert de puero quinquenni cuiusdam nobilissimi viri. qui puer pro tunc monachus factus a monasterio nocte illatus est pistrino clauso ubi mane repertus et interrogatus dixit se per quosdam ad magnam conuiuium delatum et vix comederet iustum. Est post per superiora pistrino immissum. Quid denique de his magis qui uisitato vocabulo a nobis nigromantici vocantur nuncupant et per aera sepe a demonibus ad longinqua terrarum spaciabuntur. Qui etiam alijs interdum hoc idem suadentes eos secum super caballum qui utique non verus equus sed demon in tali forma existit vehunt. et ut loquantur nec ut signo crucis se muniunt hortantur. Et licet duo sumus hunc tractatum scribentes: vnus tamen ex nostris sepius tales vidit et repperit. Nam scholaris quidam pro tunc: nunc vero sacerdos frisingen. diocesis adhuc superesse creditur qui et referre solitus est semel se corporaliter a demone fuisse per aera subiectum et ad remotas partes il-

latum. Superest sacerdos alius in oberdorf oppido. prope lantzbutam qui pro tunc consodalis illius existens oculis proprijs illam subuectionem vidit. Et qualiter extensis brachijs in altum clamando et non euulando translatus fuit. Causa autem ut idem reuult hec erat. Nam puenientibus quadam die multis scholaribus in potagij ceruicia omnes in hoc consenserant ut ille qui ceruiciam afferret nil exponere haberet: et sic vnus ex socijs dum pro ceruicia apportanda exire volebat hostium aperiendo nebulam derisam ante hostium intuitus fuit: vnde territus redijt et quod potum afferre nollet causam aperiendo eis insinuauit. Tunc idem qui illatus fuerat indignatus dixit. Et si diabolus adesset potum apportabo. Et sic exiens alijs omnibus videntibus per aera subuectus fuit. Verum quidem quod non solum vigilanribus sed et dormientibus talia accidere possint fateri necesse est ut videlicet dormiendo per aera localiter et corporaliter transferantur. Patet et de quibusdam qui super regulas domorum et edificia altissima somnando incedunt. Nec quicquam eis obstare potest ad eorum transitum tam in altum quam in profundum. Et si proprijs nominibus ab alijs circumstantibus vocantur statim ad terram quasi collisi ruunt. Nec utique opere demonum fieri plures arbitrantur et non absque ratione. Nam cum demones sint in multiplici differentia. Aliqui de inferiori choro angelorum qui etiam exiguis penis ultra penam damni quam eternaliter patientur tanquam paruis delictis cruciantur. qui etiam neminem possunt ledere saltem grauiter sed solum principaliter ioculationes exercere. Ubi etiam alij incubi sunt vel succubi punientes nocturno tempore homines vel peccato luxurie coinquinantes eos. Non mirum si etiam his trifis insistant. potest deduci veritas ex dictis cassiani colla. i. ubi dicit tot esse immundos spiritus quot in hominibus studia non dubie comprobatur. Nam nonnullos eorum quos etiam paganos vulgus appellat: nos vero trollen. et abundant in regno noriuege. aut schretel. Ita seductores et ioculatores esse manifestum est ut certa queque loca vias iugiter obsidentes. Nequaquam tormentis pretereuntes ledere possunt derisu tantummodo et illusionem contenti fatigare eos potius studeant quam nocere. Quosdam vero solummodo in nociuis incubationibus hominum pernoctare. Alios ita esse furoriam ac truculentiam deditos ut non sint contenti illorum tantummodo corpora quos suppleuerint atroci dilatare vexare. sed etiam irruere

*Demonibus per
multiplicem
speciem*

b

supereminus transeuntes atq; affligere illos
seuissima cede festinent. vult dicere qd nō tan-
tum obsidēt immo horribiliter cruciāt qua-
les illi in euangelio Matth. viij. describun-
tur. Ex quibus cōcludere possumus primū
qd nō est dicendum maleficas nō transferri lo-
caliter. eo qd deus nō permittat. Si enim su-
per iustos et innocentes aut etiam super ma-
gos permittit quomodo nō super illas ex to-
to se diabolo deuouentes. Et vt cum timore
loquamur. Nonne diabolus saluatorem no-
strum sustulit et duxit et statuit hincinde vt
euangelium testatur. Nec etiā secundū sus-
fragatur aduersarijs quasi diabolus hoc fac-
cere nō possit cui vt in supradictis patuit. tā-
ta inest virtus naturalis omnia corporalia ex-
cedens qd nulla ei virtus terrena comparari
potest. Iuxta illud. Non est potestas super
terram rē. immo ipi lucifero tanta naturalis
inest potestas seu virtus qua maior etiā in-
ter angelos bonos in celo nō existit. Sicut
enim omnes angelos in naturalibus excessit
et naturalia p̄ casum nō sunt imminuta sed
tanquam modo gratuita. Ideo adhuc in eo re-
manent licet obfuscata et ligata. Unde glosa
ibidem super illud. Non est potestas super
terram rē. Et si omnia superat meritis tamē
sanctorū subiacet. Nec valet si quis duo obij-
ceret. Primo qd anima hominis possit resiste-
re. et qd textus videt sentire de vno in singula-
ri scz lucifero cum in singulari loquatur. Et
quia hic fuit qui christus in deserto tentauit.
Et primum hominē seduxit iam autē religa-
tus sit et alij angeli nō sint tante virtutis cū
ipse omnes excedat. Ideo alij mali homines
transferre localiter per aera nō possunt. Nō
valent instantie. Primo dicamus de angelis
Nam minimus angelus omnē humanam
virtutē incōparabiliter excedit. Rationes su-
muntur ex pluribz. Primo quia virtus sp̄s-
ritualis fortior virtute corporali sicut virtus
angeli aut etiam anime superioris q̄ virtus cor-
poralis. Secundo quo ad animā. Quia cū
omnis forma corporalis est forma indiui-
duata per materiā et determinata per hec et
nunc put iam aīa nostra existit. Forme autē
imateriales sunt absolute et intelligibiles.
Unde etiā potestatem habent absolutā et vni-
uersaliōrē. Ideo anima cōiuncta non potest
ita subito transferre corpus suū localiter nec
in altum eleuare. Bene autē faceret cum esset
separata deo permittēte: que omnia a fortio-
ri potest spiritus omnino immaterialis put
est angelus tam bonus q̄ malus. sicut etiam
angelus bonus transtulit abacuc in momen-

to a iudea in caldeam. et ex hac rōne etiam cō-
cluditur qd illi qui de nocte in somnis per al-
ta edificia vebuntur nō feruntur a p̄p̄ijs ani-
mabus nec ex influentijs corporū celestium.
sed ab aliqua excellentiori virtute vt supra pa-
tuit. Tercio quia sicut natura corporalis na-
ta est moueri immediate a natura spiritali
fm locū. tum quia motus localis est primus
motus. viij. phi. tum etiam quia p̄fectior est
inter omnes motus corporeos vt ibidem p̄-
bat phis. ea rōne. quia mobile fm locum nō
est in p̄tencia ad aliqd intrinsecū inquantū
huius sed soluz ad aliqd extrinsecū. vnde
etiam nō tam a doctoribus sanctis q̄ et phi-
losophis p̄cluditur qd suprema corpora sup-
ple celestia mouentur a substantijs spiritali-
bus et separatis bonis et fm naturam et vo-
luntatē. tum etiā quia videmus qd anima pri-
mo et principaliter mouet corpus motu loca-
li. Ideo dicere oportet qd ratio corporis hu-
mani nec q̄tum ad ipm corpus nec q̄tum ad
ipam animā obstare potest quin virtus mo-
ueri possit subito deo permittente de loco ad
locum a spiritali substantia bona fm volū-
tatem et naturā quando boni et in gratia cō-
stituti transferuntur. aut bona fm naturam
nō autē fm voluntatē quādo mali transferū-
tur. Si cui placet videre sanctū Tho. in pri-
ma parte. q. cx. per tres ibidem articulos aut
etiam questionibus de malo. seu etiam in. ij.
senten. di. viij. de potestate demonū super ef-
fectus corporales. Modus autem transferē-
di talis est. Nam vt ex precedentibus patuit
vnguentū ex membris puerozū precipue in-
teremptozū ab eis ante baptisimū cōficere ha-
bent et ad demonis instructionē sedile aliqd
aut lignum inungere quo facto statim in ae-
ra feruntur. et hoc siue de die siue de nocte vi-
sibiliter seu etiā si id volunt inuisibiliter fm
qd demon et obstaculum alicuius corporis
alterum corpus occultare potest vt in prima
parte tractatus de prestigiosa apparitōe ope-
rum demonum patuit. Verū licet demon p̄-
tale vnguentū vt plurimū huiusmodi practi-
cat in sinēvt baptisimi gratia infantes priuat
et saluatione. tamē et absq; his pluries effice-
re visus est vbi per animalia que vtiq; non
animalia vera sed demones sub formis illis
existentes ipas transuxerūt. aut etiā sine ali-
quo exteriori adminiculo solummō demo-
nis virtute inuisibiliter operante interdum
transferunt. Res gesta de visibili et diurna
transuentione. In oppido valtzbut super flu-
men rbeni cōstantiensis diocesis. Malefica
quedaz oppidanis cum esset plurimū odiosa

et ad quasdam celebrandas nuptias non fu-
 isser inuitata cum tamē pene omnes oppida-
 ni illis interessent ipsa indignata vindicare
 se estimans demonem aduocat et sue tristitie
 causam aperuit et vt grandinē excitare vellet
 et cūctos de chorea dispergere petijt. quo an-
 nuente ipam subleuauit et per acra ad mon-
 tem prope oppidum videntibus certis pasto-
 ribus transuectit. et vt postmodū falsa fuerat
 cum aqua sibi deesset ad fundendā in foueā
 quem modū vt parebit vbi grandines exci-
 tant observant. ipa in foueam quā parūā fe-
 cerat yrinam loco aque immisit et cum digi-
 to more suo astante demone mouit. et demō
 subito illum humorē sursum eleuās grandis-
 nem vebementē in lapidibus super chorizā-
 res tantummodo et oppidanos immisit. **Uñ**
 ipis dispersis et de causa illius mutuo cōse-
 rentibus malefica oppiduz ingreditur vnde
 suspicio magis aggrauatur. At vero cum pa-
 stores ea que viderant recitassent suspicio ve-
 hemens in violentā creuit. **Unde** capta et fas-
 sa quod ea de causa quia inuitata non fuerat
 talia perpetrasset ob multis etiam alijs male-
 ficis ab ea perpetratis incinerata fuit. Et qz
 publica fama de huiusmodi transuectionibz
 etiam apud vulgares cōtinue volat nō expe-
 dit plura ad hoc probandū de his hic insere-
 re. **Tantum** hōc sufficiant aduersus illos
 qui huiusmodi corporales transuectiones
 aut omnino negant aut qz solummodo ima-
 ginariet fantastice fiant affirmare conant.
 qui vtqz in suo errore si relinquenter parū
 esset immo nec aduertendū dummodo in fi-
 dei cōtumeliam ipozum error non vergeret.
Attento autem qz illo errore nō cōtenti etiam
 alios inserere et publicare in maleficarū au-
 gmentationē et fidei detrimentum nō verent
Dum asserunt qz omnia maleficia que eis u-
 ste tanqz instrumentis demonū vere et realis-
 ter imputantur. eis tantummodo imaginariet
 illuzorie tanqz innoxijs esse imputanda sicut
 et ipa transuectio fantastica. **Unde** et plu-
 ries impune in magnā creatoris cōtumeliaz
 et grauissimū iam ipozum augmentū remā-
 serunt. **Nec** argumēta etiam a principio eis
 adducta suffragari possunt. **Nam** primū cū
 allegant capitulū episcopi. **xxvi. q. v. vbi** asse-
 ritur qz tantū fantastice et imaginariet trans-
 ferantur. quis tam insipiens qui velit cōclu-
 dere qz nō possint etiā corporaliter transferri
Sicut enim ex fine illius capituli vbi poni-
 tur. qz qui credit posse hominē in melius vel
 in deterius transmutari aut in aliam specie
 transformari. Infideli et pagano deterior sit

ensendus. quis posset cōcludere qz non pos-
 sent homines in bestias prestigiōsa illuzio-
 ne transformari aut etiaz de sanitate in infir-
 mitates tanqz a meliori in deterius transmu-
 tari. **Jam** talis qui sic in cortice verborū ca-
 nonis laboraret. vtqz cōtra mentem omniū
 doctorum sanctorū immo et ptra scripture sa-
 cre pcessum sentiret. **Ex** quibus multiplici-
 ter oppositum apparet vt ex supradictis in ple-
 risqz locis circa primā partem tractatus de-
 ductum est. **Oporet** ergo ad nucleuz verbo-
 rum attendere. **Juxta** quod in prima questio-
 ne prime partis tractatus tactū est. et hoc cir-
 ca solutionē secūdi erroris inter tres qui ibi
 reprobandur qz quattuor iniunguntur predi-
 catoribus populo ad predicanđū. transferū-
 tur enim et corporaliter et fantastice. **Juxta**
 quod et earum pprijs cōfessionibus patet nō
 tam illarum que incinerate fuerunt qz etiam
 aliarum que ad fidem et penitentia redierūt.
Inter quas et illa in oppido **Brisiaco** inter-
 rogata a nobis. an ne fantastice et illuzorie
 aut corporaliter possent transferri. **Respon-**
 dit qz vtroqz modo. **Si** enī casu aliquo nol-
 lent corporaliter transferri scire tamē vellent
 omnia que in cōtione illa ab earum cōfoda-
 libus agerentur tunc talis ab eis seruarietur
 modus: vt illa in nomine omniū diabolozū
 ad latus sinistrū se reponeret ad cubitum. et
 tunc quasi vapor quidā glaucus ex eius ore
 procederet. **Unde** singula que ibi agerentur
 perlucide cōsideraret. si vero corporaliter trans-
 ferri vellet modum supradictum seruare nes-
 cesse esset. **Preterea** in casu quo canon ille nu-
 de absqz omni declaratione intelligend⁹ esset
 quis tam stolidus vt ppter ea omnia eozū ma-
 leficia et nocumenta esse fantastica et imagi-
 naria affirmaret cum ad sensum omnibz ap-
 pareat contrarium eo pncipue qz plures sint
 superstitionum species. vtpote quattuor de-
 cim. **Inter** quas maleficarū species supremū
 in maleficijs et nocumentis cōtinet gradum
 et species phitonum ad quā reduci possunt
 qui fantastice vebuntur minimū gradum.
Demum nec exempla ex legenda sancti ger-
 mani aut aliorum quozumcunqz eis suffra-
 gantur. **Vtqz** quia possibile erat demonibz
 vt seipos ad latera viri dormientis tempore
 intermedio quo scrutiniū de vxoribus fie-
 bant applicaret quasi viris cōdormirent. qd
 tamen factum fuisse propter honorem sancti
 nō asseritur casus tamē ponitur vt nō creda-
 tur esse impossibile. opposituz illius quod in
 legenda ponitur. **A** simili responderi potest
 ad quascunqz alias obiectōnes quia sicut in

quod Brisiano

b ij

veniuntur q̄ quedam tantummodo imaginariæ. Ita etiam reperiuntur in scriptis doctorum plures fuisse corporaliter translatas. Si cui placet Thomam brabantinū in libro suo de apibus inspicere mira inueniet tā de imaginariis q̄ etiam corporalibus hominū translatione.

Sequitur de modo quo se incubis demonibus subiiciunt.

Capitulum. iij.

Ad quantum ad modum quo malefice demonibus incubis se subiiciunt sex videnda sunt. Aliq̄ ex parte demonis et corporis ab eo assumpti et quo elemento sit illud formatum. Secundo ex parte actus an semper cum infusione seminis ab altero recepto. Tercio ex parte temporis et loci an potius vno q̄ altero tempore se exercent. Quarto an visibiliter se agitat ex parte mulieris. et an tantummodo ille que ex huiusmodi spurcitijs procreantur a demonibus frequentantur. Quinto an ille que ab obstetricibus tempore partus demonibus inferuntur. Sexto an remissior vel intensior sit in talibus ipsa venerea delectatio et primo super assumptionem corporis materia et qualitate. Dicendum q̄ aer cum corpus assumit et q̄ aliquo modo est terrestre in quantum habet terre proprietatem per considerationem: quod sic declaratur. Nam quia aer in se non est figurabilis nisi secundum figuracionem corporis alterius in quo includitur unde etiam minime suis terminis terminatur sed tantummodo alienis: et vna pars aeris alteri continuatur. Ideo simpliciter ut sic non potest corpus acreum assumere. Attento autem q̄ aer est maxime transmutabilis et vertibilis in quocumque cuius signum est q̄ quidam nitentes corpus a demone assumptum scindere gladio vel perfodere id efficere non valuerunt. quia partes aeris diuisi statim continuantur de nouo. Ideo patet q̄ in se aer est bene competens materia. Sed quia non potest figurari nisi aliquod aliud terrestre sibi adiungatur. Ideo oportet q̄ aer ille sit aliquo modo inspissatus et ad proprietatem terre accedens: seruata tamen aeris veritate. et hanc condensationem facere possunt demones et anime separate per vapores grossos ex terra eleuatos. et per eorum motum localem eos congregando et figurando in quibus manent tanquam motores tantum et non ut infamatores vitam illi corpori formaliter influentes. quia sic fluit ab anima in corpus coniunctum. Sunt autem in suis sic assumptis et figuratis corporibus si-

cut nauta in nauis quem mouit. Unde quando queritur quale sit corpus assumptum ad materiam a demone assumptum. Dicendum q̄ de eo aliud est loqui quantum ad principium assumptionis et aliud quantum ad terminum. Quia quantum ad principium sic est aer. Quantum ad terminum est aer inspissatus ad proprietatem terre accedens. Hec autem omnia possunt demones deo permittente ex natura cum natura spiritualis sit superior nature corporali. Unde necesse habet sibi obedire intelligendo quantum ad motum localem: non autem quantum ad formam naturalium tam accidentalium q̄ et substantialium susceptionem nisi in aliquibus paruis creaturis et hoc amminiculo alicuius alterius agentis ut supra tactum est. Per motum autem localem nulla forma ponitur in remota. unde sic ad nutum mouere possunt cum alijs circumstantijs. Ex quibus tamen si quis incidentaliter quereret quid sentierim ubi angelus bonus vel malus aliqua opera vite exerceret per corpora vera naturalia et non aerea sicut in asina balaam per quam angelus loquebatur et ubi demones in obsessis corporibus agitantur. Dicendum q̄ illa corpora non dicuntur esse assumpta licet tantum occupata. Inspiciantur dicta doctorum in. ij. dist. viij. An angeli corpora assumant. Sed maneamus in proposito. Demones in assumptis corporibus cum maleficis loquuntur vident audiunt comedunt et generant. Quomodo hec sunt intelligenda. et hec est secunda pars huius prime difficultatis. Dicendum ad primum q̄ ad veram locutionem tria requiruntur. scilicet pulmo cum retractione aeris que non solum propter vocem sed propter refrigerium est cordis unde et muti habent attractionem necessariam. Secundo requiritur q̄ formetur ex percussione corporis in aere sicut cum quis ligno percussit in aere vel campana sonum facit magnus vel paruum: quia materia in se sonorabilis et percussitur cum sonabili instrumento redditur sonus secundum quantitatem corporis et recipitur in aere et multiplicatur vsq̄ ad aures audientis. qui si est remote post spacium ut videtur preuenire habet. Tercio requiritur vox et dici potest q̄ sonus in corporibus inanimatis dicitur vox in animatis corporibus et ibi est lingua que aerem respiratum et iterum emissum percipit in instrumento et vase fuso a deo et viuo naturaliter quod non est in campana. Ideo quod ibi sonus hic vox dicitur. Et hoc tertium potest exemplificari per secundum ut patet. et hec ideo posui ut predicatoribus habeant modum.

tradendi populo. Quarto requiritur vt ille qui vocem format conceptus mentis vult alteri per vocem exprimere et vt ipse intelligat. Ideo illam vocem organizat id est distinguit successiue in ore per linguam dentes percussiendo et per labia claudendo et aperiendo percussum aerem in ore ad aerem extrinsecum emittendo vt sic multiplicando successiue vsq; ad aures audientis qui tunc intelligit conceptum mentis. Ad propositum. Demones carent pulmone et lingua qua tamen artificia tam ostendere possunt iuxta corporis conditionem sicut et dentes et labia vnde non vere et proprie loqui possunt. Sed quia intelligunt et intellectum mentis vbi exprimere volunt tunc non per voces sed per sonos qui habent quandam similitudinem vocum aerem non respiratum et attractum vt in hominibus sed inclusum in corpore assumpto percussunt et ad aerem extrinsecum articulatum emittunt vsq; ad aures audientis. et q; absq; aere attracto et non respirato possit fieri vocis similitudo patet per certa animalia non respirantia q; dicuntur vocare et certa alia instrumenta vt dicit phis in. ij. de anima. Allec enim dum capitur extra aquam subito vocem emittit et morit possunt hec applicari et ea que sequitur vsq; ad vim generatiua exclusiue tamen ad bonos angelos. Si quis velit vltius speculari de locutione demonum in obsessis corporibus. Ibi enim vtuntur corporalibus instrumentis veri corporis obsessi. quia illis illabuntur sic intelligendo infra terminos corporalis quantitatis et non infra terminos essentie neq; corporis neq; anime. Da differentiam inter substantia et quantitatem seu accidens: sed de his nihil ad propositum. Si cui autem placet inspiciat sanctum Tho. in. ij. sententiarum. di. viij. arti. v. Consequenter autem qualiter vident et audiunt dicendum q; quia duplex est visio. Spiritus et corporalis. Et prima in infinitum excedit alterum. tum quia penetrat tum quia per distantiam non impeditur iuxta luminis facultatem quod sibi deseruit. Ideo dicendum q; nullo modo videt angelus siue bonus siue malus per oculos corporis assumpti nec aliquid corporale sibi deseruit sicut tamen in locutione deseruit sibi aer et percussio aeris ad sonum procurrandum et vltius ad multiplicandum vsq; ad aures audientis. Unde oculi eorum sunt oculi depicti. Libenter autem sub his similitudinibus hominibus se offerunt vt eis eorum proprietates quas naturaliter habent et loqui spiritualiter per butusmodi opera man-

festent. Ideo enim et patribus sancti angeli sepe apparuerunt ex dei ordinatione et eius permissione. Valis hominibus sese manifestant vt homines eorum proprietates cognoscentes illis se associant hic in culpis et alibi in penis. Unde Dionisius celestis ierarchie in fine dicit. Ex omnibus partibus humani corporis docet angelus suas proprietates considerare. Concludendo q; corporalis visio est sit operatio corporis viuents per organum corporale quibus demones in se carent. Ideo in assumptis corporibus sicut similitudines membrorum habent ita et similitudines operationum. Et similiter dicere possumus de eius auditu qui multum nobilior corporali eo q; conceptum mentis et anime locutionem subtilius cognoscere potest q; homo audiendo conceptum mentis per verba corporalia expressum. Vide sanctum Tho. in. ij. sententiarum dist. viij. Si enim in vultu hominis legitur secreta eius voluntas et ex motu cordis et qualitate pulsus a medicis passiones anime cognoscunt a fortiori per demones. Sed quo ad comestionem. Dicamus q; completa ratio comestionis quatuor dicit. Diuisionem cibi in ore et traiectionem in corpore virtus corporis potentis digerere et quartum. conuertere necessarium nutrientium et superfluum eijcere. Angeli quicunq; prima duo in assumptis corporibus comedendo faciunt tertium et quartum non possunt. sed loco virtutis digerere et eijcere adest ei virtus alia qua cibus dissoluitur subito in preiacentem materiam. In christo etiam fuit vera comestio in omnibus quia habuit virtutem nutritiuam et conuersiuam non autem conuertendo in suum corpus quia ille virtutes fuerunt glorificate sicut et corpus vnde etiam resoluabatur: cibus in corpore subsistit sicut qui aqua in igne precreta.

¶ Quomodo modernis temporibus malefice actus carnales cum incubis demonibus exercent et qualiter ex his multiplici cantur.

¶ Ad quo ad actus carnales de quibus principaliter intenditur quos etiam cum maleficis tanq; incubi in assumptis corporibus exercent nulla subest difficultas ex premissis nisi fortassis quis dubitaret An presentes malefice hmoi spurcissimi intendent et an originem malefice ex his spurcissimis sumpserint. Ad has duas dubitationes respondendo. Dicamus ad primam. Quicquid de precedentibus maleficis ante annos incarnationis dñice. Nulle et quadringentos vel

Handwritten note in red ink at the bottom left of the page.

Handwritten marginal note: b ij

circiter actum sit an vitz his spurcijs in-
feriebāt sicut ab illo tempore moderne ma-
lefice hoc ignorat eo q̄ nūc q̄ hoc q̄ experie-
tia iā edocuit historia differuit. Maleficos
enim semper fuisse et ex eorum prauis operi-
bus plurima nocumenta hominibz iumen-
tis et terre frugibus euenisse sicut et incubos
et succubos demones nemo q̄ historias pa-
grat dubitare potest eum traditiones cano-
num et sacrorū doctorum plurima a multis
centenis annorum de ipis in posterū relique-
runt et tradiderūt. licet in hoc sit differētia q̄
incubi demones in retroactis temporibz in-
feli fuerunt multierculis cōtra iparum volū-
tatem put in suo fornicatio nider. et in libro
de vniuersali bono siue de apibus. Tho. bra-
bantinus plurima recitant. Quic autē posi-
tioni qua asseritur p̄sentes maleficas huius-
modi spurcijs diabolicis esse infectas non
nostr a sententia intantū adheret q̄tum ipa-
rum maleficarū experta testimonia que cun-
cta illa reddiderunt credibilia nō iam vt ha-
ctenus inuitis animis sed sponte p̄ volupta-
te re fetidissima miserabili seruituti se subijci-
entes. Quorū quos enim a nobis seculari bz a-
chio ad punienduz relicte fuerunt in varijs
diocēsbz precipue in constā. et in oppido
rauenspurg mlis annis his in hēserūt spur-
cijs certis sub. xx. alijs. sub. xij. aut sub. xxx.
annis et semper cum fidei abnegatione in to-
to vel in parte testes sunt ibidē omnes incole
Demptis enim secrete penitentibz et ad fidē
reueris nō minus q̄. xl. et octo in quinqz an-
nis igni tradite fuerūt. nec tm̄ illis accōmo-
data fides q̄tum sponte reueris ad penitē-
tiam credulitas adhibita fuit. omnibz in hoc
cōcordātibz q̄ hm̄i spurcijs in augmē-
tum huius p̄fidie habent insistere. De quibz
etiam sigillarim in secunda parte operis vbi
eorum particularia opera describent tracta-
bitur. obmittendo ea que et socius noster in-
quisitor cumanas in comitatu burbie pegit.
qui et in spacio vnius anni qui fuit Millesi-
musquadringentesimus octuagesimusquin-
tus. xl. et vnam maleficas comburi fecit. Et
omnibus publice asserentibus illis spurci-
ijs diabolicis in hēsisse. Constant ergo oia
aut visus vel auditus pp̄ria experientia aut
fidedignoz relatibus. Duo ad secundū vbi
difficultat an ipi malefici ex his spurcijs
originē sumpserint. Dicamus fm̄ Augusti.
hoc vtiqz verum esse omnes supstitiosas ar-
tes ex pestifera societate hominū et demonū
originem sumpsisse. Sic enī dicit li. i. de do-
ctrina xp̄iana. et habet. xxvi. q. ij. illud qd̄ est

Omnes artes hm̄i vel negatorie vel nocte
superstitionis ex quadam pestifera societate
hominū et demonū quasi pacta infidelis et
dolose amicitie cōstituta penitus sunt repu-
diande. Illo attento manifestū est q̄ sicut di-
uerse sunt species superstitionis seu magice
artis ita et diuerse sunt eorū societates. et si-
cut species maleficorū inter quattuordecim il-
lius artis species pessima existit. quia nō per-
pactum tacitū sed expressum vltra hoc q̄ cul-
tum latrie p̄ fidei abnegationē ipis demoni-
bus habent exhibere. Ideo et pessimas cum
ipis cōuersando retinet societate. Iuxta mu-
lierum que semper vanis delectant cōditio-
nes. Attento insup q̄ iuxta doc. sancti tho.
in. ij. sententiariū. di. iij. arti. iij. In solutio-
ne vnius argumenti vbi querit. An genitū
ex huiusmodi demonibus modis preactis
sint maioris virtutis q̄ alij homines. Respō-
dit hoc verum esse nō solum ex textu scriptu-
re Gen. vi. Isti sunt potētes a seculo zc. Sz
etiam ea ratōne q̄ demones possunt scire vir-
tutem seminis decisi. Primo ex dispositione
eius a quo decisum est. Secūdo muliere p̄-
portionatā ad seminis illius susceptionem.
Tercio cōstellationē iuuantem ad effectum
corporalē. Et quartū addere possumus etiā
ex suis verbis scz ipius genitū cōplexionem
optimā ad effectos illi p̄portionatos. ex quibz
omnibus sic cōcurrentibus cōcluditur
q̄ tales sic geniti sunt fortes et magni corpo-
re. Ideo ad p̄positum cum queritur. An ma-
lefici ex his spurcijs originē sumpserunt:
dicamus. Originē sumpserunt vtiqz ex pe-
stifera mutua societate vt ex primo notabili
paruit. Multiplicationē vero nō sumpsisse
ex illis spurcijs nemo negare potest ex secū-
do notabili cum nō delectationis sed corrup-
tionis causa illis demones intendūt. Erit
ergo talis ordo q̄ succubus demon ab hoīe
seclerato semen decidat qui si est pp̄ius illi ho-
mini deputatus et noluerit se incubum face-
re ad maleficā tradet illud semē demoni mu-
lieri seu malefice deputatus. et ille sub certa
cōstellatione sibi deseruiente vt talis genitū
vel genita fortis viribus ad peragenda ma-
leficia p̄sistit se incubuz malefice faciet. Nec
obstat q̄ illi de quibz textus loquit nō fuerint
malefici sed tm̄mō gigātes et viri famosi et po-
tentes. qz vt superius dictū est: maleficia nō
fuerūt p̄petrata tpe legis nature et hoc p̄pter
recentē memoriā creatōis mundi. Quā idola-
tria locū habere nō potuit. Jam autē malicia
hoīm excrescēte diabolus maiorē ad seminā-
dum hoc genū p̄fidie repperit oportunitatē.

Sed neq[ue] illi termini in boni virtutis intel-
ligi p[oss]unt ubi illi asserunt fuisse viri famosi di-
cebantur.

An semp[er] cum decisione seminis incubus
demon malefica aggreditur.

Ad illud etiā ubi queritur. An semper
cum infusione seminis r[ati]o. Respon-
detur cum mille nocendi habeat mo-
dos et artes v[er]pote qui a principio ruine sue
conatur ecclesie vnitatē rescindere et huma-
num genus omnib[us] modis auertere. xvi. q. ij.
Ideo de istis regula infallibilis non p[otes]t dari
sed pbabilis distinctio v[er]z q[ue] aut malefica
annosa est et sterilis aut nō. Si sic tūc v[er]z
absq[ue] seminis decisione cum ad nihilū vale-
ret et demon in suis operib[us] etiā q[ui]ntum p[otes]t
superfluitatē subterfugit sicut et natura ma-
leficam aggreditur. Vel etiā si sterilis nō sit
tū delectationis causa ex p[ar]te malefice causan-
de ipam aggredit. Si vero ad impregnatio-
nem disposita tunc si cōmode semen a viro
decisum habere potest cū illo ipam aggredere
ob infectionē plis nō differt. Verū si q[ui]s
quereret an semen emissum per nocturnā pol-
lutionem ita colligere posset sicut decisum p[er]
actum carnalē. Ad hoc pbabilis p[otes]t dari rati-
o q[ue] nō licet alijs videri p[otes]t oppositū. Nam
attento q[ue] demones vt p[er]missum est virtutem
seminis generatiuā attendūt. et talis vis in
semine per actū carnalē amplius effunditur
et cōseruatur scinditur semen per pollutionē
nocturnā emissam tantum mō ex sup[er]fluo hu-
more et nō cum tantavi generatiua descindi-
tur. Ideo cum eo se minus exercere ad gene-
rationem plis creditur nisi fortassis vim il-
lam adesse semini intelligeret. Sed et hoc o-
mnino negare nō possumus q[ue] malefica ma-
ritata et per maritū impregnata etiā per cōmi-
xtionem alterius seminis incubus demō cō-
ceptum inficere potest.

An potius vno tempore q[ue] altero et simi-
liter de loco.

Ad illud an obseruat t[em]p[or]a et loca. Di-
cendū q[ue] vltra obseruantia temp[or]ū
quo ad cōstellationes quas obseruat
q[ue] ad plis infectionē operat. Obseruat etiā
certa t[em]p[or]a q[ue] nō infectionis sed venerie volu-
ptatis causa ex p[ar]te malefice exercende agitaf.
et sunt sacratioza totius anni temp[or]a vt na-
talis xpi pascalis et penthecosten solennita-
tibus et alijs festiuis diebus. Et hoc faciūt
triplici ex causa. Primo vt sic malefici nō so-
lum perfidi per apostasiā a fide verum etiā
sacrilegij vicium incurrunt in quibus ipi d-

mones delectatur vt ipse creator amplius of-
fendatur et grauius in p[ro]p[ri]is an[im]ab[us] ma-
leface p[er]demunt. Secunda causa q[ue] cum de-
us sic grauius offenditur eis maiorē pote-
statem sentiēdi in homines et puniēdi illōs
sive in rebus sive in corporib[us] etiā inno-
cios relinquāt. Q[ui] enim dicit filius nō porta-
bit iniquitatem patris r[ati]o. intelligit quo ad
eternam punitionē. temp[or]ali autē sepissime
innorū p[ro]pter aliorū facinora afflictōe puniū-
tur. Unde et alibi de[us] clamat. Ego deus for-
tis et zelotes visitans peccata parentū in ter-
ciam et quartā generationē. Talis et puni-
tio patuit in filijs sodomitarū submersis p[ro]pter
parentū scelera. Tercia causa vt maiori opor-
tunitate plures ruere faciant p[ro]fertim iuuen-
culas que festiuis diebus ocio et curiositati
bus dum amplius insunt eo facilius a ma-
leficis vetulis seducant[ur] put in terra natiui-
tatis vnius ex his inquisitoribus cum duo-
simus hoc opus colligētes cōtigit. Nam iu-
uencula quedam et virgo deuota sollicitata
festiuis die ab vna vetula vt secum per grad[us]
ad camerā ascenderet eo q[ue] certi iuuenes pul-
cerrimi ibidem essent inclusi. et dum illa an-
nueret ascendētib[us] simul vetula precedente
in iunxit iuencule ne se signo crucis mun-
ret. Et licet illa annuisset occulte tū signo il-
lo munuit q[ue] ex re cōtigit vt d[omi]n[us] ascendissent
et virgo neminem cōspexisset eo q[ue] demones
ibidem existentes suā p[re]sentiam in assumptis
corporibus illi virgini nequibāt ostendere.
Vetula maledicendo virgini dixit. Vadas
in nose omnīū diaboloz cur te signasti. Dec
ex cōfessione pura illi[us] virginis collegi. Pos-
test et addi quarta causa vt sic facilius hoies
seducāt. qui dū p[ro]siderāt q[ue] talia eis a deo sa-
cratiozib[us] t[em]p[or]ibus fieri p[er]mittunt nō estimant
illa tā grauiā esse sicut si illis t[em]p[or]ib[us] nequirent
facere. De loco vero an plus in locis certis
se exercēt. Dicendū q[ue] ex verbis factis q[ue] ma-
leficarū p[otes]t q[ue] spurcias illas oīno in locis
sacris exercere nō p[otes]t. Qua in re p[ro]penditur
efficacia angelice custodie ob reuerentiā illi[us]
loci. et q[ue]d amplius est. asserūt se nunq[ue] habe-
re pacē nisi t[em]p[or]e diuinor[um] cum p[re]ntes fuerint
in ecclesia. et ideo citius et tardius ingrediūt
et egrediunt. licz alia pessima certa cerimoni-
alia habēt ad instructioz demonū obseruare
vt v[er]z t[em]p[or]e eleuatiōis in terrā sp[er]ere. seu cogi-
tationes nephandissimas p[er] p[ro]ba aut sine ver-
bis p[ro]ponere vt v[er]tinā esses in tali vel tali loco
put iā in scda p[ar]te tangetur.

An visibiliter sicut ex p[ar]te malefice ita etiā
quo ad circumstātes se mutuo agitat.

*De quibusdam de demonio per spiritum
v. 100*

Ad illud an visibiliter vel invisibiliter huiusmodi spurcias agant minus dicendum quantum experientia nos edocuit quod licet semper visibiliter ex parte malefice demon incubus operetur ita quod non est necessarium invisibiliter propter federatum pactum et expressum ei appropinquare. Tamen quoad circumstantes sepius ipse malefice supine iacentes in agris seu silvis vise sunt et denudate supra umbilicum. Et iuxta dispositionem illius spurcie coaptatis membris tribus extruribus se agitantibus demonibus incubis invisibiliter ibidem quo ad circumstantes cooperantibus. licet in fine actus vapor nigerrimus in longitudine hominis sursum a malefica in aerem elevabatur: sed hoc rarissime. Et qua de causa novit ille mille artifex ut iuencularum circumstantiam vel aliorum hominum mentes valeat aut allicere aut immutare de quibus gestis et qualiter in plerisque locis tam in oppido rauenspurg quam etiam in dominio nobilium de Roppelstein. et certis alijs terris talia sunt peracta in secunda parte patebit. Sed et hoc cognovisse certum est quod maritis visibiliter interdum cernentibus incubos demones. quos tamen non demones sed viros putabant cum eorum vxoribus talia peragere dum arma arriperent et transfodere volebant subito demon disparuit se invisibilem faciendo. unde et mulieribus manus et brachia obijcientibus: licet interdum lesi fuissent. ipsos tamen viros obiurgantes. an ne oculos haberent aut si a demonibus obfessi forent deridebant.

no amicus

Quod non solum demones incubi mulieres eorum spurcijs precreatis. aut eis obstetricibus oblatas infestant. sed quascunque indifferenter cum maiori vel minori venerea delectatione.

In aliter vero concludendo dici potest ipsos demones incubos non tantum mulieribus ex eorum spurcijs pgenitis aut eis ab obstetricibus oblatas fore infestos: sed toto conatu in quascunque sanctiores virgines illius terre aut oppidi per ipsas maleficas seductrices aut copultrices abelare. Hoc enim experientia rerum magistra edocuit ubi in oppido rauenspurg certe combuste ante finale sententiam. Huic simile asseruerunt quod eis ab earum magistris iniunctum fuisset omni conatu debere in subuersionem sanctarum virginum et viduarum laborare. Et de venerea delectatione an maior sit vel minor cum incubis demonibus in corpore assumpto quam ceteris paribus cum viris in corpo-

re vero dicendum. Videtur quod licet naturalis ordo hoc minus excuset quin maior sit ubi simile suo sibi alludit. tamen mille ille artifex ubi debita actiua debitis passivis: licet non in natura tamen sub qualitatibus in calore: vel temperamento aliquid coniungit utique non minorem excitare videtur concupiscentiam. sed de his in sequentibus latius quo ad conditionem sexus feminei declarabitur.

De modo generali quo per sacramenta ecclesie sua maleficia malefice exercet. Et de modo quo vim generativam impedire solent. seu etiam alios defectus super quascunque creaturas demptis corporibus celestibus.

Capitulum v.

Tam autem qualiter alias creaturas in utroque sexu et terre fruges inficiunt. plura sunt super modos agendi advertenda. Et primo qualiter homines. demum qualiter bestias. tercio qualiter terre fruges. Et parte hominis. primo qualiter vim generativam seu etiam actus venereum ne mulier concipere: aut vir actum exercere valeat maleficijs impediunt. Secundo qualiter actus ille impeditur respectu unius mulieris interdum et non alterius. Tercio qualiter membra virilia auferunt quasi omnino sunt a corporibus eviscatis. Quarto quomodo si aliquid premissorum contingeret potentia demonis inferente per se non per maleficam posset discerni. Quinto quomodo malefice homines utriusque sexus in bestias prestigiosa arte transmutant. Sexto quomodo obstetricibus malefice conceptibus in utero matris diversis modis interimunt. et ubi hoc non faciunt demonibus infantes offerunt. Et ne hec quasi incredibilia putarentur. Ideo in prima parte operis per questiones et argumentorum solutiones sunt decisa. Ad quas si opus sit dubietate per inuestiganda veritate recurrere poterit. Ad premissa tantummodo acta et gesta per nos reperta. siue etiam ab alijs conscripta in detestationem tanti criminis sunt deducenda ut priores questiones si fortassis alicui difficiles ad intelligendum forent. Et his que in hac secunda parte traduntur fide capiat: et ab errore resiliat. quo nullam maleficam esse. aut nullum maleficium posse fieri in mundo estimavit. Unum primo notandum quod cum sex modis homines ledere possunt absque modis quibus alias creaturas ledunt. Et unus sit quo amore malum ingerunt viro alicui ad mulierem vel mulieri ad virum. Alius quo odium vel invidiam in aliquo seminare procurant. Tercius in his qui maleficiati dicuntur. Ne vi generativa uti valeant ad feminam vel viceversa femelle ad virum

vel etiam alijs modis aborsum percurandovt supra tactum est. Quartus cum in membro aliquo homine egrotare faciunt. Quintus cum vita privant. Sextus cum usum rationis auferunt. Et fateri cum hoc oportet quod in omni genere rerum: demptis corporibus celestibus veros defectus et veras infirmitates. licet non veras sanitates ex virtute naturali inferre possunt: et hoc ex potenti virtute naturali et spiritali qua corporali quacunque eminent virtute. Nulla etiam infirmitas cum altera concordat: seu etiam defectus naturalis vbi infirmitas desit. ideo diuersis medijs vtrique ad diuersas infirmitates et defectus procedunt. De quibus aliqua quatum necessitas postulat in medium producamus prius tamen ne animi lectoris maneat suspensus cur supra corpora celestia aliquam immutationem facere non possunt. Dicimus triplicem esse causas. Prima quia super eas etiam quo ad locum penalem existunt qui locus est aer caliginosus. et hoc propter ipsorum officium eis deputatus: vide supra in prima parte tractatus in questione secunda de incubis et succubis demonibus. Secunda causa. quia corpora celestia mouentur a bonis angelis. vide in plerisque locis de motoribus orbium. precipue sanctus Thome in prima parte. q. cx. in quo concordat philosophi cum theologis. Tercia causa propter vniuersale regimen: et commune bonum vniuersi cui detraberetur in generali. si malis pmitteretur spiritibus in illa corpora celestia aliquas immutationes causare. Unde et ille immutationes miraculose facte in veteri aut nouo testamento a deo per eorum motores. seu angelos bonos facte sunt vt in statione solis sub Iosue. Retrogradatione sub Ezechie. obscuratione innaturali in passione christi. In omnibus autem exposit elementis et elementis sua maleficia deo pmittente: et per se absque maleficijs: et cum maleficijs exercere possunt. Et de facto exercere non cessant. vt patebit. Secundo notandum quod in omnibus modis maleficiandi. vt plurimum semper maleficas informant. vt instrumenta sue malicie per sacramenta seu sacramentalia ecclesie. vel per quecunque diuina: seu deo consecrata efficiant vt quando imagines ceream sub palla altaris ad tempus ponunt: vel per crisma sacrum filium trahunt: vel ex quibuscunque rebus consecratis. Et hoc quidem triplici ratione. sicut etiam quod sanctioribus anni temporibus: et precipue circa aduentum domini: et festa natalia sua maleficia exercere solent. Primo vt non solum

homines per talia perfidi fiant: sed etiam sacri legi diuina quatum in eis est contaminanda. Et sic plus deum creatorem suum offendant: in tantum animas proprias condemnent: et plures in peccata ruere faciant. Secundo vt deus sic grauitur per hoies offensus demoni maiorem potestatem in homines seu iudici relinquat. Sic etiam Gregorius dicit quod malis interdum iuxta eorum desideria: et petitiones concedit. iratusque alijs denegat propitius. Tercio vt sic sub specie bonis apparentis plures simplicis facilius decipiat quando per tacta diuinis rebus putat aliquid numinis a deo obtinuisse vbi solum maiora peccata sunt commissa. Potest et addi quarta ratio super sacratioz tempora et principium anni. Nam quia festa plus franguntur peccatis mortalibus quam mechanicis operibus. Juxta Augustinum in libro de decem cordis. Superstitio autem et maleficia de maximis seruilibus operibus demonis est contra diuinam reuerentiam. Ideo vt dictum est homines profundius cadere facit et creator amplius offenditur. Et super principium anni dicere possumus. Juxta Isidorum libro viij. ethi. c. ij. quod sicut Iannus a quo Ianuarius mensis dictus est. qui et in die circumcisionis incipit idolum fuit diuersis faciebus confictum. vna tanquam esset finis anni precedentis. et alia tanquam esset principium futuri: et vt imminentis anni esset protector et fortunatus auctor in eius reuerentiam sed potius demonis in idolo faciebant pagari varias commotiones luxuriosas: et strennuas et localia sibi mutuo tradiderunt. choreas varias duxerunt: mensas preparauerunt. de quibus mentio fit per beatum Augustinum in multis locis et fere per totum recitantur. cxi. q. varijs. Et sicut iam mali christiani has corruptelas imitantur. licet quo ad lasciuiaz sint translata ab eis ad tempora carnis priuuij quando cum laruis et ludis et alijs superstitionibus discurrunt. Ita et nunc malefice his persuasionibus a demonibus in ipsorum complacentiam circa principium anni quo ad diuinum officium et cultum. vt festum Andree et festa natalia christi existunt sua maleficia exercet. Et quidem iam in speciali qualiter per sacramenta primo. Demum qualiter per sacramentalia talia exercent aliqua nouiter facta: et a nobis per inquisitionem repta referam. Et oppidum quod noiare non expedit: quod ordo charitatis et rationis imperat et suadet: vbi malefica corpus dnicum sumpsit et declinans subito vt detestabilis modus est mulierum peplum oris adhibuit et in panniculam

*super de figuris
per modum
quod magis
dicitur*

S. Iohannes

De superstitiis

dominicū corpus extrahendo intulit. et in
ollaz in qua bufo erat sic a diabolo informa
ta proiecit ⁊ sub terra in stabulum prope hoz
reum domus sue occultauit cum alijs pluri
mis rebus adiunctis ex quibus sua malefici
cia exercere habuisset. Sed assistente diuina
pietate tantū facinus detectum ad lucē per
uenit. Nam sequenti die mercenario quo
dam causa sui laboris prope stabulum iter fa
ciente vocem quasi cuiusdam infantis eiulā
tis audiuit. et quanto propius accessit vsq̄
dum ad pauimentū sub quo olla abscondi
ta erat puenisset tanto clarius audiuit: et esti
mans infantem aliquem a muliere subtrumu
latum scultetum seu presidentē accessit. ⁊ rem
gestam sua estimatione a paricida perpetra
tam narrauit: qui cito missis scrutozibz ita
esse vt ille narrauerat repertum est. ex huma
re autem pnerum nolebant. sed potius vt cu
stodes a remotis positus si qua mulier acces
deret sano vsi cōsilio attendere haberēt. Nec
enim dominicum corpus ibi absconditum
esse nouerant. vnde et cōtigit vt eadem male
fica locum accederet et sub pallio alijs occul
te cernentibus ollam abscondit. Unde capta
et questionibus exposita facinus detexit asse
rens dominicum corpus cum bufone in ol
la fuisse absconditū ex his pulueribz sua ad
libitum nocumēta hominibus seu alijs crea
turis inferre posset. Insuper aduertendum
q̄ hanc obseruant malefice cōmunicantes cō
suetudinem vt si absq̄ nota efficere valeant
dominicum corpus sub lingua et nō supra
recipiant rationibz his vt estimari potest vt
abnegationis fidei remediū nunq̄ percipe
re velint nec per confessionem neq̄ per sacra
menti eucharistie perceptionem. Secundo
vt eo facilius ex ore dominicū corpus acci
piatur pro earum vt dictum est vsibus appli
candum in maiorē creatoris offensam Qua
re et omniū ecclesie rectoribus et populū cō
municantibus semper iniungitur summam
adhibere diligentia vt plurimū aperto ore et
lingua bene extensa cum amotione pepli mu
lieres cōmunicent. Et quanto maior adhibe
tur diligentia tanto plures malefice p hunc
modum notantur. De alijs rebus sacramen
talibus innumeras exercent superstitiones.
Interdum imagines cereas quādoq̄ res aro
maticas sub palla altaris vt supra tactum est
ponentes: et sub limine domus occultantibz
vt per transitū ille pro quo positum est ma
leficiatur. Innumera possent deduci: sed hec
minima per maiora maleficia approbant.

De modo quo vim generatiuā impedire
solent.

Capitulum. vi.

DE modo autem quo vim genera
tiuā impedire solent tam in homi
nibus q̄ iumentis etiam in vtroq̄
sexu. Potest lector ex his que supra
tracta sunt in questione. An demones p ipas
maleficas mentes hominū ad amorē vel odi
um immutare valeant. Ubi post solutiones
argumentozꝝ specialis fit declaratio de mō
quo vim generatiuā impedire valeant deo
permittente. Ubi tamē notandum q̄ tale im
pedimentū ab intrinseco et ab extrinseco pra
cticatur. Intrinsece autem fit ab eis duplici
ter. Primo vbi rigorem membri pro fructifi
catione accomoda directe reprimunt. Nec
hoc videatur impossibile cū et motum alias
naturalem in aliquo membro impedire pos
sunt. Secundo vbi missionem spiritū ad
membra in quibus est virtus motiua probi
bent quasi intercludēdo vias seminis ne ad
vasa generationis descendat vel ne excidat
vel emittatur. Extrinsece pcurant interdū
per imagines vel ex herbarum comectionis
bus. Interdum per alias res exteriores pu
ta ex gallozꝝ testiculis vel ex herbarum co
mectionibus. Non tamē credendū est q̄ vir
tute illarum rerum vir impotens reddatur
sed occulta virtute demonū illudentē huius
modi maleficas per huiusmodi vim genera
tiuam ne videlicet vir coire aut mulier conci
pere valeat maleficiare possunt. Et huius ra
tio est q̄ plus permittit deus super hunc actū
per quē primū peccatum diffunditur q̄ sup
alios actus humanos. sicut et super serpen
tes qui magis incantationibus deseruiūt q̄
alia animalia. Unde et pluries a nobis ⁊ ab
alijs inquisitoribus repertum est q̄ per ser
pentes aut p curē serpentis hōmī impedimē
ta intulerunt. Nam quidāꝝ captus malefic⁹
falsus fuerat q̄ multis annis sterilitatē tā in
hoībꝝ q̄ iumentis quandā domū inhabitā
tibz p maleficū intulisset. Aider in super
vbi sup̄ refert quendā maleficū noīe stadlin
in diocesi lausanēsi captū. q̄ et falsus fuerat
q̄ in certa domo vbi vir ⁊ vxor simul pmane
bant p sua maleficia successiue in vtero vxo
ris viri septē infantes occidisse. Ita vt semp
aborsum fecerat femina annis multis. Silē
fecerat in eadē domo oibus pecoribz ⁊ iunē
tis fetosis quozū nullum viuū partū edidit
in eisdem annis. Et cū maleficus questiona
retur qualiter talia pcurasset. aut quō re esse

*plurimū pcurat
in domo ab hōmī*

*In domo quidāꝝ
malefic⁹*

posset: facinus aperuit dicens. Subter limē
 hostij domus serpentem posui qui si amo-
 uebitur fecunditas inhabitantib; restituet.
 et sicut predixit ita euenit. Nam licet serpens
 nō fuisset inuentus quia in pulueres redactus
 terrā tamē omino asportabant. Et eodem an-
 no vxori et omnib; iumentis fecunditas res-
 tuta fuit. Aliud deniq; factum in Rychbo-
 fen paucis et vir quattuor annis elapsis cōti-
 git. famosissima quedā malefica erat utpote
 que solo tactu et oi bona maleficiare et abor-
 sum pcurare sciebat. In quo dum vxor cu
 iusdam potētis impregnata esset et ob sui cu-
 stodiam quandā obstetricē ad se recepisset: a-
 uisatq; ab eadā obstetricē fuisse ne castrum
 exiret. et q; precipne a colloquio et conuersa-
 tione illius malefice supdicte se caueret. Post
 aliquas septimanas immemor illius auisa-
 menti castrum exiens quasdā mulieres con-
 gregatas in quodā cōiuiū uisitandī gratia
 accessit. vbi cum paululū resedisset malefica
 superuenit et ipam dominā quasi saluatio-
 nis gratia super ventrē ambabus manibus
 tetigit. et subito puerū se dolorose mouentē
 persensit. Unde territa vbi ad p̄ria redijt et
 rem gestam obstetrici narraasset. Deu inqui-
 ens iam puerū perdidistis exclamauit. et vt
 pdixit in partu cōtigit. Mā nec aborsum in-
 tegrum sed paulatim frustra iam capitis iāq;
 pedum et manū peperit. Magna vtiq; ex
 diuina pmissiōe castigatio in penā eius vi-
 delicet mariti qui tales maleficas punire et
 iniurias creatoris vlcisci deberet. Fuit et in
 oppido merspurg pstantiensis dioecesis qui-
 dam iuuenis intantū maleficatus q; nullū
 actum carnalē cum aliqua dempra vna exer-
 cere poterat. Vltis etiā audientibus retu-
 lit q; sepissime dum eam declinare et alias ter-
 ras inhabitare et fugaz capere volebat. Ad-
 huc interdū nocturno tpe assurgere et festine
 cursu velocissimo. iam per terrā iam per aerē
 quasi volando redire volebat.

A De modo quo membra virilia auferre
 solent.

Capitulum. viij.

Ad et hoc q; membra virilia aufer-
 re solent: nō quidē in rerū veritate
 corpora humana illis spoliando.
 sed prestigiosa arte occultando vt
 supra in questione desuper tacta declaratu;
 est aliqua gesta in mediū pducamus. In op-
 pido nāq; rauenpurg iuuenis quidā iuuen-
 cule adbesit quā relinquere volens membrū

virile perdidit prestigiosa vtiq; arte vt nihil vi-
 dere aut tangere preter planū corpus posset.
 Anxius inde cellare quoddā adijt vt vinum
 emeret et paululū residens mulieri cui alteri
 superueniente causaz tristicie sue aperiendo
 singula enarrauit. et ita esse corpore demon-
 strabat. Astuta illa an ne aliquā suspectā ha-
 beret inquisiuit. Et ille vtiq; talē ipam deno-
 minando et rem gestam narrādo manifesta-
 uit. Et illa. Expedi vt per violentiā aliquā
 vbi beneuolentia tibi nō suffragat. p acqui-
 renda sanitate ipam inducas. At iuuenis in
 crepusculo noctis viam quā ptransire male-
 fica solebat obseruauit et ipam reperies dum
 p sanitate corporis sibi reddēda supplicaret.
 et illa se innociā nec quicq; scire assereret ipaz
 inuadendo manutergiu quoddā ad collum
 fortiter cōprimendo strinxit dicens. Nisi mi-
 hi sanitatē restitues e manibus meis p̄bis.
 Unde illa quia clamare nō poterat et iam fa-
 cies tumefacta nigrescebat. Sine inquit me
 liberā et te sanabo. Et iuuenis dū nodū seu
 stricturā laxasset malefica manu ipm inter se
 mora sen coras tetigit dicens. iam habes qd
 desideras. Et iuuenis vt postmodum refere-
 bat notabiliter p̄senserat anteq; visu aut tactu
 seipm certificasset membrū sibi ex tactu dum
 taxat malefice fuisse restitutu. Simile. Ves-
 nerandus quidā pater honestate vite et scienti-
 a preclarus in ordine e cōuentu Spirensi
 referre solet. Quadā inqt die dum p̄fessionū
 audientie instaret. Iuuenis quidā accessit et
 inter verba cōfessionis membrū virile lamē-
 tabiliter se pdidisse asseruit. Admirans ego
 p̄ et verbis suis facilliter credere nolēs eo q;
 leuis corde qui facile credit a sapiente iudica-
 tur. Experientia didici per visum nihil cer-
 nendo dum iuuenis locum vestes detegen-
 do demonstrasset. vnde in me sanoq; cōsilio
 vsus An ne aliquā haberet suspectam que ei
 tale maleficiū intulisset inquisiui. et iuuenis
 ynā se habere suspectā sed absentē et in vxor-
 mācia residentem asseruit. Tunc ego hec tibi
 iniungo quantocius ipam accedas et p̄missi-
 onibus ac blandis verbis p posse ipam e-
 mollire studeas. qd et fecit. Nam post pau-
 cos dies reuersus est gratias mihi referēs se
 sanum et cuncta recuperasse asseruit. et sic ver-
 bis credidi experientia tamen visus certifi-
 catus denuo. Sunt tñ et hic aliqua notanda
 ad intelligendū clari q; sup de eadē materia
 tacta sūt. Primo q; nullo mō credendū est ta-
 lia mēbra euelli aut segregari a corporib; sed
 arte prestigiosa p demonē vt nec videri aut tan-
 gi valeāt occultari. Et hoc autē et rationes

De modo quo membra virilia auferre solent.

liberauit. asserens hoc ei accidisse. quia diuini non vacasset nec sacramenta ut decebat scilicet confessionis et eucharistie ut decebat frequentasset. Unde inuenis qui eam de turpitudine sollicitauerat licet rennuisset ex honestate in iudens maleficus que inuenis ea de causa ut in uencula maleficiaret accesserat uirtute demonis eam in equa conuerterat. Summarie concludamus quod in bonis fortune sicut sunt res exteriores ut bona temporalia. fama et sanitas corporis. licet boni per demones et sua membra ledi possint in eorum meritum et probationem. sicut de beato Job patuit qui in talibus per demonem lesus fuit. Tamen eis inuitis sicut in nullum peccatum per maleficia trahi possunt aut violentari. licet ab intra et in carne ab extra valeant tentari. Ita etiam nec huiusmodi illusiones fantasticas actiue et passiuie inferre possunt. Actiue ut eorum sensus haberent demones illudere sicut aliorum in charitate non existentium. Passiue ut eis eorum membra prestigiosa illusionem haberent auferre. Dec enim duo beato Job nunquam diabolus inferre potuisset: presertim passiuum nocumtum super actum uenerum qui tante continentie erat ut dicere posset. Depigi fedus cum oculis meis ne quidem cogitare de uirgine. A fortiori de muliere aliena. cum tamen super peccatores demon magna noscitur ex uerbis euangelij Luce. xi. Cum fortis armatus custodit atrium suum in pace sunt omnia que possidet habere potentiam. Verum ex his si quis quereret circa illusiones membri uirilis que licet illam illusionem non posset demon existenti in gratia inferre passiuie an ne posset actiue ut scilicet existens in gratia illuderetur in suo visu quia uideret membrum annexum. cum tamen ille qui sibi est imaret ablatum non uideret annexum nec etiam alij circumstantes. quod si conceditur uideretur esse contra predicta. Potest dici quod quia non tanta uis existit in damno actiuo sicut passiuo. capiendo actiuum non qui actiue intulit. sed qui damnum ab extra uidet ut de se patet. Ideo existens in gratia licet posset uidere damnum alterius. et in illo demon sensus eius illuderetur. Non tamen posset sibi ipsi tale damnum inferre passiuie ut scilicet suo membro priuaretur cum libidini non deseruit sicut per oppositam ut angelus dixit Thobie. Qui libidini vacant demonium accipit potestate. Quid denique sentiendum super eas maleficas qui huiusmodi membra in copioso interdum numero ut viginti vel triginta membra insimul ad nidum anium vel ad aliquod sericum includunt. ubi et quasi ad uicinia membra se mo-

uent vel auenam vel pabulum consumenda prout a multis uisa sunt et communis fama refert. Dicendum quod diabolica operatione et illusionem cuncta exercentur. sic enim sensus uidentium illudunt modis supra tactis. Reuult enim quidam quod dum membrum perdidisset et quandam maleficam causam recuperande sanitatis accessisset. Illa ut quendam arborem ascenderet infirmo iniunxit et ut de nido in qua plurima erant membra si quod uellet accipere posset indulget. Et cum ille magnam quoddam accipere attentasset. non ait malefica illud accipias et quia uni ex plebanis attineret subiunxit. hec omnia utique prestigiosa illusionem fieri a demonibus modis supra tactis organum uisus per transmutationem specierum sensibilibus in imaginatiua potentia turbando. Nec enim oportet asserere quod demones sint in assumptis sic membris ostendentes quemadmodum solent in assumptis corporibus ex aere maleficis et interdum hominibus apparere et cum eis conuersari. Ratio est. quia facilius modo uidelicet per motum interiore localem specierum sensibilem ex conseruatoria seu memoratiua potentia ad imaginatiua ista facere possunt. Et si quis dicere uellet quod etiam simili modo facere possent ubi in assumptis corporibus asseruntur maleficis aut alijs hominibus conuersari ut uicique tales apparitiones facerent per transmutationem specierum sensibilibus in imaginatiuam potentiam. ut homines dum putarent demones in assumptis corporibus esse presentes tunc non essent nisi tales specierum sensibilem in interioribus potentibus immutationes. Dicendum quod si nil altius demon ostendere uellet nisi tantummodo humane effigie presentationem. tunc utique opus non esset ei in assumpto corpore apparere cum sufficienter per prefatas transmutationem hoc efficere posset. Nunc autem quod altiora habet exercere pura loqui conuersari et alijs spurcicijs intedere. Ideo et ipsum presentem esse oportet ab extra uisui realiter in assumpto corpore se obijciendo quia uirtus angeli ibi est ubi operatur secundum doctores. In questione uero qua queritur. Quid si demon per se absque malefica membrum uirile alij cui auferret. An aliquid sit differentia inter unam ablationem et alteram. Dici potest ultra illa que tanguntur in prima parte tractatus in questione. An malefice membra uirilia possint auferre quod ubi demon per se membrum auferret tunc uere et realiter auferret. et uere et realiter restitueret quandoque restituere haberet. In secundo sicut non absque lesione ita non absque dolore auferret. Tercio quod nunquam nisi.

21

coactus per bonum angelum hoc faceret. eo
q̄ materiā sui lucri amputare haberet. nouit
enim plura maleficia super illum actum exer
cere q̄ super alios humanos actus. sicut etiā
deus plus p̄mittit illum actum maleficiare
q̄ alios humanos actus vt supra tactum est
que singula locum nō habent vbi per malefi
cas deo permittente operatur. Et si dubitat
an demon plus affectat homines et creatu
ras per seipm ledere q̄ p̄ maleficas. Dici pos
test q̄ nulla est cōparatio. In infinitū enim
plus affectat p̄ maleficas ledere. Tum quia
maior em infert deo cōtumeliam creaturā si
bi dicatam vsurpando. Secundo quia cū
deus amplius offendit: amplius sibi nocen
di hominibus potestas permittitur. Tercio
propter sui lucrum quod in perditionē statu
it animarum.

De modo quo homines in bestiales for
mas transformant.

Capitulum. viij.

Ed et hoc q̄ malefice homines in
bestiales formas virtute demonū
quia talia p̄ncipaliter operatur
transformant. Licet in prima par
te operis questione. An talia malefice vale
ant efficere satis sit declaratū. quia tamen ali
quibus illa questio sub suis argumentis et so
lutionibus nimis posset esse obscura. prefer
tīm cum acta et gesta super hec nō sunt dedu
cta. Modus etiam quo seip̄as sic transfor
mant nō est expressus. Ideo prefens adden
da est declaratio per solutiones plurimorū
dubiorum. Et primo q̄ canon ille. xxvi. q. v.
epi. nō est sic nude intelligēdus circa hāc ma
teriam. p̄t plures etiam docti sed vtinā bene
docti decipiuntur. et qui publice in eorū ser
monibus asserere nō verent̄ huiusmodi trās
mutationes prestigiosas nullo modo etiam
virtute demonū posse fieri. Et hoc vtiq̄ in
magnum fidei detrimentū vt sepe tactū est et
maleficarum cōfortationem que et multū de
talibus p̄gaudent sermonibus. Cōtingit au
tem hoc huiusmodi predicatoribus eo q̄ in
cortice et nō in medulla verborum canonis
laborant vt supra tactum est. Cum enim di
cit. Quisquis credit posse fieri aliquā creatu
ram aut in melius aut in deterius transmu
tari aut transformari in aliam speciem vel in
aliam similitudinē nisi ab ipso creatore qui
omnia fecit p̄cul dubio infidelis est. Sic pi
us lector attendat ad duo principalia. Pri
mo super verbum fieri. Secundo sup̄ verba

in aliam similitudinē p̄uerti. Super primū
sit resolutus q̄ fieri capitur dupliciter. vides
licet pro creati et p̄ naturali productōne ali
cuius rei. Primo modo soli deo cōuenit vt
notum est. qui sua infinita potentia aliquid
ex nihilo creare potest. Secundo modo di
stinguendū est de creaturis. Quia aut sunt
creature p̄fecte vt homo asinus zc. Aut sunt
imperfecte vt serpentes rane mures zc. que
ideo dicuntur imperfecta: quia ex putrefactio
ne generari etiā possunt. licet enim semper de
primis loquitur canō: nō de secundis. quod
potest patere eo q̄ Albertus in libro de ani
malibus vbi querit. An demones possint fa
cera vera animalia. Et respōdit q̄ sic. sed hoc
quo ad imperfecta animalia. Etiam cum ea
differentia q̄ nō in instanti sicut deus opera
tur sed motu quodā licet subito: sicut p̄t de
maleficis Exo. viij. si placet vide aliqua que
in notata questione tanguntur circa primas
partem operis. et in solutione primi argumē
ti. Super secundū vbi tangitur q̄ non pos
sunt aliquā creaturam transmutare. Dicitur
q̄ est duplex transmutatio. Substantialis et
accidentalis. Et hec accidentalis iterum du
plex. quia vel per formā naturalem et inherē
tem rei que videtur vel per formam nō inherē
tem rei que videtur. sed inherētē organici et
potentijs ipsius videntis. De primis loquit
canon et precipue de formali seu quidditati
ua transmutatione. put vna substantia in ali
am trāsmutatur. cuiusmodi solus deus qui
talium quidditatū creator existit facere po
test. loquitur etiam et de secunda licet illā de
men efficere possit inquantū per infirmitas
tes diuina permissioe immittas aliqua for
ma accidentalis corpori inducitur. vt vbi le
profa facies apparet vel huius simile. sed q̄
proprie de his nō loquimur: sed de prestigio
sa apparitione. fm quam videntur res trās
mutari in alias similitudines. Dicimus q̄
has transmutationes allegat ca. excludere nō
potest. quod auctoritate ratione: et experientia
insimul ex his que super certa experimenta
que Aug. li. xvij. ca. xvij. de ciui. dei. refert
deducuntur. et per varias questionēs illa. es
tiam declarando. nam inter alias prestigiosas
transformationes refert q̄ famosissima
maga circes mutauerit socios vlyxis in besti
as. Et q̄ quedam stabularie mulieres cōuer
tissent hospites suos in iumenta onera por
tantia. Refert etiaz socios diodemis in aues
conuersos. et q̄ postea longo tempore circa
templum diodemis volassent. Et quod pre
stanti? narraisset de patre suo vcraciter. q̄ ipse

hac p̄t canonis
p̄cipue p̄t
q̄t p̄cipue talis
p̄cipue q̄t
p̄cipue q̄t

pater dixisset se caballum fuisse et annonam cum alijs animalibus baiulasse. De primo namq; q; socij vltimis fuissent in bestias mutati. ibi vtiq; sola apparentia fuit et oculoꝝ deceptio. ita q; forma illa bestialis educta fuit de conseruatorio seu memoria specierum ad ipsam vim imaginatiuam. vnde et visio imaginaria causabatur. et psequenter ex forti impressione in potentias alias et organa vidēs estimabat se bestiam videre. modo quo supra in precedenti capitulo tactum est: sed quomodo ista fieri possunt virtute demonis sine lesione infra patebit. De secundo vero vbi hospites in iumēta onera portaria a stabularijs couertebant. et siliter hoc q; prestantiꝝ pater se equū fuisse pladū portasse narraf. Notandum q; ibi tres fuerūt deceptioes. Prima. q; illi boies p̄stigiōsa arte videbant couersi in iumēta. q; couersio facta fuit mō supra tacto. Secunda q; illa onera vbi excedebāt vires portantiū demones inuisibiliter illa attulerunt. Tercia q; illi q; alijs videbant transmutati in species. sibi ipis etiam videbantur se in bestias couersos. sicut nabuchodonosor cōtigit. vbi septem tempora super eū fuerūt immutata. vt fenū quasi bos comederet. De illo autem q; socij diomedis fuissent in aues couersi. et circa templum volasse. Dicendum q; ille diomedis quia in exercitū grecorū circa obsidionē ciuitatis troye fuerat. vbi ad p̄pria redire volebat in mari cū socijs submersus fuit. Ideo cum ex suggestione cuiusdam idoli templum sibi quasi inter deos annumeratus esset cōstrutum fuerat. demones in cōfirmationem erroris longo tempore tanq; aues loco eorum volabant. quare et aliud genus superstitionis a predictis prestigijs ibi fuit. quia videlicet nō per reductionē specierum sensibilium ad vim imaginatiuā. sed in assumptis corporibus tanq; aues volantes se oculis aspicientiū ingerebant. Q; si queritur. An etiam predicto modo per reductionē specierū sensibilium aspicientes illudere potuissent vt demones nō in assumptis corporibus ex aere tanq; volātes aues se ingessissent. Dicendum q; sic. Nam et opinio quorundā fuit vt recitat sanctus Thomas in. ij. sententiarum. di. viij. arti. ij. q; angeli quicūq; siue boni siue mali nunq; assumerēt corpora. sed q; omnia que de eorum apparitionib; legunt in scripturis facta fuerint in p̄stigijs. vel fm visionem imaginariā. In quibus verbis notatur a doctore sancto differentia inter prestigium et imaginariā visionē. Quia prestigium

potest habere rem ab extra corporali visui se obijcientē. Licet aliter videatur q; sit. Imaginaria autē visio non hoc necessario requirit: vt videlicet res ab extra obijciat. sed potest fieri absq; illa exteriori obiectione tantūmodo per illas interiores species sensibiles vbi ad vim imaginatiuā reducuntur. Unde illorum opinionē sequendo socij diomedis nō fuerūt representati per demones in assumptis corporibus et similitudinibus auium. sed tantūmodo fantastica et imaginaria visione. per illarū videlicet specierū sensibilium reductionē rē. vt supra. Sed q; doctor sanctus opinionē illam vt errorem et nō vt opinionem simplicem reprobat. licet nō vt heresim forte vt pie creditur. cum etiā tales apparitiones imaginarie interdū et a bonis et a malis angelis fuerint absq; corporibus assumptis v̄sitate. Ideo vt ibidem dicit cū sancti cōmuniter dicunt angelos etiam corporali visione apparuisse. et talis apparitio fit in assumptis corporibus. Textus etiam scripturę sacre super tales corporales apparitiones plus cōcordat q; super imaginarias aut prestigiōsas. Ideo ex his ad presens dicere possumus etiam super quascūq; visiones cōsimiles illis de socijs diomedis. q; licet illi socij imaginaria visione videntūz potuissent opere demonum videri modo quo dictū est. tamen potius presumitur q; per demones in assumptis corporibus ex elemento aeris tanq; aues volantes fuerint visi. aut q; alie aues naturales a demonibus agitate illos representauerint.

Qualiter demones intra corpora et capita existunt sine lesione qñ prestigiōsas operantur transmutationes.

Capitulum. ix.

Quod si vltorius super modū prestigiōse transmutatōnis queritur. An intra corpora et capita tūc existant et an tales sint tanq; obsessi a demonibus estimandi. et qualiter fieri possit vt absq; lesione potentiariū et virium interiorum possint species ab vna potentia interiori ad aliam deducere. Et vtrū tale opus debeat censi miraculosum factum aut nō. Ad primum oportet distinguere de prestigiōsa illusionē: eo q; vt dictū est. Illa illusio fit interdum super sensus exteriores: interdum super interiores vsq; ad sensum exteriorē. Prima ergo licet possit fieri absq; hoc q; demones intrent potentias exteriores illas occupando.

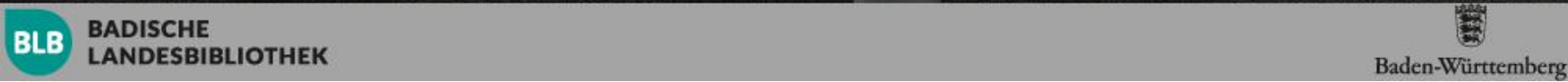
sed tantum exterius deludendo. vt vbi corpus aliquod occultare vellet per interpositionē alicuius alterius corporis vel alio quocumq; modo. Aut vbi per se corpus assumere et se visui obijceret. Secunda tamē nō potest fieri nisi ipm caput et potentias principaliter occupet. Et hoc ostenditur auctoritate et ratione. Nec ob stare potest q̄ duo spiritus creati nō possint esse in vno et eodē loco: et anima sit in qualibet pte corporis. Est autem auctoritas super hoc Damasceni. Angelus ibi est vbi operatur. Ratio sancti thome. ij. sententiarū. di. vij. ar. v. Omnes angeli boni et mali ex virtute naturali que p̄stantior vtiq; est quacumq; corporali habent potestatem transmutandi corpora nostra. Patet hoc ne dum ppter p̄stantiam et nobilitatem nature. Sed et ideo q̄ tota machina mundi et creatura corporalis administratur per angelos Gregori. iij. dialo. In hunc mundum visibilem nihil nisi per creaturā inuisibilem disponi potest. vnde omnia corporalia reguntur per angelos. sicut et motores orbium asseruntur nō solum a doctoribus sanctis sed etiam a philosophis omnibus. Patet et ex eo q̄ omnia corpora humana mouentur ab animabus sicut omnia alia per corpora celestia et per ipsorum motores. Si cui placeat videat sanctū Thomā in prima parte. q. cx. ar. i. Ex quo cōcluditur q̄ quia demones vbi operantur ibi sunt. Ideo quādo fantasias et interiores potentias perturbāt tunc etiam ibi existunt. Item licet illabi anime illi sit tantum possibile qui eam creauit. tamen demones etiam illabi possunt deo permittente corporibus nostris. Et quia p̄ tunc possunt impressiones facere in potentias interiores affixas organīs corporalibus. Ideo et p̄ illas impressiones sicut immutantur organa ita immutātur operationes potentialiū. modo quo dictum est q̄ educere possunt species reseruatās in vna potentia affixa organo sicut ex memoria que est in vltima parte capitis educit speciem equi localiter mouendo illud fantasma vsq; ad mediam partē capitis vbi est cellula virtutis imaginatiue. et demū cōsequenter vsq; ad sensum communem cuius residentia est in anteriori parte capitis. Et omnia tamen subito sic immutare et perturbare possunt vt forme tales necessario existunt. Ac si exteriori visui obijcerentur. Exemplum patuit ex naturali defectu in freneticis et alijs maniacis. Quod si queritur quomodo hoc absq; dolore capitis efficere

possit. facilis est responsio. Primo quia enim organa nō diuidit nec immutat quo ad ipsorum subiectum. sed tantummodō species mouet. Item secundo quia nō alterat immittendo aliquam qualitatem actiuam vnde necessaria passio sequatur. cum et ipse in se demon omni qualitate corporali careat. ideo sine dolore talia operari potest. Item tercio quia vt dictum est tantummodō facit transmutationes per motū localem ab vno organo ad aliud nō per alios motus ex quibus alterationes lesiue interdum causantur. Illud ergo quod difficultatem facit q̄ quia duo spiritus nō possunt esse in eodē loco puta diffinitive. et anima etiam existit in capite quomodo tunc demones ibidem existere possunt. Dicendū q̄ residentia anime assignatur centrum cordis in quo vitam influendo omnibus membris cōmunicat. Et exemplū datur de aranea in medio tele que sentit tactum ex omni parte. Tamen quia dictum Augustini in libro de spiritu et anima. q̄ est tota in toto et tota in qualibet parte corporis. Ideo dato q̄ sit in capite: adhuc demō ibi operari potest. quia alia est eius operatio ab operatōne anime cū operatio anime in corpore est vt informat et vitam insuat. vnde est ibi sicut forma in materia nō sicut in loco. Demon autem sicut in tali parte corporis et tali loco immutando et operādo circa species sensibiles. Unde quia nulla cōfusio operationū est inter eos. Ideo vtrūq; simul in eadē parte corporis esse possunt. Ad illud. An tales sint tanq; obsessi et arreptici id est a demonibus arrepti estimādi. quia specialem hoc vult habere declaratiōnem. An videlicet hoc possibile sit vt opere maleficorum aliquis vt obsessus a demone. id est q̄ demon eum possideat vere et corporaliter. Ideo de tali materia specialis tractabitur modus in capitulo sequenti. habet enī et hoc specialem difficultatem. An operibus maleficorum id fieri valeat. Ad illud tantummodo. An talia opera maleficorū et demonum sint ad modum miraculorū operū censenda. ita q̄ debeāt opera miraculosa estimari. Dicendum q̄ sic in quantum fiunt preter ordinem nature create nobis note per virtutem creature nobis ignote. licet nō sint proprie miracula sicut illa que fiunt preter ordinem totius nature create qualia sunt miracula dei et sanctorum. Vide que in prima parte operis sub quinta questione et reprobatione tercij erroris tacta sunt vltra que addēda sunt hec propter eos qui huiusmodi opera

impugnare possent quasi nō debeant censeri opera miraculosa sed simpliciter opera diabolica eo q̄ cum miracula sint data in cōfirmationem fidei nō debent p̄cedi fidei aduersario. Tum etiam quia signa anticristi dicuntur ab apostolo signa mendacia Sed dicendum ad primum. Q̄ miracula facere est donum gratie gratis date. Unde sicut p̄ malos possunt fieri homines. ita et p̄ malos spiritus in his videlicet ad que eorū virtus extendere se potest. Unde etiam discernuntur miracula per bonos facta ab illis que p̄ malos fiunt ad minus tripliciter. Primo ex efficacia virtutis operantis quia signa facta p̄ bonos diuina virtute fiunt in illis etiam ad que virtus actiue nature se nullo modo extendit. sicut suscitare mortuos et huiusmodi que demones s̄m veritatem facere non possunt. sed in prestigijs tantū vt symon magus de mortuo cuius caput agitabat que diu durare nō possunt. Secundo ex vtilitate signorū. quia signa per bonos facta sunt de rebus vtilibus. vt in curationibus infirmitatum et huius. Signa autem per maleficas facta sunt de rebus nociuis vel vanis sicut q̄ volant in aere vel reddāt mēbra hominū stupida et huius. Et hanc differentiā assignat beatus Petrus in itinerario Clemētis. Tercia differentiā est quantū ad finem: quia signa bonorum ordinantur ad edificationem fidei et bonorū morum. Sed signa malorum sunt in manifestū nocumentum fidei et honestatis. Etiam q̄ntū ad modum operandi differūt. quia boni operantur miracula per inuocationē diuini nominis pie et reuerenter. Sed malefici et mali quibusdam deliramentis et demonum inuocationibus. Aliud etiam nō obstat q̄ videlicet apostolus opa diaboli et anticristi nominat signa mendacia. quia tunc illa miracula que fiunt ab eo diuina permissione sunt vera et etiam falsa diuersis respectibus. Vera in illis que fiunt virtute demonis ad que eius virtus se extendere potest. Falsa quādo faciet ea ad que sua virtus se nō potest extendere vt suscitare mortuos. illuminare cecos. quia in primo vbi facere attentabit aut intra bit corpus defuncti aut illud amouebit et loco illius ipse in assumpto corpore ex aere se presentabit. et sic in secundo prestigiosa arte visum auferit. aut infirmitates alias et subito sanabit a lesione cessando. nō qualitates interiores rectificando sicut in legenda Bartholomei ponitur. Possunt etiam omnia miracula opera anticristi et maleficarū dici signa

mendacia in quantum solummodo ad decipiendum fiunt iam: et tunc operabitur anticristus. Nec thomas di. vii. de virtute demonum in operando. Posset etiam hic adduci differentiā miraculorum que ponitur in cōpendio theologicę veritatis. et inter mirum et miraculum. quia cum miraculum proprie quattuor requirat. scilicet q̄ sit a deo. et q̄ sit preter existentia nature. cōtra cuius ordinem sit. et tercio q̄ sit cūdes. et quarto q̄ ad fidei corroboracionem. quia ergo in operibus maleficarum primū et vltimum ad minus deficiunt. ideo mira opera nō autem miracula dici possunt. Ea etiam ratione. quia si aliquo modo miracula dici possunt: quia tamē quedam sunt supra naturam. quedam cōtra naturam. quedam preter naturā. Et supra naturam sunt illa in quibus nō est simile in natura nec in eius potentia. vt virginē parere cōtra naturam vt que fiunt vsu cōtrario nature terminantur autem ad cōforme nature. vt ceci illuminatio. Et preter naturam: vt que fiunt ordini simile nature nō tamē per principium nature. vt in mutatione virgarū in serpentes quod natura facere potuisset p̄ longam putrefactionē propter rationes seminales. sic etiam opera magorum dicuntur mirabilia. Rem gestam narrare expedit et paululum eius declarationi insistere. Est oppidū in diocesi Argentinensi cuius nomen occultare ordo charitatis et honestatis postulat. In quo laborator quadā die dum ligna ad cōburendū dumtaxat in domo secaret. Catus quidam nō parue quantitatē ipm molestare ei impotune se obijciēdo nisus est. que abiendo ecce alius maioris quantitatē simul cum priori acius ipm aggrediuntur quos iterum vbi repellere volebat: ecce tres pariter et iam versus vultum saliendo iamq̄ inter tibias morsibus lacerando ipm aggrediuntur. Perterritus inde et vt retulit maiori anxietate nunq̄ perplexus signo crucis se muniendo et opus pretermittendo per incisa ligna catos infestos et modo ad faciem modo ad guttur dehuo saltantes iam vnam ad caput iam alteram ad pedes aut super dorsum percutiēdo vix abegit. Et ecce post hęc spacium dum iterū suo operi insisteret duo famuli oppidi consulum tanquā malefactorum ipm capientes ad presentiam balni seu iudicis ducere volebant qui iudex a longe ipm aspiciens. Nec audientiam sibi prestare volens: imperat vt ad pfundum cuiusdā turris seu carceris vbi plectendi includebantur

ad d. d. d.

ad mortem projiceretur. **E**ulans ille et cur
talia pateretur cum in nullo crimine se cons
scium agnosceret per triduum custodibus car
ceris querulose lamentabatur. **E**t hi quidez
quanto pro audientia sibi prestanda ampli
instarent. **T**ato acrius iudex ira seueibat ver
bis contumeliosis asserens quomodo tant
malefactor ad huc reatum suum non agnosce
ret. aut quomodo se innocentem proclama
ret cum evidētia facti eius flagitia horreda
demonstrarent. **E**t cum hi nil proficerēt ta
men suafu aliorum consultum iudex induc
audientia sibi prestare habuit. **E**ductus itaq
de carcere euz ante iudicem staret et iudex
ipsum intueri renueret. pauper genibus ali
orum circumsedentiu puolutus petijt cau
sa sue calamitatis sibi aperiretur. sicq iudex
in hec verba prorupit. **T**u scelestissimus ho
minu quomodo tua flagitia non recognoscis
Ecce tali die et tali hora tres matronas pres
cipuas hui civitatis vulnerasti vt in lectis
decumbētes nec surgere aut mouere se valēt.
Refocillatus pauper et de die et hora ac de
uentu rei apud se ruminans dixit. **E**n dieb
vite mee mulierem nunq percussi aut verber
raui. et q tali die et hora sectioni lignozū in
steti: testium legitima productione probabo.
Sed et vestri familiares sequenti hora huic
operi me insistentem copauerūt. **T**unc ite
rum furibundus iudex. **E**cce ait quomodo
scelera sua palliare nititur. **M**ulieres verbe
ra deplangunt demonstrant et q eas percus
serit publice testantur. **T**unc pauper ampli
us super euentuz rei ruminans. **I**lla inquit
hora creaturas me percussisse recolor non au
tem mulieres. **A**toniti circumsedentes et vt
cuiusmodi creaturas percussisset referari cu
piunt. **T**unc ille rem gestam et prout supra
factum est omnibus stupentibus recitauit.
Et intelligentes opus demonis fuisse pau
perem solum et illesum abire et q negociu
nulli reuelaret precipiunt. **S**ed nec a fidei ze
latoribus qui et interfuerant euentus occul
tari potuit. super quem modum aliqua disse
rendo. **A**n ne demones in assumptis sic effi
gijs absq presentia maleficarum apparuerūt
aut earu corporalis presentia prestigioso ar
tificio in bestiales illas formas transmutata
fuerit. **R**espondendo cōcludere oportet. **Q**
licet vtrūq virtute demonū fieri possit. ipm
tamen secundū factum fuisse amplius presu
mitur. **N**am motum localem vbi demones
in effigijs cattozum laboratorum inuaserūt
etiā laboratoris icus et verbera cattis illata

mulieribus in domo residētibz subito et pae
rem inferre potuisse. et hoc p pactū mutuo
dudū initū nemo dubitat. **S**ic enīz lesionē
vel puncturam quā inferre volunt sciunt ali
cui imagini depicto vel fuso vbi aliquē male
ficiare volunt q non illi imagini sed illuz quē
presentare habet iuxta puncturas super ima
gines factas ledunt. **V**aria super hunc mo
dum gesta deduci possent. **N**ec valet instan
tia si quis obijceret illas mulieres sic lesas for
tassis fuisse innocentes. eo q et per exempla
tacta lesionē etiam innocentibus posse con
tingere patet. **D**um aliquis ignoranter per
imaginem artificialem a malefica leditur ins
stantia non valet. quia aliud est a demone per
maleficam ledi. et aliud per ipm demonē abs
q malefica. quia demon per se in effigie ani
malis tunc verbera suscipit quando alteri si
bi per pactum coniuncto infert. **E**t quando
cum eius cōsensu ad talem apparitionem sub
tali forma et modo se ingessit. **U**nde sic tan
tummodo noxios et sibi per pactum cōiun
ctos nocere potest et nullo modo innocētes.
Per maleficas autē vbi demones ledere que
runt tunc etiam innocentes permissione di
uina in vltionem tanti criminis sepe affigūt
verum q etiam demones per se interdū deo
permittente et innocentes ledunt et dudum
Job sanctissimū leserunt. sed ibi non fuerunt
nec vsus fuit diabolus huiusmodi prestigio
sis apparitionibus prout in tali facto et per ta
le fantasma cattū quod animal perfidorū est
appropriatum signum: sicut canis predicatorum
in scripturis. **U**nde semper mutuo sibi
insidiantur. **E**t ordo predicatorum sub figu
ra cattuli latrantis in primo fundatore ad
uersus hereses premonstratus fuit. **P**resumi
tur autem q per secundum modum malefici
ce ille tres laboratorē inuaserunt. tum q pri
mus modus non tantum eis placuisset. tum
quia secundus earum curiositati magis cō
gruit. **I**n quo etiam talis ordo circa tria ser
uatus fuit. **P**rimo q ad demonū instantiaz
solicitate super hoc fuerunt et non demones
ad instantiam maleficarū. **S**ic enim sepissi
me ex earum passionibus reperitū est a nobis
q ad instantiam demonum eas continue ad
mala perpetranda instantes plura habent
facere. **E**t verisimile q de se non cogitassent
pauperem molestare. **C**ausa autē quare de
mones ad hoc sollicitabant sine dubio exti
tis q quia bene noscunt vbi crimina manife
sta impunita remanent amplius deus offen
ditur. fides catholica debonestat: et iparum

numeris amplius augmentatur. Secundo. habito earum consensu demones earum corpora localiter transulerunt ea facilitate qua et spiritalis virtus prestantior corporali existit. Tercio quod prestigiosa apparitione modo quo supra tactum est in formas illas bestiales convertere ipsum laboratorum inuadere habuerunt. nec defensione a verberibus sicut utique ea facilitate qua translate fuerant eas defendere potuissent. sed verberari et verberatorum manifestare permiserunt: scientes illa flagicia per effeminatos viros nullum zelum fidei habentes remanere ob causas praetras impunita. Alludit quod legitur de quodam sancto viro qui dum semel predicantem diabolum in forma sacerdotis deuoti in ecclesia reperisset. et per spiritum ipsum demonem agnouisset esse verba sua obseruauit. et an bene vel male populum informaret attendebat. Et dum ipsum irreprehensibilem et potius criminum obiurgatorem perpendisset. finito sermone eo accersito dum causas super his quaereret respondit. Ecce veritatem dico sciens quod dum auditores sint verbi. et non factores amplius deus offendit et lucrum meum augmentat.

De modo quo demones per maleficarum operationes homines interdum substantialiter inhabitant.

Capitulum. x.

Quia in precedenti capitulo tactum est qualiter demones etiam capita hominum aut alias partes corporis occupare et intrare et species interiorum de loco ad locum mouere possunt. Dubitare quis posset. An ne ex toto homines ad instantiam maleficarum obsidere possent. Et de diuersis modis obsidendi absque maleficarum instantia. Unde pro harum declaratione tria sunt declaranda. Primo de diuersis modis possidendi. Secundo quod ad instantiam maleficarum diuina permissione demones interdum omnibus illis modis possident. Tercio acta et gesta super hec sunt deducenda. Quo ad primum. secluso illo generali modo quo diabolus hominem cum quolibet peccato mortali inhabitat. De quo modo sanctus Thomas quolibet. iij. q. iij. sub dubio. An diabolus semper substantialiter inhabitat hominem quandoque peccat mortaliter. Causa dubitationis eius sit quod cum spiritus sanctus semper inhabitat hominem cum gratia. Iuxta illud. i. ad Corinth. iij. Templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis. et gratie opponitur culpa et opposita habent fieri circa idem

Ubi etiam declarat quod quia inhabitare hominem potest intelligi dupliciter. Vel quantum ad animam vel quantum ad corpus. Et primo modo cum non est diabolo possibile inhabitare animam eo quod solus deus menti illabitur. Nec iterum diabolus ita est causa culpe sicut spiritus sanctus efficit in anima per se operando. Ideo similitudo non valet. Quantum vero ad corpus dicere possumus quod dupliciter diabolus potest inhabitare hominem. sicut etiam dupliciter homines reperiuntur vel in peccato vel in gratia existentes. Primo modo dicere oportet quod quia ex quolibet peccato mortali homo seruituti diaboli addicitur in quantum diabolus interdum exterius suggestit peccatum: vel quantum ad sensum: vel quantum ad imaginationem. Ideo dicitur inhabitare affectum hominis. cum ad quemlibet motum tentationis mouet sicut nauis in mari sine gubernatore. Potest etiam diabolus hominem substantialiter inhabitare sicut patet in arpeficijs. Et quod hoc magis pertinet ad rationem pene quam culpe videntur. Et pene corporales non semper consequuntur culpam: sed quandoque peccantibus et non peccantibus inferuntur. Ideo et in gratia et extra gratiam existentes secundum altitudinem incomprehensibilium iudiciorum dei inhabitare substantialiter possunt. Et hic modus possidendi: licet non sit nostre speculationis. possidetur tamen alicui impossibile videtur quod etiam dei permissione homines a demonibus ad instantiam maleficarum substantialiter interdum inhabitant. Possumus ergo dicere quod sicut quinque modis demones per se absque maleficis homines ledere et possidere possunt ita et omnibus illis modis ad instantiam maleficarum cum extunc sicut amplius deus offenditur. ita et maior leuendi in homines per maleficas demoni permittitur facultas. Et modi perfunctorie recitatio hi sunt dempto eo quod videntur aliquando in bonis fortune exterioribus quod aliquando etiam aliquos in proprijs ledunt tantummodo corporibus. Aliquando in corporibus simul et in potentijs interioribus. Aliquando solum tentant intus et extra. Alios vsu rationis ad tempus priuati. Alios velut bestias irracionales reddunt. De singulis dicamus. Sed prius quinque causas propter quas deus permittit homines possideri premitamus. quia hunc ordinem seruare materia postulat. Nam aliquando quis possidetur pro maiori suo merito. Aliquando pro alieno leui delicto. aliquando pro suo veniali peccato. aliquando pro graui peccato alieno. aliquando pro magno facinore proprio.

2 i iij

*De Dialogo
S. Gregorij*

Et his omnibus de causis nulli dubium quin
et deus ad instantiam maleficarum per de-
mones etiam similia fieri interdum permis-
tat. et singula ex scripturis et non per noua ge-
sta tantum probare expedit. cum semper noua
per antiqua roborantur. Nam de primo patet
in dialogo Severi beati Martini charis-
simi discipuli. ubi fertur quendam patrem san-
ctissime vite tanto doratum in gratia expelle-
di demones ut hi ne dum verbis propriis fu-
garentur: sed etiam eiusdem patris eplis et
cilitio. et cum coram mundo pater esset cele-
berrimus se tentari sensit vana gloria. cui vi-
cio licet viriliter resisteret: tamen ut humili-
tetur amplius totis precor dijs deum pecca-
batur. quatenus quinq; mensibus a demo-
ne possideretur: quod et factum est. Nam cum
statim possessum vinculari oportebat et om-
nia applicare sibi demoniacis communia. Fini-
to autem quinto mense proorsus et ab omni
vana gloria et a demone liberatus est. Sed
quod hac de causa quis per maleficijs alterius
posset a demone possideri sicut factum fuisse
non legitur. Ita nec ad presens affirmatur: li-
cet ut premissus est incomprehensibilia sint dei
iudicia. De secundo autem quod ex alieno leui
delicto aliquis possideretur ponit exemplum
beatus Gregorius de beato Eleutherio ab-
bate viro simplicissimo qui cum prope mo-
nasterium virginum pernoctaret: et ignoranti
ordinauerunt ad suam cellam poni paruulum
puerum qui omni nocte exabatur a demone
Sed eadem nocte a demone liberatus est per
patris presentiam. Sic cum rem didicisset ge-
stam et puer iam positus esset in monasterio
sancti viri. et transactis multis diebus pau-
lo immoderate letus de liberatione pueri ait
ad confratres suos. Diabolus sibi cum illis so-
roribus iocabatur. Sed ubi ad seruos dei
venit puerum hunc accedere non presumpsit.
Et ecce statim diabolus puerum vexare cepit
Et per lachrymas et ieiunia sancti viri et con-
fratrum difficulter sed eodem die liberatus
fuit. Et quidem ubi ex alieno et leui delicto
quis innocens possideretur. Non mirum si pro-
pter veniale proprium: aut propter graue alie-
num peccatum. aut etiam propter proprium fa-
cinus aliqui etiam ad maleficarum instanti-
am per demones possidentur. Nam et de pro-
prio veniali peccato patet per Cassianum coll.
abba. sereni prima. dicentem de moise. Moy-
ses inquit in heremo cum singularis et inco-
parabilis vir esset ob reprehensionem vnius
sermonis quem contra abbatem macharium di-
sputans: paulo durius protulit quadam scz

opinionem preuentus viro confestim traditus
est demoni ut humanas egestiones ori suo ab
eo suppletus ingereret. Quod flagellum purga-
tionis gratia dominus intulisse videtur. ne
scz in eo vel momentanei delicti macula resi-
deret patuit ex miraculosa curatione. Nam
continuo abbate machario in oratione submis-
sa citius nequam spiritus ab eo fugatus absces-
sit. Simile videtur huic quod Gregorius pri-
mo dialo. refert de moniali que lactucam co-
medit non prius signo crucis se muniens. et
per beatam. Equitium patrem liberata. De
quarto etiam videlicet pro alieno graui pec-
cato aliquem possideri ibidem refert beatus
Gregorius de beato Fortunato episcopo. qui
dum diabolum ab obsesso homine pulisset.
sero idem demon in specie peregrini per pla-
teas ciuitatis clamare cepit. Virum sanctum
fortunatum episcopum. Ecce de hospitio me
peregrinum proiecit nec ubi quiescam inuenio.
Tunc quidam cum vxore sua et filio sedens
peregrinum inuitauit suum ad hospitium. et
querendo causas expulsionis est gauisus su-
per derogatione sancti viri quam a peregrino
ficti audivit. Exinde autem diabolus pue-
rum inuasit et prunis iniecit ac animam eius
excussit. Sicque pater miser primum quem rece-
pisset hospitio intellexit. Et de quinta causa
proprie facinoris et magni communiter tam in
sacra scriptura quam in sanctorum passionalibus
legimus. Nam et sic. i. Regum. xv. Saul in-
obediens deo possessus est. Que omnia ut di-
ximus tacta sunt ne impossibile cuiquam vide-
atur si ob facinorum maleficarum ut aliqui et-
iam ad eorum instantiam possideantur. Su-
per quo ut diuersos modos possidendi intel-
ligere valeamus. quo ad secundum rem gesta
in medium producamus. Tempore siquidem
Pape secundi ante iniunctum inquisitio-
nis officium vni e duobus inquisitoribus hanc
tractatum conficiendum talis accidit casus.
Bohemus quidam de dachouo oppido filius
vnicum et sacerdotem secularem ob liberatio-
nis gratiam quia obsessus erat romam usque
perduxit. A casu autem dum ego vnus ex in-
quisitoribus hospitium refectiois gratia in-
trasse contigit tanquam comensalis idem sa-
cerdos cum patre ad tabulam pariter mecum
coesederent. Coescentes autem et mutuo ut
moris forensium est conferentes. Idem pater
pluries suspirans. Et quod prosperum iter comple-
uisset a deo omnipotenti optabat. cui ex inti-
mis copatiendo: que nam sui itineris et cau-
sa tristitie esset inquirere cepi. Tunc ille filio
audiente quem et mihi collateralis in mensa erat

Alm. d. l. m.

*De
Gregorij*

respondit. Deu filium habeo a demone ob
 fessum quem ob liberationis gratia magnis
 laboribus et impensis hucusq; perduxit. Et
 ego. Ubi nam filius esset dū inquirerē q̄ mi
 bi collateralis esset indicauit. Atterritus ego
 paululum et diligenter ipm̄ intuens q̄ cum
 tanta modestia cibum sumeret ad queq; in
 terrogata pie respōderet. Desitare animo ce
 pi et q̄ obsessus nō esset sed infirmitatis cau
 sa sibi aliquid accidisse obieci. tunc filius rē
 gestā per se narrans et qualiter quantoq; tem
 pore obsessus fuisset indicauit. Mulier inq̄t
 quedā malefica hāc mihi infirmitate contulit.
 briganti enim cōtra eam ratione cuiusdā di
 splientie circa regimen curie cum eam duris
 in crepasssem quia ceruicose voluntatis erat
 dixit. q̄ post paucos dies haberem intende
 re his que mihi cōtingerent. Sed et demon
 in me habitans hoc idem refert q̄ maleficiū
 sub quadam arboze positū sit a malefica. qd̄
 nisi amoueat nō potero liberari: sed nec ar
 bozem vult indicare. At ego nec minimā su
 is dictis fidem adhibuissim nisi experientia
 me protinus edocuisset. Nam interrogatus
 a me de intervallo temporis vt preter cōsue
 tum modū obsessorū tante sue rationis esset
 capacitatis. Respondit. vsu rationis tantū
 modo prius quādo diuinis aut vacare aut
 sacra loca visitare voluero. Precipue autem
 demon ex suis verbis p̄ me planis dixit. Q̄
 sicut maiore displicentiā hactenus in sermo
 nibus ad populū sibi fecissem: ita vt nūc nul
 lo modo me p̄dicare sineret. gratiosus enim
 ex relatu patris p̄dicator extitit et omnibus
 amabilis. At ego inquisitor cum de singulis
 certificari volebam. per quindenā exiit ad
 varia sanctorū limina ipm̄ deducere decreui
 Precipue autē ad ecclesiam sancte praxedis
 virginis vbi pars statue marmoree: cui in sua
 flagellatione saluator noster alligatus fuerat
 et ad locum in quo petrus apostolus crucifi
 xus fuerat. in quibus locis horribiles eiula
 tus dum exorcizabatur emittebat. iam asse
 rens se velle exire: post paululū vero minime
 Et vt premissum est in omnibus moribus
 mansit sacerdos cōpositus et sine omni nota
 nisi dum exorcismi incipiebantur. et illis fi
 nitis dum stola de collo amouebatur. et tūc
 iterum nec minimū irrationalē aut inhone
 stum motū demonstrabat. Hoc dempto dū
 ecclesiam aliquā pertranscundo genua p̄ sa
 lutatione virginis gloriose flectebat. Tunc
 diabolus eius linguam in longum extra os
 suum emittebat. Et interrogatus. An nō ab
 illo se posset cōtinere. respondit. Hoc facere

minime valeo sic enim vtitur omnibus mem
 bris et organis collo lingua pulmone ad lo
 quendum vel ciulandū dum ei placet. Quā
 dio quidem verba que sic per me et ex mem
 bris meis loquitur. sed resistere omnino nō
 valeo. et quāto deuotius orationi aliqua in
 sistere affectarem tāto acrius me impugnat
 linguam emittendo. Et quoniā columna in
 ecclesia sancti petri et templo salomonis cir
 cumferrata existit. per cuius virtutes plures
 licet a demonibus obsessi liberantur. eo q̄ et
 christus predicādo in templo illi se appodias
 set: hic tamē occulto dei iudicio liberari non
 potuit. Alium modum p̄ sua liberatione si
 bi disponendo. licet enim per integrum diē
 et noctem circa columnā in clusus mansisset.
 tamen sequenti die post varios exorcismos
 super eum perlectos dum circumstaret popu
 lus et magnus fieret cōcursus. Et interroga
 tus in qua pte columnę se christus appodias
 set. tunc dentibus mordendo columnam lo
 cum demonstrabat: ciulans. Hic sterit. hic
 sterit. Ultimam tamē dixit. Nolo exire. Et
 cum interrogaretur: qua de causa. Respōdit
 propter lombardos. Et interrogat̄ denuo.
 Cur ppter lombardos egredi nollet. Tunc re
 spondit in italica lingua cum tamen infir
 mus sacerdos illud ideoma ignoraret dicens
 Omnes faciunt sic et sic. noīando pessimū
 vitium luxurie. At sacerdos post hoc me in
 terrogando dixit. Pater: quid sibi volūt hec
 verba italica que ex ore meo p̄tulit. Cui cum
 indicassem. respondit. Verba quidē audiui
 sed intelligere nō potui. Et quia vt rei proba
 uit euentus hoc demoniū erat de genere illo
 de quo saluator in euangelio. Hoc gen^o de
 moniorum nō eijcitur nisi in oratione et iei
 unio Ideo quidā venerabilis episcopus p̄ tur
 cos vt fertur a sede expulsus pie illi cōpaties
 per totū quadragesimale tps in pane et aqua
 ieiunij et orōnibus et exorcismis quotidie
 insistens ipm̄ p̄ dei gratiā tandē liberauit et
 ad ppria cum gaudio remisit Sup quo licet
 sine miraculo null^o in hac vita possit sufficiē
 ter differere q̄bus et q̄t modis demon hoies
 possideat vel etiā ledat. Possum^o tū dicere q̄
 quinq; modis. dēpto eo q̄ in rebz fortune et
 terioribz aliqū tū ledūt. Nā aliqui in pprijs
 tūmō vexātur corporibz. aliqui in corpe si
 mul et in potētij interioribz. aliqui in potēs
 tij tūmō interioribz. aliqui castigarōe corū
 ad tps tūmō vsu rōis priuant. Aliqui vero
 velut bestie irrōnates reddunt. Prefatū sacer
 dotē quarto modo possessum fuisse declarat.
 Nā nec in rebz fortune nec in pprio vexatus

*Deus hanc
 tps mod^o
 dicitur p̄
 p̄b*

corpore fuit put cōtigit beato Jobybi deus demonem licentiāse manifeste scripturā super hoc tradit dicens ad sathan. **E**cce uniuersa que habet in manu tua sunt in eum ne extendas manum tuam et hoc in res exterioris. **I**n corpus vero postmodū ait. **E**cce in manu tua est veruntamen animā eius serua id est vitam eius ne auferas. **P**otest etiam dici q̄ tercio modo scilicet in potentijs anime interioribus simul et corpore vexatus fuit: cum dicebat vt **J**ob. vij. habetur. **A**d dominum si dixerō. cōsolabitur me lectulus meus ⁊ releuabor loquens mecum in stratu meo. terrebis me per somnia et per visiones horrore cōcuties demone scilicet pcurante s̄m **N**icolaum de lira. et s̄m **T**ho. terrebis me per somnia que sc̄z dormienti apparent. et per visiones que scilicet apparent vigilanti ab vsu exteriorum sensuum alienato. solent enī fantasmatata informata diurnis cogitationibus esse in terrorem dormientiū. **E**t hec operabatur in eo ex infirmitate corporis. **U**nde sic cōsolatione vndiq̄ seclusa nil remedij videbatur **J**ob euadendi tot angustias nisi per mortem horrore inquit cōcuties. **Q**uibus modis et malefice homines ledere per demones nemo dubitat put et in sequentibus patebit qualiter per grandines in rebus fortunę in corpora animalium et hoēm lesiones inferunt **E**t terci⁹ etiā modus ledēdi est in corpe et in interioribus potētis absq̄ priuatione vsus rationis. **P**atet ex earum operationib⁹ vbi vt supra tactum est adeo mentes hominum ad illicitas affectiones incendunt q̄ necessario etiam nocturno tempore ad amassas per longa terrarum spacia currere habent. fisco carnalis amoris nimis illaqueati. **P**otest adduci et illud qd̄ in bassia oppido margburek cōtigit dicitur de quodam oblesso etiam sacerdote. dum in exorcismis demon interrogaretur: quanto tempore sacerdotem inhabitasset. **R**espondisse fertur. septē annis. **E**t cū exorcista obijceret. **L**um vix per tres menses eum vexasti: reliquo tempore vbi eras? **R**espondit. **I**n corpore suo me occultabā. **E**t ille **I**n qua parte corporis vbi inquirebat. respōdit. vt plurimū in capite. **E**t denuo vbi nam fuisset quādo diuina celebrasset et sacramentum sumpsisset requisit⁹: dixit. **S**ub lingua eius me occultauī. **E**t ille. **D**iser: qua temeritate ad presentia creatoris tui nō aufugisti. **T**unc demō. **N**unquid sub ponte se nequā occultare potest donec desuper vir sanctus pertransibit. dummodo gressus nō fixerit: diuina tamē cooperante gratia liberatus fuit.

*Ex libro Simonis
et Iacobi de septuaginta*

sive verum sive ficticium ptulerit: cum mendax sit et pater eius. **Q**uartus modus applicatur ad presatum possessum rome liberatum sub hac declaratione. q̄ demon possit illabi corpori licet non anime cum hoc soli deo sit possibile. **I**llabi etiam corpori nō tamē infra terminos essentie corporis. hoc inquā declarando habetur modus quo demones substantialiter interdum homines inhabitant: et ad tempus tantummodo vsu rationis priuāt. **E**t quidem hoc sic declaratur. **N**am dicere possumus q̄ corpus habet terminos duplicis rationis. sc̄z quantitatis et essentie. **U**nde quā angelus quicunq̄ bonus vel malus operatur infra terminos corporis: operatur infra terminos corporis operando circa potētias quantitatis. sic etiam boni angeli etiam imaginarias in bonis visiones operant. **N**unq̄ autem dicuntur illabi essentie corporis. quia nō possunt illabi vt pars neq̄ sicut virtus. **N**ō sicut pars quia alia et alia est essentia vtrobisq̄. **N**on sicut virt⁹ quasi dans esse: quia suū esse habet per creationē a deo. **U**nde et ipse solus habet intrinsecā essentie operationē ⁊ cōseruationē q̄ diu placitum fuerit sue pietati cōseruando. **U**nde cōcluditur q̄ alie omnes perfectiones seu defectus loquēdo de bonis quo ad perfectiones. de malis quo ad defect⁹ quādo operantur si operantur circa corpus et partes eius vt circa caput illabuntur tali corpori super terminos videlicet quantitatis et quantitatis potētias. **S**i vero circa animā tunc iterū vtrobisq̄ extrinsece operatur: sed modis diuersis. **E**t dicuntur operari circa animam fantasmatata illa seu species intellectui representando. et nō solum ad iudicium sensus cōmunis et sensuum exteriorū. **E**x quibus operationibus sequuntur tentationes a malis angelis et affectiones et cogitationes male per indirectū operando versus intellectū. **A** bonis autem angelis sequuntur illustrationes fantasmatū ad cognoscendū reuelanda ab eis. vnde et talis diuersitas est q̄ boni angeli etiam directe possunt imprimere in intellectum fantasmatata illustrando. **V**ali autem neq̄ illustrare dicuntur fantasmatata sed potius obfuscare. **I**tem nec directe imprimere possunt s̄z tantummodo indirecte inquāsum intelligentem necesse est fantasmatata speculari. **P**er hec tamē etiam angelus bonus non dicitur illabi anime: licet eam illuminet. **S**icut nec dicitur superior angelus illabi in inferiorē. licet eum illuminet sed tantummodo extrinsece opatur et coopat modo quo

dictū est: unde multominus malus illabi potest. Et per hunc modū demon sacerdoti corpus in tribus occupavit. Primo quod sicut illa bi suo corpore potuit infra videlicet terminos corporalis quantitatis, ita caput suum occupavit substantialiter illud inhabitando. Secundo quod sicut circa animā eius extrinsece operari potuit obfuscando intellectum ut ratio nis usum perderet. Ita etiam potuit ut sine intermissione vel etiam interpellanti eū quo ad amissionem rationis vexaret. Licet etiam dici potest quod ex dono dei hoc habuerit sacerdos ut non sine intermissione a demone vexaretur. Tercio quod licet omnibus membris organis ad loquendū et voces ad formandum privaretur, semper tamen ad verba licet non ad sententiā verborum aduertentiam habuerit, qui modus obsidendi plurimū ab alijs obsidendi modis differt, cum communiter obsessi leguntur sine intermissione a demonibus affligi, ut patet in euāgelio tam de lunatico cuius pater dixerat ad Iesum, Domine misere re filio meo quia lunaticus est et male patitur. Matth. xvij. Et etiam de muliere illa quā sathanas alligauerat, xvij. annis et erat inclinata nec omnino poterat sursum aspicere Luc. xij. Quibus etiam modis indubie demones diuina permissione ad instantiam maleficarum vexare possunt.

De modo quo omne genus infirmitatis inferre possunt. Et hoc in generali de grauioribus.

Capitulum. xi.

Ed et hoc quod non sit aliqua infirmitas corporalis que a maleficiis deo permittente inferri non possit. Etiam si ad lepram vel epilepsiam se extendere habeat. Probari potest per hoc quod per doctores nullum genus infirmitatis excipitur. Nam si diligenter ea que superius tacta sunt tam de virtute demonū quam ad maliciam maleficarum considerant nullā patitur hoc difficultatem. Nam et nider tam in suo precepto quod etiam fornicario ubi querit. An malefici possint veraciter suis maleficijs homines ledere. Et est questio absque exceptione alicuius infirmitatis etiam quod tunc non incurabilis. Et ubi respondit quod sic, querit consequenter quibus modis et quibus rebus. Et quo ad primū respondit ut supra ex prima questione prime partis tractatus patuit. Probatum etiam per Isidorū describentis maleficarū operationes, viij. et hi. c. ix. Malefici dicuntur ob facinorū magnitudinē, hi enim elementa cōcitant se opere demonū ad tempestates cōcitant

tandas, mentes hominū turbant modis videlicet supra tactis usum rationis vel omnino impediendo, aut grauius obfuscando subdit, et absque villo veneni haustu violentia tunc carminis animas interimunt vitam videlicet auferendo. Probatum etiam per sanctum Tho. in. ij. senten. circa di. vij. et. vij. Et in iij. di. xxxij. Et cōmuniter per omnes theologos ibidem scribentes quod malefici omnibus modis possunt procurare lesiones in hominibus et eorum rebus cooperante demone in quibus demon potest solum ledere vel decipere videlicet in rebus fama corpore usu rationis et in vita, vult dicere quod in illis in quibus demon per se absque malefica possit ledere possit etiam cum malefica, immo ampliori facilitate propter maiorem diuine maiestatis offensionem ut supra tactum est. De rebus nāque patet Job. i. et. ij. ut supra patuit. De fama patet in legenda beati Hieronymi ut refert Jo. an. in hieronimiano quod diabolus se transformauit in formam sancti siluanii episcopi in nazareth amatoris Hieronymi. Qui demon primo feminā nobilem nocte in lecto procare et puocare cepit ad luxuriam verbis, et deinde factis sollicitauit ad malū, que cum clamaret demō sub specie sancti episcopi sub lecto femine se abscondit, ubi requisitus et inuentus per luxuriosas verba se mentitus est esse episcopum siluanū. In crastinū igitur sanctus vir disparente diabolo diffamatus est grauiissime. Que infamia tandem circa sepulcrū sancti Hieronymi fatente diabolo in obsesso corpore purgata est. De corpore patet in beato Job qui percussus fuit a demone vlcere pessimo quod exponitur de lepra. Refert etiam Sigibertus et Vincē. in spe. histo. li. xvj. c. xxxvij. quod tempore Ludovici secūdi impatoris in parrochia maguntina quidā demon primo sepe lapides iecit et quasi mallio ad domos percussit. Et deinde publice loquēdo furta prodendo et discordias seminando plures inquietauit. Deinde omnes cōtra vnū irritauit cuius hospitium ubi cunctis manebat incendit. Et ob illius peccata oēs pati affirmavit. Unde tandem tunc agros pro hospitio habere potuit, propter quod cū presbyteri leranias celebraret multos iactibus lapidū demō usque ad cruentatōz lesit, aliqui quicquid, aliqui seuit, et per triennū ista perinuauit quousque oīa edificia ibi incendio cōsumpta sunt. Item de nocumento usu rōnis et veratione interiorum sensuū probatur ex possessis et arreptiis per euangelicas etiam historias. Item de morte et quod de vita etiam quosdā priuat. Per

Per Sanctum Hieronymum

Alud.

ambrosius de diabolis

Thobie. vi. de septem viris sare virginis oc-
cis qui propter luxuriosum affectum et ef-
frenem appetitum in virginez saram eiusdem
nō erant digni matrimonio. Quare cōcludi-
tur q̄ sicut per se ita et amplius per malefi-
cas in omnibus nihil dempro hominibz no-
cere possunt. Verum vbi querit. An huius-
modi lesiones sint potius demonibz aut ma-
leficis imputande. Respondetur q̄ sicut p-
pria et immediata actione demones operan-
tur infirmitates immittendo. ita et ipis prin-
cipaliter sunt imputande sed quia in cōtem-
ptum et offensam creatoris simul et in perdi-
tionem animarū querunt huiusmodi per ma-
leficas exercere scientes q̄ per talem modum
sicut deus amplius irritatur ita et amplius
permittit eis potestatem sciendi. quia et de fa-
cto innumera maleficia perpetrant que non
permitterentur diabolo inferre hominibus
si per se solum affectaret homines ledere que
tamen permittuntur iusto et occulto dei iudi-
cio per maleficas propter earum perfidiam
et catholice fidei abnegationem. Unde et eis
iusto iudicio talia maleficia imputantur secū-
dario quantumcūqz diabolus sit actor prin-
cipalis. Scopa ergo quam mulier intinge-
ret aque vt pluat et sursum in aerem aquam
spargendo licet in se nō causat pluuiam nec
posset mulier inde reprehendi. quia tamen ex
pacto cum demone inito. vbi iam vt malefi-
ca talia facit. licet demon sit qui pluuiam cau-
sat. ipa tamen merito inculpatur. eo q̄ mala
fide et opere diabolo seruit eius obsequijs se
tradendo. Sic etiam quādo imaginem cere-
am vel simile ad maleficiandū aliquem ma-
leficus facit vel quādo maleficio alicuius in
aqua vel plumbo imago apparet quicqd mo-
lestie infertur tali imagini cum tale experitur
fieri in imaginato id est homini maleficiato.
puta punctura vel alia lesura quecunqz. **L**i-
cet lesio realiter inferatur imagini per malefi-
cam vel alium hominem et inuisibiliter de-
mon maleficiatum hominē eodem modo le-
dit. merito tamen malefice imputatur. quia
sine ea deus nunqz lesionem inferre diabolo
permitteret. nec diabolus per se ledere ipsum
attentasset. Sed quia dictum est de fama in
qua demones per se homines ledere possunt
absqz maleficarum cooperatōne posset in du-
bium verti. An etiā demones per se possent
bonestas mulieres infamare vt tanqz malefi-
ce reputarent cum in earum effigie ad male-
ficiandum aliquem apparerent vnde cōtinge-
ret talē innocenter infamari. **R**esponso. **A**li-
qua sunt premittenda. **P**rimo quia dictū est

demonē nihil posse efficere absqz diuina per-
missione vt in prima parte operis. circa vlti-
mam questionem patuit. etiā tactum est q̄
nō est tanta permissio super iustos et in chari-
tate existentes sicut super peccatores in quos
vtiqz sicut maiorem habet potestātē iuxta il-
lud. **C**um fortis armat? custodit rē. **I**ustis
qz plura permittunt a deo in eorum afflictio-
nem q̄ super iustos. Demum licet iustos in
rebus exterioribus vt fama et sanitate corpo-
ris ledere possunt deo pmittente quia tamen
sciunt hoc eis cedere in augmentum merito-
rium ideo min? eos ledere affectant. **E**t qui-
bus dici potest q̄ in hac difficultate respect?
potest haberi ad diuersa. **P**rimo ad diuinas
permissiōē. **S**ecūdo ad hominem qui cen-
setur honestus. cum tales nō semper sunt in
charitate existentes sicut sunt sub honestate
reputati. **T**ercio ad facinus in quo innocēs
deberet infamari. qz illud ex sua radice cum-
ta flagicia mundi excedit. **I**deo dicendum
Licet ex diuina permissiōe quicqz innocens
siue in gratia cōstitutus siue nō ledi possit in
rebus fortune et fama. habendo tamē respec-
tum ad ipm facinus et grauitatem criminis
cum malefici sic nuncupantur ob facinoruz
magnitudinem. **J**uxta **I**sidorū sepe allegatū
Dici potest q̄ hoc vt aliquis innocens predi-
cto modo a demone infametur fieri nō est be-
ne possibile iterum multis respectibus. **P**ri-
mo qz cum infamare in vicijs que absqz pec-
cato expresso vel tacito inito cū demone per-
petrantur. vt sunt furta latrocinia et actus
caruales. **A**liud sit ab infamia sup vicia que
nullo modo possunt homini imputari aut
ab eo perpetrari nisi super pactuz expressum
cum demone inito qualia sunt opera male-
ficarum que nisi virtute demonum a malefi-
cis ppertantur vt vbi homines iumenta aut
terre fruges maleficiantur vnde et eis aliter
imputari nō possunt. **I**deo licet demon pos-
sit hominem de alijs vicijs infamare. de tali
tamē vicio infamare q̄ sine eo nō potest per-
petrari nō videt bene possibile. **P**reterea huc
usqz nunqz actum est nec reperitum vt aliquis
innocens sit per demonem taliter infamat?
Et sic ppter talem infamiā morti fuisset adiu-
dicatus: immo vbi tantummō infamia labo-
rat talis nulla pena puniatur nisi q̄ canonica
purgatio sibi indicitur vt in tertia parte o-
peris circa secundū moduz sententiandi ma-
leficas patebit. **E**t licet ibi cōtineatur quod
in casudum in purgatione deficeret pro reo
esset habēdus. adhuc tñ abiuratio sibi indi-
cretur anteqz vltius super penā relapsis

honestā quēdam persona et vni ex familiaribus archiducis matrimonio copulata in p̄sentia notarij r̄c. in formā iuris deposuit q̄ cum tempore sue virginitatis cuidam ex ciuibus famularētur. Accidit vt vxor illius graui dolore capitis laſi gueret. Pro cuius curatione cum quēdā mulier accessisset et suis carminibus et certis p̄axis mitigare dolorē haberet. Ego eius p̄acticam vbi diligēter obseruabam: perspexiq; q̄ cōtra naturam aque fusa in scutellam quandā ipsa aqua in ollam aliam ascendisset cum alijs ceremonijs que recitare op̄ nō est. cōsideransq; q̄ ex illis dolor capitis in domina nō mitigaretur aliqua liter indignata hec verba ad maleficam protuli. **Nescio quid agitis: vos nō facitis nisi superstitiosa et hoc propter comodum vestrū.** Tunc malefica statim subiunxit. **An sint superstitiosa vel nō: tertia die tu senties quod rei probauit euentus.** Nam tertia die mane me sedente et fusum apprehēdēte. tantus dolor subito corpus meum inuasit. **Primo in interioribus vt nō esset pars corporis in qua nō punctiones horribiles sentirem.** Secundo nō aliter mihi videbatur nisi q̄ continue igniti carbones capiti meo superfunderent. **Tercio in cute corporis a vertice vsq; ad plantas pedis non fuisset spacium ad punctum acus vbi nō fuisset pustula alba sanie repleta.** Sicq; in his doloribus eiulando et tantummodo mortem optando vsq; ad diem quartum perstiti. Tandem maritus domine mee vt stabulum quoddā intrarem mihi iniunxit. **At ego paulatim incedendo eo precedente dum ante ostium stabuli eramus.** Ecce inquit ad me: pecia panni albi super ostium stabuli. **At ego. Video bene. Tunc ille. Quantum potes remoue quia forte melius habebis.** Tunc ego q̄sum potui vno brachio me ad ostium tenente cū altero petiam apprehēdi. **Aperias inquit dominus et cōsidera diligenter ibi reposita.** Tunc vbi peciam solui plura ibidem inclusa reperi. precipue autez granā quēdam alba ad modum quo pustule inerant corpori meo. semina quoq; et legumina quorum similia nec edere poteram aut inueniri cum ossibus serpentum et aliorū animalium intuiui sum. **Et sic stupefacta dum inquirerem a domino quidnam agendum foret. vt in ignem cuncta proijcerem iniunxit. Proieci. Et ecce subito non post hore spacium aut quartale sed in momēto vt in ignem res ille fuerant p̄iecte omnem sanitatem pristinam recuperavi. Et quia plura cōtra vxorē**

illius cui famulabatur fuerunt deposita per que suspecta nō tam leuiter q̄ et vehementer fuit habita et precipue propter magnā familiaritatem cum maleficis habitam. **Unde p̄sumitur q̄ conscia de maleficio reposito hoc viro indicauit et deinceps modo p̄misso publicatum sanitatem ancilla recuperauit.** Insuper aliud maleficium cuidam persone etiā muliebri illatum in eodem oppido referre in detestationem tanti criminis expedit. **Mulier quēdā maritata et honesta accessit iuxta iuris formam vt supra deposuit.** Retro domum inquit habeo viridariū est et illi ortus cōtiguus vicine mee. **Unde quadā die cum transitum fieri ex orto vicine ad viridarium meum non absq; damno perspexissem stans in ostio viridarij. et apud meip̄am cōquerendo et querulando tam de transitu q̄ et de damno. vicina subito superuenit. et an eam suspectam haberem inquisiuit.** At ego territa propter malam eius famam nil aliud nisi hec verba protuli. **Stressus in graminiibus damna demonstrant. Tunc illa indignata quia ad eius fortassis beneplacitum me litigiosis verbis cum ea implicare nolebam. Abscessit cum murmure.** Et verba que protulit licet audire tamen intelligere nō potui. **Post paucos vero dies ingens infirmitas mihi accidit cum doloribus ventris et acutissimis torsionibus a latere sinistro versus dextrum et viceuersa quasi duo gladij aut cultri essent pectori infixi. Et sic die noctuq; clamoribus omnes vicinos alios inquietauit. Et cōstuentibus hinc inde p̄ solationē accidit vt lutifigulus p̄fatam vicinam et maleficam adulerino flagitio habēs in amasiam simili modo visitationis gratia accedens. et infirmitati mee cōpatiens post verba consolatoria abscessit. Sequenti tamen die festine redijt. et inter alia cōsolatoria subiunxit. Et experimetum capiam an ex maleficio hec vobis infirmitas acciderit. quod si sic repertum fuerit sanitatem vobis recuperabo.** **Accepto ergo plumbo liquefacto et me in lecto decubente plumbū in scutellā aqua plenā supra corpus meum appodiando infudit. et vbi quēdā imago et figure diuersarū rerum ex plumbo congelato apparuissent. Ecce inquit ex maleficio hec vobis contigit infirmitas. Et sup̄ limen ostij domus vna pars instrumentorum maleficij cōtinetur. Accedamus ergo et illis a motis melius sentietis. Sicq; maritus meus cum eo pariter ad tollendum maleficium accedunt. Et lutifigulus limen eleuans**

marito iniunxit vt manum in foueam que ap-
 paruerat mittereret et quecumq; inueniret ex-
 traheret. Quod et fecit. Nam primo imagi-
 nem quandam ceream in longitudine vni^o pal-
 me vndiq; perforatam habentis duos acus
 ex aduerso per latera ad modum quo ipa pun-
 ctiones a sinistro latere vsq; ad dextrum et ec-
 uerso persenserat extraxit. Demum pecias pan-
 niculorum diuersas plurimas res tam in gra-
 nis q; in seminibus et ossibus continentes
 sicq; illis in ignem piectis ego quidem con-
 ualui sed non ex toto. Nam licet tortura et pun-
 ctiones cessassent appetitusq; comedendi res-
 disset. ex integro tamen pristina sanitatis vsq;
 in presens minime sum restituta. Et cum ap-
 pud lunifiguluz importune instarem. Unde
 hoc q; pristina sanitas non rediret. Respondit
 Sunt et alia instrumenta alibi abscondita
 que inuenire non valeo. Et qualiter tunc pri-
 ma instrumenta reposita agnouisset dum in-
 quirerem. Respondit. Ex amore quo amicus
 amico reuelare solet hec cognoui. Unde dum
 adulteram procabat et mihi vicinam agnos-
 ui. Ideo argumentum super eam cepi suspi-
 tionis. hec egrosa recitabat. Sed quid si sin-
 gula que in illo duntaxat oppido reperta sunt
 dum recitare vellem liber vtiq; foret cofici-
 endus. quanti enim ceci claudi aridi et diuer-
 sis irretiti infirmitatibus iuxta formam iuris
 et vebementi suspicionem super maleficas eis
 huiusmodi infirmitates in genere vel in spe-
 cie predicentes et q; talia in breui sentire ha-
 berent. vel ad dies vite vel ad mortem statim
 percipiendā. Et quod fm eorum auisamen-
 ta cuncta accidissent. vel ad specificatam infir-
 mitatem. vel ad mortem aliorum. quia enim
 terra illa vasallis et armigeris abundat et or-
 dia dant vicia ubi interdum mulieres pccas-
 bant dum illas procatas abijcere et alias ho-
 nestas matrimonio sibi copulare disposue-
 runt. raro sine vindicta super maleficiū in-
 ferendi aut viro aut vxori dum se speretas cer-
 nebant. thorus coniugalitatis perseuerabat. non
 autē viris tantū q; mulieribus eo vt pie-
 estimari potest illis interemptis aut arfactis
 priores amasias procare haberent. Nam et
 cocus quidam archiducis dum iuenculā
 honestam et alienigenā duxisset malefica ei^o
 amasia in publica via alijs honestis psonis
 audientibus iuencule maleficiū et mor-
 tem predictis extensa manu dicens. Non diu
 de tuo marito gaudebis. Statimq; sequen-
 ti die lecto decubuit et post paucos dies de-
 bitum vniuersę carnis persoluit in extremis
 Contestando. En sic morior quod illa suis ma-

leficijs deo permittente me interim it et vtiq;
 pro meliori deo sibi alias nuptias in celis di-
 sponente. Sic deniq; per maleficia miles
 quidam vt publica fama testat interemptus
 fuit sic et alij plures quos recitare obmitto.
 Inter quos et domicellus quidam dum ad
 nutum amasie secū pernoctare nolebat et per
 famulum suum quod ea nocte secum certis
 negocijs prepeditus pernoctare non posset ei
 indicasset. Illa indignata famulo iniunxit.
 Ducas domicello. Non diu me verabit. sic
 q; sequenti die infirmatus: post paucos die-
 es sepultus. Sunt et tales malefice que iudi-
 ces solo aspectu et oculorum intuitu malefi-
 ciare sciunt. quod etiam nullam molestiam eis
 inferre publice se iactantes. sed et quibuscum-
 q; pro criminalibus causis detentis et gra-
 uissimis tormentis pro dicenda veritate ex-
 positis taciturnitatem inferre sciunt q; nunq;
 eorum facinora detegere poterunt. Sunt et
 que imaginē crucifixi flagellis et cultris im-
 pingendo ob maleficia perpetrata cum tur-
 pissimis verbis contra gloriosissime virgi-
 nis Marie puritatem et nostri saluatoris
 ex eius intemerato vtero natiuitatem deho-
 nestauerunt verba illa et singulos actus reci-
 rare non expedit cum nimis sint piorum auri-
 um offensiuā. in scriptis tamen redacta et re-
 posita sunt prout baptizata quedam iudea et
 alias iuenculas induxerat. quarū vna et val-
 purgis nomine eodem anno in extremis po-
 sita dum a circumstantibus ad confessionem
 peccaminum hortaretur exclamauit. Corp^o
 et animā tradidi diabolo nec spes mihi adest
 venie: et sic defuncta. Singula hec non ad
 ignominiam sed ad laudem et gloriam illu-
 strissimi archiducis conscripta sunt cum re-
 uera vti catholicus princeps et precipuus fi-
 dei zelator in exterminium earum cum assi-
 stentia reuerendissimi ordinarij Brixien. non
 mediocriter laborauit. Recitata autem potius
 us in detestationem et odium tanti criminis
 vt que iniurias hominum vlasci non desis-
 stunt. quomodo iniurias creatoris et fidei
 contumelias etiam non habendo ad tempora-
 lia damna respectum sufferre possunt. omni-
 um enim eorum hoc precipuum fundamentū
 fidei vici abnegatio existit.

Super modum quo obstetrices malefice
 maiora damna inferunt dum infantes aut
 interimunt aut demonibus execrando offer-
 runt.

Capitulum. xiiij.

Andreas

Nec pretereundū est de nocumētis
a maleficis obstetricibus pueris il
latis. Et primo quomodo interiz
munt. Secundo quomodo demo
nibus offerendo execrant. In diocesi nanq̄
Argentinenſi r oppido zabernio mulier que
dam honeſta. ac beatiffime virgini Marie
plurimū deuota hunc caſum referre ſibi ac
cidiffe ſingulis eius hoſpiciū quod publice
tener. nigram habēs aquilā p interſigno fre
quentantibus cōmemorat. A viro inquit le
gitimo ſed iam defuncto impregnata. Ubi
dies pariendī appropinquarēt. Mulier que
dam obſtetrici vt ipam ad obſtetricandū pue
rum acceptaret impoſtune inſtabat. At ego
conſcia de eius infamia licet aliam mihi af
ſumere decreuiſſem. Verbis tamē pacificis
quaſi ſuis annuere vellem petitionib; me ſi
mulabam. Adueniente autē tempore parti
cum aliā obſtetricē pduxiffem. Illa prior in
dignata quadaz nocte camerā meā euolutis
vix octo diebus cum duabus alijs mulieris
bus ingreditur. Et lecto appropinquantes
in quo iacebam. Cū maritū meum qui in al
tera dormiebat camerā vocare voluiſſem ſin
gulis membris et lingua ita remanſi viribus
deſtituta quod dempto viſu cum auditu nec
pedicam mouere potuiſſem. In medio ergo
illarum duarū ſtans malefica: hec verba pu
lit. Ecce hec peſſima mulierū quia in obſte
tricem me recipere noluit impune nō tranſi
bit. Et cum alie due a latere ſtantes p ea ſup
plicarent dicentes tū nunq̄ alicui ex noſtris
nocuit. Malefica ſubiunxit. Hanc mihi qz
diſplicitiam fecit ſuis inteſtinis aliqua im
mittere volo. Sic tamē q infra dimidiū an
num nullos ppter vos dolores ſentiet: ſed il
lo euoluto ſatis cruciabitur. Acceſſit ergo et
ventrē cum manu tetigit. Vbiq; videbatur
quaſi inteſtinis extractis certas res quas tū
videre nō potui intromitteret. Illis ergo ab
euntibus cum vires ad clamandū recuperaſ
ſem maritū quātotius vocaui et rem geſtam
denudaui. Cum autē ille cauſam puerperio
aſſignare vellet dicens. Vos puerpere pluri
mis illuſionib; et fantaſijs laboratis nec qz
modo dictis meis ſide adhibere volebat: ad
iunxi. Ecce ſpaciū p anno dimidiū mihi do
nauit. quo elapſo. ſi nulli cruciatus ſuperue
nient dictis tuis ſidem adhibebo. Cōſimi
lia deniq; verba filio clerico qui et p tunc ar
cbidiaconus ruralis er at ptulit cum et ipſe
viſitationis gratia illo die eam frequentafſet
Quid plura ſex menſibus ad punctū euolu
tis internozū viſcerum tortura ſubito ipam

tam dire inuaſit vt nec diebus nec noctibus
a clamoribus omnes inquietado abſtinere
potuiſſet. Et quia vt premiſſum eſt deuotiſ
ſima virgini et regine miſericordie extitit in
pane et aqua ſingulis ſabbatinis diebus ſes
iunando. Ideo et per ipius ſuffragia credi
dit ſe liberari. Unde et quadā die vbi opus
nature pficere volebat: tunc omnis illa immū
dicia e corpore prupit. Et aduocans maritū
cum filio dixit. Sunt ne res iſte fantaſtice.
Nonne dixi poſt dimidiū anni ſpaciū veri
tas cognoſcet. Aut quis vidit vnq̄ ſpinaſ
oſſa ſimul etiā ligna me comediffe. Erāt enī
ſpine roſarū in longitudine vnūſ palmi cū
alijs varijs innumero rebus immiſſe. Inſu
per vt in prima parte operis ex illius famule
reducte ad pniām in Būſiaco cōfeſſione pa
tuit maiora damna fidei circa hanc herēſim
maleficarū ab obſtetricibus inferunt quod
etiā quarundā cōfeſſio que et poſtmodum
incinerate fuerūt luce clariuſ demonſtrauit.
Nam in dioceſi Baſilienſi et oppido Dann
quedā incinerata faſſa fuerat vltra. xl. pueros
necaſſe per modū talem vt qñ ex vtero egre
diebantur acum capitib; eozū per verticē vſ
q; in cerebrū inſiſſet. Altera deniq; in dioceſi
ſi Argentinenſi pueros abſq; numero puta
quia de numero nō cōſtabat ſe interemiſſe fa
ſa fuerat. Taliter autē deprehēſa. Nam vbi
ex vno oppido in aliud cauſa obſtetricandī
mulierē quandā vocata fuiſſet. officio ſuo cō
pleto dum ad ppria redire volebat vbi portā
oppidi exiit caſu brachiū pueri recenter na
ti ex lintheo quo p̄cincta erat cui et inuolutū
brachiū fuerat ad terram cecidit. quo viſo ab
his qui infra portam ſedebant dum illa pre
teriffet leuata e terra vt putabāt peciam car
nis: cautius intuebant. et cum nō petiam car
nis ſed brachiū pueri per articulos membro
rum agnouiffent. cōſilio cum p̄ſidentib; ha
bito et inuento q; infans ante baptiſmū de
ceſſerat brachioq; careret. malefica capitur:
queſtionibus exponitur et crimen detegitur
ſicq; vt predictū eſt abſq; eius numero ſe in
fantes interemiſſe cognouit. Qua autem de
cauſa: vtiq; preſumendū q; ad inſtantiā mali
gnorum ſpirituū etiā eis interdūz inuicis ta
lia facere coguntur. Nouit enī diabolus q;
ab introitu regni celeſtis ppter penā damni
aut originale peccatū tales pueri ſequeſtran
tur. Unde etiam diutius finale iudiciū ptra
bitur ſub quo eternis cruciatib; deputabun
tur. cum eo tardius numerus electoz cōple
tur: quo cōpleto mundus conſumabitur. Et
vt in premiſſis tactū eſt ſuaſu demoniozū ex

*De muliere pueri ad deum
venerunt pro agone effertur*

huiusmodi membris unguenta earum vfi-
 bus accomoda cōficere habent. Sed et hoc
 horrendū facinus silentio pretereundū in de-
 testationē tanti criminis nō est. Nam vbi in-
 fantes non interimūt: tamen illos demonibz
 execrando per hunc modū offerūt. Nato enī
 infante obstetric vbi puerpera malefica per
 se nō existit tunc quasi quid operis p infan-
 tis refocillatione actura ipm extra camerā de-
 portat et sursum eleuans principi demonio-
 rum scz lucifero et omnibus demonibus ini-
 molant et hoc in loco coquine supra ignem.
 Et vt quidam retulit cum perpendisset vro-
 rem suam tempore partus q̄ preter cōsuetuz
 modum puerperarū nullā ad se ingredi mu-
 lierem permittebat nisi dumtaxat filiā ppriā
 que obstetricandi officium gerebat causam
 huiuscemodi experiri volens latenter se illo
 in tempore in domo occultabat. Unde et or-
 dinem sacrilegij et diabolice immolationis
 modo p̄dicto perpendit cum eo q̄ vt sibi vi-
 debatur per appendiculi instrumentū in quo
 olle suspendunt infans nō fultus humano
 auxilio sed demonis sursum vehebat. vnde
 mente cōsternatus cum et horrenda verba p
 demonū inuocatione et alios ritus nephan-
 distimos p̄sensisset subito vt infans baptiza-
 retur acruis instetit. et cum ad aliam villā in
 qua parochialis erat ecclesia deferendus es-
 set. et per pōtem super flumen quoddā p̄tran-
 sire haberēt. ille euaginato gladio super filiā
 que infantem gerebat irruū dicens alijs duo-
 bus sibi adiuuatis audientibz. Nolo vt in-
 fantem per pontē deferas: quia aut p̄ se pō-
 tem gradiet̄ aut tu in flumine submergeris
 Qua perterrita cum alijs que aderant mulie-
 ribus et an ne compos esset rationis inqui-
 rentes. Res enim gesta cunctas alias latebat
 demptis duobus viris sibi cōiunctis. Tūc
 ille. Pessima mulierū: arte tua magica scan-
 dere pendiculū infantem fecisti. Fac et iam vt
 nullo deferente pontem p̄transeat aut in flu-
 mine te submergas. Sicq̄ coacta puerū sup
 pontem posuit: et arte sua demonē inuocans
 subito ex altera parte pontis infans cernitur
 Baptizato ergo puero et ad ppriā rediens cū
 iam per testes filiā de maleficio cōuincere po-
 terat put primū facinus oblationis minime
 probare potuisset eo q̄ ip̄e vnicus illi sacrile-
 go ritui interfuisset apud iudicē post tempus
 purgationis filiā cum matre accusat et pariter
 incinerantur et facinus de sacrilega obla-
 tione quod per obstetrices fieri solet detegit̄
 Sed hic dubiū oritur. Quid ne operis aut
 efficacie talis sacrilega oblatio in huiusmodi

pueris efficere valeat. Ad q̄s dici potest q̄ si-
 cut triplici ex causa hoc demones efficiunt
 ita et ad tria nephandissima hec eis deserui-
 unt. Nam primo ex superbia eorum que q̄
 semp̄ ascendit. Juxta illud. superbia eoz qui-
 te oderunt ascendit semper. querunt q̄tū pos-
 sunt diuinis rebus et ceremonijs se cōforma-
 re vt sic sub specie boni apparentis facili⁹ de-
 cipiāt. Sic enim et virgines pueros mares
 vel feminas expetunt a magis vbi in specu-
 lis vel unguibus maleficoruz furta sublata
 vl̄ alia occulta habēt manifestare. licz per cor-
 ruptos idem ostendere valerent. sed m̄ vt fin-
 gat se false castitatem amare quam tamē odit
 cum castissimā virgine summe odit. eo q̄ ca-
 put eius cōtriuuit. *Gen. iij.* Unde sic animas
 maleficorū et eis credentium per infidelitatis
 viciū sub specie virtutis decipiūt. Tercio
 vt ip̄a perfidia maleficarū amplius in sui au-
 gmentum crescat dum a cunabulis sibi dica-
 tas maleficas seruāt. Et his efficit hec sacrile-
 ga oblatio tria in puero. Primo q̄ sicut ex-
 terior oblatio fit in rebus sensibilibz deo pu-
 ta in vino. pane. terre frugibus. et hoc in si-
 gnum debite subiectionis et honoris. iuxta
 illud *Eccl. xxv.* Non apparebis in cōspectu
 domini dei tui vacuus. q̄ etiā res alijs post-
 modum p̄phanis vsibus nullo modo appli-
 cari debent nec possunt. Unde et. *r. q. i.* Da-
 mas. papa. di. Oblationes que intra ecclesiā
 offeruntur sacerdotibus tantummodo pertine-
 re: sic tamē vt nō solum eas in suos vius cō-
 uertant sed vt fideliter dispensent partim ad
 ea que ad cultum diuinū pertinent. et prim-
 etiā in vsus pauperum cōuertant. Ita et ta-
 lem puerū diabolo in signum subiectionis et
 honoris oblatum diuinis vsibz applicari di-
 gne et fructuose subiectionis tam p̄ se q̄ pro
 alijs quomodo est possibile hoc a catholicis
 fieri. Quis enim dicere potest materna sceles-
 ra seu aliena peccata quo ad punitionē non
 redundare in filios foras illi qui dictum
 propheticū attendit. *Filius nō portabit ini-
 quitatē patris.* Sed quid de illo passu *Exo.*
xx. Ego dominus zelotes visitans peccata
 patrum in filios vsq̄ in terciā et quartā ge-
 nationē. Est enī hec vtriusq̄ sententia: vt
 prima intelligatur de pena spiritali in iudi-
 cio poli siue dei et non in iudicio fori. Et est
 pena que principaliter t̄git animā siue sit pe-
 na damnati vt priuatio glorie siue pena sensus
 id est cruciationis ignis infernalis. Dis enī
 penis nūq̄ punitur aliquis sine culpa pro-
 pria vel cōtracta quantum ad originale. vel
 cōmissio quantum ad actuale peccatū. *Secūda*

k i

vero auctoritas quia intelligitur de imitato-
ribus paternoꝝ scelerū vt **Gratianus** expo-
nit. i. q. iij. §. quibꝫ. **Ubi** etiā dat alias expo-
siciones. ideo alijs penis quibuscūqꝫ in iudi-
cio dei punitur quis nō solū p culpa sua cō-
missa vel cōmittenda vt scz euitetur: sed etiā
pro culpa alterius. **Nec** valet si dicat q tūc
punitur sine causa ⁊ sine culpa que debet esse
causa pene: quia iuxta regulā iuris sine cul-
pa nisi subsit causa nō est aliquis puniendus.
vnde et dicere possumus q semp supest cau-
sa etiā iustissima licet nobis ignota. **xxiij. q.**
iiij. Aug. et si sup actionē facti pfunditatē
iudicioꝝ dei penetrare nō possumus. verun-
tū verū scimus esse quod dixit et iustum esse
qd fecit. **Est** tamē distinctio in pueris obla-
tis eo q loquēdo de innocentibꝫ qui nō per
matres maleficas sed p obstetrices demoni-
bus offerunt et rapiuntur occulte vt dictum
est supra ab amplexibus et vtero honeste ma-
tris q tales innocentes nō adeo deferuntur
vt imitatores efficiantur tantorū scelerū sed
imitatores paternarū virtutum hoc pie cre-
dendum est. **Secundū** quod efficit hec sacri-
lega oblatio est. **Q** sicut in oblatione qua ho-
mo seipm deo offert in sacrificiū recognoscit
deum suum principū et finem. quod quidē
sacrificiū dignius est omnibus sacrificijs a-
lijs exterioribꝫ ab eo impensis. **Iuxta** illud.
Sacrificiū deo spiritus tribulatus cor cō-
tritum et humiliatū deus non despicias. **Et**
hoc quo ad principū creationis et sinez glo-
rificationis. **Ita** et ipa malefica puerū offe-
rens diabolo: eius animā et corpus tāqꝫ suo
principio et fini damnationis eterne cōmen-
dat. **Unde** et nō nisi miraculose a solutione
tanti debiti liberari poterit. **Solet** quedam
hystoria immo et plures recitari de pueris ex
materno vtero demonibus improuise ⁊ ex a-
liqua passione et cōmōtione mentis a matri-
bus oblati et qualiter cū maxima difficul-
tate in adulta etate a demonū iurisdictione
quā diuina permissione sibi vsurpabant libe-
rari potuerūt. de quibus liber exēploꝝ
beatissime virginis marie refertur noscitur.
specialiter et de illo qui per summū pontificē
dum liberari a vexationibus demonū nō po-
terat. missus tandem ad quendā virum san-
ctum in orientaliꝫ partibus degentē cū ma-
gna adhuc difficultate per intercessionē ipi⁹
gloriosissime virginis ab illa iurisdictione ere-
ptus fuit. **Unde** si in vltionē vnus impro-
uise nō dico oblationis sed exhibitionis vbi
mater ex indignatione dumtaxat super co-
pulam carnalē viro exhibendā cum dixisset

maritus spero inde fructum puenturū. **Et**
illa replicans. **Sic** fructus ille diabolo da-
tus. tanta seueritas diuine punitionis patu-
it quanta creditur seuire vbi tanta diuine ma-
iestatis cernitur offensa. **Tercium** quod hec
sacrilega oblatio efficit est habitualis incli-
natio ad huiusmodi maleficia hoibus iumē-
tis et terre frugibus inferēda. **Huius** ratio
assignari potest ex his que fm **Tho. fa. q.**
cxij. super punitionē temporālē qua aliqui
propter alienas culpas puniunt deducunt.
Dicit enī q qz filij sunt fm corpus res que-
dam patris et serui et animalia res dominoꝝ
rum. **Et** cum aliquis sit puniendus in rebo
suis omnibus: ideo et filij puniunt pluries
pro parentibus. **Et** differt hec ratio ab illa
que supra tacta fuit de peccatis patrū qz de-
us visitat in filios vsqꝫ in terciā et quartam
egenerationē. **Quia** vt ibi tactum est hoc in-
telligitur de imitatoribꝫ paternoꝝ scelerum
Hec autē ratio cōcludit de punitione filioꝝ
pro parentibꝫ vbi nō imitantur paterna scele-
ra in actu per mala opera sed tantū in habi-
tu. sic enim et filius nat⁹ ex adulterio dauid
mortuus fuit qz citius. **Et** animalia amale-
chitarum iussa sunt interfici qzuis ⁊ in huius
modi sit ratio mistica. vt habetur. i. q. iij. §.
paruulos. **Ex** quibus omnibus nō incōue-
nienter dicitur q huiusmodi pueri semp ad
maleficia perpetranda vsqꝫ in finē vite incli-
nantur. **Sicut** enim deus suam oblationē
sanctificat vt sanctorū gesta demonstrāt vbi
parentes sobolem ex eis pcreandā deo dicat
sent. **viz** et diabolus suā oblationē inficere
nō cessat ex veteri et nouo testamēto quasi in-
numera possent gesta deduci. **Sic** enim plu-
res patriarche et pbete vt **Isaac Samuel**
Sampson. **Sic** etiam **Alexius Nicolaus.**
et alij innumeri gratijs plurimis ad sancti-
tatem vite fuerunt puenti. **Experientia** deni-
qꝫ demonstrat semper filias maleficarū in cō-
similibus tanqꝫ imitatrices maternoꝝ scele-
rum esse diffamatas. immo et totam quasi p-
geniem esse infectā. **Et** huius quidem et om-
nium precedentū ratio quia superstitē semp
habent relinquere et in augmentum illius
perfidie summis conatibꝫ ex pacto cum de-
mone inuito tendere. **Unde** enim contingere
posset q sepiissime repertum est puellas im-
puberas vt octo vel decem annozum tempe-
states et grandines concitasse nisi ex tali pac-
to sub tali oblatione sacrilega diabolo p ma-
trem maleficam infantem excreasse. nec enim
p se pueri talia ex fidei abnegatiōe pur adul-
te malefice a principio facere habent efficere

possent cum nec alicuius fidei articuli fortassis
noticiam habent. Et quibus gestis aliqua in
mediu producant. In partibus enim suenie
dum quidam villanus segetes in campis cum
filia parvula vix octo annorum conspiceret de
creuisset et propter siccitatem terre pluuiam apud
se ruminans et considerens optasset discere. Ven
quando veniet pluuiam. Puella audiens verba
patris ex simplicitate animi dicit. Pater si plu
uiam desideras faciam quae cito veniet. At pater.
Unde hec tibi noscitis ne pluuiam procurare.
Respondit puella utique et ne dum pluuiam.
sed et grandines et tempestates concitare scio.
Et pater. Quisnam te docuit. Respondit. Pa
ter mea. verum quod mihi inbibuit ne alicui
hoc indicarem. Tunc iterum pater. Et quo
modo te docuit. Respondit. De comisit vni
magistro: quem omni hora ad quaecumque peri
ta habere possum. At pater. Vidisti ne illum.
Respondit. Vidi interdum viros introeun
tes et exeuntes ad matrem. Et cum interrogas
sem qui nam essent. Respondit. Sunt nostri
magistri quibus etiam te tradidi et comisi ma
gni fautores et diuites. Territus pater. An
ne illa hora grandines citare posset inquisi
uit. Et puella. Utique si modicum aque habue
ro faciam. Tunc pater puellam per manum
ad torrentem deduxit. Fac inquit. sed tantum
modo super agrum nostrum. Tunc puella
manum in aquam misit et in nomine sui magi
stri iuxta doctrinam matris mouit. Et ecce tan
tummodo pluuiam agrum illum perfudit. Ad
cernens pater. Fac inquit et grandines: sed tan
tummodo super vnum ex agris nostris. Ad
cum iterum puella fecisset pater de experientia
certificatus vixorem apud iudicem accusauit
Due capta et coniecta incinerata fuit et filia
denovo baptisata et deo dicata amplius illa ef
ficere non potuit.

Sequitur super modum quo iumentis malefici
ce varia nocumeta inferunt.

Capitulum. xiiij.

Utique a fortiori cum apostolus di
cat. Nunquid deo cura est de ho
bus volens per hoc innuere. Quae li
cet omnia subsint diuina prouiden
tie tam homines quam iumenta utroque iuxta mo
dulum suum seruans ut psalmista ait. filij tame
n hominum sub regimine et protectione alarum am
plius gubernantur. Si inquam homines diu
ina permissione per maleficos affligunt. in
nocentes. iusti et peccatores. parentes denique
in filiis qui res sunt pertinentes ad eos. Tu
etiam iumenta terre fruges similiter de rebus

hominum existunt utique et super illos varia
nocumeta posse a maleficis inferri nemo du
bitare diuina permissione concurrente presu
mat. Sic enim Job a diabolo percussus cum
tra iumenta perdidit. sic denique nec minima
reperitur villula ubi mulieres mutuo vac
cas inficere lac eas priuare et sepiissime interi
mere non cessant. A minimo autem nocumeto
inchoando quod de priuatione lactis estima
ri potest. Si de modo quo id efficere valeat
queritur. Responderi potest quod quia secundum Al
bertum. iij. de animalibus. Lac de natura sit me
strui in quolibet animali. sicut etiam fluxus
alius in femina ubi non restringitur talis flu
xus aliqua infirmitate vel ex conditione natu
re vel ex accidentali infirmitate. tunc restrin
gitur aut auferitur interdum maleficiali ope
re. Ex conditione autem naturali lac restringi
tur post conceptum fetum. Ex infirmitate ve
ro accidentali sicut pluries ex comestione ali
cuius herbe que ex natura lac restringere ha
bet et vaccam alterare. Ex maleficio autem
talia procurant varijs modis. Quedam enim no
cturnis temporibus et sacrationibus utique et
inductione diaboli ob maiorem offensam diui
ne maiestatis in quocumque angulo domus sue
se collocant vixorem inter cruras habentes.
Et dum cultrum vel aliquod instrumentum
in parietem aut columnam infigunt et manus
ad mulgendum apponunt tunc suum diabolum qui
semper eis ad omnia cooperatur inuocant. et quod de
tali vacca: ex tali domo que sanior et que mag
gis in lacte abundat mulgere affectat. apponit
tunc subito diabolus ex mamillis illius vac
ce lac recipit. et ad locum ubi malefica residet et
quasi de illo instrumento suat reponit. Hec
quidem populo predicando nemo propterea ex eis
informatur. quia quicumque quis demonem
inuocaret et per nudam inuocationem beate pos
se efficere estimaret: seipsum deciperet. quia caret
fundamento illius perfidie. quia scilicet omagium
non potest et fidem non abnegauit. Hec ideo
posui cum plures hec et alia que posita sunt
estimant populo non esse. proponenda propter picu
lum informationis. cum sit impossibile ali
quem per predicationem posse informari ratione
tacta. Potius autem sunt in detestationem tanti
criminis. et ut iudices in ultionem tanti sceles
ris scilicet fidei abnegationis amplius inardescant
sunt predicanda. licet non semper plus etiam
ponderat secularis hominum temporalia damna:
cum magis terrenis implicent affectionibus
quam spiritualibus. unde et cum eis talia posse
fieri affirmantur in punitionem ipsorum ampli
seuiunt. sed tamen astutia diaboli quis explicare

k ij

potest. Mōi illos in quadā societate cōstitū-
tos qui dum tempore may butirū maycū co-
medere affectarēt eis in itinere existentibz et
in prato circa torrentē cōsidentibus. vñ^o ex
eis quo pacto cum demone p̄ antea siuetactū
to sine expresso inito dixit. Ego optimū buti-
rum maycum pcurabo. Et statim depositis
vestimētis et torrentē intrans nō stando sed
sedendo cōtra aque fluxum dozsum vertebat
Et ceteris cōspicientibz ipse dum certa verba
proculisset et aquā manibz post tergū mouis-
set. post paululū butirū formatū ad modum
quo villane rpe may vendere in foro solēt in
magna quantitate apportauit. Et alijs gustā-
tibus optimū fuisse butirū affirmarūt. Qua
ex re colligit primo hūc de sua practica fuisse
certū. vel qz mere malefic^o p̄ expressum pactū
cum demone initus. Vel qz per tacitū pactū
nouit sibi diabolū ad vota assurtū. Si qui-
dem primū tunc nō indiget discussione quin
verus malefic^o fuerit. Si autē secundū tunc
vñs suffragio diaboli fuit eo qz sibi oblatus
et execratus a matre vel obstetrice fuerit. Qd
si quis obijceret diabolū fortassis apportasse
butirū sine aliquo pacto tacito vel expresso.
ac etiam absqz oblatione aliqua vt p̄mittitur
facta. Respondet qz nunqz aliquis vñs suf-
fragio diaboli in p̄similibz operibus sine ei^o
inuoactōe. qz ip̄o facto cum quis demonis
auxilium petit cōtra fidem vt apostata agit.
Juxta determinationē doctoris in. ij. senten-
di. viij. sup̄ difficultatē. Utrū auxilio demo-
num vñs sit apostasia a fide. Nam cū alijs do-
ctoribus Albertus magnus licz cōcordat. tñ
magis expresse dicit qz semp in talibz est apo-
stasia verbi vel operis. Si enī inuocōnes
cōiurationes. fumigationes. et adorationes
fiant. tunc apertū pactū initur cum demone
absqz hoc vicz qz aliquis corpus et aiām cū
fidei abnegatione in toto vel in parte tradat.
quia per hoc qz ip̄m inuocat iam cōmittit a-
postasiam verborz apertā. si autē nō sit inuo-
catio verborz sed solummō sit opere simpli-
ci quia scz tale opus facit qd nō nisi demonū
auxilio effectū sortiri p̄t. Tunc siue faciat il-
lud inchoando in noie diaboli. siue per alia
verba ignota: siue absqz omni verbo. Illa tñ
intentione vt dictū est. tunc vt subdit Alber-
tus est apostasia operis quia illud op^o expec-
tatur a demone. Cum autē expectare aliqd
a demone vel aliquid p̄cipere per ip̄m. semp
est fidei cōtumelia et ideo apostasia. Unde et
hic cōcluditur qz quocūqz modo p̄fatus ma-
gus hoc pcurauit vñs per pactū tacitū vel
expressum pcurauit. Et verisimiliter si absqz

pacto expresso qd tunc vt malefici facere so-
lent per tacitū et occultū pactum vel ex se vel
a matre aut obstetrice initu talia effecit Et di-
co ex se qz tantummō opus exercuit effectuz
a diabolo expectans. Secundū quod collig-
gitur ex illa vel cōsimili practica est qz dia-
bolus nouas rerū species cōdere nō potest.
Ideo vbi tā subito naturale butirū ex aqua
prorupit. hoc virtute demonū nō aquam in
lac mutando. sed vel butirum alibi ex loco re-
posito accepit et illi ad manus tradidit. vel
ex lacte naturali hoc ex naturali vacca reci-
piendo et subito vt sic coagulando in naturā
butiri. qz qz ars mulierū per spacū ip̄is effi-
cit butirū formando. hoc ipse in breuissimo
tempore efficere nouit et tunc illud sibi obtu-
lit. Ad idem reducif modus quo aliqui su-
perstitiosi vinū aut alia necessaria nō habens
tes. nocturnis temporibz tantummō flasco-
nem aut aliud vasculū recipiunt. et dum per-
vicum aliquē incedunt subito vas vino im-
pletum reportant. Tunc enī diabolus vinū
naturale ex aliquo vase recipiendo illi flasco-
nem implevit. Super modū autem quo
animalia et iumēta malefici interimūt. Dice-
re oportet qz sic boies ita et iumēta vel tactu
et visu. vel visu tñ vel vbi subter limen ostij
ip̄ius stabuli aut vbi solent ad aquari malefi-
cium aliquod seu instrumentū maleficij repo-
nunt. Sic enī et iste in Rauenspurg incine-
rate. De quibus et infra patebit semp ad in-
stantiam demonū vbi meliores equi aut pin-
guiora iumenta erant maleficiare habebāt.
Et dum interrogate fuisset per quē modū
talā efficerēt. Rēdit vna noie agnes qz sub-
ter limen ostij ip̄ius stabuli certas res occul-
tarēt. Et interrogata cuiusmodi res. Respō-
dit. Diuersarū specierū animalium ossa. Et vl-
terius. In cuius noie hoc facerēt interroga-
ta. Respondit. In noie diaboli et omnium alio-
rum demoniorū. Sed et altera noie anna qz
dum vni ex ciuibz successiue vigintitres
equos maleficiasset quia vector erat. Ultima-
tim dum vicesimū quartū emisisset et iā ad ex-
tremā paupertatē deuenisset. vector stans in
ostio stabuli dixit ad maleficā que et in ostio
domus sue stabat. Ecce iam emi equū p̄mit-
to deo et sue matri si equus ille moriet qz ma-
nibus meis p̄p̄is te interficiā. Sicqz terris-
ta malefica equū sibi intactū reliquit. Dū au-
tem capta et interrogata fuisset per quem mo-
dum talia effecisset. Respondit se nil aliud nī
si foueam fecisse. Qua facta diabolus certas
res imposuisset sibi ignotas. Qua et re collig-
gitur qz tantummō aut manū aut visum appo-

Qd nō h̄t

h̄t

D

quo a
ip̄ius
restit
mon
et qu
de co
sum
per v
occu
ti: vñ
qz vñ
et vt
uiter
stilla
fieri
turba
facere
ra coo

nere habent. Et hoc ut quoquo modo malefica cooperet. alias enim diabolo seuendi in creaturas facultas non permittit ubi malefica non concurreret ut prius tactu est. Et hoc contingit propter maiorem offensam diuine maiestatis. Sepissime etiam a pastoribus visa sunt. quod certa animalia in campis dum tres aut quattuor saltus in aere fecissent subito in terra collapsa interierunt. Et hoc vtiq; demonum ad instantiam maleficarum virtute in dio cefi Augustiensis inter oppidum fieslenz montem ferrerium. quidam prediues asseruit sibi et alijs ultra quadraginta iumenta in bobus et vacis in alpebus fuisse maleficiata. Et hoc infra anni spacium non peste aut aliqua infirmitate procedente. Et propter interfigno dicitur quod ubi peste aut alia casuali infirmitate moriuntur non subito sed paulatim et successiue deficiunt. Illud autem maleficium subito abstulit omnem vigorem ita quod ab omnibus iudicabatur illa maleficijs fuisse interempta. Verum talem annotaui numerum. estimo tamen quod amplius expressit. hoc tamen verissimum quod in partibus et precipue in alpebus plurimum iumenta asseruntur maleficiari. Quod genus etiam maleficij vndiq; diffusum noscitur. Aliqua similia infra in capitulo de remedijs adhibendis contra maleficia iumentorum discutientur.

Super modum quo grandines et tempestates concitare ac etiam fulgura super boies et iumenta fulminare solent.

Capitulum. xv.

DEniq; quod demones et sui discipuli talia maleficia in fulminibus grandinibus et tempestatibus concitare possint et accepta potestate a deo quo ad demones. seu eius permissione quo ad ipsius discipulos sacra scriptura Job. i. et. ij. testat. ubi accepta potestate a deo statim demon procurauit ut sabei quingenta iuga bouum et quingentas asinas auferret. et deinde ignis de celo descendens. septem milia camelorum consumeret. tandem etiam septem filij et tres filie per vehementem ventum et per lapsum domus occumberent. et semper pueri id est famuli multi: vno qui nunciaret dempto interierunt. vtiq; vlcere pessimo sancti viri corpus percuteret et vxor et tres amici eius ut ipsum veraret grauius procurauit. Ubi et sanctus Tho. in postilla sua super Job ita loquitur. Necessarium est confiteri quod deo permittente demones possunt perturbationem aeris inducere. ventos concitare et facere ut ignis de celo cadat. Quis enim natura corporalis non obediatur ad nutum angelis ne

quod bonis neque malis ad susceptionem formarum sed soli deo creatori. tamen ad motum localem natura corporalis nata est spirituali nature obedire. cuius iudicium in homine apparet. nam ad solum imperium voluntatis que subiectiue est in anima mouentur membra ut opus a voluntate dispositum prosequantur. quecumque igitur solo motu locali fieri possunt hec per naturalem virtutem non solum boni sed etiam mali facere possunt nisi diuinitus prohibeantur. Ventus autem et pluuie et alia huiusmodi aeris perturbationes. solo motu vaporum resolutorum ex terra et aqua fieri possunt. vnde ad huiusmodi perturbationes naturalis virtus demonis sufficit. hec thomas. Mala enim que nostris exigentibus in mundo fiunt. deus velut per suos tortores iuste per demones solet infligere. Unde et glosa super illo ps. ciiij. Vocauit famem super terram et omne firmamentum panis contriuit. dicit sic. Hec mala permittit deus per angelos malos qui talibus prepositi sunt. Vocat ergo famem id est angelum fame prepositum. Possent et illa que supra notata sunt circa questionem an semper malefici. circa maleficia inferenda habent concurrere cum demonibus. ubi de triplici documento: et quomodo interdum demones sine maleficis varia nocumeta inferunt. cum maleficis autem demones plus affectant hominibus nocere eo quod cum deus amplius per hoc irritatur inde eis maior facultas puniendi et affligendi conceditur. Deseruiunt et illa que doctores super secundo sententia. di. vi. An locus sit conuenienter deputatus malis angelis in aere caliginoso mouent: quia cum tria considerantur in demonibus natura officium et culpa. Sicut nature correspondet celum empiricum. culpe vero infernus. ita eorum officio cum tortores sunt et ministri ut supra tactus est. in punitionem malorum et exercitium bonorum cooperit aer caliginosus. ne vici nimis nos infestarent. si in mundo inferiori circa nos habitarent. vnde et in aere et circa speram ignis: actiua passiuus coniungere sciunt ubi a deo permittunt et ignem de celo cadere seu fulgura fulminare procurant. Narratur in fornicario de quodam capto per iudicem. dum interrogaretur quomodo ad grandines et tempestates concitandas procederent. et an facile hoc eis foret procurare. Respondit. Facilius ter grandines procuramus sed ad libitum ledere non valemus. Nota custodia bonorum angelorum. vnde addidit. Eos tantummodo ledere possumus qui dei destituti sunt auxilio: et qui signo crucis se muniant illos ledere non possumus. est autem hic noster modus. Primo

Post primam mala concitant

Quia quod dicitur in demonibus

De signis

Mo quos voluit per dicit

verbis certis in campis principē omnium des-
monioꝝ imploram⁹ vt de suis mittat aliquē
qui a nobis designatū pcutiat. Deinde venie
te certo demone eidē in bivio pullū nigrum
immolam⁹ eundē in altū pūciendo in aera.
quo a demone sumpto obedit: et statim aura
cōcitat. attamē nō sp in loca destinata a nobis
sed iuxta dei vīuentis pmissionē: grandines
et fulmina pūcit. **M**arrat etiā ibidē de quo-
dam auctore seu heresiarcha maleficorū sta-
sus dictus. qui in **B**ernensiu territorio et lo-
cis adiacentib⁹ pstitutus. publice de hoc glo-
riari audebat. q̄ q̄ncunq̄ velle ipse se in oim
emuloꝝ oculis velut murē facere velle et vi-
lari manib⁹ inimicoꝝ suozū letaliū. et ita etiā
capitaliū suozū inimicoꝝ manibus sepi⁹ eu-
sisse. Diuina t̄m iusticia cum terminū sue ma-
lie facere voluit: p hostes suos in stupa qua-
dam ppe fenestrā quendā sedere dū caute ex-
plorabat a sibi insidiantib⁹. gladijs et hastis
inopinante transfixus ob sua facinora misera-
biliter obiit. superstitē t̄m discipulū q̄ hōppo
vocabat reliquit. qui et supradictū stadelin de
quo in capitulo sexto mentio fit magistrū se-
cit. Sciuerūt hi duo qm̄ eis placuit terciam
partē fimi feni vel frumenti. aut cuiuscunq̄
rei de vicini agro: nemine vidente ad pprium
agrū deferre. grandines viuacissimas et au-
ras lesiuas cum fulminib⁹ pcurare. in aspe-
ctu parentū infantes ppe aquā ambulantes
in ipam nullo vidente projicere. sterilitatē in
hominib⁹ et iumentis efficere occulta alijs
manifestare. in rebus et corpibus modis q̄-
buscūq̄ ledere. ictu fulminis nonnunq̄m quē
vellent interimere et multa alia pestifera p-
curare. vbi et qm̄ dei iusticia hec fieri pmissit. **A**d
ea tamē que per nos repta sunt expedit cōuer-
tere. In diocesi nāq̄ cōstant. ab oppido rauē
spurg ob vigitintiocto miliaria scythonica-
lia versus saltzburgā. grando seuissim⁹ exci-
tatus. cūctas fruges segetes et vinetas adeo
in latitudine vnus miliaris p̄trūerat q̄ ter-
cius annus vix iudicabat frugiferus in vi-
netis. **U**nde res gesta cum per notariū inq̄-
sitionis innotuisset et qd̄ ppter clamorē popu-
li inquisitione opus esset dū certi p maleficia
immo oēs pene oppidani talia cōtigisse iudi-
carent. **Q**uare cōsulib⁹ an id cōsistentibus
per quindenā iuxta iuris formā sup heresim
dumtaxat maleficarū a nobis inquirēt. et ad
duas dumtaxat psonas p alijs que t̄m in par-
uo numero nō erant diffamatas puenit. no-
men vnus agnetis balneatricis: alteri⁹ anna
de mindelheim. quibus captis et seorsum ad
distinctos carceres positis ignorante penit⁹
vna de altera sequenti mane balneatrix que-
sitionibus leuissimis a rectore seu ciuū magi-

stro magno fidei zelatore. gelre cognōtato et
ab alijs ex cōsulib⁹ sibi adiūctis in p̄ntia no-
tarij exponit. et licet maleficiū taciturnitatē
indubie penes se habuisset. de quo et semp in
dicibus rimendū est. eo q̄ in primo aggressu
nō iam muliebrī sed virili aīo se innoxiaz af-
firmabat diuina t̄m fauente clemētia ne t̄m fa-
cinus impune transiret. subito libere et a vin-
culis absoluta licet in loco torture et cuncta
flagitia ab ea ppetrata detexit. **N**ā a notario
inquisitionis interrogata sup articulos ex de-
positōe testū circa nocumenta hoībus et iu-
mentis illata. ex q̄bus iam violenter reddeba-
tur tāq̄ malefica suspecta. cū nemo testis de
fidei abnegatōne ac carnali spurcicia cū de-
mone incubo aduersus eā deposuisset: eo q̄
illa secretissima sunt illius secte ceremonialia
attamē vbi post nocumenta aialibus et hoī-
bus illata vti rea respondisset. cetera oīa de fi-
dei abnegatōne et spurcitijs diabolicis cū in-
cubo demone pactis interrogata publice fa-
tebatur: asserēs sevltra decē et octo ānos illi
incubo cum oimoda fidei abnegatōne succu-
buisse. q̄bus expletis vbi sup grandinē p̄fa-
tam: an ne aliqd̄ de illis scires inquirere. **R**e-
spondit q̄ sic. **E**t interrogata quō et qualiter
respondit. **I**n domo eram et hora meridiei
demon me accersit et vt sup campū seu pla-
nitiam kuppel sic eni noīat. paululū aque me
cum deferendo me transferrē iniunxit. et dū
interrogassem quidnā operis in aqua exple-
re vellet. pluiā se velle cau sare respōdit. por-
tam ergo ciuitatis extens: ipm̄ demonē sub
arboze stantē reperi. **I**nterrogata autē a iu-
dice sub qua arboze. respōdit. **S**ub illa ex op-
posito illius turris: ipm̄ denotando. et inter-
rogata qd̄ sub arboze egisset. respondit demō
vt foueā parūā foderē: et illi aquā infunderē
iniunxit. **E**t interrogata an ne pariter p̄sedis-
sent. r̄ndit. me sedente ipse demon stabat. **I**n-
terrogata demū quib⁹ ne verbis aut modis
aquā mouisset. **R**ndit digito quidē moui: s̄
in noīe illius diaboli et oim alioꝝ demonioꝝ
rū. et rursus iudex. quid actū fuit de aqua.
respōdit. **D**isparuit et sursum in aerē diabo-
lus duxit. et demū an ne aliquā sociā habuisset
interrogata respondit. ex opposito sub tali
arboze aliā captā maleficā annā vicz mindel-
heim noīando cōsodalē habui qd̄ aut egerit
ignoro. et finaliter interrogata balneatrix de
interuallo tpis ab aq̄ assumptōe vsq̄ ad grā-
dinē. r̄ndit. tanta dilatio fuit q̄ vsq̄ ad domū
puenissent. **S**ed et hoc mirabile cū sequenti
die altera q̄stionib⁹ etiam leuissimis expōsita
primo fuisset vtpote digito vix a terra eleua-
ta post libere soluta. p̄fata oīa nō discrepādo
in minimo nec quo ad locuz pu t̄ altera falsa

sp. l. am. ubi
vna de
Anna p̄sent

fuerat. qz vicz sub tali arboze. et altera sub a-
 lia. nec q ad tps qz hora meridiei. nec quo ad
 modū qz p motionē aque in foueā immisse in
 noīe diaboliz omniū demonioz. nec quo ad
 interuallū tps: qz dū eius diabol⁹ aquā ac-
 cepisset in subline eleuando. regressa ad do-
 mū supuenisse grandinē affirmabat singula
 detexit. Sicqz tertia die incinerant. z balnea
 trix cōtrita et cōfessa plurimū se deo p̄menda-
 nit asserēs se libenti aīo mori vt demonis in-
 iurias posset euadere. crucē in manib⁹ tenen-
 do et amplectando quā tñ altera spernebat. q̄
 etiā vltra viginti annos incubū demonē cū
 oīmōda fidei abnegatōe habuerat. primā in
 multis maleficijs hoibus. iumentis. et terre
 frugibus illatis excedēs vti p̄cessus ad p̄su-
 latū reposit⁹ demonstrat. Sufficiat ista cū re-
 uera q̄si innumera circa h̄mōi maleficia illa-
 ta recitari possent. Sed z de ictu fulminis qz
 sepiissime. aut hoies solū aut cum bestijs. aut
 cū domib⁹ et horreis cōsumpserint. licz occul-
 tiorē et magis ambigūā videatur habere cau-
 sam. eo qz alias diuina p̄missione sepe cōtrin-
 gant abiqz maleficariū vicz cooperatione. tñ
 vbi sponte ex earū passionib⁹ talia eas fecisse
 seu pcurasse rep̄tū est sup q̄ etiā varia acta et
 gesta p̄ter ea q̄ supra tacta sūt deduci possent
 rō etiā suffragat cū ea facilitate qua grandies
 sic et fulmina pcurare p̄nt in mari etiā tēpe-
 states. ideo oīs ambiguitas de medio tollit.

Sup tres modos quo viri z nō mulieres
 reperiunt maleficijs infecti. p̄ tria capitula. et
 primo de sagittarijs maleficijs.

Ultimū ad p̄ns genus maleficij q̄
 viri inficiunt in trib⁹ specieb⁹. No-
 tandū est primo de grauitate crimi-
 nis q̄ ad maleficos sagittarios in
 septē horrendis flagitijs. Mā primo sacratio
 ri die dñice passionis sexta vicz feria parasce-
 uen vt fer̄ infra missarū solēnia habēt sacra-
 tissimā crucifixi imaginē: telo q̄si ad metā sa-
 gitando. D̄ q̄tra crudelitas z iniuria salua-
 toris. Scōdo licz sub dubio vertitur. an aliā
 apostasiā verbo vltra illā apostasiā opis ha-
 bent cū demonib⁹ inire. tñ quocumqz mō fiat
 maior contumela non p̄t a xp̄iano irrogari
 fidei cum certū sit qz si infidelis p̄similia p̄-
 petraret nulli⁹ forēt efficacie. in nullo etiā tā-
 to cōplacere aduersario salutē ope p̄t. Vñ mī
 feri tal' fidei catholice veritatē et efficaciam po-
 tius ppendere deberēt. q̄ etiāz de causa deus
 h̄mōi flagitia iuste permittit. Tercio qz tres
 aut q̄tuor iactus p̄ totidē tela hz infigere. et
 ex p̄sequenti tot' p̄m eundē numerū hoies: q̄-
 liber die poterit interimere. Quarto qz sic de
 p̄missis certificant a demonib⁹. qd̄ tñ corpali

visu illū occidendū prius h̄nt cōspicere z cor-
 dis voluntate vbi ex integro illū ad interimē-
 dum flectunt. talis quocūqz loco inclusus se-
 tueri nō poterit qn̄ tela emissa ferat et p̄ dia-
 bolū ei infigat. Quinto qz sub tali certitudine
 sagittā emittere valet vt in casum q̄ denariū
 a capite p̄ sagittā deponere absqz capitis lesio-
 ne voluerint hoc ip̄m efficere valeat sili mō
 et p̄ bombardā q̄tumcūqz magnā Sexto qz
 sup hec efficienda homagiū tale cū corpis et
 aīe p̄ditione diabolo p̄stare h̄nt. sup q̄bus a-
 liqua gesta in mediū pducant. Mā princeps
 quidā rheni barbar⁹ p̄gnōtatus eo qz barba-
 nutriebat. cū añ annos sexaginta adiūctis si-
 bi ferris impialib⁹ qd̄dā castrū tendebz: un-
 nen. p̄ter rapinas q̄s castrēses inde faciebāt
 obsidēdo circū allasset. habuit in suo comi-
 tatu quendā h̄mōi maleficiū puncker noīe. q̄
 int̄m castrēses molestabat. qz vno dēpto oēs
 successiue sagittis interimere: talēqz modū ser-
 uauit. vt eū quē intuit⁹ fuisset. q̄cūqz se diuer-
 tisset p̄ emissam sagittā letaliter vulneraret et
 occideret talesqz tractus q̄libet die tres dum-
 taxat in sua ptate habebat. eo vicz qz tres sa-
 gittas imagini saluatoris infixerat cur autē
 diabol⁹ ternariū numez p̄ alijs eligit. estima-
 ri p̄t qz in abnegationē sanctissime trinitatis
 hoc efficiat. illis aut̄ trib⁹ emissis tractib⁹ nō
 nisi in forte vt ceteri sagittas emittebat. acci-
 dit demū vt dū quidā ex castrētib⁹ deridēdo
 ad ip̄m clamasset puncker. nonne circulū in
 porta pendente illesum p̄mittes. et rudente il-
 lo ab extra nocturno tpe. nō sed ip̄m diem ca-
 ptionis castrī auferā. hoc idē qd̄ p̄dixit adim-
 pleuit. nā oībus vt p̄missum est dempto vno
 interēptis: castrū capis. et ip̄e circulū domū
 sue in rozbach z vortmariē dioē. appēdit. et
 sic appensum in bodiernū diē cernit. qui etiā
 post a rusticis quib⁹ plurimū molestus erat
 qd̄dā sero cū fossorijz eoz. instrumentis occidit
 et in pctis suis morit. Fer̄ deniqz de ip̄o qz
 quidā de optimatib⁹ dū artis sue experientā
 certā cape voluisset. eidē p̄riū filiū punlū ad
 metā posuit z p̄ signo sup birretū pueri dena-
 riū: sibiqz mādauit vt denariū sine birreto p̄
 sagittā ammoueret. cū aut̄ maleficus id se fa-
 cturū sed cū difficultate assereret. libenti⁹ ab-
 stinere ne p̄ diabolū seduceret in sui interitū
 verbis tñ principis inductus sagittā vnā co-
 lari suo circa collū immisit. z alterā baliste su-
 perponēs denariū a birreto pueri sine oī no-
 cumēto excussit. q̄ viso dū ille maleficiū inter-
 rogasset cur sagittā colari imposuisset. r̄ndit.
 si decept⁹ p̄ diabolū puez occidissē cū me mo-
 ri necesse fuissz subito cū sagitta alt' avos trās-
 fississem vt sic morē meā vindicassē. Et qd̄dē

*Com S Sagr
 tria p̄m̄ter*

*Alud qz d̄m̄
 S malit̄
 z l̄ q̄ m̄o*

*Exm. m.
Gubinzom*

licet diuina permissio mala hmoi in pbatio-
nem et castigatione fidelium fieri sint. ex ad-
uerso in confortatione et gloria fidei potio-
ra miracula: clementia saluatoris operatur.
Nam in diocesi Constantiensi. ppe castru bo-
benzorn ac monasterio monialiu ecclesia qd
dam iam de nouo cernit constructa. in qua hu-
iusmodi imago saluatoris cu sagitta infixa
ac cruore effuso cernit. cuius miraculi veris-
tas tali ordine patuit. **D**iser eni quidaz du
iuxta ordine prenotatu sup tres aut quattu-
or trachus baliste ad interioru alioz a diabo-
lo certificari cuperet in biuio quoda imagi-
ne crucifixi sagitta petirz mo quousq in pns
cernit transfixit. et du cruoz miraculosus e-
rumperet miser immobiliter diuina virtute
gressu percussus figitur et vbi a ptereunte quo-
dam cur ibi fixus maneret interrogaret. mis-
er caput agitabat brachijsq ac manibz quis-
bus balista tenebat ac toto corpe tremens nil
respondere poterat. et alter hinc inde circum-
spiciens du imaginē crucifixi intuet et sagit-
tam infixa cu cruore effuso speculat. pessime
inquit nequa imaginē dñi nostri transfixisti
et alios conuocans. attendite inquit ne fugaz
capiat. du in vt pmissum est se de loco moue-
re nō poterat: ad castru cucurrit et rem gesta
narravit qui cocite descendit et miseru in eo-
dem loco persistentē reperit. et inquirentibz
de casu: du crimē factus fuisset ex contractu pu-
blice iusticie de loco mouet et digna p comi-
sis vltionē permiserabile mortē recepit. **S**ed
heu q cogitatu horribile existit: nec bis hu-
mana pueritas terret vt a similibz flagitijs
se cōtineat. Nam in curijs optimatu vndiqz
vt fertur tales sustentant de suis flagitijs pu-
blice in cōtemptu fidei et grauē offensionē di-
uine maiestatis et pumeliā nostri redempto-
ris gloriari et se iactari de talibz permittunt.
Unde et tales vtiqz et receptatores defenso-
res et fautores nedū hereticoz sed et apostata-
rum a fide iudicandi sunt et penis plecten-
di subscriptis. et hoc est septimū. **N**ā primo
ipō iure excōmunicati sunt: et fauores cleri-
ci ab oi officio et beneficio deponunt et pri-
uant nec ad illa restitunt absq speciali apo-
stolice sedis indulto. **I**tem pfati receptatores
postq fuerint publicati si in excōmicatione ste-
terint p annū aō ptnaci velut heretici sunt
cōdemnandi: que singula sic pbant. **N**ā in
c. vt inquisitionis. §. pbibemus li. vi. tangit
de nō impediendo directe vel indirecte pcef-
sum iudiciū diocesanoz inquisitoz in cau-
sis fidei vbi tangitur pdicta pena instigēda
post annū. nam dicitur primo **P**robibemus

districtius. potestatibz dñis rpalibus et recto-
ribus eorundē officialibz rē. si cui placet cas-
pitulū plegat. **D**eniqz q et ipi malefici cū eos-
rum receptatozibz sint ipō iure excōicati. pte
de ipis hereticis maleficiis in. c. ad abolendā
in prin. et in. c. excōicauimus. primo et pfer-
tim z breuius in. c. excōicamus. secūdo de be-
re. vbi sic dicit. **E**xcōmunicamus et anathe-
matizam vniuersos hereticos catharos pa-
terinos. et infra. et alios quibuscūqz noibus
censeant rē. **E**t nota sup quibuscūqz noibz
de credentibz autē et receptatozibus z ceteris
supradictis habet in. c. excōicamus. i. §. cre-
dentes. vbi sic dicit. **C**redētes pteea recepta-
tores defensores et fautores taliu excōmuni-
cationi decernimus subiacere rē. et in. c. excō-
municamus. ij. tangunt plures pene qō in z
currunt infra annū cum ipis clericis vbi sic
dicit. **R**eceptatores fautores et defensores
excōicationi decernim subiacere vt postq
qlibet taliu fuerit excōicatione notat si satis-
facere cōtempserit infra annū. ex tunc ipō iu-
re sit infamis. nec ad publica officia seu cōsili-
lia. nec ad eligendos aliqō ad hmoi nec ad
testimoniū admittant. sint etiā intestabiles
vt nec testādi liberā habeāt facultatē. nec ad
hereditatis successionē accedat. nullus prete-
rea ipi sup quocūqz negotio responderē coga-
tur. **Q** si forte iudex extiterit eius sententia
nullā obtineat firmitatē. nec cause alique ad
eius audientia pferant. si fuerit aduocatus
nullatenus eius patrocinū admittat. **S**i ta-
bellio instrumēta cōfecta nulli sunt momēti.
sed cū auctore dānato damnent et in similibz
idē pcepim obseruari. **S**i vero clericus fue-
rit ab oi officio et bñificio deponat vt in quo
grauior ē culpa: maior exerceat vindicta. **S**i
qui tales aut postq ab ecclesia fuerint deno-
tati euitare cōtempserint excōicationis snia vs-
qz ad satisfactōz idoneā pcellant. **S**ane cleri-
ci nō exhibeāt hmoi pestilentibz ecclesiastica
sacramenta. nec eos xpiane psumant tradere
sepulture. nec elemosinas aut oblatōes eozū
recipiāt: alioquin suo priuent officio. ad qd
nequaqz restituant absq indulto sedis apli-
ce specialī. **S**unt deniqz alie pene q plures
sup pdictos etiā si nō pstant per annū oino
pūnaci sup eoz vicz filios et nepotes qui ab
epō et inqz sitori pnt priuari seu priuatos de-
nunciari. dignitatibz psonatibz et oibus ho-
noribz ac bñficijs ecclesiasticis z officijs pu-
blicis qbuscūqz. in rta. c. vt omisi. §. priuadi
de here. li. vi. **I**ntelligit tñ si impenitētes exti-
terint. vt in. c. statutu felicitis. e. li. et ii. **I**te q
etiā ipoz filij vsqz ad secundā generatōz sūt

privati omni beneficio ecclesiastico et officijs publicis. vt in. c. quecuq. §. heretici. eo. li. In telligendū tñ qui p paternā et nō per maternā lineā descenderūt. et etiā de impenitentibus. vt in alle. c. statutū. Itē q̄ illis supple creden tibus. receptatoribus. defensoribus. et fautori bus eoz sit appellatiois et pelamatiois bene ficiū interdictū. ptz in. c. vt inquisitōis. eo. li. vbi tñ Archidiacon⁹ sup. c. eo. intelligit vt postq̄ p sententiā esse tales sunt declarati tñ nō possunt. ante aut sententiā si in aliquibus aggrauant seu indebite fatigantur appellare pnt. plura alia possent deduci. sed ista suffici ant. Pro ampliori tñ pmissoz intelligētia ali qua sunt discutienda. Primo qd si princeps vel secularis potestas iuxta pnotata gesta ad deuastationē alicui⁹ castri iusto bello aliqūe hmoi maleficiū secum recipiat et eius assistē tia tyrannidē malozū cōpescat. nunqd totus exercitus vt fautores et receptatores talium sunt iudicandi et pdictis penis mulcrandi. Respondendū videt qz ppter multitudinē rigor iusticie est temperādus dist. xl. cōstitue retur. Ideo licet principalis et eius assessores et cōsiliarij. talia fouentes oīno sint ipō iure penis p̄fatis innodati. vbi moniti ab eozum ordinarijs nō desisterint cū iam vti recepta tores fautores iudicant. vnde et ipis penis subijciunt. reliquos tñ exercitus cū absqz eo rum cōsilio et fauore talia fiant. immo p de fensione reipublice sua corpa exponere sunt parati. licet fortassis in factis maleficis cōpla centiā habeāt tñ censurā illā excoicationis es uadunt licet reatū illū in eoz p̄fessione agno scere habeant debita cautione accepta super oīmoda hmoi detestatione in perpetuū a cō fessore absolui. et q̄stum in ipis est ab eoz fini bus hmoi maleficos expellere. Si vero que ritur a quib⁹ possint p̄fidentes vbi resipiscāt absolui an ab eoz ordinarijs aut inquisitori bus. Respondet vtiqz absolui possunt et ab ordinarijs ac alijs inquisitoribus si resipiscāt. habet in. c. vt officiū. in pn. de here. li. vi. vbi sic dicit. vt officiū et infra cōtra hereticos cre dentes receptatores fautores et defensores eoz. necnō cōtra infamatos de heresi vel sus pectos fm sanctiones canonicas hoīm me tu diuino timore postposito pcedatis. si vero aliquis ex pdictis heretica labe primitus ab iurata redire voluerit ad ecclesie unitatē iuxta formā ecclesie absolutōis beneficiū impenda tis. Si deniqz instat qñ dicit pnceps vel ali us resipiscere. Respondet qñ malefici ppter iniuriā creatori illataz pueniendū tradit. vñ et vt ipm a dño tñ mō expellat nō est malefici

seu heretici manifeste deprehensi in heretica prauitate vt infra patebit pena debita. et vt de p̄teritis doleat. et tales nunq̄ de cetero fo uere vti catholicū decet principē firmiter in animo suo statuat. **Q** si querit. cui tradend⁹ et quo ordine puniendus. et an vt manifeste deprehensus in heresi sit iudicandus. Ad pri mum specialis tanget difficultas in princio pio terciē ptis. an vicz eoz. punitiō tñ mō ad iudicē secularē et nō ecclesiasticū ptineat. ma nifestū est enī per. c. vt inquisitōis. §. phibe mus. li. vi. q̄ potestatibus et dñis t̄paliū inter dicitur ne de crimine heresis q̄q̄ mō iudicēt. absqz eoz seu inquisitoz aut saltem alteri⁹ eozundē licentia. sed quia ratio q̄ ibi assigna tur circa maleficos nō videtur habere locū. quia dicit ibi q̄ ideo nō debēt iudicare eo q̄ crimē heresis est mere ecclesiasticū. malefico rum autē crimen nō videt mere ecclesiasticū sed etiā civile ppter damna t̄palia. quicqd tñ sit vt infra patebit. licet iudicis ecclesiastice sit cognoscere iudicare. tñ iudicis secularis est exequi et punire. vt ptz extra de here. c. ad abolendā. et. c. vergētis. et. c. excoīcamus. v. triqz. Unde et iudex secularis si tradet talem ordinario adiudicandū. habet tñ p se eundē punire postq̄ ab epō sibi tradit aut relinquit tur. vel etiam ex cōsensu ep̄i secularis iudex vtrūqz facere pōt sez iudicare et punire. **N**ec valet si dicat q̄ tales malefici nō sunt hereti ci sed potius apostate. quia cum vtrūqz cōtin gat circa fidē. tñ sicut hereticus circa illā tan tum mō dubitat et hoc in toto vel in pte. ita et apostate malefici rō etiā per se dicitur. cum enī grauius est corrumpe fidē p quā est aīe vita q̄ falsare pecuniā p quā vite t̄pali subuenit. **U**n si falsarij pecuniē vel alij malefactores sta tim p seculares ptates iuste morti tradūtur. multo magis tales heretici et apostate statim q̄ cōuincunt pnt iuste occidi. vñ p bec ē rñsio ad secundū q̄ sez ordine et a quo iudice sit puniend⁹. sed clarius de illo tractabit in ter cia pte opis circa modos sententiandi q̄liter deprehensus manifeste in heresi sit sententian dus circa. viij. et. xij. modū. et sup dubiū qd si peniteret an ad huc esset occidendus. **R**eue ra enī si hereticus simplex relapsus q̄stumcū qz peniteat est occidendus. in. c. ad abolendā allegato. et hoc rōnabiliter fm thomā cum p hoc puidetur bono cōmuni. qz si heretici res uersi sepe recipere vt in vita cōseruarent et alijs t̄paliū bonis posset h esse i p̄iudiciū sa lutis alioz. tñ qz si relaberent alios inficerēt tum etiā qz si sine pena euaderēt. alij securi⁹ in heresim relaberent ex relapsu etiā ipozum

psuadet de incōstantia eoz circa fides. et ideo iuste occidendus quare et hic dicere oportet qd si ppter suspitionē solā inconstantie ecclesiasticus iudex relapsus habet tradere curie seculari ad occidendū a fortiori si nō velit tradere apostatā aut maleficā quamcunq; curie seculari ppter penitentiā et eius conversionē tamē relinquere habet talē et nō impedire cū iudex secularis ppter damna spalia ipozum maleficū vult occidere fm leges. licet ecclesiasticus iudex prius habeat penitentiā maleficū absolueret ab excomunicatiōe quā ppter heresim maleficarū incurrit cū et hereticus sit excomunicatus. iuxta. c. excomunicamus. i. q. ii. et ad gremiū ecclesie recipere vt spiritus salu⁹ fiat vt dicit. xi. q. in. audi. Aliē rōnes assignant inferius circa quēstionē primā tercię partis. sufficiat ista ad pns. tantum mō aduertat animarū rectores qd dura et districta erigetur ab eis ratio a tremendo iudice. cū reuera iudicium durissimū his qui psunt. ac vbi tales in iniuriā creatoris viuere pmittunt. Sequit̄ de duobus alijs maleficorū generibus. Nam ad idem genus maleficij reducunt̄ et illi qui per incantationes et carmina sacrilega arma quecūq; incantare sciunt vt eis nullo modo nocere valeant vnde nec etiam vulnerari possunt hi enī diuersificant̄. Nam aliqui sunt q̄ cum pdictis sagittarijs maleficis cōcordant in eo qd etiā circa imaginē crucifixi et cōtumelia ei illata talia addiscūt. gratia exempli qui vult vt nō valeat ledi in capite aliquo ferro aut ictu habet caput imaginis auferre q̄ circa collū auferat collū qui circa brachiū auferat seu cōminuat brachiū. et sic cōsequenter. Interdū supra cingulū aut infra interdū ex toto cōminuunt et in huius signū vix inter decem imagines in bivio aut in campis repositas vna integra reperitur. Aliqui vero sunt qui certa breuia secū deferūt. aliqui verbis interdū sacris aut etiā ignotis talia percurant. Inter que bec estimat̄ diuersitas Nam primi licet in cōtumeliam fidei circa debone stationē imaginis saluatoris cum p̄fatis maleficis sagittarijs cōcordant. vnder veri apostate reputandi et iudicādi vbi fuerint deprehensi alio t̄ respectu sagittariorū. nec etiā in malū primi manifestū prout intuitionē p̄riū corporis supra cingulū vel infra aut etiā totius corporis seruire videt̄. ideo tanq; heretici penitentes et nō relapsi vbi sunt malefici conuicti et penitentes sunt iudicandi et iuxta octauū modū penitentiandi. cum abiuratione et inclusione vt in terciā parte operis tangetur. Pro secūdis vero qui per carmina ar-

*Carmina sacra p̄fatis
Sagittarijs maleficis
maleficis in p̄fatis
et p̄fatis*

ma incantare nitunt̄ et sup illa nudis plantis incedere et similia exercere. Incantatores enī dicuntur iuxta **Isid.** viij. et bi. qui artē aliquam verbis peragūt distinguendū. qz interdum incantationes fiunt per verba sacra aut p carmina scripta sup infirmos. et bequidem incantatiōes licite fieri p̄nt septē cōditionibus seruatis vt inferius patebit circa modos curandi maleficiatos infirmos. Incantationes aut̄ que fiunt sup arma per aliqua verba. aut vbi talia carmina scripta deferuntur hoc iudicibus attendendū qz si ibi sunt noia incognita. Item caracteres et signaturę alie p̄ter signaculū crucis: tunc talia sunt oīno refutanda et auertendi sunt hoīes piea taliū credulitate. qd si desistere nollent tunc tanq; leuiter suspecti sunt iudicādi de quib; in secundo mō sententiādi inferius patebit. nō enī caret tunc scrupulo heretice prauitatis immo qz talia oīno ope et auxilio demonum habent fieri cuius vt supra patuit qui auxilio vti apostata a fide iudicat̄. licet etiā propter ignorantia et emendationis gratiā mitius q̄ cū sagittarijs maleficis sit agendū. Et qz plurimū cōmune cernit̄ apud clientes et mercatores secuz deferre. hmoi carmina et benedictiōes q̄ incantatiōis speciē habere videntur. expedit oīno siue in foro penitentię p̄ cōfessorē: siue in foro p̄tentioso p ecclesiasticū iudicē hmoi eliminare cū tacitū pactū ppter verba ignota et caracteres signati cū demone inicitur et demon occulte se ingerit et operata pcurat. vt tandem ad petora alliciat. vnde vbi in foro contentioso talis debet adiurare iuxta secūndū modū sententiandi. vbi in foro cōscientie cōfessor debet carmina inspiciere et si nolit oīno p̄icere. debet t̄ noia ignota et caracteres delere. reliqua vero vt euangelica verba et signacula crucis pmittit̄. Sup quibus oibus et p̄cipue sup maleficos sagittarios notandū. qz supra tactū est an vt manifeste deprehensi in heretica prauitate iudicandi sint de q̄ materia etiā prius tactū est in prima q̄stione prime p̄tis. Et quidē qz sic patet ibidē. Nam vt dicit **Bernard⁹** in glo. ordinarie in. c. abolendā. §. p̄nti. et ver. deprehensi. trib; modis de iure. q̄s p manifeste deprehensi in heretica prauitate habet. puta facti euidentia. vt in simplici heresi q̄ publice pdicant heresim. ff. de ritu nup. palā. §. vlti. vel legitima pbatōe p testes. vel ex sua p̄fessione. Et eiusdē ber̄. glo. in. c. excomunicam⁹. n. sup. §. deprehensi publice. ita qz notoriū sit ill' etiā qz pdenati sūt. Ad idē videt̄ facere sup. c. sup. qz busdā. extra de verbo. sig. put patuit in pri-

ma questione prime ptis huius operis. **E**x quibus patet qd malefici sagittarij similiter et alij arma incantantes p manifeste depzeben sis in heretica prauitate p aliqd pactum ex pressum cum demone inicitu ppter manifesta iporum opera que no nisi diabolica virtute fieri possunt habendi sunt. Patet et secundo. qd eoru fautores receptatores defensores vt manifeste tales p talibus habendi sunt 7 pe nis pscriptis manifeste subiaceret ita q non iam sub dubio aut tanq suspecti receptato res leni aut graui: vel violenta suspitoe iudi candi. put plures alij existere possunt. vñ et semp grauisime ptra fide delinquit et semp mala morte a deo pcutiuntur. **M**a vt fertur quida princeps cum cosimiles foueret male ficos. et cum hoc quandā ciuitate in certis negocijs indebite aggrauaret dum hoc sibi a quodaz familiari obijceret. ille omni timo re dei postposito. respōdit. det deus q in hoc loco moriar: si iniuste a me illi aggrauentur. ad que verba subito diuina vltio subsecuta subitanea morte expirauit. reuera in vindic tam nō tam iniuste aggrauatōnis q̄tum et fautorie heresis. Patet et tercio qd plati qui cunq et rectores vbi huiusmodi flagitijs et eorum auctoribus et fautoribus iuxta oēm possibilitatem nō resistunt. etiam tanqz ma nifesti fautores et qd pscriptis penis mani feste subiaceret debeant iudicant.

Sequitur secundum principale huius se cunde partis sup modos tollendi et curā di maleficiis premittendo difficultatē.

Qrum licitum sit maleficia p alia maleficia vel p aliqua illicita tolle re. et arguit qd nō. quia vti auxilio demonū nō est licitū vt supra patu it. et in. ij. senten. di. vij. a doctoribz comuni ter determinat. qz videlicet est apostasia a fi de. et quidē q sine auxilio demonū nō possit dissolui. pbatur. qz aut dissoluit humano ar tificio aut diabolico aut diuina potētia. **N**ō primū. qz inferior potestas nō potest infrin gere superiorē cum nihil agat vltra suā virtu tem nō etiam diuina. qz hoc esset opus mira culosum. et cum illa deus ad suū nutū opera tur: et nō ad instantiā hoim. sicut et xps ma tri petenti miraculū de subuentione necessita tis vini. vt doctores exponūt qd hoc miracu lum cōuersionis desiderabat xps. respōdit. Quid mihi 7 tibi mulier. scz cōmune in ope miraculose. **A**pparet etiā qd rarissime liberan tur quantumcūqz diuinum auxiliū et suffra giā sanctorz implozant. ergo nō nisi auxilio demonū liberari possunt: qd tamē nō est lici

tum querere. **P**reterea hoc qd cōmuniter to leratur in vsu practica licet sit illicitum. sed hoc cōmuniter practica qd tales maleficiati currunt ad mulierculas supstitiosas a quibz sepissime liberant et nō per sacerdotes aut ex orcistas. ergo practica ostendit qd auxilio de monum maleficia tollunt. cuius tñ auxiliū querere cum sit illicitū. etiā nō est licitū male ficia tollere sed patiēter sufferre. **P**reterea fm Tho. et Bonauē. in. iij. di. xxxiij. de impe dimēto maleficiali. maleficiū est ita perpetuū qd nō p̄t habere humanū remediū. quia si ha beret remediū nō est homini notū vel licitū. in quibus verbis dant intelligere qd sit qua si infirmitas incurabilis 7 perpetue inherēs vnde subdūt. licet deus prestare possit reme dium demonē cogēdo et demō desistēdo ille curaret: tamen curatio nō erit humana. ergo nisi deus dissoluerit p se nō est licitum ei dis solutionē quocūqz modo q̄rere. **P**reterea in eadē distin. et. q. dicunt qd etiā per aliud ma leficiū adhibere remediū est illicitū. vñ dis cunt et si posset per aliud maleficiū adhiberi remediū nihilominus reputaret perpetuū. licet ammoueret maleficiū. qz nullo modo ē licitum per maleficiū inuocare demonis au xilium. **P**reterea exorcismi ecclesie nō valent ad reprimendū demones semper quo ad oēs molestias corporales. hoc dei iudicio exigen te. semp tñ valent cōtra illas demonū inuesti tiones cōtra quas sunt principaliter institu te sicut cōtra obsessos vel circa pueros exorci sandos. **P**reterea nō oportet qd si ppter pecca tum diabolo sit potestas in aliquē data ces sante peccato cessat potestas. quia interdum cessante culpa remanet pena. ex quibz verbis vident p̄fari duo doctores sentire qd nō sit li citum maleficia tollere sed pmittere illa sicut pmittunt alie infirmitates incurabiles. et cō mittere illa tñ mō dño deo. qui illa tollere p̄t ad suū placitū. **I**n cōtrariū est qd sicut deus et natura nō abundāt in superfluis ita nō defi ciunt in necessarijs. q̄re et necessario fidelibz cōtra hmōi insultus demonū sunt data non solū remedia p̄seruatiua. de quibus in p̄ncipio hui⁹ secunde ptis tactū est. verū etiā remedia curatiua. cū alias nō sufficiēter fidelibz a deo p̄uisum esset. et opa diaboli viderent fortio ra opibz dei. **P**reterea glo. sup illud Job. lxi. **N**ō est potestas sup terrā 7c. dicit oia hūana supat. et si meritis sanctorz subiaceret. vñ et me ritis sanctorz viroz in hac vita subiaceret. **P**re terea Augustin⁹ de moribz ecclesie nō est an gelus cū inherem⁹ deo mēte nostra potētiōz nam si potestas virtus est in hoc mūdo toto

mundo sublimior est. mens deo inherens. vñ
et talibus dissolui possunt opera diaboli. Re-
sponso. hic sunt due solennes opiniones si-
bi inuicem vt videt cōtrariantes. Sunt eni
quidā theologi et canoniste inuicē p̄cordan-
tes q̄ licitū est maleficia tollere. etiaz p̄ opera
supstitiosa et vana. et huius opinionis sunt
Scotus Hostiēz. Goffre. et cōmuniter oēs
canoniste. Alioz theologoz opinio et p̄ci-
pue antiquozū et quozundā modernozū vt
**Thome. Bonauēture. Alberti. Petri de pa-
ludē.** et aliozū multoz q̄ nullo modo sint fa-
cienda mala vt eueniant bona et q̄ poti⁹ ho-
mo mori debet q̄ in talia cōsentire. vt scz per
opera supstitiosa et vana liberaret sed q̄ vni-
ca distinctione poterūt eozū dicta cōcordari
vidende sunt prius eozū sententia. **Nā Sco-
tus** in suo. iij. di. xxxiij. de impedimēto ma-
leficiali sine de frigidis et maleficiatis. repu-
tat fatuitatē asserere. q̄ etiā per vana et super-
stitiosa nō debeant maleficia tolli. dicit enim
Nec in hoc est infidelitas aliqua q̄ destru-
ens nō assentit operibz diaboli. sed credit eū
posse et velle fatigare. dum durat tale signuz
q̄ ex pacto nō assistit ad hoc nisi dum illud
durat. Et sic destructio illius signi nō ponet
finē tali vexationi. vnde et dicit q̄ est merito-
rium opera diaboli delere. et quia loquit de
signis: ponamus exempluz. Sunt quedam
mulieres que tali signo notant maleficas. vt
si vacca vbertate lactis ex maleficio p̄zinatur
tunc vrcum lactis super ignē appendunt. et
certis verbis superstiosis insistendo. vrcū
cum baculo percutiunt. et licet fasculū muli-
er percutiat tñ omnia verbera diabolus ad-
dosuz malefice defert. per que sic diabolus
cum malefica fatigatur. licet diabolus nō co-
gatur nec fatigat. facit tamē illa diabolus vt
percutientē catholicā ad peiora alliciat vnde
periculosum exiit. alias nō videretur opi-
nio tanti doctoris habere difficultatem. pos-
sent et alia exēpla adduci. **Hostiensis** ad idē
in summa copiosa de frigidis et malefi. et ti.
de impotentia coe. in glo. sup. c. littere. §. mu-
lierem autē. dicit q̄ in hoc defectu recurren-
dum est ad remedia medicozū. Et licet quedā
remedia contra hec scripta: vana seu super-
stitiosa videant. tamē cuilibet auctori in sua
arte credendū est. Sed et satis tolerare pōt
ecclesia retundere vana vanis. **Humbertin⁹**
deniqz in suo quarto p̄fata distinctione his
vritur verbis. Possunt maleficia aut per ora-
tiones aut p̄ artes per quā facta sunt destrui.
Ad idem **Goffre.** in summa sua eo. ti. Male-
ficium nō potest solui semp per illū qui fecit.

vel qz est mortuus vel quia nescit delere ipm
vel quia maleficium est perditū. si autē sciret
licite posset soluere. et loquit cōtra illos qui
dicebāt q̄ per maleficia nō posset copule car-
nali prestari impedimentū eo q̄ nullum tale
esset perpetuū. vnde nō dirimeret matrimo-
nium iam p̄tractum. **P̄terea** illi qui fuerūt
mori asserere q̄ nullū maleficium sit perpetuū
mouebantur his rationibus. quia putabant
omne maleficium posse remoueri vel per aliud
maleficium vel p̄ exorcismos ecclesie qui sunt
ordinati ad reprimendū vim demonū. vel p̄
veram penitentia cum diabolus nō habeat
potestatē nisi super peccatores. **Vñ** quo ad
primū cōcordabant cum opinione alioz q̄
ad minus per superstiosa possint tolli. **Cō-
trarie** autē opinionis est sanctus tho. in suo
iij. p̄fata di. sic inquentis q̄ si maleficium
nō p̄t reuocari nisi per aliqd illicitū. vt p̄ de-
monis auxiliū vel huius etiam si sciret posse
sic reuocari nihilominus perpetuū iudicat.
quia remediū nō est licitum. Ad idē **Bona-
uen: Pe. Albertus** et cōmuniter oēs theolo-
gi vbi cum breuiter tangunt demonis auxi-
lium tacite vel expresse inuocandū videntur
sentire q̄ per nil aliud nisi per licitos exorcis-
mos vel per verā penitentia. vt in. c. si per sor-
tarias. alle. tangitur remoueri debeant. mo-
ti vt apparet rōnibus in principio questionis
annotatis. Et quia tantos doctores in eozū
dictis q̄stum possibile est expedit cōcordare.
et hoc vnica distinctione fieri potest ideo no-
tandū q̄ maleficium aut tollitur per aliū male-
ficium simul et per aliud maleficium. aut tollit
nō quidem per maleficium sed per maleficiales
ritus et illicitos. et hoc iterū dupliciter. quia
vel per illicitos et vanos ritus in simul. vel
per vanos et nō illicitos. **Primū** remediū
est oīno illicitū tā ex parte auctoris q̄ et ipi⁹
remedij. sed tamen quia fit dupliciter qz aut
cum nocumēto illi⁹ q̄ maleficium intulit. aut
sine nocumēto: fit tamē per maleficiales ris-
tus et illicitos. tunc cōprehendit sub secūdo
modo vici vbi maleficium tollitur nō per ma-
leficium aliud sed per maleficiales ritus et illi-
citos. tunc iterū illicitum iudicatur. licet nō
tñ sicut primū. **Vnde** summarie dicere pos-
sumus q̄ per tria et tribus modis remediuz
redditur illicitū. quādo vici tollitur per ma-
leficium aliud et per maleficia alia vici vir-
tute demonis alicuius. **Secundo** qñ non p̄
maleficium sed honestā personā tollitur. sic tñ
q̄ superstiosis remedijs maleficium qd vni
perone aufertur alteri infertur. et hoc iterū
illicitū. **Tercio** qñ aufertur sine eo qd alteri

infertur. vritur tamē demonū inuocatōe ex-
 pressa vel tacita tunc iterū illicita. et fm hos
 modos dicit a theologis q̄ potius mors sit
 preelīgenda q̄ in talia cōsentire. Alijs verō
 duobus modis vltimis tollere maleficiū po-
 test esse vel licitū vel nō vanū fm canonistas
 et q̄ tolerari p̄nt vbi remedia ecclesie prius
 attemptata. vt sunt exorcismi ecclesie. suffra-
 gia sanctoꝝ imploꝝata. ac vera penitētia ni-
 hil effecissent. Et vt clarior habeat intellect⁹
 de singulis sint aliqua gesta acta p̄ nos rep̄-
 ta recitanda. Roma tpe nicolai pape eps qui
 dam ex almanie p̄tibus certa expediturus ne-
 gociā aduenerat cuius nomē occultare ordo
 charitatis postulat: licet iam vniuerse carnis
 debitū p̄solerit. **Hic** quandā iuuenclā ad
 amandoz ipam ad suā dioecesim destinare cū
 duobus famulis ac rebus alijs et clenodijs
 disposuisset iuuenclā auuiditate feminea su-
 per clenodia que p̄ciosa erāt decepta moduz
 excogitare cepit. vt ea in itinere existente eps
 maleficijs interiret. iamq̄ in sua habebat cle-
 nodia cōmissione. **Et** ecce sequenti nocte eps
 subito infirmat et ne fortassis veneno intoxi-
 catus esset: a medicis percunctatur et a famu-
 lis dolenter dubitatur. tamingens enim ca-
 lor inerat pectoris vt nō nisi gargarismis per
 aquā frigidā stinere haberet refocillari. **Ter-**
cia igitur die cū iam nulla spes vite haberet.
Vetula quedā ingressum ad ep̄m instanter
 petijt et q̄ causa sue sanitatis aduenerat ape-
 ruit. **Ingressa** igit ep̄m alloquit et sanitatē
 promittit dum mō suis acquiescere suasioni-
 bus velit. **Ep̄s** vero quid nā foret cui acquie-
 scere p̄ recuperanda sanitate quā summe af-
 fectabat vbi inquirat. **vetula** rōdit. **Ecce** hec
 infirmitas maleficio vobis accidit et nō nisi
 per aliud maleficiū liberari poteritis vt vics
 ipa malefica q̄ vobis intulit moriat et eadē
 vestra infirmitate inficiat. **Scep̄fact⁹** ep̄s
 et q̄ alio mō liberari nō posset vbi p̄sensit. nil
 tñ temere volens agere papā cōsulere p̄ sup-
 plicationē decreuit. **At** pontifex cū cum te-
 nerrime diligebat et q̄ nō nisi per mortē ma-
 lefice liberari posset cum didicisset. annuit vt
 inter duo mala min⁹ permitteret. et sup̄ hoc
 supplicationē signauit. **Unde** denuo vetula
 accersita: et tam ip̄e q̄ summus pontifex in
 mortē malefice cōsentirent dum mō pristine
 sanitati restitueretur dissenuit. sicq̄ q̄ vetula
 abscellit et q̄ sequenti nocte liberaret p̄misit
Et ecce circa mediū noctis vbi se sanū et ab
 omni infirmitate liberatū persensisset nūcio
 misso quid nam de iuuenclā foret p̄seruat⁹
 et ecce aderat q̄ ipam circa mediū noctis in

latere matris dormientē infirmatā fuisse subī-
 to affirmabat. qua in redabatur in telli gi q̄
 eadem hora et momento infirmitas ep̄iscopū
 relinquēdo maleficā iuuenclā per aliā ma-
 leficam vetulā inuasit. et sic spiritus malign⁹
 a lesione ep̄iscopī cessando ip̄m sanitati p̄ ac-
 cidens restituere videbat cum tñ p̄prie sanita-
 tem nō immittebat: quā tñ occupare deo pers-
 mittente poterat et p̄pter pactū cum malefica
 altera vnicū que fortune alterius inuidebat.
 ip̄e demon magistrā iuuenclā inficere habe-
 bat. et bene estimari p̄ illa duō maleficia nō
 per vnū demonē duab⁹ personis sed a duo-
 bus demonibus duab⁹ maleficis seruentis
 bus fuisse inflicta. hec in isto demones sibi
 inuicē cōtrariant. cum semp in perditiōe a-
 nimarū quā summe et cōcorditer affectat sin-
 gula operant. **Ep̄s** deniq̄ cum pietatis cau-
 sam ipam visitare p̄poneret camerā ingredi-
 ens horribilib⁹ maledictōibus suscept⁹ fuit
 exclamando. **Tu** cum tua q̄ te talia docuit et
 te liberauit maledicamini in eternū. et ep̄isco-
 pus emolire eius animum ad penitentiā et q̄
 omnē offensam ei remisisset vbi tentabat. illa
 vultū auertendo clamabat exas maledicte:
 hic nulla spes venie sed aiām meā oibus des-
 monibus cōmendo et miserabiliter interijr:
 et ep̄scopus cum gaudio ad p̄pria remeauit.
Ubi etiā notandū q̄ quia priuilegiū vnus
 nō facit legē cōmunē. ideo dispensatio pape
 in hoc casu nō arguit oibus sic licere. **Ad** idē
 refert nider in suo fornicario. dicit enī. **Do-**
dus tollendi maleficiū: aut se vindicandi in
 malefico talis practicat interdū modus. **Ve-**
nit enim aliq̄s lesus in se vel in suis ad male-
 ficam scissitans scire malefactorē tunc male-
 fica plumbū liquefactū: aliquoties fundebat
 in aquā quōq̄ ope demonis in plumbō ima-
 go aliqua videret. **Qua** vīsa malefica q̄sūt
 ab explorante. in qua p̄t̄ vis ledi maleficū
 tuū et in eodē vulnere eum agnoscere. cumq̄
 explorator locū eligeret statim malefica in ea-
 dem parte imaginis q̄ in plumbō relucebat
 figurā vel vulnus per cultrū posuit et locus
 vbi reū inueniret indicauit. nomē tñ nulla
 tenus manifestauit. sed experientia teste ma-
 lefici⁹ per oīa ledi reperiebat sicut sua ima-
 go plumbēa demonstrabat. **Hec** inquā reme-
 dia et similia vtiq̄ iudicant illicita q̄uis hu-
 mana fragilitas sub spe venie cōsequende a
 deo. sepius his inuoluitur plus estuans pro
 sanitate corporis q̄ aīe. **Secundū** vero reme-
 dium. **De** ip̄is maleficis maleficia dissoluen-
 tes sub exp̄sso pacto cum demone inito abs-
 q̄ nocumento persone. et quidez de eis quid

*Indulgencia
 datus per
 legē 9m*

24

egendum sit et qualiter cognoscunt infra in
scdecimo mō sententiandi patebit. hi enim q̄s
plures existūt et semp infra vnū aut duo mi-
liaria teuthonica reperunt in quo spacio
quicqd̄ alie malefice ledūt hoc illi curare vi-
dentur. quas etiā curatōes aliq̄ simpliciter q̄
ad omne tps. alique vero tm̄ a p̄xima anga-
ria lesos maleficijs curare se iactāt. aliq̄ ve-
ro nō nisi in cōsensu malefice. que maleficiū
intulit curare p̄nt. et he notant sup̄ expressuz
pactū cū demone inītū p̄pter hoc q̄ occulta
manifestare solēt illis q̄ causa sanitatis recu-
perande ip̄as accedunt. ip̄is enī causas sue
calamitatis subito manifestāt dicētes q̄ p̄pter
bzigas et rixas cū vicina vel alia muliere aut
viro habitas lesa fuerit in se vel in suis attri-
nentibz. q̄ etiā ad occultandū sua flagitia in-
terdum pegrinationes vel alia pietatis opa
inungūt. quas quidē accedere p̄ recuperan-
da sanitate tāto p̄nitiosius existit q̄to p̄ illis
qui solū per pactū tacitū curare vident in cō-
tumeliā fidei amplius delinquūt. **Di** enī dū
ex vna pte sanitatē corporalē deo p̄ponūt
ex altera pte sibi ip̄is in vindictā criminis vi-
tam deo p̄curante abbreviāt. sic enī in saul di-
uina seuit vltio cū primo magos et ariolos
abstulisset de terra. postea cōsuluit vnde et in
bello occisus cū filijs fuit. **Re. xxviii.** et cul-
pa tangit. **i. Paral. x.** p̄pter hoc etiā ochosias
infirmus mori habuit. **iiij. Re. i.** tales etiam
visitatores maleficarū infames vñ nec ad ac-
cusationē debent admitti. **ij. q. viij.** quisquis
nec. Item tales fm̄ leges debēt pena capitis
plecti. vt in prima q̄stione opis tactū est. **Sz**
heu dñe deus cum oīa iudicia tua iusta sunt
q̄s liberabit pauperes maleficiatos et in cōti-
nuis doloribz ciulantes peccatis nostris exi-
gentibus inimic⁹ nimis p̄ualuit vbi sunt q̄
licitis exorcismis illa opa diaboli dissoluere
valeāt. hoc vnicū ergo supesse videt̄ remedi-
um vt iudices eorū insultus ad minus refre-
nando. vnde et infirmis facultas visitandi
maleficas amputabit. sed heu nemo p̄cipit
corde oēs q̄ sua: nō q̄ iesu xpi sunt querētes.
Illa enī malefica in rynchhoffen de q̄ supra
mentio facta est adeo assiduis frequentabat̄
p̄ recuperanda sanitate maleficiatis. q̄ comit̄
castri: thelonci lucrū habere voluit ita q̄ q̄li-
bet maleficiatus in sevel in sibi attrinentibus
denariū vnū in introitu porte soluere habe-
bat. vnde et magnū exinde se habuisse puen-
tum asseruit teste etiā experientia didicimus
plures tales p̄ diocesim cōstanf. existere: non
q̄ ip̄a p̄ alijs dioecibus sit infecta cum hoc

genus infidie serpit p̄ oēs dioceses et heu to-
tum mundū infectisse videt̄. sed qz ip̄a dioce-
sis amplius elaborata fuit et quidam hengst-
noie repertus qui maiorē cōcursum et quori-
dianū a maleficiatis paupculis habere cerni-
tur. quē etiā p̄cursum sic oculis nostris p̄spe-
rimus in villa quedā eningen q̄ sine dubio
ad quecūq̄ loca beatissime virginis siue ad f-
gram siue ad heremitas tantus pauperū cō-
cursum nō existit sicut ad eundē supstitiosum
hoiem. nā hiemali et frigidissimo tpe dū pre-
abundantia nūmū oīs via regia et publica
obstruit̄ adhuc a circumiacentibz terris ad
duo vel tria miliaria cū magnis hoim fatiga-
tionibz frequentat̄. quibusdā remedia p̄cipē-
tibus. alijs vero minime vt reoz q̄ non eque
oīa maleficia dissolui. p̄pter varia vt supra ta-
ctum est obstacula p̄nt. et hi quidē sub exp̄ssa
demonū inuocatione maleficia dissoluetes q̄
ad fm̄ remediū illicītū: nō tamē sicut primū.
Tercū vero remediū qd̄ quibusdā cremo-
nys supstitiosis practicat̄ nō tm̄ in nocumen-
tū alicui⁹ p̄sone. aut p̄ manifestos maleficos
agitat̄ experientia teste p̄ hunc modū. In ciui-
tate Spirensi mercator quidā forensis hūc
casum sibi accidisse p̄posuit. In p̄ribus inqt̄
sueuie in quodā castro nobiliū me degente
quadā die dū peracto prandio associat⁹ duo
bus domicellis. solatij causa sup̄ prarū ince-
derem quedam mulier ebuiando: dū a remo-
tis adhuc incederet et a duobus domicellis
agnita fuisset vnus eorū ad me hec verba p̄-
tulit. munias te cito signo crucis et similiter
ad idē alius ab alio latere hortabat̄. At ego
causam huius timoris inquirēs. Responde-
runt. **En** peior malefica totius puincie iam
nobis obuiā dat ip̄a enī solo visu maleficiare
hoies nouit. **Tunc** ego stomachando et nū-
q̄ tales timuisse me iactitabā ecce vix verba
cōpleui: et me grauter in pede sinistro lesum
persensi ita vt sine graui dolore de loco fige-
re pedē nō potui aut gressum vnde et aliq̄ cō-
cito e castro per nunciū mibi equū destinan-
do ad illud reducūt doloribz autē p̄ tridū
augmētat̄ p̄fati incole intelligētes maleficio
me infectū quendā rusticū ad spaciū vni⁹ mi-
liaris accedūt et casum p̄ponūt. quē nouerāt
per artē quendā maleficia tollere qui cōcito
ueniens et pedē p̄spiciens si inqt̄ ex vobis cō-
tigit aut naturali defectu experimentū capiā
et si quidē ex maleficio accidit cū dei adiutorio
curabo. sin autem remedijs naturalibus
opus erit insistere. At ego si absq̄ supstitio-
ne et cum dei adiutorio curari potero libens
acceptabo. quoniā cū demone nihil p̄mune

habere volo. nec eius adiutorium affecto. ad idem et ipse villanus respondit se non velle nisi licita remedia et cum dei adiutorio adhibere et curare. dummodo experientia didicisset hoc per maleficium mihi contigisse. ad quod duo assensu ille plumbum super de alia malefica tactum est liquatum in cocleari ferreo supra pedem tenuit et in scutella aqua plena fudit. et subito diuersarum rerum species praeperunt ac si spine vel pili aut ossa et similia fuissent intromissa. Tamen inquit video quod infirmitas haec non est naturalis defectu: sed maleficio vobis contigit. At ego quomodo talia ex plumbo liquefacto scire posset dum inquirerem. Ecce inquit septem sunt metalla ex septem planetis et quia saturnus dominatur plumbo eius proprietates est ut si plumbum super maleficium aliquod fustum fuerit per suum influxum maleficium demonstrabit. et bene inquit actum est ut cito remedium adhibeatur. quia tot diebus vos visitare habeo quot sub maleficio stetitis. et interrogare quot dies elapsi fuissent. iam triduo fastus sum unde et ipse singulis diebus per triduum me visitando et pedem inspiciendo solum et tangendo et cuncta verba penes se ruminando integre sanitati fugato maleficio me restituit. Sic certe modus actoris non monstrat maleficium sicut modum superstitiosorum. in eo enim quod dei adiutorio et non opere diaboli sanitatem promissit. et hoc quod saturni influxum super plumbum tanquam eius dominio causatum allegauit irreprehensibilis extitit et potius commendandus fuit. Sed qua virtute maleficium fugauit et species rerum in plumbo causauit sub dubio relinquuntur. Nam cum maleficium nulla virtute naturali possit ammoueri licet mitigare valeat. ut inferius de obsessorum remediis patebit. potius videtur quod per aliquod pactum ad minus tacitum cum demone initum hoc practicauerit. et dicit hic pactum tacitum quando adminus auctor tacite in assistentiam diaboli consentit. per quem modum innumera superstitiosa opera practicanter. licet differenter quo ad diuinam offensam cum in vno opere maior sit creatoris offensa quam in altero. In eo enim quod de sanitate procuranda certum fuit. et in eo quod tot diebus quot sub infirmitate extiterat ipsum visitare habuit nec aliquibus medicaminibus naturalibus usus fuit. et tamen iuxta promissa egrotum sanitati restituit. non tam suspectus quam ut manifeste deprehensus ad minus licet non super expressum initum cum demone pactum tamen iudicatur et tanquam per conuincto haberi et penis adminus in secundo modo sententiandi infra contentis. sed puniri debet cum abiuratione solenni nisi leges que in con-

trarium sentire videntur ipsum sustentarent. In quo casu quid ordinario sit faciendum in solutione argumentorum patebit postea. Quartum vero remedium tolerandum et de quo canonice adminus intendunt cum certis theologis dicitur vanum tantum et precise. puta quia solum superstitiosum et non sub aliquo pacto expresso vel tacito ex intentione et proposito practicanter operatum et dico ad minus. quia fortassis si velint etiam tertium remedium huic quarto adiungere. potius videtur nobis eorum assertioni cedere quam contentiones deseruire. et hoc quidem remedium vanum: superius exemplificatum de mulieribus que vrceolum supra ignem positum percutiunt in finem ut malefica que vaccam ubertate lactis priuauit verberetur nec fortassis talia in nomine diaboli facere habeant. aut fortassis sine eius expressione. Ad idem possunt et alia earum gesta adduci. Nam interdum ubi vaccae huiusmodi lesas ad pascua emittere volunt. explorare etiam ipsam maleficam nituntur. tunc bracam viri vel aliud immundum super caput aut dorsum vaccae. et hoc potius festiuis diebus et saecratioribus ipsam vaccam cum baculo fortassis iterum iterum vel supra expressione percutiendo expellunt. et tunc vacca recto tramite ad domum malefice perperat et cornua in eius ostium vibrat cum magno eiulatu continue pulsando. et hec utique diabolus in vacca operatur tamdiu quo per alia maleficia sedatur. Reuera et si per praefatos doctores talia sunt toleranda. non tamen meritoria ut quidam asserere conantur existunt. cum enim iuxta apostolum omnia que in verbo aut opere facimus in nomine domini nostri iesu christi facere precipimur. licet ibi non sit expressa demonis inuocatio. et tamen eius nominis expressio. et iterum licet ibi non sit intentio per pactum aliquod tacitum vel expressum talia facere. quia fortassis dicit. volo hoc facere siue diabolus intromittat se siue non. ipsa temeritas qua diuinum timorem postponit deum offendit. unde et diabolo potestate talia faciendi permittit. inducendi ergo tales sunt ad penitentiam et hortandi ut potius desistant. et ad remedia infra scripta et superius etiam in parte tacta per usum videlicet aque benedictae et salis exorcizate recurrant. Simili modo iudicandum de illis quibus dum aliquod iumentum maleficio interimunt et explorare maleficum aut etiam si naturali defectu vel maleficio sit interemptum ubi nituntur ad loca ubi cadauera bestiarum excoctant. perperant et intestina cadaueris super terram trahendo vsque ad dorsum

Aliud maleficium per caput

Alio modo maleficium

mum deferunt nō autē intra domū per hosti-
um super sed sub limine domus ad coquinā
trahunt: et igne facto super cratem intestina
ponunt. et tunc vt ex relatu talia practicanti-
um sepissime informati sum⁹. sicut intestine
calescunt et ardent: ita intestine malefice calo-
re et dolorib⁹ cruciant. aduertunt ergo illi ex-
ploratores vt hostiū domus optime sit obstru-
sum eo qd p̄ doloribus malefica ad introitū
festinabit domus. et siquidē introitum habe-
bit carbonē de igne aufert et tunc omnis cru-
ciatus effugatur. repertū deniqs sep̄us noui-
mus qd vbi introitū habere nō poterāt extic-
densissimis tenebris domū intus ⁊ extra val-
labant. cum cōmōtione tam horribili et stre-
pitu vt ex ruina domus omnes se tandē in-
terire putarēt nisi ostium aperiret. Ad idem
etiam certa experimenta reducunt. nam cer-
ti volentes e multitudine mulierū in ecclesia
existentiū experiri maleficas que etiā sine eo-
rum consensu ecclesiā diuinis peractis exire
nō valeant tali experimento insistant. Nam
die dominico sotularia iuuenum fungi seu
pinguedine porci vt moris est p̄ restauratio-
ne fieri perungunt. et sic vbi ecclesiā intrant
tamdiu malefice exire ecclesiā non poterunt
quo ad usq̄ exploratores aut exiunt. aut illis
licentiam sub expressione vt supra exendi cō-
cedant. Simile fit etiam per certa verba que
annotare nō expedit ne quis p̄ diaboliū sedu-
catur. Nā nec iudices aut presidentes his in-
fallibile fidē aut opinionē accomodare dnt
nisi talis psona alias plurimū esset diffama-
ta. cū sub tali pretertu ille mille artifex etiam
innocias infamare posset. Vñ potius auer-
tendi sunt homines a talibus experimentis et
salutares p̄nie iniungēde licez interdū tolles-
rant. Per hec patet responsio ad argumenta
que cōcludūt malificia nō esse tollenda. quia
primis duob⁹ modis omnino illicitū est tol-
lere tertiu remediū secundū leges. et si tolles-
rāt tñ nō parūā super ecclesiasticis iudex de-
bet habere aduertentiā. Nā qd leges vident
collerare patet. *L. de malificiis. l. corū. vbi sic
habet.* Alij aut qui faciūt id ne labores hoī-
nū ventoz grandinisq̄ lapidatione sternunt
nō pena sed premio digni sunt. Et Antoni⁹
in summa de legib⁹ in quib⁹ ius canonicū et
ciuile discrepant hoc idem allegat. ex quo vi-
det qd cōcedunt leges p̄ cōseruatione frugū
et iumentoz in omnē euentū posse certos hoī-
nes talia practicātes nō solum tollerare sed ⁊
premiare. Erit ergo ecclesiastici iudicis ad-
uertere si tantummodo iuxta mentē legis cō-
tra grandines et aeris temperiē: modis con-

gruis vt inferius patebit. aut etiā quibusdā
superstitiosis pcedit. et tunc dum inde nullū
sequit fidei scandalū etiam tollerare. sed reue-
ra hoc nō erit iuxta tertiu sed quartū modū
⁊ quintū de quo consequenter tractandū erit
de ecclesiasticis et licitis remedijs inserendo
interdum de superstitiosis ad quartum mos-
dum pertinentibus. et hoc per capitula sequē-
tia.

*Remedium ecclesiasticū cōtra incubos et
succubos demones.*

Capitulum. i.

Quia vero in precedentib⁹ capitu-
lis prime questionis super modos
maleficiandi homines. iumenta ⁊
terre fruges. tacta sunt ante omnia
ea que ipse malefice erga p̄rias personas pra-
cticant qualiter videlicet innocias iuuen-
las in augmentū sue p̄fidie alliciunt. qualis
etiā modus sit p̄fitendi earū et omnia p̄-
standi. qualiter etiā infantes p̄rios aut alios
nos demonibus offerūt. et quō localiter trās-
ferantur. Hec in quā et similia remediare: qz
nō est possibile nisi vt per suos iudices de me-
dio tollantur. aut ad minus in exemplū oim
futorozū puniantur. ideo de hōi remedijs
nō ad p̄sens sed in vltima pte operis. vbi vi-
ginti modi pcedendi et sententiandi cōtra et
super maleficarū psonas deducunt tractabit
Ad p̄sens tñ super remedia cōtra earū male-
ficiales effectus tendere oportet et primo q̄li-
ter homines maleficiati remediuntur. demū
qualiter bestie: et vltimo qualiter fruges ter-
re p̄seruantur. De hoibus vero maleficiatis
quo ad incubos demones vel succubos. qz
sunt in triplici genere sed earum que se volū-
tarie demonibus incubis subiiciunt vt sunt
malefice. quia de succubis quo ad viros nō
ita voluntarie practicatū reperit. cum ex na-
turali vigore rōnis quo viri mulieribus pre-
eminet: talia plus abhorrent. est et eozū qui
a maleficis cum incubis aut succubis cōtra
eozum voluntatē inuoluunt. et est tertiu ge-
nus et hoc precipue virginū quarundā que
cōtra earum omnino voluntatē ab incubis
demonibus molestant. de quibus etiā sepe
presumit qd a maleficis sic maleficiant. puta
quia demones ad instantiā maleficarū sicut
sepissime alias infirmitates immittere solēt.
ita et incubos illis psonis se facere habēt vt
vel sic eos ad suā p̄fidia allidere valeāt. De-
mus quedā exempla. Est in ciuitate cōstuen-
tia pauper quidā sic maleficiatus qd in p̄ntia
v̄oris omnē actū venerit put vt viri cū mulie-
ribus agere solēt etiā repetitis vicibus per se

*capitulum i.
Remedium*

exercet. nec ab illis ad instantias et eiulatum
 mulieris auerti pot. quia vno aut tribus acti-
 bus expletis verba replicat. volum? iterum
 de nouo et iterum de nouo inchoare. cu tamen
 nulla psona corporali visu cernat ei succum
 bere. fitq; vt post diutinas hmoi verationes
 paup ille collisus in terra oibus virib; desti-
 tuit. et dum post aliquaru viriu recuperatio-
 nem interrogat quod et qualiter ista sibi prin-
 gant. z an ne psona succubante habuerit. **Re-**
sponderet solet se mibi videre: s; ita mente ca-
 ptiuatū vt oino abstinere nō valeat. et qui dē
 super hoc maleficiū mulier quedaz plurimū
 habet suspecta q; ei intulerit eo q; illi paupe-
 ri minata fuerit p verba cōtumeliosa: q; ipm
 propter displicentiā sibi factā expedire vellet
 sed legū et executores iusticie non assunt qui
 saltim super diffamiā et grauē suspicionē in
 vindictā tanti criminis pcederent. putātes
 neminē debere cōdemnari nisi qui pessione
 propria aut trium testium pductione legiti-
 ma conuincatur. quasi indicia facti aut cui-
 dentia sup graues aut violentas suspiciones
 nullas mereantur: penas de quibus tamen
 modis sententiandi inferius vt premissum
 est patebit. De secundo vero genere quo pu-
 elle ab incubis demonibus molestantur.
Etiam nostris temporibus referre nimis lō-
 gum foret: cum historie certe de similibus
 existant referte. Sed cum quāta difficultate
 talia remediari possint patere p̄t ex his q; tho-
 mas brabantinus circa finē opis sui de api-
 bus: de quadā in hunc modū refert. **V**idi in
 quit et in cōfessione audiui virginē quandā
 in religioso habitu que primo dixit se nō q̄
 in cōcubitiū p̄sensisse per hoc tū dat intellige-
 re se cognitā fuisse at ego nō credens. artauit
 eā rōnibus et duris cōminationib; sub picu-
 lo aie sue. tandē cū lachrymis p̄fessa est se pri-
 us corruptā mente q̄ corpore. et cum postea
 doleret quasi ad mortē et cōfiteret omni diē
 cū lachrymis nō potuit tū ingenio studio vel
 arte ab incubo demōe liberari. nec signo cru-
 cis nec aqua benedicta: que tū specialiter ad
 fugandos demones ordinant. nec sacramen-
 to xpi corporis ipis etiā angelis terrifico do-
 nec post plures annos orōnez ieiunio pie lu-
 cardis fugaretur. et est credibile saluo me-
 liori iudicio. q; postq; de peccato suo dolent
 cōfitebatur: postq; ei cōcubitus demonis pe-
 na culpe q̄ culpa fuit. **D**ec etiā cū in vigilia
 penthecosten q̄rularēt apud cristinā in valle
 ducisse brabantie montalē deuotā que mibi
 hoc retulit q; nō auderet cōicare. p̄pter demo-
 nis importunā vexationē. cōpatiens dixit ei

cristina. **V**ade quiesce secunda cōicatura cras
 dominico corpore. ego in me recipiā penam
 tuā. **R**ecedens illa gaudens dormit in pace.
 ad orationē de nocte surgit mane cū oi tran-
 quillitate sacramēta suscipit. **C**ristina autēz
 susceptā in se penā nō ponderāz. vespere quie-
 ti se dans. audit in stratu suo quasi pcellam
 cōmouentē se: et inquietius agitantē. nec su-
 spicans demones. arrepto colo fugare nitit
 quicquid esset. decumbit itez. sed pauida: ve-
 xata surrexit et hoc pluries. tandē sensit z vi-
 dit euersis fere straminib; q; demōnis nequiti-
 a vexaret. **D**imisso ergo lecto noctem ducit
 in somnē: et orāre volens demonis cruciaba-
 tur insultu et vt dixit nunq; talia passa fue-
 rat: vnde p̄dicte mulieri manē. **R**enuncio in-
 quit renuncio pene tue: vix sine vite discris-
 mine violentiā tentatoris pessimi euasi. **Q**uā
 ex re perpendit difficile esse hmoi remediare
 siue maleficio siue absq; eo cōtingat. **S**unt
 tū adhuc aliqua p que fortassis ipi demones
 fugantur. de q̄bus z nider in suo formicario
Licet enī vt ibi refert quinq; modis valeant
 puelle et viri liberari vtz per sacramentalē
 cōfessionē z sanctā exercitationē in crucis cō-
 signationē vel angelica salutatione. **T**ercio
 per erorcismoz applicationē. **Q**uarto p̄ certi
 loci mutationē. et per cautā sanctorū ex cōmu-
 nicationē: et ex p̄missis patuit q; prima duo
 moniali nō pfuerunt. nō tū p̄terea obmittē-
 da sunt. quod enim vni est remediū nō p̄ter
 hoc sequit qd et alteri. ita et cōuerso. **F**lam
 et incubos sepe p orationē dominicā aut a-
 que aspersionē. vel etiā per angelicā saluta-
 tionē fuisse repulsoz. historie tradūt. **R**efert
 enim **C**esari⁹ in dialogo suo q; sacerdos qui
 dam postq; se suspenderat eius p̄cubina mo-
 nasteriū intrauit et per incubū ad luxriā p̄-
 cata est. que tū p crucis cōsignationē repulit
 et p aque benedictę aspersionē: licet statim p̄-
 stea redijt. **Q**uādo aut angelicā salutationē
 dicebat: longē velut sagitta disparuit et recessit
 sit sed interdū redijt. licet. p̄ accēdere eā non
 auderet. **I**tem de tercio vtz per sacramenta-
 lem cōfessionē patet p eundē **C**esariū qui di-
 cit q; cōcubina antedicta cū iam cōfessa esset
 pure in toto derelicta est ab incubo. **R**efert
 idem q; quidā vir in leodio passus incubum
 cōfessione sacramentali finita totaliter libera-
 tus est. **P**onit insup exemplū de quadā inclu-
 sa quā incubis nec oratione nec p̄fessione nec
 propter aliud spirituale exercitiū reliq̄t quin
 eius lectū ascenderet: sed cum ad informatio-
 nem cuiusdā viri religiosi diceret benedicite.
 statim eam demōn reliquit. **D**e quarto loc.

*Secundū q̄
 applicat*

l. iij.

videlicet mutatione. dicit qui prius. q̄ filia cuiusdā sacerdotis stuprata per incubū et facta ex dolore frenetica. trans remūq̄ elongata ab incubo dimissa est. sed pater eius q̄ a loco filia deposuerat a demone percussus est adeo ut moreret̄ in triduo. Fit et mētio de quadaz que per incubū crebro in lecto vexata. p̄prio. cōsociam deuorā petijt vt loco vexate iaceret quod cum fecisset tota nocte quasdā inquietudines grauissimas sensit et prior tūc quietus fuit. Notatur etiam a **Suibelmo** q̄ incubi plus vexare videntur mulieres et puellas pulcros crines habentes. ideo quia aut cure aut ornatui crinū nimū incumbunt h̄mōi. aut quia per crines viros inflammare cupiunt vel cōsueuerunt. aut quia in eis inaniter gloriāntur. aut quia diuina bonitas hoc p̄mittit vt terreant mulieres viros inflammare per ea que etiā demones inflammari viros volunt. De quinto de excomunicacione que fortassis aliquādo eadē est exorcizatiō. patet in legenda sancti bernardi. In aquitania siquidē mulier ab incubo sex annis incredibili ab vsu libidinis vexata. audiuit sibi incubum ne ad virū sanctum qui ventur⁹ erat appropinquaret minantē. **H**abil inq̄t tibi. proficiet sed eo recedente tuus crudelissimus et persecutor qui actenus tuus amator extitit. **Q**ue cum virū sanctū bernardū inuocaret: respondit. **T**olle meum baculū et lecto tuo insige. et faciat malignus qd̄ potest. hoc cū fecisset: demon camerā femine nō est ausus intrare sed foris minabat̄ atrocissime se eā vel: le persequi bernardo recedente. **Q**uo p̄ feminam audito cōuocat populū beatus bernardus omnes iubet accensas candelas gestare in manibus et demonē cum vniuerso q̄ aderat cetū excomunicauit. ac ne ad illā vel aliā deinceps accessum habeat interdixit. et ita illa plane liberata est. **V**erum hic notandū q̄ potestas clauū cōcessa petro et suis successoribus quia sonat sup̄ terrā et t̄m̄. p̄ viatoribus hec iurisdictionis potestas sit in remediū ecclesie p̄cessa. mirū videt̄ q̄ et aeree potestates hec iurisdictione valeant arceri. **S**ed dici potest q̄ quia p̄sone que a demonibus molestātur: sunt sub iurisdictione pape et clauū. nō mirum si per indirectū h̄mōi potestates vigore clauū arceant̄. sicut etiā indirecte animas potestate clauū a penis purgatorij ignis absolvere p̄t. nō obstante q̄ potestas illa sonat sup̄ terrā et anime sunt sub terra. De potestate etiā clauū concessa capiti ecclesie scz vicario christi nō est tutum disputare. cum notū sit q̄ tanta potestas sit a p̄po ecclesie et ei⁹ vicario

cōcessa q̄ta puro homini p̄cedi a deo potuit et hoc in vtilitate ecclesie. **S**ic etiam estimari potest q̄ si egritudines a maleficis virtute demonū inflicte excomunicarent̄ cū ip̄is maleficis aut triticibus et demonibus nō adeo in ip̄os infirmos seuirent. et q̄ citius liberarentur adhibitis super hoc et alijs exorcismis licitis. **I**n partibus deniq̄ arbilis vulgaris est narratio. simul et alijs in locis qd̄ dum diuina p̄missione locuste volātes cū ingēti multitudine. **V**inetas frondes segetes et cuncta virentia eradicarēt. huiusmodi excomunicacione et maledictōe fugate et subito interempte fuerunt. **Q**uod si sanctificati viri quis asserbere velit et nō virtuti clauū sit in noie domini vnum p̄ certo habemus q̄ nec virtus miraculorū nec potestas clauū. gratiā grauius facientē de necessitate p̄supponunt. cum vtrunq̄ ex gratia gratis data p̄cedat. **E**st iterum notandū q̄ vbi nullum predictorū remediorū iuuat q̄ tunc ad exorcismos licitos sit recurrendū. de quibus inferius patebit q̄ et si hi ad fugandū demonis nequiciā nō sufficient: tunc reuera talis vexatio demonis est pena p̄ peccatis satisfactoria. si prove oportet sustineat̄ in ebaritate sicut et alia mala huius mundi que nos sic premunt vt ad deum ire cōpellant. **V**erum etiā aduertendū q̄ interdū alique in veritate per incubū nō vexantur: sed tantummodo ita se vexari putāt. et hoc q̄ mulieribus p̄cipue et nō viris cum alias sint timide et mirabiliū formarum in imaginatione susceptiue. **U**nde et **Suibelmus** sepe allegatus. multe inquit de apparitionibus fantasticis et morbo melancholico in multis fiunt et in mulieribus maxime sicut apparet de visionibus et reuelacionibus. **E**t causa in hoc est vt norunt medici ip̄a natura mulierū animarū eo q̄ longe facilioris et leuioris impressionis sunt q̄ anime viriles. et subdit ibidē. **S**cio me vidisse mulierem que credebatur se cognosci ab intus a diabolo alia incredibilia se sentire dicebat. **N**ō nunq̄ etiam impregnate sibi videntur mulieres ab incubis et intumescūt vehementer ventres earū. **E**t cū partus t̄ps aduenerit sola emissionē multeventositatis demutescūt. **M**ā de ouis fornicarū in potu sumptis incredibilem ventositatē et tumultū in ventre generant hominis. **S**imiliter de granis catapuzie et de granis arborisq̄ v̄ nigra pin⁹ silia in ventre fiūt. **F**acillimū est autē demoni similia et maiora in ventribus hoīm p̄curare. **H**ec addita sunt vt nō facillime quis mulierculis fidem adhibeat. sed illis dumtaxat sup̄ qui

bus experimēta fidē fecerunt. vt de illis que didicerunt in p̄rijs lectis. vel alio modo cōdormientibus per experientiam talia vera esse.

Remedia p̄ illis qui circa vim generatiuā maleficiuntur.

Capitulum. ij.

Iacet mulieres in maiori numero sunt malefice q̄ viri vt in prima p̄e operis ostensu; est: tñ viri plus maleficiunt. et huius ratio est. qz cum deus plus p̄mittit sup̄ actū venereū per quē primū peccatū diffundit q̄ sup̄ alios actus humanos. sicut et p̄ serpentes qui magis incantationib; deseruiūt q̄ alia aialia. eo q̄ diaboli primū instrumentū. Et cū actus ille venereus plus et faciliōri mō potest maleficiari in viro q̄ in muliere. ideo. Et quidē patet quod factū est. Nam cum quinq; modis demon in generatiuā potentiā p̄t agere t̄ illi modi citius p̄curantur in viris. Remedia q̄dhibenda sup̄ vnumquēq; modū iuxta possibilitatem sunt deducenda. et ille qui viciatus est in tali potētia attendat: sub quo modo suū maleficiū cōtineatur. Sunt autē quinq; modi iuxta petrū de palude in suo. iij. di. xxxiij. in p̄cessu huius maleficij. Nam demon ex hoc q̄ est spiritus habet potestatem super creaturā corporalē deo p̄mittente. et ex cōditione nature sue p̄cipue ad motū localē vt illū p̄hibeat vel vt p̄moueat. Unde per hanc potestatem possunt corpora viri t̄ mulieris impedire ne sibi appropinquant: et hoc directe vel indirec. Directe quando vnū elongaret ab altero vel nō sineret ad alterū appropinquare. Indirecte qñ aliquod impedimentū p̄curaret: vel qñ se interponeret in corpore assumpto. sicut cuidā iuueni pagano acciderat qui idolum desponsauerat. et nihilominus cōtraxerat cum quadā iuuenula. nec p̄pter hoc poterat eam cognoscere vt supra patuit. Secūdo mō vbi hominē inflammaret erga vnā et refrigeraret erga aliā. et hoc posset occulte p̄curare per applicationē quarundā herbarū aut aliarū rerum quas optime nouit ad hoc validas. Tercio mō vbi estimationē viri aut mulieris turbaret. qua redderet vnā personā alteri exosam. qz vt supra patuit in prima p̄e operis p̄t in imaginationē imprimere. Quarto modo reprimendo vigorē membri qui ad fructificationē necessario requirit. sicut motum localē cuiuscunq; organi reprimere p̄t. Quinto p̄hibendo missionē spiritū ad mēbra in quibus est virtus motiua quasi intercludendo vias seminis ne ad vasa generatiōnis descendāt. vel ne ab illis vīs recedat. vel

ne excidat vel emittat. **Q**d si d̄s dicat. nescio sub quo mō maleficiatū mihi illatū cōtineat vnū scio q̄ generatiua potentia erga vxorē meā careo. Responderi p̄t. si potens est ad alias mulieres nō aut ad p̄riam. tunc sub secundo mō. quia de primo mō certificaret p̄ succubū demonē. i. q̄ p̄ demones incubos et succubos deluderet. Item si vxorē nō habet exosam. et tñ nō p̄t ip̄am agnoscere sed bene alias: tunc iterū manet sub secūdo mō. si autē habet exosam et nō p̄t agnoscere. tunc sub secundo et tercio mō cōtinetur. Itē si nō habet exosam vellet autē cognoscere: sed nō habet vigorē membri tñc sub quarto mō. Si p̄o habet vigorē membri. sed nō habet ex. isionē seminis tunc sub quinto mō. **M**odus ergo curandi patebit vbi declarat si equaliter in charitate et extra charitatē existētes his maleficiari valeant. Et quidē q̄ nō: dempto quarto modo qui tñ etiā rarissime. accidere enī p̄t q̄ in gr̄a et charitate existit sic declarat. tñ lectori p̄e supponit. q̄ loquimur de actu cōiugali inter matrimonialiter cōiunctos. qz alias impli- caretur cū ois actus venereus extra matrimo- nium est peccatū mortale et nō nisi ab his q̄ extra charitatē existunt exerceat. Nam cum asserere oporteat ex totius scripture sacre tradi- tione q̄ demones magis p̄mittunt a deo seuire in peccatores q̄ in iustos. licet legat ip̄m iustitiam Job fuisse p̄cūsum. hoc tñ nō fuit singulariter sup̄ potentiā generatiuā nec etiā am directe. ideo dicere oportet q̄ quibuscūq; q̄ talia maleficia inter matrimonialiter con- iunctos cōtingunt signū est q̄ vel ambe p̄so- ne vel altera extra charitatē existat. et quidē fundamentū huius ex scriptur; deducit aucto- ritate et rōne. Nam angelus dixit thobie. In il- los q̄ libidini vacāt accipit demoniū potesta- tem effectus demonstrauit vbi septē viros vir- ginis sare occiderat. Itē cassianus in colla. pa- trū. diffinit beatus Antonius nullatenus posse demonē mentē cuiuscūq; vel corp⁹ inuadere nisi eā p̄ri⁹ destituerit oibus cogitationib; san- ctis ac sp̄iali p̄templatōe vacuā nudāq; red- diderit. hec p̄ba vtiq; applicari p̄nt sup̄ male- ficium corp⁹ vniversaliter sup̄ totū corpus cū iob tali maleficio p̄cūsus nō tñ nud⁹ a di- uina gratia fuit. s; p̄ticulariter qñ vici p̄ticulari maleficiū rōne alicui⁹ peccati accidit cor- pori. et hoc quidē nō p̄t esse nisi p̄ctū incōtin- entie. Rō. nā vt dictū est p̄pter fedritatē illi⁹ actus. t̄ qz p̄ ip̄m primū peccatū diffunditur deus plus p̄mittit sup̄ ip̄m q̄ sup̄ alios hū- nos act⁹ q̄ et inter matrimonialiter p̄iunctos vbi diuino auxilio p̄pter peccatū destituunt

amplius circa illam vim generatiuā malefici-
ciari a deo pmittunt. q̄ si querit̄ cuiusmodi
sint illa peccata dici p̄t q̄ peccata incōn-
tinentie que inter cognatos cum varia sint. Juxta
illud Hiero. et habet̄ in textu. Adulter est in
ppriam amator ardentior simul et h̄mōi ama-
tores amplius in predictis maleficiunt̄. Re-
media ergo ecclesiastica sunt duplicia. Unū
in foro cōfrentioso: alterum in foro cōscientie
practicaf. Primū si in iudicio allegat̄ impo-
tentia ex maleficio illata tunc distinguendū
est. quia talis impotētia aut est tp̄alis aut p̄-
petua. Si tp̄alis nō impedit. tunc aut̄ p̄sumi-
tur esse tp̄alis q̄n̄ infra spaciū triū annorū co-
habitantes. et q̄stum possunt operā dantes.
Tunc p̄ ecclesiastica sacramēta siue p̄ alia reme-
dia sanari p̄nt. Si vero nō sanent̄ aliquo re-
medio extunc p̄sumitur esse p̄petua. Itē aut̄
p̄cedit matrimonij cōtractionē et cōsumma-
tionem. et sic impedit cōtrahendū et dirimit
iam cōtractum. aut sequit̄ matrimonij cōtra-
ctionem sed nō p̄sumationē. et est cōmunis
modus maleficiandi viros q̄n̄ spernūt ama-
sias. tunc enī quia sperabāt se matrimoniali-
ter copulari et defraudant̄ inferūt maleficia
viris: vt nec alijs cōmisceri valeāt. in tali enī
casu vt dicit̄ aliqui dirimit̄ matrimonij iā
cōtractum nisi sub cōtinentia cohabitare ve-
lint. vt maria et ioseph. et habēt̄ p̄ se cano. di-
citur enī. xxxij. q. i. q̄ cōiugium cōfirmat̄ offi-
cio scz carnis. vt dicit̄ glosa. Et parū post di-
citur. q̄ anteq̄ cōfirmet̄ impossibilitas offi-
cij soluit̄ vinculū cōiugij. Aut sequit̄ matri-
monij cōsummatū. et tunc vinculū matri-
moniale nō dirimit̄. Plura alia a doctoribus
notant̄. sed q̄ nō p̄cise sunt p̄ncis speculatio-
nis. notant̄ aut̄ in varijs scriptis doctorum
vbi de maleficiali impedimento tractāt. ideo
hic est supersedendū tantummodō si q̄s difficul-
taret quō actus ille possit impediri respectu
illius mulieris et non respectu alterius. Res-
pondit Bonauen. hoc est vel quia sortilegus
ad hoc respectu p̄sone determinate diabolū
inuitauit. vel quia deus respectu p̄sone cu-
iuslibet impedire nō pmittit. Occultū enī iu-
diciū dei hic latet vt in vxore thobie. quali-
ter aut̄ diabolus hoc facere possit patet ex p̄-
missis. dicit̄ t̄n̄ hic Bonauen. q̄ impedit ge-
neratiuā: nō impedimento intrinseco ledēdo
organū. sed extrinseco impediendo vsū et
est impedimentū artificiale non naturale. et
ita potest impedire ad vnā et nō ad alias. vel
tollendo exercitationē cōcupiscentie ad illam
vel aliā. et hoc p̄ virtutē ppriam vel per herbā
vel per lapidē vel per aliquā creaturā occul-

ram. et satis cōcordat cū dictis petri. Remes-
dium vero ecclesiasticū in foro cōscientie tra-
ditur. xxxij. q. viij. si p̄ sortiaras. vbi sic dici-
tur. Si per sortiaras atq̄ maleficas artes
nonnūq̄ occulto iusto dei iudicio pmittente
et diabolo p̄parante cōcubitus sequit̄. Hor-
tandi sunt quibz ista eueniūt vt corde cōrito
et spiritu humiliato deo et sacerdoti de omni-
bus peccatis suis purā confessionē faciant et
profusus lachrymis et largioribus elemosy-
nis et orationibus atq̄ ieiunijs. dño satisfac-
ciant. In quibus verbis notat̄ q̄ tantummodō
p̄pter peccata et extra charitatē existentibz ta-
lia cōtingunt. sequit̄ et per exorcismos ac ce-
tera ecclesiastice medicine munimina. minis-
tri ecclesie tales q̄stum annuerit dominus qui
abymelech et domū eius abrae orōnibus sa-
nauit sanare p̄curent. Unū summarie dicere
possumus q̄ quinq̄ sunt remedia q̄ talibus
sic maleficiat̄ licite applicari p̄nt. vicz sancto-
rum aliquoz limina pegrinatio. et ibidē pec-
catorū suoz cum cōtritione vera cōfessio. si-
gni crucis et orōnis deuote multiplicatio. p̄
verba sobria licita exorcisatio q̄ qualiter fie-
ri debet inferius patebit. et cauta maleficiū ob-
latio facit ad hoc q̄ supra de comite tacum
est qui cū per triennij sibi matrimonialiter
copulatā virginē cognoscere nō potuisset.

Remedia cōtra maleficiatos super amorē
vel odium inordinatum.

Capitulum. iij.
Sicut maleficiū in potētia generati-
ua: ita et p̄bilocaptio et odium in
voluntate causantur. expedit̄ pri-
mo de eius causa: et tandē q̄stū pos-
sibile est de eius remedijs transcurrere. P̄bi-
locaptio igitur seu amor inordinatus vnus
sexus ad alterū triplici ex causa oriri p̄t. Ali-
quādo ex sola incautela oculoꝝ. aliquā ex ten-
tatiōe demonū solū. aliquā ex maleficio nigro
manticoz et maleficarū simul et demonū. De
primo dicit̄ Jaco. i. Anusq̄s tentat̄ a p̄cupi-
scentia sua abstractus et illectus deinde p̄cupi-
scentia cū p̄ceperit parit̄ petn̄. peccatū dō cū
p̄summatū fuerit generat mortē Sic siche-
m cū vidisset dinā excurrentē ad videndū ml̄eres
regionis illi ad amauit eā et rapuit et dormi-
uit cū illa et p̄glutinata est aīa ei⁹ cū ea. Gen.
xxxij. fm glo. Infirme aīe sic accidit quādo
postpositis pprijs aliena negocia curat. sedu-
citur p̄suetudie et fit vna vnitate p̄sensus cū
illicitis. De secdo q̄ oriat̄ ex tentatiōe demonū
principalit̄ Sic aman sororē thamar specio-
sissimā adamauerat et depererat in ea valde
ita vt propter amorē eius egrotaret. ij. Reg.

rii. nō enī in toto tam corruptus esse potuit
 mente vt in tantū facinus stupri profleret. si
 nō graniter a diabolo tentat⁹ fuisset. De hoc
 etiā genere amoris refertus est liber sanctoz
 patrū qui refert omnē tentationē carnalis a-
 moris sibi in heremis subtraxisse. quosdā q
 tū vltra q̄s credi pōt amore mulierum tenta-
 bantur aliquotiens. **Uñ** et. ij. **Corinth.** xij.
 apls dicit. Datus est mihi stimulus carnis
 mee angelus sathane qui me colaphiset. vbi
 glosa. tentando per libidinē datus est mihi
 stimulus. aiunt quidā. tentatio aut tui nō cō-
 sentitur nō est peccatū: sed materia exercende
 virtutis. hoc intelligit de tentatione que ab
 hoste nō a carne q̄ peccatū est veniale etiaz si
 ei nō cōsentiatur. De his varia exempla legū-
 tur in varijs locis. De tercio q̄ amor hereos
 proueniat et maleficijs demonū et malefica-
 rum possibilitas hui⁹ maleficij supra in que-
 stionibus primeptis. an demones p̄ malefi-
 cas mentes hoim ad amorē vel odiū immu-
 tare et incitare valeāt ad longū deducit. p̄ va-
 ria etiā gesta et acta a nobis reperta cōproba-
 tur. immo inter oīa maleficia minimū ppter
 sui generalitatē reputat. **Q** si querit. petrus
 philocaptus amore talis zē. nescit an primo
 secundo aut tercio mō. **R**espondet. odiū in-
 ter cōiugatos cum crimine adulterij et si ope-
 ratione demonū fieri possit. vbi tū fisco car-
 nalis scupiscentie amoris. q̄s adeo inuolūt
 tur et succendit vt nulla cōfusione plagis ver-
 bis aut factis ad desistendū cogi valeat. **I**tē
 vbi quis sepe pulchriore dimittit vrozē et tur-
 pissime adheret. **I**tē vbi nocturno tpe nec
 quiescere valent: sed ita dementant vt p̄ de-
 uia queq̄ incedere habeāt. **O**ptimates plati
 z alij diuites sepissime his miserijs inuolūt
 tur. **E**st quidē hoc tps muliebre de quo hila-
 degardus vt **Uñ**. in specu. histo. refert p̄di-
 xit q̄ nō tam diu durabit quantū hucusq̄ p̄-
 stitit. cum iam mundus plenus sit adulterij
 p̄cipue in optimatibz. et qd op⁹ scribere de re-
 medijs qui remedia abhorret. tū vt pio lecto-
 ri satisfiat. aliqua breuiter tangam⁹. **S**uper
 philocaptionē sine maleficio. **A**uicēna septe
 remedia ponit q̄rvicēz personā egrotare facit
 sed parū ista nostre speculationi nisi q̄tū my-
 stice aīe languenti deseruiūt. dicit enim li. iij.
 q̄ ex variatione pulsus et ad nominationē a-
 mati cum ibi radix egrotationis habet. tunc
 si lex sustinet fiat copula per matrimoniū. qz
 sic sanant cum obeditur nature. **A**ut fiat ap-
 plicatio medicinaliū de quibz ibidē tractat z
 docet. **A**ut vt egrotus amorē suū de dilecto
 per licita remedia ad aliud diligendum cō-

uertat q̄ priori preeligere debet. et ita fugere
 p̄ntiam amati. quia sic distrabitur animus.
Aut etiā si corrigibilis est tribuletur hortet.
 quod opus amoris est maxima miseria. vel
 dirigantur ad ipm qui q̄stum cum veritate z
 deo possunt vituperent corpus et dispositio-
 nem dilecti et mores cum transfiguratioe fa-
 ciez turpi seu difformi. **N**el saltim vltimo
 vt occupent in rebus arduis et distractiuis
 officijs. **R**euera sicut animalis homo p̄ hu-
 iusmodi remedia sanat. ita ad spirituale sin-
 gula capiēdo interiorē hominē reformant
 obediatur legi mentis potius q̄ nature. cō-
 uertit amorem suum ad eternas delicias res-
 cordetur q̄ momentaneū sit quod delectat et
 eternum quod cruciat. querat delicias in illa
 vita vbi sic inchoant q̄ nunq̄ finiunt cuius
 ius qui amator esse noluerit et istam perdet z
 illam nō inueniet et eternis ignibus deputa-
 bitur ecce tria dāna irreuerabilia ex amo-
 re hereos puenientia. **S**uper philocaptionē
 nem vero et maleficio remedia in precedenti
 capitulo tacta nō incōuenienter et hic appli-
 cari possunt. precipue autē exorcizatio per sa-
 cra verba q̄ sibi ipi facere taliter maleficiatus
 potest. **Q**uotidie angelū sanctum sibi ad cu-
 stodiam a deo deputatū inuocet. pura cōfes-
 sione sanctorū limina precipue autē beatissi-
 me virginis frequentet et sine dubio libera-
 bitur. **S**ed q̄ vituperabile vt barbari homi-
 nes donis naturalibus et virtutū armis ab-
 iectis seipos tueri rennuunt cum p̄nellule se-
 pissime inuicta infirmitate huiusmodi male-
 ficia his armis ppulerunt in quarū cōmenda-
 tionem vnum e multis in medijs produca-
 mus. **F**uit in rurali villa quadam prope lin-
 darve cōstansiensis diocesis virgo adulta fa-
 cie pulchra et elegantior moribus in hui⁹ aspe-
 ctu captus quidam vir leuis moribus cleri-
 cus ferresolo nomine vtinaz non sacerdos.
 qui vulnus sue mentis vltra celare nō valēs
 venit ad laboratorū dicte virginis et hone-
 stis verbis se rethe demonis exhibēs primū.
 tandem ad amorē sui virginis ausus est ver-
 bis dumtaxat puocare animū q̄ illa diuino
 instinctu percipiens intacta mente et corpo-
 re respōdit viriliter. **D**omine cum verbis ta-
 libus domū meā nolite frequētare. alioquin
 repulā sustinebitis verecūdia mediāte. **Q**ui
 ille. **E**t si me diligere mō rennuis verbis dul-
 cibus monita nō post modicū coacta opibus
 me amabis tibi p̄mitto. **E**rat vir ille suspect⁹
 incātor z de maleficio. **S**z verba hec virgo
 p̄ v̄to habuit nec scintillā amoris carnal ad
 viz in se sensit p̄ tūc q̄ euoluto nō multo tpe

Handwritten note in red ink.

Handwritten note in red ink.

Imaginationes amorosas de viro illo cepit
habere. Quod illa percipiens diuinitus inspira-
ta ad matrem misericordie confugit et per auxilio
a filio impetrando deuotissime implozauit.
Et statim honesta societate requirens peregrina-
ri cepit ad locum heremitarum sic enim noiat
ecclesia in honore ipsius genitricis miracu-
lose consecrata in prefata diocesi. In qua sacra-
mentaliter confessio: ne in ea aliquid inuenire
posset malignus spiritus. et ad ipsam matrem
pietatis precibus fuis: prius ois cessauit ho-
stis machinatio ita ut eam postmodum nunquam
tangeret. Super sunt tamen adhuc et barbari vi-
ri a maleficiis mulierculis. importune super-
bimodum sollicitati quasi nequaquam a philocapione
earum se contineri possent. qui tamen viriliter resiste-
tes quantum se vltro pulsare illecebris imagina-
tionibus sentirent. tamen etiam per presidia premissa
cuncta machinamenta diaboli superant. Et ve-
re speculum huius pugne quidam iuuenis pre-
dictus in oppido ysbzuck. qui quantum a maleficiis
pulsatus fuit nec calamo curari quis posset.
semper virile animus gerens per prefata remedia
intactus euasit. quare et merito concluditur
prefata remedia contra huiusmodi morbum esse certissi-
ma ita quod certissime ita liberant quicumque his
armis vtiuntur. et quod de amore inordinato hoc
et de odio cum opposito eadem sit disciplina
intelligendum est. licet aliqualis in modo ma-
leficiandi cum sit differentia etiam aliud remedi-
um illa persona que odio habet requirere debet.
ipse enim qui odio habet et in corde desert: non
de facili si adulter est ad amorem uxoris etiam per
quascumque peregrinationes flectit. Et quod relatu
maleficarum copertum est quod per serpentes huiusmodi
maleficia ad odium percurant eo quod dum primum
instrumentum erat diaboli et in sui maledictio-
nem recepit inimicitiam inter ipsum et mulierem
ideo et tales inimicitias ex ipsis percurare sa-
tagunt ponendo pellem aut caput serpentis sub
limine hostij camere aut domus. unde et omnes
anguli domus sunt perquirendi et innouandi
quo ad inhabitationes quantum possibile est. vel
alienas inhabitare domos. Et quidem cum di-
ctum sit quod seipos maleficiati exorcizare vale-
ant intelligit quod verba sacra benedictiones et
carmina secum deferre in collo poterunt. si qui-
dem legere aut seipos benedicere nescirent: quod
tamen qualiter facienda sint in sequentibus
patebit.

Remedia super eos quibus virilia membra
prestigiola arte auferunt et ubi interdum in be-
stiales formas boies transmutantur.

Capitulum. iij.

Super eos qui prestigiola arte illu-
duntur ut se virili membro carere
aut in bestiales formas transmutatos
esse putant quibus remedijs subleuari
valeant et premissis satis euidenter elicit. Nam
cum tales omnino diuina gratia destituuntur
quod principium in maleficiatis existit fundamen-
tum non est possibile ut ferro manente in vul-
nere emplastrum curatiuum apponatur. expedit er-
go ut per generalem confessionem deo ante omnia recoci-
lietur. Demum quia ut supra in secunda parte
operis capitulo. vij. tactum est. talia membra nun-
quam in veritate euelli aut segregari a corpori-
bus. sed tantummodo prestigiola arte occultari
ad sensum tactus et visus. patuit etiam quod hu-
iusmodi illusiones in gratia constitutis non
ita faciliter nec actiue nec passiuè contingunt
ut vicia eis membra auferantur aut quod in eorum
visum a potentia quasi alijs sint ablata delu-
dantur. ideo et remedium in eodem capitulo ex-
primitur cum ipso morbo ut vicia quantum pos-
sibile sit cum ipsa malefica amice se componant.
Super eos denique qui in bestiales formas
se transmutatos esse putant. Sciendum quod
hoc genus maleficij non ita in occidentalibus
sicut in orientalibus regnis practica est. intellige quod
ad secundas personas licet quo ad proprias ma-
leficarum personas. hoc sepius apud nos visum
fuerit ipsas vicia maleficas in effigijs animalium
oculis intuentium se obiecit ut supra capitu-
lo octauo deductum quare et remedia que in ter-
cia parte operis deducuntur. super extremum vicia
maleficarum per seculare brachium forent applicanda.
Et quidem quod orientales huiusmodi illusiones
remediare solent sic deducitur. Nam ex mi-
litaribus fratribus ordinis sancti iohannis
hierosolimitani in rhodis veridica relatione plu-
ra de his percipimus. precipue autem quod in ci-
uitate salamina regni cyprici talis casus acci-
dit. Nam cum ibi portus sit maris et nauis
quedam onusta mercimonijs applicando pere-
grinis nauim exeuntibus ut quisque victualibus
se muniret. iuuenis quidam ex eis robustus
domum cuiusdam mulieris extra ciuitatem supra
litus maris situatam accessit et an oua haberet
ad videndum a muliere sciscitatur. At mulier
cernens iuuenem robustum forensem et alienum
a patria unde minor de eo suspitio apud in-
traneos super eius perditionem oriri posset
expecta inquit paululum et iuxta optata singu-
la recipies et dum moram faceret clausa et in
interiori parte domus iuuenis ab extra ut cum quod-
dam expedit ne nauem cum negligere contingeret
clamare cepit. tunc mulier aliquid oua attulit iuue-
ni tradidit. et in casu quem nauem neglexisset et ad

eam rediret sibi iniunxit. **V**eloci igitur cursu ad nane q̄ in litore maris erat peravit. et aſſi ingreſſum eo q̄ nec dū alij ſocij oēs cōven- rant ova comedere et ſeiſm̄ reficere ſtudiit. **E**t ecce poſt horā mutus effectus et q̄ſi men- te deſtitutus vt poſt ip̄e referre ſolit⁹ erat de ſeiſm̄o ammirās quid nā ſibi accidifſet conice- re nō poterat. volēs ergo nauim intrare ab immozantib⁹ baculis verberatus repellitur cunctis acclamātib⁹ ecce ecce q̄d nā in aſino. maledicaris beſtia num⁹ et tu nauim intrabiſ **R**epulſus ſic iuuenis et verba illoꝝ q̄d ip̄m aſinū affirmabāt intelligēs apud ſe rumina- bat et q̄ maleficio mulieris infect⁹ eſſet co- gitare cepit precipue in eo q̄ nullū verbū ſoz- mare poterat: cū tñ ip̄e oēs intelligebat. et dū ruruſum nauim aſcēdere tentaret grauiorib⁹ ceſus verberib⁹: ip̄m amaro corde remanere et reſeſſum nauis cōſpicere opus erat. **H**uc illucq̄ diſcurrēs cum oēs ip̄m aſinū eſtima- bant necelle erat vt tanq̄ beſtia ab oibus tra- ctaretur. cōpulſus igitur ad domū mulieris re- diit cui ad placitū p̄ ſeruatiōe vite ſue vltra triennū ſeruiuit. nil opis faciēs manib⁹ niſi neceſſaria domus in lignis et bladis appoz- tans. etiā que exportāda erāt tanq̄ iumentū deportabat. hoc p̄ ſolatiōis relicto vt licet ab oibus alijs iumentū reputareſ. ab ip̄is tñ ma- leficis cōiunctim vel diuiſim morātib⁹ vt ve- rus homo humanit⁹ cōuerſando in inceſſu ſtatu et habitu agnoſcebat. **Q**uod ſi querit quō- onera ſibi tanq̄ iumentū imponebant. **D**icen- dum q̄ ſicut **Aug⁹** narrat de mulierib⁹ ſta- bularijs q̄ hoſpites ſuertebāt in iumenta one- ra portantia. li. xvij. c. xvij. de ciui. dei. et de p̄re p̄ſtantij q̄ ſe caballū ſeu equū fuiſſe et an- nonā cū alijs aialib⁹ baiulaſſe narrauit. vti- q̄ ex illis actis de p̄nti iudicam⁹ ita q̄ triplex deceptio p̄ſtigioſa arte fiebat. **P**rima quo ad hoies iuuenē nō vt hoies ſed vt aſinū intuen- tes q̄ q̄liter demones faciliter pcurare p̄nt: ſupra. viij. c. patuit. **S**ecda q̄ illa onera non fuerūt illuſoria: ſed vbi vires iuuenis excede- bant demon inuiſibiliter deſerebat. **T**ercio q̄ ſibi ip̄i dū inter alios cōuerſabat iuuenis etiā iumentū videbat in imaginatiōe dūtarat et eſtimatiua potētia que ſunt affixe organis corp̄alibus. nō aut in rōne. q̄ nō a deo erat li- gata quin ſe hoiem ſciebat. ſz arte magica de- luſum vt tanq̄ beſtia eſtimareſ. ſicut et de na- buchodonofor ibidem exemplificat. **T**rien- nio igitur ſic elapſo: in quarto dum quodā die ante meridiē ciuitatē p̄ſatā intrafſet et mu- lier a longe ſequereſ. cōtingit quandā eccleſiā in qua diuina celebrabant iuuenē ſic malefi-

ciatum p̄terire: audicēs nolā campāne cū mo- re latinoꝝ et nō grecoꝝ in illa regno diuina peragunt. p̄ eleuatōe corporis xp̄i ad eccleſi- am ſe cōuertit et intrare dū p̄pter verbera et ex- pulſionē non auderet: a foris genua et crura poſteriora in terrā fixit et anteriores pedes. i. manus ſimul iunctas elcuās. ex capite aſini no vt purabat ſacramentū in eleuatōe inue- tur. **Q**uod p̄digij dū certi ianuēſes mercato- res cōſpexiſſent mirantes: aſinū ſequuntur et inter ſe de miro ope cōſerentes. ecce malefica cū baculo aſinū inſequit. et q̄ vt p̄miſſum ē h̄mōi maleficia illis in p̄rib⁹ plurimū pra- cticant. ad inſtantā mercatoꝝ p̄ iudicē aſin⁹ cū malefica capiſ: interrogata et queſtionib⁹ expoſita crimē fateſ et vt ad domū redire va- leat iuuenē reſtituere ſue forme p̄miſit. dimiſ- ſa igitur ad domū regreſſa: iuuenis ad p̄ſtinā formā reduciſ: et ip̄a denuo capta debita vlti- mōne p̄ cōmiſſis ſuſcepit et iuuenis ad p̄pria cum gaudio remeauit.

Remedia cōtra obſeſſos ex maleficio. Capitulum. vi.

Quod interdū ex maleficio demo- nes quodā hoies ſubſtācialiter in- habitāt ſupra ca. ix. et. x. ſatis patu- it. q̄bus etiā de cauſis q̄ nō ſolū p̄ grauib⁹ criminib⁹ p̄p̄is immo interdū pro p̄prio ſuo maiori merito aliquādo pro alieno: leui deli- cto. aliquando pro ſuo veniali peccato. ali- quādo p̄ graui alieno pctō. et aliq̄n p̄ alieno facinore p̄prio. p̄ quib⁹ etiā diuerſi diuerſi mode poſſident. quidā plus aliq̄ minus. vt etiā nider in ſuo formicario recitat. nō mirū ſi maleficio ſeu ad inſtantā malefice demon- deo p̄mittente hoiem ſubſtācialiter mō quo- ibi declarat q̄d vici⁹ p̄ ſubſtātiā ſit intelligē- dum inhabitet. **Q**uibus aut remedijs liberari poſſint q̄ vici⁹ p̄ exorcīſmos eccleſie et cū hoē vera cōtritiōe vel etiā cōfeſſione. vbi p̄ mor- tali quis eſſet obſeſſus. patuit ex ibidē dedu- ctis et ex illius ſacerdotis bohemi liberatiō- ne. ſed q̄ vltra hec duo remedia etiā tria alia valeant ſuffragari videlicet. eucharīſtie ſacra cōmuniō. ſanctorū locoꝝ applicatiō vel bo- norum oratiō. et ex cōmuniōnis abſolu- tiō p̄ſati doctoris diſcurſu. que etiā dedu- cere expedit cū oēs neceſſarioꝝ tractatū co- piam habēt **N**ā de ip̄a ſacra cōione **C**aſſian⁹ colla. abba. prima loquit in hec verba. cōmu- nionē ſacroſanctā nequitie ſp̄iritibus tradis- tam a ſenioribus noſtris nūq̄ meminimus interdiciā. quinimmo etiā ſi poſſibile eſſet eiſ- quotidie impartiri eam etiam debere cenſe- bant que ad purgationē ac tutelam corporis

capitulum 29 de obſeſſis

animeq; peruenire credenda est. z que ab ho-
mine pcepta eum qui in membris eius insi-
det spiritū seu in ipis latitare conat: quodaz
exurens fugat incendio. **Hoc** nāq; mō cura-
tum abbatē andronicū nup̄ aspexim⁹ insul-
tabit offenso. cum eū a celesti medicina vide-
rit segregatū. tanto enī durius et frequenti⁹
attētabit affligere q̄ro cū a spiritali remedio
senserit longius abdicatū. hec cassianus. **Et**
iterū de eisdē ibidē dicit. Duo hic credere im-
mobiliter oportet primo q̄ sine dei permisso
nullus ab eis spiritib; oīno tentat. **Secūdo**
q̄ oīa que nobis a deo inferunt siue tristitia
ad p̄ns siue leta videant: velut a pijsimo pa-
tre: clemētissimoq; medico. p̄ nostris vilitati-
bus irrogant. **Et** iccirco eos velut pedago-
gos traditos humiliari vt descendentes ab
hoc mundo vel purgatōes ad vitā aliā trans-
ferantur. vel penali vigore plectantur q̄ fm
aplm traditi sunt in p̄nti sathane in interiū
carnis vt spiritus salui fiant in die dñi nostri
iesu xpi. **Sed** hic orī dubitatio. cum ap̄lus
dicat. p̄bet seipm homo et sic de pane illo e-
dat. quō possunt obsessi non habentes vsū
rōnis cōmunicare. **R̄ndit** sanct⁹ iho. de hoc
in. iij. pre. q. lxxx. sic distinguendū de omnib;
amētib;. Aliqui inq̄ dicunt nō habere vsū
rōnis dupliciter. **Uno** mō qz habēt debilem
vsū rōis. sicut dicit nō vidēs q̄ male videt
Et qz tales p̄nt aliquā deuotionē p̄cipere hu-
ius sacramēti nō est eis hoc sacramētū dene-
gandū. **Alio** mō dicunt aliqui nō habere v-
sū rōnis. qz sic a natiuitate permanserūt. et
sic talib; nō est hoc sacramētū adhibendū.
quia in eis nullo mō p̄cessit huius sacramē-
ti deuotio. **Aut** nō semp caruerūt vsu rōnis:
et tunc si prius qm̄ erant sue mentis cōpotes
apparuit in eis hui⁹ sacramēti deuotio debet
eis in articulo mortis hoc sacramētū exhiberi
nisi forte timeat periculū vomitis vel ex-
puitionis. **Uñ** legit ex psilio carthaginēsi. z
habet. xxxi. q. vi. **Is** q̄ in infirmitate p̄ntiam
petit: si casu dñi ad eū inuitatus sacerdos ve-
nit oppressus infirmitate innotuit vel in fre-
nesim p̄uersus fuerit dent testimoniū qui cū
audierūt. **Et** si cōtinuo credūt moriturus re-
cōciliet p̄ manus impositionē et infundant
ori ei⁹ eucharistia. **De** baptizatis qui corpo-
raliter ab immūdis spiritib; vexant est cadē
ratio et de alijs amētib;. hec iho. **Addit** tñ
in. iij. di. ix. q. demoniacis nō est deneganda
cōmuniō: nisi forte certū sit p̄ aliquo crimī-
ne a diabolo torqueri. **Cui** sic Pe. de palude
addit. **In** hoc casu p̄ excōmunicandis sunt
habendū q̄ traditi sunt sathane. **Ex** quibus li-

quet q̄ si aliqui sunt possessi a demone etiam
p̄pter sua crimina habētes tñ lucida interual-
la et rōnis vsū. postea cōterunt de peccatis
suis vel debite cōfitent tales cum sint absolu-
ti corā deo. nullatenus sunt a cōmuniōe di-
uinissimi sacramenti eucharistie sequetran-
di. **De** sanctorū applicatione vel deuota orō-
ne quō per hec obsessi etiā potenter liberant
legende sanctorū referte sunt. **Verita** enī san-
ctorū martyrū cōfessorū virginū erigūt vt hi
spiritus nequā sanctorū in patria existentū
orōe et intercessione vincant: quos sancti in
via vicerūt. **Similiter** viatorū deuote ora-
tiones: liberationū obsessorū obtinuisse sepe
legunt. **Unde** ad hoc hortat cassian⁹ vbi su-
pra. **Si** inq̄t haberem⁹ hāc sententiā immo-
fidē quā super⁹ cōprehendī vt et oīa: per do-
minū fieri p̄ vilitate animarū et dispensari
vniuersa. nō solū nequaq; despiciemus eos:
sed etiā p̄ eis tanq; p̄ membris nostris inces-
santer orabimus. eisq; totis viscerib; ac ple-
no cōpatiētur affectu. **De** vltimo mō absol-
uendi aliq̄e ab excōmunicatōe. **Sciendū**
qz nec iste cōmuniō est nec forte licit⁹ nisi ha-
benti auctoritatē et speciale reuelatiōe vel
probabilitatē qz possessus q̄s sit p̄pter excōm-
unicatōe ecclesie. sicut ap̄ls. i. ad Corinth. v. et
cōmunicatū a se et ad plebē corinthū fornicā-
riū tradidit sathane in interiū carnis vt spi-
ritus salu⁹ fieret in die dñi nostri iesu xpi. i.
vt glo. dicit vsq; ad illuminationē gratie cō-
tritionis vel ad iudiciū. **Et** p̄fendo doctorē
qui fidē p̄diderāt vicz imenēū et alexandrū
tradidit sathane vt discerēt nō blasphemare.
i. ad Thim. i. **Tante** enī potestatis erat ap̄lus
dicit glo. tantāq; gratiā habebat vt recedētes
a fide solo verbo traderet diabolo. **Uñ** san-
ctus iho. in. iij. di. xvij. vbi magister tres ef-
fectus excōmunicatōis tradit eosdē sic declarat
idē doctor. **Ex** hoc ip̄o inquit qz aliq; suffra-
gij ecclesie priuat̄ triplex incōmodū incur-
rit p̄ tria q̄ quis ex suffragijs ecclesie cōsequi-
tur. **Valent** enī ad augmentū gratie eis qui
habent vel ad merendū ei qui nō habet. **Et**
quantū ad hoc magister dicit qz gratia sub-
trahit p̄ excōmunicatōe. valet etiā ad custo-
diam virtutis. et q̄ntū ad hoc dicit qz p̄ccatio
subtrahit nō qz omnino a dei p̄uidencia ex-
cludant: sed ab illa q̄ filios ecclesie specialio-
ri mō custodit. valet etiā ad defendendū ab
hoste et q̄ntū ad hoc dicit qz diabolo maior
potestas seuicndi in ip̄m datur et corporali-
ter et spiritaliter. **Uñ** in primitiua ecclesia
qm̄ oportebat p̄ signa homines ad fidē inui-
tare sicut spiritus sanctus visibili signo ma-

nifestabat. ita excommunicatus corporali ve-
 ratione a diabolo innotescat. Nec est incō-
 ueniens si ille qui nō est desperatus hosti da-
 tur. qz nō datur ei quasi dampnandus sed q̄si
 corrigend⁹ cū in potestate ecclē sit ex ei⁹ ma-
 nu ipm eripere cū voluerit. hec **Tho.** Ubi tñ
 exorcista ad cautelā obsessum absoluat: non
 videt incōueniens. Sed subdit nider q̄ ca-
 uendum est valde exorciste ne de suis virib⁹
 facilliter p̄sumat. Aut iocum et ludū serio
 dei opri intermiscat. Aut supstitidsum vel
 suspectū aliquid de maleficio adijciat. Alio-
 quin penā vit euadet vt declarat p̄ exempla
 Nam de primo refert beatus **Brego. i. dial.**
 de quadā que p̄tra cōscientiam suā a marito
 petente et obtinenti debiti redditionē in vigi-
 lia dedicationis ecclesie sancti **Sebastiani.**
 et quia cōtra cōscientiam ecclesie p̄cessionē se
 immiscuit: possessa ē ⁊ publice furebat. Quo
 viso sacerdos eiusdē ecclesie de altari syndo-
 nem tulit: eamq; cooperuit. sed et hunc sacer-
 dotem repete diabolus simul inuasit. Et qz
 vltra vires voluit quicq; p̄sumere: cōpulsus
 est in suaueratione cognoscere quis esset. hec
Brego. De secundo vt nullus de officio exor-
cistatus sanctū ordinē cōcernens locū faciat.
 Refert nider se vidisse in p̄uentu colonien-
 si fratre verbis satis iocolum: sed in gratia ex-
 pellendi demones famosum. Dicit cū in ter-
 minis cōuentus coloniensis demonē in ob-
 sesso corpore artaret. Jam demō petiuit a fra-
 tre locum recedendi. quo gauisus: frater ait
 in ioco. In cloacam meā vadas. Exiit igitur
 demon nocte cum fratre ventre purgare vel-
 let: demon eum tā dire torisit. vt cloacā vt vt
 tam cū difficultate saluaret. Sed et hoc p̄ci-
 pue cauendū vt obsessi etiā p̄ maleficas ad p̄-
 sidia maleficarū nō ducant. vñ et de p̄fata fe-
 mina **Brego. infert.** Cum inquit p̄p̄inqui eā
 carnaliter amantes atq; amando p̄sequētes
 ad obtinendū salutis remediū maleficis tra-
 didisset et per eas ad flumiū ducta et in aquā
 mersa multis incantationib⁹ agitata fuisset
 dum vnus demon expelli debuit legio subin-
 traui. et eoz distinctis vocibus iam clama-
 re cepit. vnde cōsanguinei tandē cōfidentes et
 de hoc dolentes eam p̄sentarunt sancto ep̄o
 fortunato q̄ diurnis orōnibus et ieiunijs
 eum ex integro sanauit. Sed qz dictū est de-
 bere exorcistas cauere ne supstitiosum vel su-
 spectum aliquid de maleficio adijciant. Du-
 bitare exorcista possit an certas herbas et pe-
 tras etiā nō benedictas adhibere possit. **Re-**
sponsio. Si benedictae sunt herbe tanto meli-
 us si vero nō vt herba quedā que alias noia-

tur fuga demonis vel etiā naturas lapidum
 si quis adhibeat nō erit superstitiosum dum
 modo credat q̄ non directe de sui natura de-
 mones cōpellant. quia tunc incidere in erro-
 rem q̄ simili mō alijs herbis aut verbis pos-
 sent cogi vt error nigromanticoz fatetur. pu-
 tantes se efficere per naturales et inditas tali-
 um virtutes. Unde sanctus **tho. in. iij. dist.**
vñ. arti. vlti. Nō est inquit credendū aliqui-
 bus virtutibus corporalibus demones sub-
 iacere. et ideo non cogunt inuocationib⁹ ⁊ fa-
 ctis quibusdā maleficis nisi inquantū p̄ hoc
 fedus cum eis initur. fm q̄ dicit **Esā. xvij.**
Percussimus fedus cū morte et cū inferno se-
cim⁹ pactus. Et illud **Job. xl. An extrahere**
poteris leuiathan hamo: ⁊ sequentia v̄ba sic
finaliter exponit super Job dicens. Si q̄
 recte cōsiderat omnia p̄missa vident p̄tinere
 ad p̄sumptionē nigromanticoz cōsultandis
 qui nitunt̄ cum demonib⁹ pactū inire ac eos
 sibi iniicere vel q̄litercūq; cōstringere. **Osten-**
so ergo q̄ homo nō potest sua virtute diabo-
lum superare: cōcludit dicens. Done super
 eum manuz tuā sub audi si potes. q. d. nullo
 modo tua virtute potes. superari: tamē virtu-
 te diuina. vñ subdit. memento belli quo scz
 ego pugno cōtra eum. et potest dici q̄ ponit
 p̄ns p̄ futuro. scz pugnabo in cruce vbi capie-
 tur leuiathan p̄ hamū scz p̄ diuinitatē occul-
 tatam sub elca humanitatis estimans salua-
 torem purū hominē. **Uñ etiā postea. xli. dicitur.**
Nō est potestas sup̄ terrā que ei p̄r cōpa-
rari. per hoc inquit signat q̄ nulla virt⁹ cor-
poralis p̄t adequari potestati demonis q̄ est
potestas pure spiritualis. **Hec de tho.** Sed
 qz indirecte a demone obsessus p̄t virtute me-
 lodie vt saul per cytharā dauid. vel herbe vt
 corporalis rei alterius sibi a naturali p̄p̄rieta-
 te in existente releuari. Ideo applicari p̄nt q̄
 quidē posse fieri auctoritatib⁹ et rōnibus de-
 ducitur. **Nam. xxvi. q. vij. demoniū sustinē-**
ti dicit. licz petras vel herbas habere sine in-
cantatione. et sunt Hieronymi verba. Item
 magister in histo. tractans illud **Thobie. vi.**
 vbi raphael ait thobie. **Cordis particulā scz**
de pisce quā cepisti si sup̄ carbones ponas fu-
mus eius exteret omne genus demoniorū
sive a viro siue a muliere ita vt vltra nō accē-
dat ad eos dicit. Nec sup̄ hoc mirari debem⁹
 cum fumus cuiusdā arboris aduste eandem
 vim habere videat̄ q̄uis etiā spiritualē in se
 cōtineat sensum scz de fumo sp̄ialis orōnis.
 Ad idē **Albert⁹ super Luc. ix. et Rico. de li-**
ra. i. Re. xvi. inmo. et Paulus burdegaleū.
super. i. Re. xvi. hanc cōclusionē tenet q̄ nō

2 m i

solum cōcedendum videt q̄ per aliqua sensibi-
bilia p̄nt afflicta demonibz releuari. sed etiā
p̄ sensibilia aliqua possint totaliter liberari.
sed hoc intellige q̄ nō atrociter affligunt. z
pbat p̄ rationē. Nā cū demones nō possint
materiā corporalē s̄m suā voluntatē trāsmu-
tare sed debita actiua debitis passiuis cōiun-
gendo vt **Nicolaus** dicit. Eadē rōne per ali-
quam rē sensibile p̄t dispositio causarū in cor-
pore humano: per quā fiet aptū ad suscipien-
dum actionē demonis. verbi gratia. Nā ma-
nia est maxie dispositiua ad alienationē men-
tis s̄m medicos. et per cōsequens ad suscipiē-
dum afflictionē demoniacā. q̄ quidem demo-
niaca passio vbi penitus curat penitus affli-
ctio demonis actiua recedētē passiuā in pos-
sesso recederet. Idem posset dici de iecore pi-
scis. Idē de melodiā dauid rōne cuius licet
primo refocillaret saul et lenius haberet. tū
totaliter expulsus fuit p̄ ipam. vt dicit littera
Recedebat ab eo spiritus malignus. Nec cō-
sonum est littere dicere q̄ hoc fiebat ex merito
dauid seu p̄ orōnes eius. qz nō est verisimi-
le q̄ hoc scriptura raceret cum esset in laude
eius notabiliter dictum. hec de paulo p̄fato.
Licet nos posuerim⁹ supra in q̄stione quinz-
ta prime ptis. qz qz p̄figurabat virtus crucis
per expansionē venarū corpis xpi. ideo liber-
rabatur saul. et plura ibi etiā cōtinent que p̄-
senti speculationi seruire p̄nt. tū cōcludam⁹
qz rerū sensibiliū applicatio in exorcismis lic-
citis nō est supstitiosum. iam autē expedit de
ipsis exorcismis aliqua disserere.

Remedia p̄ licitos exorcismos ecclesie cō-
tra quascūqz infirmitates a maleficiis illatas.
et de mō exorcizandi maleficiatos.

Capitulum. vi.

Quia vt in superioribz tactū est ma-
leifice omne gen⁹ infirmitatis cor-
poralis inferre p̄nt quare et sub ge-
nerali regula cōcludere oportet qz
quicquid remedij in verbis vel operibz. alijs
infirmitatibz supra notatis applicari p̄t. hoc
etiā quibuscūqz alijs infirmitatibz in p̄cedē-
tibus nō expressis vt vbi epilepsia aut lepra
esset inflicta cōuenire p̄t. Et qz inter remedia
verborū exorcismi liciti cōputant. de ipō etiā
sepe mentio tāqz de quodā generali remedio
habita est tria principaliter de ipō sunt pra-
ctica. **Primo** an nō habens exorcistatus
ordinē vt laicus vel secularis persona valeat
licite demones aut eius maleficia exorcizare
vbi tres alie annectunt. qualiter vicz sunt lis-
citi. et de septē cōditionibus. que requirunt

ad carmina et ad benedictōes vt q̄s valeat se-
cum talia deferre. et tercio qualiter moribus
sit exorcizandus et demon cōiurandus. **Se-**
cundum principale quid agendū vbi gratia
sanitatis per exorcismos nō obtinet. z tercio
quo ad remedia nō iam verborū sed operū. cū
solutionibz certoz argumentoz. **Ad** primū
est doctoris **Tho. in. iij. di. xliij. snia.** In or-
dine inquit exorcistatus: et in alijs minoribz
ordinibus oibus cū cōferuntur recipi potes-
tas. vt quis hoc vel illud ex officio facere pos-
sit puta exorcizare. Et idem a nō habentibus
ordinē licite fieri p̄t q̄uis illi hoc nō habeat
ex officio. sicut in domo nō cōsecrata p̄ dici
missa q̄uis cōsecratio ecclesie ad hoc ordi-
tur vt in ea missa dicat. sed hoc tunc magis
pertinet ad gratiā gratis datā q̄ ad gratiā sa-
cramenti. **Ex** quibz verbis dici p̄t. qz licz ad
liberationē maleficiati bonū est cōcurrere ex-
orcistam habens potestātē exorcizandi mor-
bos maleficiales tū etiā interdū deuote p̄so-
ne absqz exorcismi vel cum ipis fugare p̄nt
hōi morbos. Nā fertur de quadā virgine
pauperula et ideo plurimū deuota cui⁹ dū
amicus in pede maxime per maleficiū. lesus
fuerat qz iudicio medicorū patuit. eo etiā qz
nullis medicaminibus sanari poterat. conti-
git vt virgo infirmū visitaret qui et statim ab
ea petiuit vt pedi benedictionē aliquā appli-
caret. **Annuit** illa et silenter tantum mō ora-
tionem dominicā et aploz symbolū cū gemi-
natis viuifice crucis signis applicuit. Tunc
statim infirmus curatū se sentiens. scire voluit
in remediū futuroz quid carminationis vir-
go applicasset. **Due** respōdit. vos debili fide
diuinis et approbatis exercitijs ecclesie non
inherctis. et carmina ac remedia p̄hibita. cre-
bro vestris infirmitatibus applicatis. iecirco
raro in corpore curamini: qz semp in aīa ledi
mini. **Sed** si in orationū et signoz licitorū
efficaciā speraretis. facillime sepe curarem⁹
ni. nihil enī vobis applicui nisi dūicam ora-
tionem et apostolorū symbolū et iam sanatus
estis. gratia huius exempli querit an nō alie
benedictōes et carminationes seu etiā cōiu-
rationes per exorcismos habeāt efficaciam cū
hic videant reprobari. **Respondet** qz hec vir-
go nō reprobauit nisi illicita carmina cū illicitis
cōiurationibz et exorcismis. **Pro** cui⁹ in-
tellectu p̄siderare oportet vñ hōi habuerūt
originē quō ad abusum deuenerūt. Nam
principiū horū fuit sanctissimū: sed sicut oīa
demonis instinctu deprauant mediantibus
demonibz et malis hoībuz: ita et diuina nos-
mina. **Ap̄li** enī z sancti viri s̄m illud **Bar.**

*Exordium p̄ infirmos hinc
origines +*

Novu ultimo. In noie meo demonia eijcient infir-
 mos visitaru. et ordines sup eos p sacra ver-
 ba fuderunt. deinde successu tps sacerdotes
 deuoti similia rite pegerunt. ppter quod deuo-
 tissime ordines et sancti exorcismi reperiunt
 in antiqs bodie ecclesijs ad oia que hoies fa-
 cere vel pati poterat p deuotos viros applica-
 ti oim sine oi supstitione. sicut etia bodie lit-
 terati et sacre theologie doctores reperiunt q
 infirmos visitates similia verba egrotis ap-
 plicant et no solu demoniacis. Sed deu su-
 perstitiosi hoies a se multayana et illicita ad
 instar horu inuenerunt quibz bodie vtunt cir-
 ca infirmos et iumenta. nec clerus amplius
 ex sua delidia licitis vtitur verbis visitando
 infirmos. ppter qd Buill. dictus duradi glo-
 sator Raymudi dicit q talia pfata sacerdos
 religiosus aut discretus: aut etia laicus vir
 siue mulier excellentis vite pbate discretiois
 facere pr. fusa orone licita sup infirmu no su-
 per pomu aut sup cingulu et similia. sed sup
 infirmates. iuxta illud euangeliste. sup egros
 manus imponet zc. nec sunt hm oi pfone p-
 hibende a talibz nisi forte timeat q ad exem-
 plum illoz indiscreti et supstitiosi alij carmi-
 nationis sibi vsurpet ab usuz tuentes se exem-
 plo illoz. hi ergo supstitiosi carminatores re-
 prehendunt a pdicta virgine z dicit illos ha-
 bere debile fide immo mala qui tales consule-
 runt. Iteru aut gratia huius declaratiois q-
 ritur quibz verbis carmina z benedictioes cen-
 sentur licite vel superstitiose. et de mo quo de-
 bent applicari. et an demon sit coiurandus et
 morbus exorcisandus. Ad primu qz hoc or-
 licitu in cultu xpiane religionis qd no est sup-
 stitiosum. et supstitiosum or vt notat ex glo-
 sa sup illo ad Coll. ij. que sunt ratione habe-
 tia in supstitione qd supra modu religionis
 seruat. vnde tibi dicit supstio est religio sup
 modu seruata. i. religio modis vel circumsta-
 tijs malis et defectuosis practicata. Etia su-
 perstitiosum est quicqd traditione humana
 nomen religionis vsurpat absq superioris
 auctoritate vt hymnos iungere ad missas de
 sanctoz prefatione interrumpere simbolium
 in missa cantandu abbreviare. aut in organif
 et no in choro decantare in missa responden-
 tem no habere. et his similia. Sed ad ppositu
 nostru mo qn sit aliqd opus ex virtute reli-
 gionis xpiane vt vbi qs velle infirmo sub-
 uenire p aliquam oratione vel benedictione p
 verba sacra da qua materia nuc intendimus
 talis habet cosiderare septē phtioes. q si repe-
 riant talis benedictio censet licita. et si fiat p
 modu adu ratiois p virtute diuini nois et p

virtute operi xpi. q ex sua natiuitate passio-
 ne piosa morte zc. innotuerit p que etia dia-
 bolus victus et eiectus fuit. dicent ille bene-
 dictiones carmina et exorcismi liciti et hi qui
 practicas pnt dici exorcisse aut incantatores
 liciti. Juxta Istid. viij. et hi. Incantatores di-
 cuntur qui arte aliquam verbis pagunt. Est pri-
 ma conditio consideranda vt ex doctrina sancti
 tho. fa. q. xcij. elicit vt verba no ptineant
 aliqd qd ptineat ad inuocatione demonu ex-
 pressam vel tacita. qd sit expressa ptz. quid ta-
 cita b pnsiderat ex intentione et ope. Intentio-
 ne vtrbi operas no curat siue a deo siue a dia-
 bolo habeat in suo ope intentu. dummo sine
 optatu cosequaf opere. vt vbi opus qd facit
 no habet aliquam proprietate ex natura ad pdu-
 cendu tale effectū de q no solu medici z astro-
 logi immoz theologi hnt iudicare p que mo-
 dum nigromantici faciunt imagines anulos
 et lapides artificiales q vtriqz nullā habet na-
 turale inclinatione ad effectus quos ipi expe-
 ctant sepissime. vñ et in eoz opibus diabolus
 se habet immiscere. Secundo considerandu est
 ne benedictioes seu carmina ptineat aliq no-
 mina ignota. qz fm Crisosto. talia metuenda
 sunt ne in eis aliqd superstitiois lateat. Tercio
 ne materia verborz aliqd falsitatis ptineat:
 ar: qz sic effectus no posset expectari a deo
 cu ipe no sit testis falsitatis. sic eni quedā ves-
 tula in suis carminibz vtunt rigmantizando.
 beata virgo iordanē transiuit et tūc sanctus
 stephanus ei obuiant. eā interrogauit z mul-
 tas alias fatuitates. Quarto ne tibi corinean-
 tur vana et characteres inscripti pter signum
 crucis. vñ breuia q portant a soldatis repres-
 bendunt. Quinto ne spes habeat in mo scri-
 bendi aut ligandi. aut in quacūqz hm oi va-
 nitate q ad diuinā reuerentiā non ptineat. qz
 alias oino iudicabit supstitiosum. Sexto vt
 in alligatōne platione diuinor verborū vel
 scripture sacre respectus solū habeat ad ipa
 sacra verba et ad intellectū eoz et ad dei reue-
 rentiā seu ad virtutes diuinā a qua expectat
 effectus. vel ad sanctoz reliquias a quibz eti-
 am prefata expectant secundario: licet a deo
 principaliter. Septimo vt comittat effectus
 qui expectat diuini voluntati qui scit vtrū sa-
 nitas vel tribulatio plus pfit innocenti vel
 minus vel an obsit. et hanc conditioē ponit
 Tho. in pma fa. in materia de gratis. et dist.
 xv. in. iij. Unde cocludamus q si nulla dis-
 ctarū conditioē opus infecerit illud erit lici-
 tum. Probat Tho. super illud Barē. vlti.
 Signa eos qui crediderint. et post. In no-
 mine meo demonia eijcient zc. serpētes tol-
 m ij

*Incantatores di-
cuntur*

crisosto.

Modus

*De p... g...
...
...*

lent. ex quo elicit q̄ pdictis seruatis cōditio-
 nibus per diuina uerba licitū est arce re serpe-
 tes. Item pbat pmissa ulterius. Ad mino-
 ris sanctitatis sunt uerba dei q̄ sanctorū reli-
 quie. dicente Augustino. Ad est minus uer-
 bum dei q̄ corpus xpi. sed fm omnes licet re-
 liquias sanctorū secum reuenter portare. er-
 go qualitercūq̄ nomen dei inuocet rite p ora-
 tionē dominicā. p salutationē angelicā. per
 eius natiuitatē. passionē. per quinq̄ vulnera
 per septē uerba q̄ ptulit in cruce. per titulū tri-
 umphalem. p tres clauos. et aliorū armorum
 militie xpi. cōtra diaboli et eius opera oīno
 erunt licita et spes potest haberi in eis cōmit-
 tendo effectum diuine uoluntati. Et hoc qd̄
 dictū est de coartatione serpentū idē intelli-
 ge de alijs animalib. qm̄ solus respectus ha-
 betur ad sacra uerba et ad diuinā uirtutē de
 ipis tñ caute est agendū in incantationibus
 qz vt dicit doctor. Tales incantatores sepe
 habent illicitas obseruantias et p demones
 sortiunt effectū precipue in serpentib. qz ser-
 pens fuit primus demonis instrumentū ad
 hominē decipiendū. Nā in ciuitate saltzbur-
 gensi quidā incantator erat. hic quadam die
 ad spectaculū aliorū cunctos serpētes ad quā-
 dam foueā incantare uoluit et interimere. ex
 spacio vt feruit vnus miliaris. congregatis
 ergo vndiq̄ serpentibus dum ipse supra foue-
 am staret. nouissime quidā ingens et horribi-
 lis serpens foueā intrare difficulabat. et sepe
 quasi ipm̄ abscedere pmitteret et libere serpe-
 re quo uellet motibus innuebat. Sed cū ille
 ab incantatione eius desistere uolebat alijs oī-
 bus in fouea interemptis. qz statim ibi morie-
 ban̄. et necesse erat vt et ille horribilis intra-
 ret. stans serpens ex opposito incantatoris su-
 pra foueā saltū fecit et in ipm̄ incantatorē ir-
 ruit et ventrē eius vt cingulū stringens ipm̄
 incantatorē secū in foueā traxit et interemit.
 Qua ex re perpendit nō nisi p utilitate ad su-
 gandum vitz ab hoīm in habitationib. talia
 sunt uirtute diuina practicanda et cū dei ti-
 more et reuerentia. Quo ad secundū uideli-
 cet quō sunt hmoi exorcismi. vel carmina de-
 ferenda et ad colla suspendēda vel in uestimē-
 tis insuenda. Uidet aut̄ q̄ talia sint illicita.
 Nam Aug. ij. de doc. xpiana. Ad supstitio-
 nem ptinent mille magicarū artū et ligature
 et remedia que medicorū quoq̄ disciplina cō-
 demnat siue in p̄cantationib. siue in quibus-
 dam notis q̄s characteres uocant. siue in qui-
 busdam rebus suspendendis atq̄ insignan-
 dis. Itē Treiso. sup mattheū. Quidā aliquā
 partē euangelij scriptā circa collū portat sed

nonne quotidie euangelij in ecclesia legit et
 auditur ab oībus. cui ergo in auribus euan-
 gelia posita nihil p̄sunt. quō eum p̄nt circa
 collum suspensa saluare. Deinde ubi est uir-
 tus euangelij in figuris litterarū. an in intel-
 lectu sensū si in figuris bene circa collū su-
 spendis si in intellectu. ergo melius in corda
 posita p̄sunt q̄ circa colla suspensa. Sed hic
 est responsio doctorū p̄cipue sancti Tho. ubi
 supra. ar. iij. ubi querit an suspēdere diuina
 uerba ad collū sit illicitū. q̄ in oībus incan-
 tationib. vel scripturis suspensis duo cauē-
 da uident̄. Primo quidē quid sit quod scribi-
 tur. vtrū sit ad inuocationes demonū perti-
 nens manifeste. tunc nō solum supstitiosum
 immo illicitū et apostasia a fide iudicatur vt
 supra tactum fuit sepe. Similiter etiā cauē-
 dum ne cōtineat ignota noīa et accipere cōdi-
 tiones supra positas. et tunc sicut licitū est
 hmoi sup infirmos ore p̄ferre ita licitū est
 illa secū deferre. Prefati aut̄ doctores respec-
 tum habēt et damnāt cum quis ad figuras
 et litteras scriptas maiorē haberet aduer-
 tiam et respectū q̄ ad intellectū uerborū. Et
 si dicat q̄ laicus nō intelligēs uerba nō pōt
 habere respectū ad intellectū eorū responde-
 hat respectū ad uirtutē diuinā. et illā cō-
 mittat diuine uoluntati vt faciat quicquid pla-
 citum fuerit sue pietati. Quo ad terciū an si-
 mul demon sit cōiurandus et morbus exor-
 cizandus vel ecouerſo. aut vnum sine altero.
 Responsio. Dic plura sunt aduertēda. Pri-
 mo an demon semp sit qm̄ maleficiat? at fligi-
 tur. Secundo cuiusmodi res p̄nt exorcizari
 aut adiurari. Tercio de mō exorcizandi. Ad
 primū cum iuxta Damas. demon ibi est ubi
 operat̄ uidet q̄ maleficiato semp p̄ns sit cuz
 eum affligat. Item in legēda beati Bartholo-
 mei. tunc uidet sanare demon qm̄ cessat a le-
 sione. R̄sio q̄ demon p̄ns sit maleficiato
 et afflicto. hoc p̄t intelligi dupliciter. vel quo
 ad suū esse vel quo ad suū effectū. Primo mō
 p̄ns est in principio dum maleficiū intromit-
 tit. Secundo mō p se nō dicit̄ p̄ns in suo ef-
 fectu. sicut etiā cum doctores querūt an dia-
 bolus cum qualibet culpa mortali hominē
 substantialiter inhabitat. dicunt q̄ nō per se
 sed per suū effectū sicut dñs inhabitare dicit̄
 seruū q̄tum ad suū dominū aliud tamen
 de obsessis. Quo ad secundū. cuiusmodi res
 possunt exorcizari. Notandū est sup doctoris
 thome in. iij. dist. vi. sententiā ubi dicit.
 q̄ quia p̄pter peccatū hominis diabolus ac-
 cipit potestātē in hominē. et in omnia que in
 vsum hominis ueniūt in ipius nocentū.

Incantator
 saltzburgenſis

Aug.

Conf. sup
 Mathe.

Et cum etiam nulla suerentia est christi ad
 belial. Ideo quando cum aliquod sanctifica-
 dum est ad cultum diuinum. prius exorcizatur
 vt liberatur a potestate diaboli qua illud in
 nocentum hominis assumere poterat deo
 consecratur. Et hoc patet in benedictioe aque
 in consecratione templi et in omnibus hmōi.
 Unde cum prima sanctificatio qua homo deo
 consecratur sit in baptismo oportet qd etia homo
 prius exorcizet qd baptisetur. multo for-
 tiori rōne qd alie res. quia in ipso homine est
 causa quare diabolus potestate accepit in a-
 lia q sunt ppter hoies scz peccatū originale vel
 actuale. et hec significant ea q in exorcismo
 dicunt. vt cum dicit. recede ab eo sathana et
 huius. et similiter ea que ibi fiunt. Ad pposi-
 tum ergo cum querit an morbus sit exorcizan-
 dus et demon adiurandus et quid illoz pri-
 mo. Respondet morbus nō exorcizatur. sed
 ipse homo morbus et maleficiatus sicut in
 puero nō exorcizatur infectio fomitis s3 pu-
 er infectus. Item sicut prius puer exorcizat
 et post diabolus adiurat vt recedat ita male-
 ficiatus prius exorcizatur et post diabolo et
 eius facture imperat vt recedat. Itē sicut sal
 et aqua exorcizant: ita maleficiato oia que in
 ipius vsum cōuertit possunt vt cibaria et pos-
 tagia. exorcizare et benedicere plurimū expe-
 dit. Item licet ritus exorcismi tenet in bap-
 tismis vt fiat exufflatio versus occidentale
 partē et abrenunciatio. Secundo manū ad
 celū erectio cū sacra fidei p̄fessione. et p̄fessio-
 ne christiane religionis. et tercio oratio b̄-
 dictio et manus impositio. et quarto dehuda-
 tio et oleo sancto vinctio ex post baptismū cō-
 munitio et candidiore vestis induitio. cū non
 est necesse vt hic circa maleficiatū exorcizan-
 dum fiant. sed q primo pure et debite sit con-
 fessus. candelā accensam si p̄t teneat et sacra
 cōmunionem recipiat. et loco vestis candide
 candelā benedictā in longitudine corporis
 christi aut ligni crucis nudo corpore circum
 ligatus maneat. Dicit ergo p̄t. Exorcizo te pe-
 trum aut barbarā infirmā: sed sacro fonte ba-
 ptismatis regeneratā. per deum viuū. p̄ de-
 um verū. p̄ deum sanctū. p̄ deū q te suo
 p̄cioso sanguine redemit vt fias homo exor-
 cizatus. vt effugiat atqz discedat a te ois san-
 rasia et nequitia diabolice fraudis. omnisqz
 spiritus immundus adiuratus per eum qui
 venturus est iudicare viuos et mortuos et se-
 culum p̄ ignē Amen. Oremus. Deus miseri-
 cordie deus clemens qui p̄ multitudinē mi-
 serationū tuarū quos diligis corripis et q̄s
 recipis p̄ ad emendationē coarces. te inuo-

camus domine vt famulo qui in corpore pa-
 titur membrorū debilitatē gratiā tuam cōfer-
 re digneris vt quicqd̄ terrena fragilitate cor-
 ruptū. quicquid diabolica fraude violatum
 est vnitati corporis ecclesie membrū redem-
 ptōis annecte. miserere dñe gemitū. misere-
 re lachrymarū eius et nō habentē fiduciā nī
 si in misericordia tua ad tue sacramentū reco-
 ciliationis admittē. per xpm̄ dominū nostrū
 Amen. Ergo maledicte diabole recognosce
 sententiā tuā. da honorē deo viuo et vero. da
 honorē dño iesu christo vt recedas ab hoc sa-
 mulo cum tua factura que dñs noster iesus
 christus suo p̄cioso sanguine redemit. demū
 secundo et tercio iterū exorcizet vt supra cū
 orationibus. oremus. Deus qui facture me
 semper p̄cē dñaris affectu. inclina aurē tuam
 supplicationibus nostris et famulo tuo ex ad-
 uersa valitudine corporis laborantē placat
 respice et visita et saluari tuo et celestis gra-
 tie presta eis medicinā p̄ xpm̄ dñm nostrum.
 amen. Ergo maledicte diabole rē. vt supra.
 Pro tercio exorcismo oratio. Deus infirmita-
 tis humane singulare presidū auxiliū cui sit
 per infirmū nostrū ostende virtutē vt ope mi-
 sericordie tue adiutus vel adiuta. ecclesie tue
 sancte incolumis representari mereat. p̄ xpm̄
 dñm nostrū amē. et semp̄ aspergat cum aqua
 benedicta. Et nota qd hic modus p̄scribitur
 nō q omnino ita fieri debeat aut qd alij exor-
 cismi nō sint maioris efficacie sed vt modus
 exorcizandi et adiurandi habeat. In antiq̄s
 enī historijs et ecclesiarū libris interdū deuo-
 tiores et efficaciores exorcismi reperiunt. sed
 quia in omnibus dei reuerentiā sit p̄ponen-
 da agat p̄m hoc vnusquisqz q̄tum expedies
 fuerit cōclusiue ex p̄missis cōcludendo p̄pter
 simplices. Sit modus iste exorcizandi male-
 ficiatū vt primo purā faciat p̄fessionē. Juxta
 ca. all. sepe. si p̄ sortiaras. Demū fiat diligēs
 inquisitio p̄ singulos angulos et in lectister-
 nijs culcitrīs. et sub limine hostij si fortassis
 instrumenta maleficij caute possent inueniri
 inuenta etia statim sunt ad ignē p̄cienda.
 expediret etia vt cuncta renouarent in lecti-
 sternijs et indumentis. habitationē etia et do-
 mum mutaret. In casu vero quo nil inuen-
 tum fuerit tūc exorcizandū si p̄t ecclesiā intra-
 bit mane et q̄to dies sanctiores. vt festa beate
 virginis aut vigilie existūt tanto meli⁹ sacer-
 dos etia cōfessus et in bono statu ampli⁹ p̄fi-
 ciet. teneat itaqz exorcizandus candelā in ma-
 nu benedictā meli⁹ quo poterit sedendo aut
 genua flectendo. et qui assunt deuotas oratio-
 nes p̄ eius liberatione fundant. Et incipiat
 m ij

77

+

59

letaniam suscipiendo. **A**diutoriu nostrum in
noie dñi. & habeat respondentē. aspergat ipm
aqua benedicta. et stola circumdabit collū et
subinferat psalmū. **D**eus in adiutoriu. et p se
quatur letaniā vt moris est sup infirmos di
cendo ad inuocationē sanctorū. ora p eo. vel
orate. et spiritus esto. libera eū dñe. singula p
sequendo vsq; ad finē. vbi orōnes sunt dicen
de. tunc loco orationū incipiat exorcismū. et
cōtinuabit modo pscripto vel alio meliori vt
sibi videbit. **P**ossent etiā hmoi exorcismi cō
tinuari ad minus ter in septimana. vt sic mul
tiplicatis intercessorib; gratia obtineat sani
tatis. **V**erū post omnia cōmunicand⁹ est eu
charistie sacramento. licet quidā ante exorcis
mum hoc faciendū putāt. et in cōfessione at
tendat cōfessor si aliquo vinculo ex cōmunica
tionis esset innodatus. vel si vnq; temere in
nodatus absolutionē a suo iudice nō recepisset.
tunc enī licet ad cautelā cum absoluat. tū
reddita sospitare. a suo iudice qui eū ligauerat
querat. **A**tattendendū q; vbi exorcista non
habet ordinē exorcistatus tūc pcedere p̄ per
orōnes et si legere nouit scripturas legat eu
angelia quattuor prima euangelistarū. **I**te
euangelii. **D**issus est angelus. **E**t passionē
dñi. que oīa magnā habent virtutē ad expul
sionē operū diaboli. **I**tem euangelii sancti
iobannis. **I**n principio erat verbū. scribat et
ad collū infirmi suspendat & sic gratia sanita
tis a deo expectet. **V**erū si quis q̄reret de dif
ferentia inter aque benedictie aspersionē & ex
orcismū cum vtrūq; in effectu cōtra demonis
molestiā ordinatur. **R**espondit sanct⁹ **T**ho.
vbi supra di. vi. diabolus impugnat nos ab
exteriori et interiori. **A**qua ergo benedicta or
dinatur cōtra impugnationē diaboli que est
ab exteriori. **S**ed exorcism⁹ cōtra impugna
tionem diaboli q̄ est ab interiori. vñ illi ira
quos datur dicunt energumini ab eis qd est
intra et geron labor quasi intus laborantes.
In maleficiato ergo exorcizādo vtrūq; adbi
betur cum vtrūq; molestent. **V**erum quo
ad secundū principale quid agendū vbi gra
tia sanitatis p exorcismos nō obtinet. **R**espō
sio. licet ser ex causis hoc fieri possit. est tñ rna
septima super quā iudiciū nostrū suspendit.
Nam q; aliq; nō liberatur. aut hoc est ppter
paruitatē fidei circumstantiū aut ipm egro
tum offerentiū. **A**ut ppter peccata maleficiū
sustinentiū. aut ppter accōmoda remedia ad
hibere negligentū. aut ppter exorciste aliqđ
in fide vicium. aut propter reuerentiā virtu
tum in alio existentiū. aut ppter purgationē

vel meritum maleficiū patientiū. **D**e primis
quattuor docet euangelica veritas **M**att. 23.
et marce. 16. **I**n patris vnice filij sui ly
natici et discipuloz xpi p̄sentia. **P**rimo enī
offerens et turba fide carebat. vnde pater cū
alchymis orauit. **C**redo dñe adiuua incre
dularitē meā. et ad turbā iesus ait. **D** genera
tio incredula et puerſa quousq; ero vobiscū.
De secundo vicz de sustinente demonē: iesus
increpabat eum scz filiū. qz vt beatus **H**iero.
ibi dicit propter peccata sua a demone fuerat
oppressus. **D**e tercio de neglectu debitozū re
mediorū patet. quia nō fuerūt p̄sentes bo
ni et perfecti viri. **U**nde **C**riso. ibi dicit. **C**o
lumne fidei videlicet petrus iacobus et iohā
nes nō aderant sicut in transfiguratione xpi
p̄sentes erant. **N**ec oratio et ieiuniū aderāt
Sine quib; christus ait. hoc genus demo
niorum nō eijcitur. **U**nde **O**rige. ibi dicit.
Si aliquādo oportuerit circa curationē ali
quid patientiū remanere nō admiremur. ne
q; interrogem⁹ nec loquamur. quasi audie
ti spiritui in mundo. sed abigamus ieiunijs
et orōnibus nostros spiritus malignos. **E**t
glosa dicit. **H**oc genus demonij. i. ista carna
lium voluptatū mutabilitas. ad quā scz sp̄
ritus ille inclinabat non vincit nisi spiritus
oratione cōfirmetur et caro per ieiuniū mace
retur. **D**e quarto exorciste vicio p̄sertim in fi
de. patet ibidem de xpi discipulis p̄ntibus.
Unde postea secreto discipuli querētes cau
sam sue impotentie. **R**espōdit ppter incredul
tatem vestrā. **A**men dico vobis si habueris
tis fidem sicut granū sinapis diceris monti
huic tollere e. **U**bi **H**ilarius. **C**rediderunt
quidē apli sed nondū erant perfecti in fide.
Nam dño in monte morante cum alijs tri
bus. et illis cum turba residentibus quidam
tempor eoz fidem relaxauerat. **D**e quinto pa
tet in vita patrū. vbi legimus aliquādo ob
sessos nō liberatos per sanctū **A**nthoniū sed
per eius discipulū **P**aulum fuisse liberatos.
De sexto patuit supra. quia nō semp cū quis
liberat a culpa liberatur a pena. sed remanet
interdū pena in vindictam et satisfactionem
p̄cedentis delicti. **E**t adhuc aliud remediū
de quo fertur. q; plures fuerint liberati vicz
q; maleficiati de nouo fuerunt baptisati. licet
sub cōditione sup quo et p̄missi nil determi
nare audeamus. **V**erissimū tñ existit q; cū de
bite quis ante baptisū nō fuit exorcizatus
vtrūq; diuina p̄missione diabolus semp ma
iorem recipit in talem potestatē. patet ex p̄
missis. nec ambigū est quin plures negligē

lacrimis

X

tie siue a sacerdotibus non bene dispositis ubi
iam quartum impedimentum prehoratum tangit
videlicet exorcisme vicium committuntur. siue
a uentibus que tpe necessitatis debitum modum
baptisandi non seruant. Nec tamen asserere uolo
quin sacramenta a malis conferri possint. et quod
immo instrumentum malus baptisat et conficit
dummodo debite sub debita forma uerborum
materia in intentione baptisat ordinatus et
conficere intendat. sic a simili in exorcizando
rite procedat. non suffusus aut uolentus. unde
et sine actuali uel habituali intentione. et utri
nam non respiciendo. et uerba necessaria obmit
tendo. huiusmodi sacris officijs se immisce
ant. Reuera sicut ad conficiendum quatuor es
sentialia deseruiunt. scilicet materia forma inten
tio ordo. modis tamen preactis. et ubi unum
defuerit nec conficere poterit ita circa exorcis
mos suo modo asserere oportet. Nec obiectio
ualet quod sine exorcismis in primitiua ecclesia
baptisabantur aut etiam quod nunc characterem
baptismale sine eo ualeat baptismatus recipere
Quia sic Gregorius in uanuz exorcismos in
stituit et ecclesia in suis ceremonijs potius
erraret. Quare nec ausus sum omnino repre
hendere qui maleficiatos sub conditione uel
lent rebaptisare. et neglecta fortassis recupe
rare. Fertur etiam de illis qui nocturno tpe in
somnia per alta edificia sine lesione solent in
cedere. quod utique opus esse maligni spiritus
tales sic deferentes plures asserunt. hi cum reba
pntantur melius habere noscunt. et mirum quod
ubi noibus proprijs annunt subito ad terras
collidunt. ac si fortassis illud nomen non debi
te in baptismo fuerit impositum. Expedite le
ctorem esse attentum super sex illa impedimen
ta. licet enim super energuminos aut possessos
et non super maleficiatos sonant. tamen quia equa
uirtus utrobique requiritur diuina. immo dici
potest quod maioris sit difficultatis maleficiatum
curare quam energuminum aut possessum. ideo il
la impedimenta si ibi possunt habere locum et
a fortiori super maleficiatos quod tali ratione
probatur. Nam ut supra patuit capitulo de
cimo. aliqui possidentur interdum pro nullo
proprio delicto sed pro leui alieno et varijs
alijs de causis. In maleficio autem quando
adulti maleficiantur ut plurimum eis contin
git. quia in anime negatione grauissime a de
mone ab intus possidetur. Unde duplex la
bor circa maleficiatos ubi simplex circa pos
sessos ab extra. requiritur de hac grauissima
possessione Cassianus colla. abba. sereni dicit.
Illi sunt veri miseri ac miserabiles iudican

di qui cum se uniuersis criminibus flagitijs
et contaminant. non solum nullum in eis ueris
militer signum diabolice suppletionis osten
ditur. sed nec aliqua quidem operibus eorum
condigna tentatio nec ullum flagellum corre
ptionis inferitur. Non enim merentur cele
stem temporis istius expeditam medicinam:
quorum duritia et impenitens cor pena uis
te presentis excedens thesaurizant sibi ipsis
iram et indignationem in die ire et reuelationis
iusti iudicij dei. in quo uerimis eorum non ex
tinguetur. Et iterum idem Cassianus com
parando corporalem possessionem ad anime pec
catum. paulo ante dicit. Multo grauius in
quit constat illos uehementiusque uexari. qui
cum corporaliter ab ipsis affligi minime uis
deantur. animo tamen pernitiosius possident
eorum scilicet uicijs et uoluptatibus inuoluti.
Secundum apostoli namque sententiam a quo quis
superatur eius seruus efficitur nisi quod in hoc
isti desperatius egrotant. et cum sint eorum
mancia nec impugnari se ab illis nec do
minatum eorum ferre cognoscunt. Et quibus
elicitur quod a fortiori maleficiati in corpore non
tamen possessi a demone ab extra sed ab intra
quo ad anime necationem grauius propter plu
ra impedimenta sanant. Duo ad tertium prin
cipale. scilicet quo ad remedia non iam uerborum
sed operum. Super cuiusmodi remedia no
tandum quod quia opera illa sunt duplicia. Li
cita omnino et non suspecta. aut suspecta et non
omnino licita. et de primis supra tactum est
immediate capitulo quinto. circa finem. ubi
dubitatio ponitur super herbas aut petras
ut maleficia repellant quomodo hoc licitum
sit. De secundis uero remedijs que uiden
tur esse suspecta non tamen omnino illicita nunc
tractandum. aduertere oportet ea que in se
cundo principali huius secunde partis ope
ris tacta sunt de quatuor remedijs quorum
tria censentur illicita. quartum autem non om
nino illicitum sed uanum. de quo et canonis
ste loquuntur quod licitum est uana uanis con
tundere. Sed quia nos inquisitores huius
opinionis sumus cum sanctis doctoribus quod
in casu quo remedia per sacra uerba et exor
cismos licitos non sufficiunt. et hoc propter im
pedimenta superius tacta in numero sex aut
septem. quod tunc tales maleficiati hortandi sunt
ad patientiam equanimiter ad tollerandum
mala presentis uite in suorum criminum pur
gationem. et non ulterius querere quocumque
modo superstitiosa et uana remedia. Ideo si
quis premissis licitis exorcismis non contentus

*hanc a...
omnis...
per...
A*

*Exhoratio...
D. Augustini*

ad huiusmodi vana ad minus remedia de quibus supra tactum est se transferre voluerit. Scias hoc non nostra voluntate aut admissione fieri. sed quod posita et enucleata fuerunt ibidem talia remedia factum fuit ut tantorum doctorum. ut Scoti et Hostien. etc. et parte vna. et aliorum theologorum ex parte altera dicta quocumque modo concordarent. Fatemur ergo cum sancto Augustino in quodam sermone contra sortilegos et divinatores. Et intitulat sermo de anguribus ubi dicit. Fratres nostros me frequenter supplicasse ut consuetudines paganorum et maleficorum minime servare deberetis sed hoc proficit apud aliquos parum. Et quia si vobis non dixerim. pro me et pro vobis reddidurus sum in die iudicii rationem et vobiscum mihi necesse erit eterna supplicia sustinere. Ergo apud deum me absolvo dum iterum atque iterum ammoneo et cōtestor: ut nullus ex vobis divinos aut sortilegos requirat. nec eos de qualibet re. aut causa: aut infirmitate interroget. quia quicumque fecerit hoc malum statim pibit in eo baptismi sacramentum et continuo sacrilegus et paganus efficitur et nisi penitentia subvenierit statim in eternum pibit. Et postea subdit. nullus dies excundi et recundi observat. fecit enim deus omnia bona valde et qui vnum diem et alterum statuit. sed quotiens necessitas videret faciendi aliquid aut excundi. signate vos in nomine christi et symbolorum vel orationem dominicam fideliter dicentes securi in dei adiutorio agatis. His autem quidam superstitiosi et filii huius seculi non contenti errores erroribus accumulare volentes ultra intellectum et intentionem Scoti et canonistarum his argumentis se defendere conantur. Quia enim res naturales habent quasdam virtutes occultas. quarum ratio ab homine assignari non potest sicut et adamas trahit ferrum. Et multa alia quae Augustinus. etc. de civitate dei enumerat. Ideo inquirere de hominum rebus pro sanitate acquirenda. ubi exorcismi et naturales medicinae deficiunt. non erit illicitum licet videatur vanum hoc autem fieret ubi quis per imagines non nigromanticas sed astrologicas vel per anulos et huiusmodi sanitate in se vel in alio procurare vellet. Item arguunt sicut corpora naturalia subdunt corporibus celestibus ita etiam corpora artificialia puta imagines sortiuntur quasdam virtutes occultas specie consequentes ex impressione corporum celestium. ergo etiam corpora artificialia puta imagines sortiuntur aliquam virtutem occultam a corporibus celestibus ad aliquos effectus causando. ergo uti eis et alijs huiusmodi non est illicitum. Preterea demones possunt multipliciter corpora transmutare. ut Augustinus. etc. de trinitate. dicit. et

patet in maleficiis. ergo licet uti etiam eorum virtute ad tollendum illa. Sed reuera in oppositum sunt dicta omnium sanctorum doctorum ut satis et sparsim hinc inde patuit. Unde ad primum dicitur quod si res naturales simpliciter adhibentur ad aliquos effectus producendos ad quos putantur habere naturalem virtutem: non est illicitum. Si vero adiungantur vel characteres aliqui. vel aliqua quaecumque ignorant et vane observationes. que manifestum est naturaliter non habere super hoc efficaciam erit superstitiosum et illicitum. Unde sanctus Thomas. etc. q. cxxvi. ar. ii. in pede questionis tractat hanc materiam dicit quod in his que fiunt ad aliquos effectus corporales inducendos ut puta sanitatem vel aliquid huiusmodi. considerandum est utrum videantur naturaliter posse tales effectus causare. et quia licet causas naturales adhibere ad suos effectus ideo non est illicitum. Si autem videantur non posse naturaliter tales effectus causare. consequens est quod non adhibentur ad hos effectus causando tanquam cause. sed solum quasi signa et sic pertinent ad pacta significationum cum demonibus inita. Unde Augustinus. etc. de civitate dei. alliciuntur demones per creaturas quas non ipsi sed deus condidit delectabilibus pro sua diversitate diversis non ut animalia cibis. sed ut spiritus signis per varia genera lapidum herbarum lignorum animalium carminum rituum. Ad secundum dicit idem doctor virtutes naturales corporum naturalium sequuntur eorum formas substantiales quas sortiuntur ex impressione corporum celestium. et ideo ex eorumdem impressione sortiuntur quasdam virtutes activas. Sed corporum artificialium forme procedunt ex conceptione artificis et cum nihil aliud sint quam compositio ordo et figura. ut dicitur. etc. physica. non possunt habere naturalem virtutem ad agendum. et inde est quod ex impressione celestium corporum nullam virtutem sortiuntur in quantum sunt artificialia. sed solum secundum materiam naturalem. falsum est ergo quod Porphyrio videbat ut Augustinus. etc. dicit. etc. de civitate dei. herbis lapidibus et animalibus et sonis certis quibusdam etiam vocibus et figurationibus atque figuris quibusdam etiam observatis in celi aeversione. motibus siderum fabricari in terra. ab hominibus potestates idoneas varijs effectibus siderum exequendas. quasi effectus magicarum artium ex virtute celestium corporum pervenirent. Sed sicut Augustinus. etc. ibi subdit totum hoc ad demones pertinet ludificatores animarum sibi subditarum. Unde etiam imagines quas astronomicas

Significumby V

vocant ex operatione demonum habent cuius signum est quod necesse est eis inscribi quosdam characteres que naturaliter nihil operant. non enim est figura principium actionis naturalis. sed in hoc distat astronomice imagines a nigromanticis quod in nigromanticis fiunt expressae invocatores. unde et ad expressa pacta cum demonibus inira pertinent. Astronomice ad tacita pacta propter figuram et characterum signa. Ad tercium non est hoc potestas super demones commissa ut eis licite uti possit ad quodcumque voluerit. sed est ei contra demones bellum indicium. unde nullo modo licet homini demonum auxilio uti per pacta tacita vel expressa. hec Tho. Ad propositum quia dicit nullo modo nec etiam quibuscumque vanis quibus vix se demon quocumque modo possit immiscere. Si tamen sunt adeo vana ut et fragilitas humana per recuperanda sanitate illa aggreditur. dolcat de preteritis. caueat de futuris. orat ut sibi debitum dimittat et in tentationem non amplius inducat inquit Aug. in fine regule.

Remedia contra grandines et super iumeta maleficiata.

Capitulum vij.

Qualiter denique iumenta maleficiata possint remediari. similiter et tempestates aeris. Notanda sunt primo quedam remedia illicita que a quibusdam practicant. Nam quibusdam verbis aut factis superstitiosius ut quod vermes in digitis aut membris per quedam verba et carmina illicita curant. de quibus carminibus qualiter cognoscuntur ut sint licita vel non in precedenti capitulo tactum est. Alii sunt qui super iumeta maleficiata non aquam benedictam spargunt. sed oris infundunt. Primum remedium verborum esse illicitum ultra premissa Hil. sepe allegatus sic demonstrat. Si enim verbis inesset virtus et dicamur verbis ut verbis. tunc ex quibus esset vnus. vel ex parte materie. i. aeris. aut ex parte forme. hoc est soni. aut ex modo significandi. aut ex parte omnium simul. Ad primum. quod aer non interficit nisi sit venenosus. sonus etiam non quod excellens obiectum corrumpit potentiam. nec tercium. quia tunc hoc nomen diaboli vel mors. infernus illa noceret semper. et sanitas bonitas semper perdesent. Item nec omnia simul. quod totum aggregatum ex partibus inualidis etiam totum est inualidum. Nec valet si obijcit. de consuetudine vim verbis. sicut herbis et lapidibus. quod si que virtutes insunt quibusdam verbis aut sacramentalibus aut alijs benedictionibus et

carminibus licitis has habent in se non ut verba sed ex institutione et ordinatione diuina et ex pacto dei. sicut si dominus diceret. quicumque hoc fecerit faciam ei hanc gratiam. et sic verba in sacramentis efficiunt quod signant. quibus secundum alios etiam habet virtutem intrinsecam. sed prima opinio quod iam deseruit ideo amplectitur. De alijs autem verbis et carminibus patet ex premissis quod ut verba sunt verba composita vel placata aut figurata nihil efficiunt sed invocatio nominis diuini et obsecratio que est profana quedam prestatio committenda effectum diuine voluntati profunt. Remedia etiam operum que illicita videntur ut supra tactum est. Et etiam ubi in prebys suenit plurimum practicat quod prima die May ante ortum solis mulieres villane exeunt et ex siluis vel arboribus deferunt ramos de salicibus aut alios frondes et ad modum circuli plectentes in introitu stabuli suspendunt. asserentes quod per integrum annum iumenta cuncta insula a maleficijs remanent et preseruant. hoc quidem dem remedium secundum opinionem illorum qui dicunt vana vanis contunderi posse non esset illicitum. sicut nec etiam qui per carmina ignota morbos expellerent. Sed sine offensione procedendo dicamus quod si prima die vel secunda mulier vel quicumque egrediat non habens respectum ad solis occasum vel ortum colligit herbas frondes aut ramos cum oratione diuina aut simbolo fidei suspendit illa super ostium stabuli bona fide committens effectum custodie diuine voluntati non erit reprehensibilis ut supra in precedenti capitulo ex verbis Hiero. et habet. xxvi. q. vltima. licet herbas et petras habere etiam sustinenti demonium sine incantatione. Ad idem sunt qui intra vineas aut segetes signum crucis frondes aut flores benedictos in die palmarum continent erigunt et asserunt quod vnde et frugibus per grandines lesis segetes in eorum campis illesi remanserunt. De quibus iuxta distinctionem tactam discernendum videtur. Ad idem. Sunt que pro conseruatione lactis ne videlicet vacce per maleficia priuentur integrum liquorem lactis quem die sabati colligunt pauperibus gratis pro deo distribuunt et per huiusmodi elemosynam asserunt vaccas etiam sub vbertate ampliori lactis a maleficijs preseruari. In quo opere nihil superstitiosum iudicatur dummodo pietatis causam quam pauperibus exhibent etiam diuinam pietatem implorare pro conseruatione iumentorum taliter proponunt ut tamen effectum custodie diuine prouidentie per suo beneplacito relinquunt. Preterea nider in suo preceptorio. precepto. i. ca. xi. dicit quod etiam per

Ad remedia conseruationis...

Ad idem...

Ad idem...

Tempus quo pedis & s
En Adversariis 4

carmina scripta et verba sacra licet iumenta
sicut homines infirmos benedicere. et per ea
que incantationis speciem habere videntur
dummodo septem promissis conditiones seruant.
dicit etiam qd a deuotis personis et virginibus
experientia habuerit qd adhibito signo cruce
super vaccam. et dnica orone cu salutone
angelica trinitas vel circiter cessat opus demo
nis si est p maleficiu. Et in suo fornicario
constat qd malefici de ritibus ecclesie veneratis
et seruatis sua maleficia ppediri fatent vt per
aque benedictae asperione. per salis cosecra
ti sumptione. p candelaru in die purificatio
nis et palmaru in die palmaru consecrataru
ysum licitu: et p similia. quia ad hoc talia ecc
lesia exorcizat vt vires demonis imminuat.
Preterea qd malefice qu volunt iumentu pri
uare liquore lactis solent ex illa domo in qua
iumentu morat modicu lactis vel butiri ex il
lo iumento coagulatu petere vt et sic psequer
ter valeant per sua artem iumentu maleficiare.
Ideo sint caute mulieres a quibus suspecte
hmoi petunt ne eis in minimo mutuent aut
donent. Preterea sunt certe mulieres q dum
sentiu q in coagulando butiru nil pficiunt
sicut in vasis oblogis ad hoc apcis laborare
solent. tuc si subito ex suspecte malefice domo
modicu butiri hse pnt. tria frustra seu bolos
ex illo butiro faciunt. et sub sanctissime trinita
tis inuocatoe patris et filij et spiritus sancti
illa frustra in vasculu piciunt et sic omne ma
leficiu fugat. Ubi iteru incidit. Vanu va
nis contundere. tantummodo ex eo q butiru a
malefica suspecta habet mutuari. q si absq
hoc sub inuocatoe sanctissime trinitatis ora
tione dominica adiungendo. etia si de proprio
butiro siue alieno si pxium no haberet. tres
petias immitteret: effectuz diuine voluntati
comittens irreprehensibilis maneret licet co
mendanda no esset ppter tres vicz petias but
iri immittas. p mendanda aut si per asperio
nem aque benedictae salis exorcisati immissio
nem cum orone. vt supra maleficiu fugaret.
Preterea quia sepe omnia iumenta maleficijs
interficiunt. aduertere debent quibus talia
accidunt vt sub limine hostij stabuli aut p sepe
vel vbi adaquant. terra amoueat et alia terra
cum asperione aque benedictae ad illa loca re
ponatur. quia sepe malefice facti sunt malefi
cij aliqua instrumenta ad illa loca occultasse
fasse qd ad instantia demonu tantummodo foue
am facere habebat. demon autem maleficiu
reposuisse. qd quide maleficiu res vilissima
erat. vt lapis lignu vel mus aut serpens ali
quis. constat eni qd diabolus maleficia opera

tur per se nec in illis rebus indiget consensu
aut et perditione malefice qrit: vnde et ipan
aliquo mo cooperari cogit. Contra grandines
vero et tempestates vltra ea q supra de signo
crucis erecto hoc remedium practicat. lapilli
enim tres ex grandine in igne sub inuoca
tione sanctissime trinitatis piciuntur oratio
dominica cum angelica salutatione bis aut
ter adiungitur. euangelium Iohannis. In
principio erat verbum: cum signo crucis vn
diz. Contra tempestatem ante et retro. et ex o
mni parte terre subinfertur. Et tunc cum in
fine replicat trinitas verbum caro factuz est:
et trinitas ex post dixerit per euangelica dicta
fugiat tempestas ista. subito siquid tempe
stas ex maleficio fuit procurata cessabit. hec
verissima experimenta nec suspecta iudican
tur. hoc ipm enim q lapilli in igne piciun
tur si absq inuocatione diuini nominis fie
ret superstitiosum censeretur. Qd si dicatur:
nunquid sine illis lapillis sedari possit tem
pestas. Respondet vtiq. per alia sacra verba
Projiciens autem intendit diabolus molesta
re dum eius facturam per inuocatione sanctis
sime trinitatis destruere conatur. Ad ignem
potius qd ad aquam projicit. quia citius du
resoluitur: eo etiam citius eius factura de
struitur. effectum tamen custodie diuine volu
tati comittit. Est ad hoc q malefica quedam
iudice interrogata an per aliquem modum
tempestates a maleficijs cocitate sedari possent.
Respondit: possunt. per hoc videlicet.
Adiuuro vos grandines et ventos per quibus
q vulnera christi et per tres clauos qui eius
manus et pedes perforarunt. et per quattuor
euangelistas sanctos mattheum. marcum. lu
cam et iohannem. vt in aquas resoluti descen
datis. Fatentur etiam multe licet quedam spon
te. quedam in torturis et difficulter. q quin
q sunt per que multum impediuntur. Ali
quando in toto. aliquando in parte. aliquan
do ne in personam hominis fiant. aliquando
ne in suis amicis. Et sunt. fidem integra vel
dei precepta seruantibus. se signo crucis et or
atione munitibus. Ritus et ceremonias
ecclesie colentibus. publicam iusticiam bene
exequentibus. et christi passionem verbo vel
mente ruminantibus. Unde et nider vbi su
pra. Ea de causa vniuersaliter vel p munitur
in ecclesia campane contra auraz pulsantur.
tum vt tanq tubas deo consecratas demo
nes recedant a suis maleficijs. tum etiam vt
populus excitatus deo contra tempestates in
uocet. Et eandem ob causaz cum altaris sacra
mento et sacris verbis ad auram sedandam

*Causa in vno
en pnt hact*

*Quid ad op
III b butiri*

*Quid in vno
maleficio*

*procedit
indine
Sed qui
comit
quod
gala
vna
ngle
fere
fem
statum
eccl
vera
diciunt
funt
ne. q
dum
est q
dei
ta ill
alind
Ioco
stian
mo in
p ipm
dem
eni in
uo no
ait in
sacram
no vid
fecida
sit ad
piscen
mni de
ralam
nonabu
cunda
nare cap
co tanq
q de
item
sit p m
cre scri
re eccle
fm Au
Grego
sunt di
celebra
Roma
desia
pollit
mdines
ritus rep
uire illi*

proceditur cōmuniter ex antiquiſſima cōſue-
tudine eccleſiarum in gallia et in germania.
Sed quia hic modus circa depoſitionē ſa-
cramenti ad auram ſedandā videtur multis
quoddā ſuperſtitioſum. nō intelligentes re-
gulas per quas agnoſcitur aliqd ſuperſtitioſum
vel nō. Ideo cōſiderandū eſt q̄ quinq̄ dant
regule ſeu p̄ſideratōes p̄ quas q̄libet cogno-
ſcere p̄t. an opus deo exhibitū ſit ſuperſtitio-
ſum. i. ſupra modū xp̄iane religionis obſer-
uatum vel ſit ad debitū cultū et honorē deo
exhibendū tā in cordis q̄ corp̄is actibus et
vera virtute religionis p̄grediens. iſta enim
eliciunt ex gloſa. ſup illud apli ad **Coll. ij.** q̄
ſunt rationē habentia ſapientie in ſuperſtitio-
ne. que dicit. **S**uperſtitio eſt religio ſupra mo-
dum ſeruata. vt etiā ſupra tactum eſt. **P**rima
eſt q̄ in omnib; operibus noſtris cum gloria
dei debeat eſſe principalis finis noſter. **J**ux-
ta illud. **S**iue manducatis ſiue bibitis ſiue
aliud quid faciatis oia in gloriam dei facite.
Ideo in omni ope ad religionē p̄tinens chri-
ſtianā attendat an op̄ ſit ad gloriā dei. et bo-
mo in ope det principaliter gloriā deo ita q̄
p̄ ip̄m opus v̄ mens hoīs deo ſubiciat. **E**t q̄
dem licet p̄ter hanc regulā ceremonialia vel
etiā iudicialia veteris teſtamenti iam in no-
uo nō exercent cū ſciam; illa ſub figura. hec
aut̄ in veritate iam eſſe p̄palata. n̄ depoſitio
ſacramenti vel reliquiariū ad aurā ſedandam
nō videt̄ p̄tra hanc regulā militare. **I**tem cū
ſecūda regula ſit: q̄ attendat an opus qd ſit
ſit ad corp̄is exercitiū. vel refrenatiū concu-
piſcentie vel abſtinentie corp̄alis. mō n̄ vir-
tuti debito hoc eſt ſm̄ ritū eccleſie vel ſm̄ ino-
ralam doctrinā. quia apls dicit **Ro. xij.** **R**a-
tionabile ſit obſequiū veſtrū. et p̄ter hanc ſe-
cūdā regulā fatue faciūt. vouētes nō pecti-
nare caput ſabbato. vel ieiunare die domini-
co tanq̄ meliori die et ſimilia. nō videt̄ iterū
q̄ depoſitio ſacramenti rē ſit ſuperſtitioſum.
Item cū tertia regula ſit q̄ attendat an opus
ſit ſm̄ ſtatutū vniuerſalis eccleſie. vel ſm̄ ſa-
cre ſcripture teſtimoniū. vel ſaltē ſm̄ p̄ticulari-
rē eccleſie ritū. aut de cōſuetudine generali. q̄
ſm̄ **Aug.** p̄ lege habenda eſt. **U**n̄ et beatus
Grego. ſcribit anglicorū ep̄o. cōquerenti. q̄
ſunt diuerſe eccleſie cōſuetudines in miſſarū
celebratōe. reſpondit **Grego.** placet. vt ſiue in
Romana ſiue in galliarū ſeu in quacūq̄ ec-
cleſia aliqd inueniſti qd plus oīpotenti deo
poſſit placere ſollicite eligas. diuerſe enī p̄ſue-
tūdines eccleſie in cultu diuino in nullo ve-
ritati repugnāt. et ideo ſeruande: et eas pre-
ſtare illicitū eſt. **I**deo vt in principio tactū

eſt antiquiſſime cōſuetudines eccleſiarū gal-
lie et quarū ndā germanie cū decreuerint eu-
chariſtiam ad aurā depoſitare nō poterit hoc
eſſe illicitū verū qd nō in patulo ſed in ſacra-
rio abſcondito et incluſo. **I**tem cum quarta
regula ſit q̄ inſpiciat q̄ opus qd ſit habeat
naturalē p̄prietatē ad effectū qui expectat. ali-
as enī ſi hoc nō habet cenſetur ſuperſtitioſum.
ex qua p̄ſideratōne characteres ignoti et noīa
ſuſpecta. etiam imagines aſtronomice et ni-
gromantice reſutant omnia tanq̄ ſuſpecta.
Ideo et ex hac cōſideratione nō poſſum; di-
cere q̄ depoſitio reliquiariū aut eucharisti-
cōtra diabolicas infeſtationes ſit ſuperſtitio-
ſum. immo religioſiſſimū. cum ibi tota ſalus
noſtra cōtra aduerſariū cōtineat. **I**tem cum
quinta regula ſit vt attendat q̄ opus qd ſit
nō p̄beat occaſionē ſcandali vel ruine. qz tūc
licet nō eſſet ſuperſtitioſum t̄ p̄ter ſcandalū
eſſet dimittendū vel differendū: vel occulte
ſine ſcandalo faciendū. **I**deo ſi depoſitio ta-
lis ſine ſcandalo fieri p̄t. vel ſaltē occulte: tūc
nō eſt obmittendū. **E**t iſta enī regula ſepe ob-
mittuntur benedictiones per verba deuota.
ſiue ſup infirmos: ſiue vt ad collū alligent.
et hoc a ſecularibus. obmittunt̄ dico q̄ ſal-
tem nō publice ſiunt vbi occaſionē ruine in
alijs ſimplicibus preſtare poſſent. **H**ec ſuffi-
ciant quo ad remedia cōtra grandines p̄ ver-
ba et opera licita.

Remedia quedā occultā cōtra quaſdā oc-
cultas demonū infeſtationes.

Capitulum. viii.

Ed iam iterum ſuſpēditur iudi-
cium ad ſcribendū remedia contra
quedā terre frugum nocumenta. q̄
per vermes interdū et ſcinifēs. per
turmas ad longiſſima terrarū ſpacia in acre
volantes. ita vt ſuperficiem terre cooperire vi-
deantur radicibus cuncta virentia tam in vi-
netis q̄ ſegetibus et graminibus cōſummas
tos immittuntur. **I**tem remedia contra pue-
ros opere demonum cambitos. **A**d primū
tamen dicendum iuxta ſanctum **Thomam**
ſcōa ſcōe queſti. **xc.** vbi petit. **A**n liceat adiu-
rare irrationalē creaturam. **R**eſpondit q̄ ſic
per modum tamen compulſionis. que refer-
ri tunc debet ad diaboliū qui in nocumentū
noſtrū vt̄ irrationalib; creaturis. et talis ē mo-
dus adiuuandi in eccleſie exorcismis p̄ quos
demonū potestas excludit̄ ab irrationalib; crea-
turis. **S**i enī intentio referretur quo ad ir-
rationalē creaturā quo ad ſe que nihil in-

An licet adiu-
uare irrationalē
creaturam

hinc p[ro]p[ter] s[er]u[m] p[ro]p[ter] q[ui]d[am] n[on] p[ro]p[ter] s[er]u[m]
qu[od] p[ro]p[ter] s[er]u[m] p[ro]p[ter] s[er]u[m]

telligit vana esset. Ex quo datur intelligi q[ue] per exorcismos licitos et adiurationes possunt depelli. diuina s[er]u[m] assistente clementia taliter vt prius populo ieiunia processiones et alie deuotiones iniungant. p[ro]pter adulteria eni[m] et multiplicatione[m] criminum h[uius]modi mala immittunt. vnde et ad confessiones ho[m]ines inducendi sunt. In nonnullis etia[m] pu[er]is ex communicationibus fulminant. sed tunc vim adiurationis sup[er] demones sortiunt. Est et alia horribilis dei p[ro]missio super ho[m]ines vbi interdum mulieribus subtractis p[ro]p[ri]is filiis et pueris alieni a demonibus supponunt. et hi quidem pueri vulgariter campsores in almaniaco rzechselkind nuncupati sunt in triplici differentia. Nam aliqui sunt semp[er] macilentis etulantes: cu[m] tamen quattuor mulieres nulla vberitate lactis vni lactare sufficerent. Aliqui vero sunt incubo[rum] demonu[m] opere producti. quoru[m] tamen filij non sunt sed p[ro]p[ri]e illius hominis et viri cui semine[m] receperunt vt succubi vel i[n]sonis viros polluetes. hos ei pueros interdum diuina p[ro]missione supponit subtractis p[ro]p[ri]is filiis. Est et terciu[m] genus vbi interdum demones in specie paruulo[rum] apparetes nutricibus se coniungunt. Comune in omnibus tribus q[uod] multum ponderosi: macilentos non crescunt. et nulla vberitate lactis vt p[ro]missum est lactant. Et sepius dicunt euanuisse. Quare autem diuina pietas talia p[ro]mittit: dici potest q[uod] ex duplici causa. Primo q[uod] parentes pueros nimis diligunt vnde p[ro]pter eoru[m] vtilitate[m] talia permittunt. Secundo. quia presumendu[m] est q[uod] h[uius]modi mulieres quibus talia accidunt vt plurimu[m] sunt supstitiose. et in multis alias a demonibus seducunt. Vnde et d[omi]n[us] verus zelotes f[er]re cuius zelus qui est vehemens amor in p[ro]p[ri]am sponsam. ex quo aliu[m] non solum accedere non patitur. sed nec signa adulterij vel suspicionis vt maritus zelosus sup[er] animam quam precioso sanguine emit et per fide[m] desponsauit sustinere potest in tactu colloquio: appropinquatione quocunq[ue] modo cum inimico diabolo et aduersario salutis. Et si signa adulterij mariti zelosus non patitur. quantum tunc turbatur quando adulterium committit. vnde non miru[m] si p[ro]p[ri]i subtrahunt filij et adulterini supponuntur. Et quidem vt fortius ista imprimant et quantum deus animam zelatur et non vult nec signa suspicionem causantia pati. Patet ex antiqua lege vbi vt populu[m] suu[m] funditus elongaret ab idolatria. p[ro]hibuit non solum idolatriam sed multa alia que occasione[m] possent prebere ad idolatriam. et que etia[m] in se non videntur habere vtilitate[m] quam tamen in suo mystico sensu

mirabiliter retinent. vnde non solum dicit. Ex di. xxiij. Maleficos non patieris viuere super terram. sed et hoc adiungit non habet in terra tua ne forte peccare te faciat. sicut copulatrix occiditur et puagari inter ho[m]ines non p[ro]mittit. Nota zelum dei Deutro. xxiij. deus precepit. Adum cum ouis aut pulis desup cubantem matrem non deberet simul seruare. sed matrem p[ro]mittere auolare: q[uod] gentiles ad sterilitates vertebant. zelotes d[omi]n[us] in suo populo noluit tale signu[m] adulterij pati. sic iam vetule inuentionem denarij signu[m] magni fortunij et popositum vbi thesauru[m] somniarent iudicant. Item precepit omnia vasa cooperiri. et vasculum non habens operculu[m] immundu[m] censeri. Error erat vt venientes de nocte demonibus aut vt vetule dicunt. die feligen. sed sunt malefice. vel demones in caru[m] effigij debent o[mn]ia consumere vt post abundantius tribuant. Colozant quida[m] et dicunt schrettel sunt. contra determinatione[m] doctoru[m] q[uod] p[ro]pter ho[m]ines et angelos non sunt alie creature r[ati]onales. vnde non sunt nisi demones. Item Leuiti. xij. Ne in rotundis attondetis comam nec radetis barbam. Illa enim faciebant idolatre in venerationem idoloru[m]. Item Deutro. xxiij. vt viri non induerentur vestibus mulierum nec conuerso q[uod] ille in venerationem dee veneris et alij in venerationem martis et dee priapis. Item ea de causa iussit destrui aras idoloru[m]. et Ezechias destruxit serpente[m] enu[m] quoniam populus ei voluit offerri. dicens cupru[m] est. Et ea de causa inbibuit somnia non obseruari et auguria. et precepit vt vir aut mulier in quo phitonice spiritus esset occideret sicut iam sunt et varfagerin nuncupati. que o[mn]ia quia suspicionem generant ad adulteriu[m] spirituale. ideo vt dictu[m] est ex zelo que deus habet ad animas sibi desponsatas sicut s[er]uus ad sponsam inbibuit. Sic etia[m] et nos predicatorum et animaru[m] rectores aduertere debemus q[uod] nullum sacrificiu[m] deo magis acceptu[m] q[uam] zelus animarum. vt Hieronymus sup[er] Ezechiel attestatur. Vnde et consequenter in terciis p[ar]te op[er]is de exterminio maleficarum quo ad vltima remedia tractandu[m] erit. hoc ipsum enim vltimu[m] ecclesie refugiu[m] ad quod etia[m] ex diuino obligat vt dictu[m] est precepto. Maleficos ne patiaris viuere super terram. vbi et remedia contra maleficos sagittarios includunt. cum et hoc ipsum genus nisi p[er] seculare brachiu[m] poterit exterminari. Remediu[m] dum quis intuitu[m] comodi temporalis se ex toto demoni deuouit. sicut experientia sepe docuit per vera[m] confessionem licet a diaboli potestate liberabunt. tu

3° po

dū ex post gravissime molestati et p̄cipue no-
curnis temporibus fuerunt. et hoc in corū
penam deus permisit. signum autē q̄ libera-
ti erant ex illo agnoscebat. quia pecunia in
bursis aut capsulis post p̄fessionē deficiebat
super q̄ plurima gesta deduci possent sed bre-
uitatis causa obmittunt.

¶ Sequitur tertia pars toti^o operis sup mo-
dos exterminandi vel ad minus puniendi p̄
debitā iusticiam in foro ecclesiastico et civili
et habebit questiones. xxxv. generalis tamē
et introductoria premititur.

Utrum malefice et earū fautores
receptatores et defensores ita subij-
ciuntur iudicio ecclesiastico dio-
cesanorū et civili q̄ ab earū in-
quisitione valēt heretice pravi-
tatis inquisitores esse exonerati. Et arguitur
q̄ sic. Nam in ca. accusatus. §. sane. li. vi. dicitur.
Sane cum negociū fidei qd̄ summe pri-
uilegiatū existit. per occupationes alias non
debeat impediri pestis inquisitores heretice
a se de apostolica deputati. de divinatonibz
aut sortilegijs nisi heresim saperēt manifeste
intromittere se nō debēt nec punire talia ex-
ercentes. sed relinquere suis iudicibus puni-
endos. Recidit obstare q̄ heresis malefica-
rum hic nō exprimitur. tum qz eisdes penis in
foro cōscientie puniunt. de cōse. dist. ij. p̄ di-
lectione. Si divinatoz et maleficorū pecca-
tum occultū sit interponit penitētia. xl. dierū
si notoriū eucharistia denegat. et quoz in ea-
dem pena etiā idem iudiciū decernit. tum eti-
am quia eadē vtrobiqz videtur esse culpa. cū
sicut sortilegi iudicium sortiunt. ita malefice
nocumenta creaturarū a demonibz expectāt
et exigunt vtrobiqz quod a solo deo querens-
dum est a creaturis illicite requirētes. vnde
vtrobiqz peccatū idolatrie ad quem sensum
Ezechie. xxi. notat q̄ rex babilonis stetit in
biuic in capite duarū viarū cōmiscens sagit-
tas interrogavit idola. Preterea si dicatur q̄
ca. restringit divinatores et sortilegos super
crimen heresis. in quo subesse debēt iudicio
inquisitoz cum dicit. nisi heresim supent ma-
nifeste. ita q̄ ad minus divinatores et sortile-
gi hereticales sint eis subiecti. Contra. qz tūc
essent dandi divinatores artificiales. de quibz
nullibi in scripturis sit mētio. Preterea
si malefice sunt inquisitoz iudicio subiecte.
hoc erit p̄pter crimen heresis. sed qz facta ma-
leficarum sine heresi possunt fieri. Probat.

Nam sicut cōculcare corpus christi in luto
quod valde horrendū esset peccatū pōt fieri
sine errore in intellectu. et per cōsequens eti-
am sine heresi. quia stat firmiter aliquē crede-
re ibi esse corpus p̄iceret tamē in luto ad cō-
placendum demoni ex aliquo pacto. ideo vt
optatum finē puta thesauri inuentionē vel si-
mile obtineret. ita et facta maleficarū sine er-
rore fidei licet non absqz grandi peccato fieri
possunt. vnde in illo casu vtriqz iudiciū in-
quisitorum subterfugiunt et suis iudicibz relin-
quuntur. Preterea sicut Salomon dījs sua-
rum vxozum reuerentiā exhibuit p̄pter com-
placentiā. nec tñ p̄pterea apostasiā p̄fidie in-
currebat. quia mente fidelis et verā fidē sem-
per retinuit. ita et malefice p̄pter reuerentiā
quā exhibent diabolo p̄pter pactum inicum
mente fidē retinentes nō sunt p̄pterea hereti-
ce nuncupande. Preterea si dicat q̄ oēs ma-
lefice fidem habent abnegare. vnde et hereti-
ce iudicande. Contra. quia i casu quo etiā mē-
te et corde abnegarent adhuc nō heretice sed
apostate nuncupantur. et cum sit differentia
inter hereticū et apostatā. et heretici inquisi-
torum iudicio subijciunt. vtriqz malefice coz-
iudiciū subterfugere habēt. Preterea. xxvi.
q. v. dicit. Epi eorumqz ministri oibus mo-
dis elaborare studeant vt p̄nitiosam et a za-
bulo inuentā sortilegā et magicā artē ex par-
rochjs suis penitus eradicare studeant. Et
si aliquē virum aut mulierē huius sceleris se-
ctatorē inuenerint turpiter debonestatuz de
parrochjs suis eijciāt zc. vñ cum ca. dicat su-
is iudicibus relinquāt. et quia loquit in plu-
rali tam de ecclesiastico q̄ civili iure. ideo ad
minus per. c. alle. subdunt diocesanoz iudi-
cio. Qz si diocesani etiam seipsos exonerare
vellent. put inquisitores p̄fatis iam tactis ar-
gumentis rationabiliter facere vident velle
qz maleficarū punitionē ad temporales iudi-
ces retorquere. His argumentis p̄babiliter
hoc facere possent. habet in. c. vt inquisitōis.
§. p̄hibemus qz districtius p̄fatis dñis tem-
poralibus et rectoribus ipozumqz officialis
bus. ne ipi de hoc crimine cum sit mere eccle-
siasticum quoqz mō cognoscant vel iudicēt
Et loquit de crimine heresis. sequitur ergo q̄
vbi crimen nō est mere ecclesiasticuz sicut est
crimen in hmōi maleficis qui p̄pter damna
temporalia que ab eis inferunt a civili et nō
ab ecclesiastico debent puniri. Preterea. l.
de iudeis. l. vlti. in fi. dicit. Lernet preterea
bona sua p̄scripta. et mox sanguinis pena de-
stinandus qui fidem xp̄i expugnabit puer-
sa doctrina. qz si dicat q̄ lex loquit de iudeis

n i

73